

GazBir

Eylül / September 2013

Sayı / Issue 13

Doğal Gaz Dünyası

Natural Gas World

TAM LİBERAL DOĞAL GAZ PİYASASI A FULLY LIBERAL GAS MARKET

SÖYLEŞİ / INTERVIEW

Ahmet Çağrı Çiçek

EPDK/EMRA

Çiğdem Ş. Dilek

Global Enerji Derneği

Global Energy Association

Yaşar Arslan

GAZBİR

doğadan aldığımız gazla
zarar görmeden, zarar vermeden

İNSAN YAŞAMI HIÇ UCUZ DEĞİL!

Güvenliğinizi sağlayacak şekilde, en yüksek kalitede hammaddeden yapılan ve doğru normalizasyon işlemi uygulanan doğal gaz borusunu biz üretiyoruz.

Kalite hayat kurtarır, biliyoruz!

Borusan Mannesmann
doğal gaz borusu

Normalizasyon işlemi
sonrası kaynak bölgesi.

Standart boruların
kaynak bölgesi.

0212 393 58 58

Borusan Mannesmann Danışma Hattı

E-posta: bmib@borusan.com

www.borusanmannesmann.com

**BORUSAN
MANNESMANN**

GazBir

GAZBİR (TÜRKİYE DOĞAL GAZ DAĞITICILARI BİRLİĞİ DERNEĞİ) ADINA İMTİYAZ SAHİBİ

FOUNDER ON BEHALF OF GAZBİR
(ASSOCIATION OF NATURAL GAS
DISTRIBUTION COMPANIES OF TURKEY)
Yaşar ARSLAN

YAYIN DANIŞMA KURULU

PUBLISHING COMMITTEE

Bilal ASLAN
İbrahim Halil KIRŞAN
Aslan UZUN
Fatih ERDEM
Ahmet AHLATÇI
A. Hakan TOLA
Ali İhsan SILKİM
Nuri BAŞ

YAYIN DANIŞMANI

PUBLISHING CONSULTANT
Erdoğan ARKIŞ

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

PUBLISHING DIRECTOR
Yaşar ÇIKIŞ

YAYIN YÖNETMENİ

CHIEF EDITOR
Cem ÖNAL

YÖNETİM MERKEZİ

HEADQUARTERS
Bilkent Plaza A-3 Blok Kat-3 No:33 Bilkent-
ANKARA
(312) 266 67 69

REKLAMLAR İÇİN İRTİBAT

FOR ADVERTISEMENT
Hakan EFE
hefe@gazbir.org.tr

YAYINA HAZIRLAYAN PUBLISHER

A=TO=LYE
KURUMSAL İLETİŞİM ÇÖZÜMLERİ

editor@yayinatolyesi.com
www.yayinatolyesi.com
Tel: (216) 527 14 70
Yerel-Süreli Yayın

BASKI

ŞAN OFSET MATBAACILIK
Ayazağa Mahallesi Kemerburgaz Caddesi
No: 13 Şişli/İstanbul
(212) 289 24 24

BASKI TARİHİ

PRINTING DATE
Eylül/September 2013

GAZBİR Dergisi'nde yayınlanan yazı ve çizimlerin her hakkı mahfuzdur. İzin alınmadan, kaynak gösterilerek de olsa iktibas edilemez. Yayınlanan tüm yazıların sorumluluğu yazarlarına, ilanların sorumluluğu ilan sahiplerine aittir.

ADAPAZARI GAZ DAĞITIM A.Ş.
AKSA AFYON DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
AKSA BALIKESİR DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
AKSA BANDIRMA DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
AKSA BİLECİK BOLU DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
AKSA ÇANAKKALE DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
AKSA DÜZCE EREĞLİ DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
AKSA ELAZIĞ DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
AKSA GAZ DAĞITIM A.Ş.
AKSA GEMLİK DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
AKSA GÜMÜŞHANE BAYBURT DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
AKSA KARADENİZ DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
AKSA M.KEMALPAŞA SUSURLUK KARACABEY DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
AKSA MALATYA DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
AKSA MANİSA DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
AKSA ORDU GİRESUN DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
AKSA SİVAS DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
AKSA ŞANLIURFA DOĞAL GAZ DAĞITIM LTD. ŞTİ.
AKSA TOKAT AMASYA DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
AKSA TRAKYA DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
AKSA VAN DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
AKSARAY DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
ARSAN MARAŞ DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
ARSAN MARMARA DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
AYDIN DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
BAHÇEŞEHİR GAZ DAĞITIM A.Ş.
BAŞKENT DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
BURSA ŞEHİR İÇİ DOĞAL GAZ DAĞITIM TİC. VE TAAH. A.Ş.
ÇORLU DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
ÇORUM DOĞAL GAZ DAĞITIM SAN. VE TİC. A.Ş.
DİYARBAKIR DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
ERZİNGAZ DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
GAZNET ŞEHİR DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
İNEGÖL GAZ DAĞITIM SAN. VE TİC. A.Ş.
İSTANBUL GAZ DAĞITIM SAN. VE TİC. A.Ş.
İZMİT GAZ DAĞITIM SAN. VE TİC. A.Ş.
KAPADOKYA DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
KARAMAN DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
KARGAZ DOĞAL GAZ DAĞITIM SAN. VE TİC. A.Ş.
KAYSERİGAZ KAYSERİ DOĞAL GAZ DAĞITIM PAZARLAMA VE TİC. A.Ş.
KENTGAZ DENİZLİ DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
KIRIKKALE-KIRŞEHİR DOĞAL GAZ DAĞITIM PAZARLAMA VE TİC. A.Ş.
NETGAZ ŞEHİR DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
OLİMPUS DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
PALEN ENERJİ DOĞAL GAZ DAĞITIM ENDÜSTRİ VE TİC. A.Ş.
PALGAZ DOĞAL GAZ DAĞITIM TİCARET VE SAN. A.Ş.
POLATLI DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
SAMGAZ DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
SİİRT BATMAN DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
SÜRMEİ DOĞAL GAZ DAĞITIM SAN. VE TİC. A.Ş.
TOROSGAZ ISPARTA BURDUR DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş.
UŞAK DOĞAL GAZ DAĞITIM SAN. VE TİC. A.Ş.

SUNUŞ EDITORIAL

Değerli okurlar,

Doğalgaz dağıtım sektörünün tamamen yeni bir düzenleme olarak hayata geçirildiği günlerde sektörün temsilcisi olarak oluşan GAZBİR'in kuruluşundan bu yana bir çocuğun büyümesine benzer bir süreç yaşadık. Kendisi de henüz kurulmuş olan GAZBİR bir takım kural ve mevzuatların oluşturulduğu bu zor dönemde etkin bir rol olarak "bir çocuğun gelişme" süreci olarak tanımlanabilecek bu günlerin sağlıklı olarak oluşmasına büyük katkı verdi. Bu dönemde sektörün düzenleyicisi EPDK ve en büyük oyuncusu BOTAŞ ile çok uzun süren çetin müzakereler sonucunda Türkiye doğal gaz piyasası için en uygun metotları geliştirdik.

Bu süreç sonunda görüyoruz ki Türkiye doğal gaz sektörü dünyadaki en gelişmiş uygulama ve standartları kullanıyor. GAZBİR birleşme noktası olunca birçok sorunun nasıl kolaylıkla çözüldüğünü hep birlikte gördük. Bu nedenle GAZBİR'in bugün geldiği noktada başarılı olduğunu gönül rahatlığıyla söyleyebiliriz. Bu başarıda emeği geçen içinde benim de olduğum önceki Yönetim Kurullarına teşekkürlerimizi sunuyoruz. GAZBİR bünyesinde oluşan yeni yönetim ile bu başarıların üzerine yenilerini eklemeyi umuyoruz.

Dünyada kentleşmenin önümüzde 25 yılda çok daha hızlı artacağı ve buna bağlı olarak doğal gaz talebinin artacağı gözüküyor. Burada zaman zaman arz-talep dengesine göre oluşacak fiyat dalgalanmaları doğal gaz kullanımını belirli oranlarda etkilese de önümüzdeki yıllarda doğal gaz talebi ve doğal gaz kullanımının artması öngörülmüyor.

Gaz sektörünün ve gaz ticaretinin, perakende satışının sektörümüzü hangi noktalara getireceğinin iyi etüt edilmesi gerekiyor. Enerji borsasında gaz sektörü olarak daha aktif bir şekilde rol almak ve bu borsaya entegrasyonda yaşanabilecek teknik sorunları masaya yatırmak için gerekli çalışmaları da bir an önce yapmamız gerekiyor.

2013 yılı için 24, 25 Ekim tarihinde Antalya'da yapmayı planladığımız sektör değerlendirme toplantısıyla yeni döneme ilişkin birçok çalışma da başlatılmış olacak. Bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da EPDK ve diğer taraflarla birlikte olumlu çalışmalara imza atacağımızı umuyoruz.

GAZBİR, yeni döneminde yurtdışı faaliyetlerini de daha aktif hale getirecek. Akıllı şebekelerle ilgili olarak Amerika ve Avrupa'da ciddi çalışmalar yapılıyor. Yine enerji borsası konusu sektörümüzün geleceği açısından önem arz ediyor. Bu çalışmaları yerinde görmenin ve uygulamaları en uygun şartlarla ülkemize getirmek konusunda bir yol haritası belirlemek sektörümüzün öncü kimliğini yine ön plana çıkaracaktır.

Yeni modelleri araştırmak, piyasalara dair yeni bakış açıları geliştirmek hızla değişen çağımızda artık bir zorunluluk haline geldi. Kendi içine kapanık bir Türkiye doğal gaz piyasası haline gelmemek adına özellikle bazı konular üzerinde durup bu konularda yurtdışı uygulamaları yerinde incelemek sektörümüzü ileriye taşıyacaktır. Yine, sektörümüzde hayata geçirdiğimiz ilerici uygulamaları yurtdışındaki benzer kuruluşlarla paylaşmayı son derece önemsiyoruz.

Elbette her zaman ülke içinde yeni durumlar ortaya çıktıkça yeni sorunlar da ortaya çıkacaktır. Bu sorunları yine başta EPDK olmak üzere sektörün ana bileşenleri ile ortak çalışma kültürü ile çözeceğimize inanıyoruz.

Saygılarımla

Yaşar Arslan

Dear readers,

We have been experiencing a process similar to the growth of a child, since GAZBİR was established as the sector representative during the days when the natural gas distribution sector was launched as an entirely new regulation. In these difficult times in which some rules and regulations were designated, the newly-established GAZBİR has undertaken an effective role and made great contributions to the healthy formation of these days which could be defined as the "process of a child's development." In this period, we have developed the most appropriate methods for natural gas market in Turkey as a result of long and compelling negotiations with the Energy Market Regulatory Authority (EMRA) and BOTAŞ, the regulator and the greatest actor in the sector, respectively.

At the end of this process, we see that the natural gas sector in Turkey uses the most developed applications and standards worldwide. We have altogether seen how many problems are easily solved, when GAZBİR is the merging point. As a result, we could say with a peace of mind that GAZBİR is currently successful. We would like to offer our thanks to those who have made contributions, including the previous Board of Management in which I was also involved. We hope that we will gain further achievements with the new administration which has been established within GAZBİR.

Worldwide urbanization is likely to step up much more rapidly in the next 25 years, and thus the natural gas demands will increase. At this point, occasional fluctuation of prices to emerge in line with the supply and demand equilibrium is likely to create an impact on the use of natural gas to some extent, but it's estimated that natural gas demands and the use of natural gas will increase in the upcoming years.

The point to be reached by our sector through the gas sector and gas trade, as well as retail sale, should be examined very well. We should also immediately carry out the necessary work in order to undertake a more active role as the gas sector in the power exchange and discuss the technical issues that are likely to occur in the process of integrating into that exchange.

A great many studies related to the next period will have been initiated with the sector assessment meeting that we plan to hold in Antalya on October 24-25, 2013. We hope to carry out further positive work with EMRA and other parties from now on, as it was until now.

GAZBİR will boost its activities abroad in its new period. There are serious studies conducted in America and Europe with regard to smart grids. Again, the power exchange issue is important for the future of our sector. Designating a road map aimed at seeing such studies on site and taking their applications to our country under the most appropriate conditions will again bring the pioneer identity of our sector into the forefront.

It has now become compulsory in our rapidly developing period to seek new models and develop new points of view with regard to the markets. Our sector will be boosted by putting a particular emphasis on some issues and examining the related applications abroad in order not to become the natural gas market of an introverted Turkey. Furthermore, we attach importance to sharing progressive applications that we have launched in our sector with similar institutions abroad.

As new situations emerge in the country, obviously there will be usually new problems. We believe that we will solve these problems mostly with EMRA and main components of the sector in line with culture of cooperation.

Best Regards

Yaşar Arslan

GÜNCEL-ACTUAL

GAZBİR Yönetimi Ankara'da Kurumları Ziyaret Etti 6
New Administration of GAZBİR Visits Institutions in Ankara

GAZBİR'in Yeni Yönetimi Göreve Başladı 10
GAZBİR's New Administration Appointe

ICCI 2013 Sonuç Bildirgesi Yayınlandı 14
ICCI 2013 Final Declaration Issued

Enerji Sektörü GAZMER İftarında Bir Araya Geldi 18
Energy Sector Comes Together at an Iftar Organized by GAZMER

SÖYLEŞİ-INTERVIEW

Ahmet Çağrı Çiçek 20
EPDK Kurul Üyesi
Member of the board of the EMRA

Çiğdem Ş. Dilek 30
Global Enerji Derneği Başkanı
Chair of the Global Energy Association

Yaşar Arslan 38
GAZBİR Başkanı
Chairman of GAZBİR

TÜRKİYE TURU-TURKİYE TOUR

KIRIKKALE-KIRŞEHİR 48

BATMAN-SİİRT 60

UŞAK 70

VAN 78

KAHRAMANMARAŞ 86

ÇORUM 94

DOĞAL GAZ TARİHİ-NATURAL GAS HISTORY 108

MAKALE-ARTICLE 114

Avrupa Gaz Tesisatçıları Yeterlilik Planı
European Scheme For The Qualification Of Gas Installers

AB RAPORU

Avrupa Ülkelerinde Enerji Yatırımı
Koşullarının Düzenleme Boyutu 120
*Regulatory Aspects Of Energy Investment
Conditions In European Countries*

Eurogas Politikasının Talepleri 124
Eurogas Policy Asks

Ahmet Çağrı Çiçek
EPDK/EMRA

Çiğdem Ş. Dilek
GLOBAL ENERJİ DERNEĞİ
GLOBAL ENERGY ASSOCIATION

Yaşar Arslan
GAZBİR

48

KIRIKKALE-KIRŞEHİR

60

BATMAN-SİİRT

70

UŞAK

78

VAN

86

KAHRAMANMARAŞ

94

ÇORUM

GAZBİR YÖNETİMİ ANKARA'DA KURUMLARI ZİYARET ETTİ

NEW ADMINISTRATION
OF GAZBİR VISITS
INSTITUTIONS IN
ANKARA

Genel Kurul toplantısı ardından göreve gelen GAZBİR'in yeni Yönetim Kurulu Heyeti Ankara'ya çıkarma yaptı. GAZBİR'in Yeni Başkanı Yaşar Arslan Başkanlığındaki Heyet, BOTAŞ, TBMM Enerji Komisyonu ve EPDK'yı ziyaret etti. Görüşmelerin ana gündemi ise Doğal Gaz Piyasası kanunu, tarife metodolojisi ve EPIAŞ oldu.

A delegation from the Board of Administrators of GAZBİR, elected following a general assembly meeting, has landed in Ankara. The delegation, chaired by the newly-elected chairman of GAZBİR Yaşar Arslan, visited the Parliament's Energy Commission and EMRA. The Natural Gas Market Law, tariff methodology and EPIAŞ were the main topics on the meeting agenda.

GAZBİR Heyetinde Yönetim Kurulu Başkanı Yaşar Arslan, Başkan Yardımcısı Bilal Aslan, Genel Sekreter Yaşar Çıkış, üyeler Kenan Demir, Ali İhsan Sılkım, Ahmet Hakan Tola, Nuri Baş ve Dernek Müdürü Sibel Sayiner bulunurken, ilk durak BOTAŞ oldu. BOTAŞ Genel Müdür Vekili Mehmet Konuk ile görüşen heyetin gündeminde, nüfusu 10 binin üzerindeki ilçelere doğal gaz götürülmesi ile ilgili Bakanlar Kurulu kararı ve doğal gaz alım sözleşmeleri vardı. GAZBİR Başkanı Yaşar Arslan görüşmeyi değerlendirdi: "BOTAŞ ile doğal gaz dağıtım sektörü olarak uzun süredir bir araya gelmemiştik. Dağıtım ve iletim sektörü olarak piyasanın temel taşları hakkındaki değerlendirmelerimizi yaptık.

GAZBİR delegation, consisting of Chairman of Board of Directors Yaşar Arslan, Deputy Chairman Bilal Aslan, Secretary General Yaşar Çıkış, members Kenan Demir, Ali İhsan Sılkım, Ahmet Hakan Tola, Nuri Baş and Director of Association Sibel Sayiner, has firstly visited BOTAŞ. A Council of Ministers decision related with natural gas delivery to districts with a population of over 10,000 people, as well as natural gas purchase contracts were on the agenda of the meeting which was held by the delegation with BOTAŞ Deputy General Director Mehmet Konuk. GAZBİR Chairman Yaşar Arslan evaluated the meeting as follows: "We couldn't have met with BOTAŞ as the natural gas distribution sector for a long while. As the distribution and transmission sector,

Özellikle son Bakanlar Kurulu kararı ile ilgili dağıtım ve iletim şirketlerine düşen görevler ile ilgili görüş alışverişimizi yaptık. Yüzde 70'inin doğal gaz dağıtım bedelini ödemesi noktasında genelde herkes kötümser görünüyor. Bakanlar Kurulu kararı sonrasında kimse bu yüzde 70'i sağlayıp da ilçesine doğal gaz alamayacakmış gibi bir düşünce hakim dağıtım şirketlerinde. İlçe sayısı olarak da 20 ilçe doğal gaza geçebilir gibi görünüyor. Tabii burada önemli olan yapılacak yatırımın tarife etkisi. Bu konuyu da zaman zaman bir araya gelerek ortak görüş oluşturulması konusunda mutabık kaldık. BOTAŞ'a gaz alım sözleşmelerini her yıl en az bir kere gözden geçirmemizin iyi olacağını düşündük. Bu görüşümüzü de paylaştık."

4646 bir sonraki yasama yılına kalabilir

GAZBİR Heyetinin ikinci durağı Türkiye Büyük Millet Meclisi Enerji Komisyonu Başkanı Mücahit Fındıklı oldu. Fındıklı'dan 4646 Doğal Gaz Piyasası Kanunu ile ilgili tam destek aldıklarını söyleyen GAZBİR Başkanı, kanunun bir sonraki yasama yılına sarkabileceğine dair bir izlenim aldıklarını söyledi. Arslan, "Komisyon Başkanı Fındıklı bize acil çözülmesi gereken bir konu olup olmadığını sordu, biz de çok acil bir konu olmadığını fakat kanunun bazı noktalarına hiç el sürülmemesi gerektiğini söyledik. Tanımlar ile ilgili bazı konulara hiç dokunulmaması daha doğru olacaktır. Ağırlıklı piyasanın arz dengesinin sağlanması ve arz talep dengesinin fiyat mekanizmasında tüketici lehine sağlanması ile ilgili bazı değişiklikler gerekiyor" dedi.

we have made assessments about milestones of the sector. We have also exchanged opinion about duties to be undertaken by distribution and transmission companies particularly in terms of the latest decision of the Council of Ministers. In general terms, everybody seems to be pessimistic about payments of natural gas distribution expenses by 70 of them. After the Council of Ministers has made such a decision, majority of distribution companies think that none of them will ensure this minimum level of 70 percent and purchase natural gas for the district. As for the number of districts, 20 districts are likely to switch to the use of natural gas. Obviously, what's important at this point is the impact to be created by investments to be made on the tariff. We have reached a consensus to meet occasionally and reach an agreement on the issue. We have considered that it would be useful to review the contracts on natural gas purchase by BOTAŞ at least once a year. We have shared this opinion as well."

4646 might be left to the next legislative year

Mücahit Fındıklı, chairman of the Energy Commission of the Turkish Parliament, was the second stop of GAZBİR delegation. Stating that they have received full support from Fındıklı regarding the Natural Gas Market Law numbered 4646, GAZBİR Chairman said that the they have got the impression that the law might be left to the next legislative year. "Chairman of the Commission Fındıklı wanted to know if there was any issue that needs to be solved immediately. We have told him that there was not such an issue, but that some parts of the law should remain unchanged. It would be better not to touch certain parts concerning the definitions. Some amendments are needed with regard to equilibrating the supply of the weighted market and ensuring the supply and demand equilibrium within the price mechanism in favor of consumers."

GAZBİR Heyetinin son durağı ise Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu oldu. EPDK Başkanı Hasan Köktaş ve EPDK Doğal Gaz Piyasası Dairesi Başkanı İsmail Karahan tarafından kabul edilen heyet, ağırlıklı olarak GAZBİR Sektör Toplantısı, Doğal Gaz Piyasası Kanunu ve EPIAŞ'ı masaya yatırdı. GAZBİR Başkanı Yaşar Arslan, sektörde öncelikli konuların görüşüldüğünü söyleyerek şöyle devam etti: "Doğal Gaz Piyasası kanunu ile ilgili görüşlerimizi görüştük. Önümüzdeki kısa süreçte TBMM'ye gelip gelmeme konusunu ve bu kanunun ne kadarı değişmeli bunun hakkındaki görüşlerimizi ilettik. Bu kanunun ticaret tarafında BOTAŞ ile ilgili maddeleriyle ilgili bazı sıkıntıları var onun dışında piyasanın beklentilerini karşılayan bir kanun."

EPDK ile yapılan toplantıda görüşülen bir diğer konunun da tarife metodolojisi olduğunu söyleyen Arslan, "Tarife konusunda özellikle EPDK ve bizim bir takım dataları düzgün verme ve bunların neticesindeki durumu net olarak görme noktasında bazı sıkıntılarımız var. EPDK Başkanı ileriye dönük bir düşüncesini bizimle paylaştı: tarifeye tabii doğal gaz dağıtım, doğal gaz iletim, elektrik dağıtım, elektrik iletim ve OSB'ler ile ilgili bir program yazılımı yapılabileceğini ve bu program vasıtasıyla da verileri çok daha düzgün ele alınabileceğinden söz etti. Tarifelerin herkes tarafından anlaşılabilir olması gerekiyor." dedi.

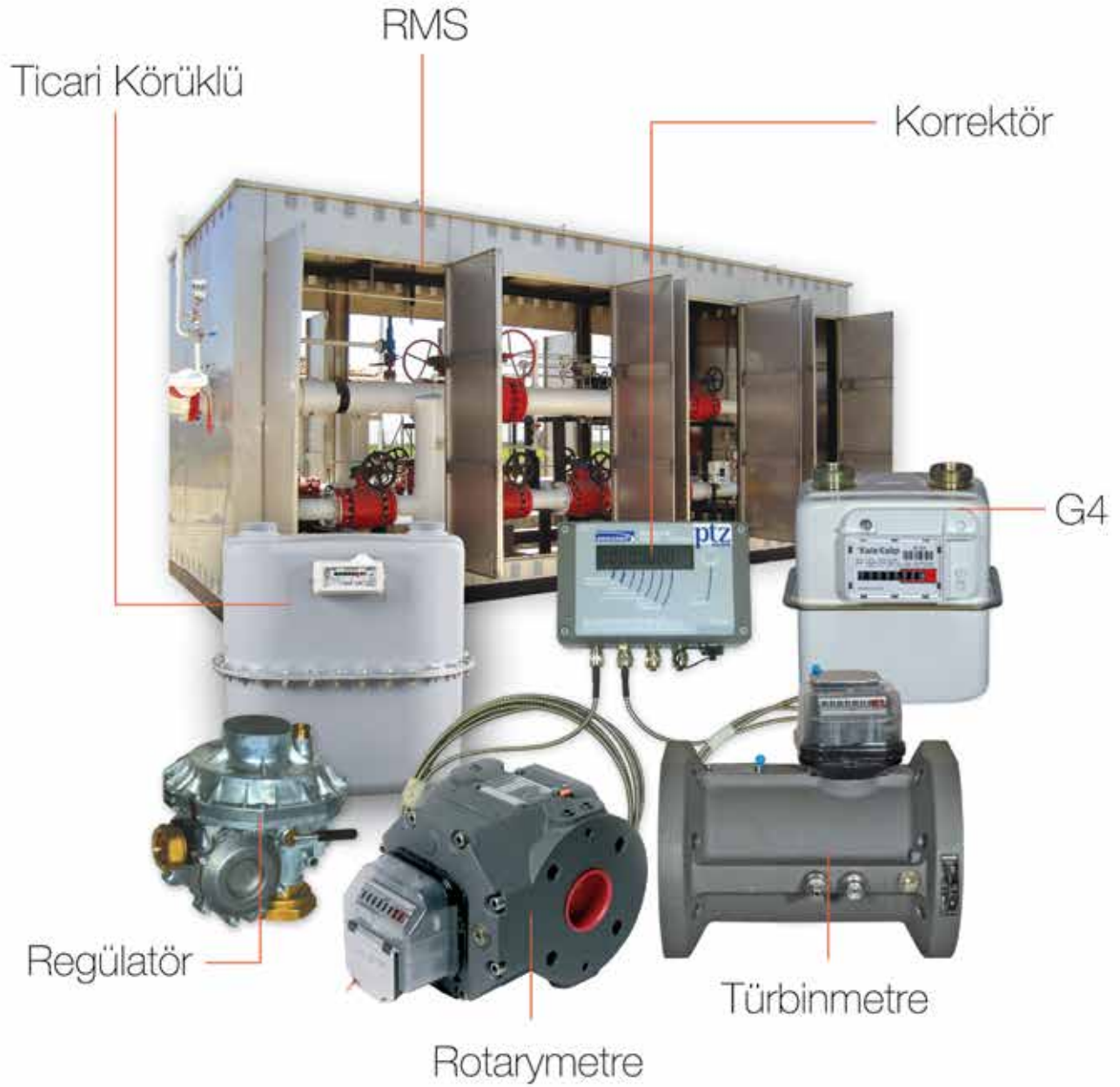
Öte yandan 2016 tarife dönemi öncesi bazı detayların da belirlenmesi gerektiğini söyleyen GAZBİR Başkanı, uzun vadeli yatırımların böylelikle daha sağlam bir zemine oturtulabileceğini anlattıklarını açıkladı.

The Energy Market Regulatory Authority (EMRA) was the last stop of GAZBİR delegation. The delegation which has been received by EMRA Chairman Hasan Köktaş and EMRA Department of Natural Gas Market Chairman İsmail Karahan mostly discussed the sector meeting of GAZBİR, the Natural Gas Market Law and EPIAŞ. GAZBİR Chairman Yaşar Arslan said that they have discussed the prioritized issues in the sector, adding, "We have exchanged opinions about the Natural Gas Market Law. We have also conveyed our opinions about the issue of bringing the law to the Parliament or not in the upcoming short process and also the extent of amendments to be made in the law. As for the commercial aspect of issue, there are certain problems about the articles regarding BOTAŞ. Apart from that, the law meets expectations of the market."

Stating that they have also discussed the issue of tariff methodology during their meeting with EMRA, Arslan said, "In terms of the issue of tariff, we and EMRA have been facing certain difficulties particularly with regard to providing data in a correct manner and thus seeing the resulting situation clearly. EMRA Chairman has shared his prospective view with us: he said that software could be prepared in connection with tariff-based natural gas distribution, natural gas transmission, electricity distribution, electricity transmission and organized industrial zones and thus data could be handled in a more appropriate way thanks to this program. Tariffs should be clearly understandable by everybody."

GAZBİR Chairman also said that certain details should be identified prior to the tariff period of 2016, adding that long-term investments would be able to be based on a more solid ground in this way.

Kale Kalıp

bizim için de, sizin için de, hayat için de
güven

- Körüklü Doğal Gaz & Lpg Sayaçları
- Servis Regülatörleri
- Rotary Sayaçlar
- Türbin ve Quanto Sayaçlar
- Korrektör
- Basınç Düşürme ve Ölçüm İstasyonları - RMS

Kale Kalıp

Sefaköy, Tevfik Bey Mah. İstiklal Cd. No:13
34295 K.Çekmece - İstanbul / TÜRKİYE

info@kalekalip.com.tr
www.kalekalip.com.tr

Tel : +90 212 624 06 70
Fax : +90 212 579 55 29

GAZBİR'İN YENİ YÖNETİMİ GÖREVE BAŞLADI

GAZBİR'S NEW ADMINISTRATION APPOINTED

6. Olağan Genel Kurulu 18 Mayıs Cumartesi günü gerçekleştirilen GAZBİR'de, yeni yönetim göreve başladı.

The new administration has been appointed during the 6th Ordinary General Assembly meeting of GAZBİR that was held on Saturday, May 18.

Bünyesinde yer alan 52 dağıtım şirketiyle Türkiye Doğal Gaz Dağıtım sektörünün çatı kuruluşu olan Türkiye Doğal Gaz Dağıtıcıları Birliği (GAZBİR); 18 Mayıs Cumartesi günü yapılan 6. Olağan genel kurulu ve başkanlık seçiminin ardından yeni yönetim kurulu görev dağılımı yapıldı.

Aksa Ceo'su Yaşar ARSLAN'ın başkanlığa seçildiği genel kurulun ardından gerçekleştirilen yönetim kurulu toplantısında yeni görev dağılımları belirlendi.

Başkan Yardımcılıklarına; İGDAŞ Genel Müdürü Bilal ASLAN, Başkent Doğal Gaz Genel Müdürü İbrahim Halil KIRŞAN, ENERGAZ Genel Müdürü Aslan UZUN; Genel Sekreterliğe ARSAN Doğal Gaz Genel Koordinatörü Yaşar ÇIKIŞ, Muhasep Üyelik görevine AGDAŞ İcra Kurulu Başkanı Fatih ERDEM; Yönetim Kurulu Üyeliklerine ise; ÇORUMGAZ Yönetim kurulu Başkanı AHLATÇI, PALGAZ Kurumsal İlişkiler ve Mevzuat Direktörü Erdoğan ARKIŞ, BURSAGAZ Genel Müdürü A.Hakan TOLA, ENERGAZ Orta Anadolu Bölge Koordinatörü Ali İhsan SILKİM ile Aksa Doğal Gaz Genel müdürü Nuri BAŞ seçildi.

Üye Doğal Gaz Dağıtım şirketlerinin katılımıyla gerçekleştirilen genel kurulda belirlenen yeni yönetim; seçimin ardından görevi devraldı.

New administrative body of the Association of Natural Gas Distribution Companies of Turkey (GAZBİR), senior institution of the natural gas distribution sector in Turkey along with its 52 distribution companies, has been appointed following the 6th ordinary general assembly meeting and presidential elections on Saturday, May 18.

Aksa CEO Yaşar ARSLAN elected chairman during the general assembly meeting and then new tasks were distributed during the meeting of the board of directors.

Deputy Chairmen were elected from the following: İGDAŞ General Director Bilal ASLAN, Başkent Doğal Gaz General Director İbrahim Halil KIRŞAN, ENERGAZ General Director Aslan UZUN; ARSAN Natural Gas General Coordinator Yaşar ÇIKIŞ was elected Secretary General AGDAŞ Chairman of the Executive Board Fatih ERDEM was elected Accounting Member; Board Members were elected from the following; ÇORUMGAZ Chairman of the Board AHLATÇI, PALGAZ Corporate Affairs and Legislation Director Erdoğan ARKIŞ, BURSAGAZ General Director A. Hakan TOLA, ENERGAZ Central Anatolia Regional Coordinator Ali İhsan SILKİM and Aksa Natural Gas General Director Nuri BAŞ.

The new administration which has been elected during the general assembly meeting that was held with the participation of member natural gas distribution companies took on the office following the election.

During the general assembly meeting in which the problems faced by sector and distribution companies were evaluated, it

Sektörün ve Dağıtım Şirketlerinin sorunlarının değerlendirildiği genel kurulda, GAZBİR'in piyasadaki belirleyici rolünün daha aktif bir noktaya taşınması görüşü öne çıktı.

Seçimin ardından kısa bir değerlendirmede bulunan Aksa Ceo'su Yaşar ARSLAN; "Doğal gaz dağıtım sektörünün çatı kuruluşu niteliğindeki Türkiye Doğal Gaz Dağıtıcıları Birliği GAZBİR; bildiği gibi, kurulduğundan bu yana doğal gaz piyasasının hukuki ve fiili alt yapısının hazırlanmasında aktif rol almış, doğal gazın yaygınlaşmasına önemli katkılar yapmış güçlü bir aktördür.

Doğal gaz piyasasının serbestleşmesine paralel olarak 2004 yılında kurulmuş olan ve mevcut doğal gaz dağıtım şirketlerinin % 96'sını üye olarak bünyesinde barındıran GAZBİR (Türkiye Doğal Gaz Dağıtıcıları Birliği Derneği) olarak ortak amacımız; doğal gazın kaliteli, emniyetli, sürekli ve çevreye zarar vermeyecek şekilde halkımızın kullanımına sunmaktır. Bu anlamda, Doğal Gaz Dağıtım Şirketlerimiz halkımıza 24 saat kesintisiz ve güvenli hizmet sunmaktadır.

Öncelikle; bu görevi kurulduğu günden bugüne yürüten ve GAZBİR'in sektörün en önemli aktörlerinden biri haline gelmesinde büyük emeği bulunan Sayın Mehmet Kazancı'ya, derneğe maddi manevi katkılarını esirgemeyen ve varlıklarıyla sektöre değer katan sayın üyelerimize teşekkür etmek isterim.

Başkanlık görevim süresince; GAZBİR'in etkinliğini daha da arttırmak, sektörün sorunlarına dağıtım şirketleri ve tüketicilerin ihtiyaçları doğrultusunda maksimum faydayı sağlayacak şekilde çözüm getirmek, piyasanın genişlemesi için gerekli faaliyetlerde bulunmak ve GAZBİR'i daha aktif bir konuma taşıyarak piyasadaki etkin kılmak için çalışacağım.

Yeni seçilen yönetim kurulunun öncelikli hedefi; sektörün hizmet kalitesini artırmak ve bir yandan sektörün ihtiyaçları konusuna hızla çözüm üretirken, diğer yandan sektör çalışanlarının mesleki gelişimleri konusunda da destek olmaktır" dedi.

was evidently claimed that the determinant role of GAZBİR in the market should be rendered more active.

Following the election, Aksa CEO Yaşar Arslan made a brief evaluation, saying, "As is known, Association of Natural Gas Distribution Companies of Turkey (GAZBİR), a senior institution of the natural gas distribution sector, is also a strong actor which has played an active role in the process of preparing the legal and actual background of natural gas market and made contributions to spread the use of natural gas since the day it was established.

Established in 2004 in parallel to liberalization of the natural gas market, GAZBİR (Association of Natural Gas Distribution Companies of Turkey) currently has 96 percent of natural gas distribution companies as its members within its structure; as GAZBİR, our common purpose is to make natural gas available for the people in a qualified, safe and continuous way without damaging the environment.

Firstly, I would like to thank Mr. Mehmet Kazancı who has been working in this position since the day it was established and exerting efforts to make GAZBİR one of the most important actors of the sector, as well as our respectable members who have not denied their moral and material contributions to the association, but added value to the sector with their presence.

I will try throughout my term of office to further increase the efficiency of GAZBİR, create solutions to the problems faced by the sector in a way to provide maximum benefit in line with the needs of distribution companies and consumers, carry out necessary activities to expand the market and make GAZBİR more active and effective in the market.

The prioritized purpose of the newly-elected board of directors is to boost service quality of the sector and create immediate solutions to needs of the sector, as well as support sector workers with regard to their professional development."

6.Olağan Genel kurulun Ardından Seçilen GAZBİR Yeni Yönetimi New GAZBİR Administration elected following the 6th Ordinary General Assembly Meeting

İSİM/NAME	GAZBİR YÖNETİM KURULU/GAZBİR BOARD OF DIRECTORS
1 YAŞAR ARSLAN	BAŞKAN CHAIRMAN
2 BİLAL ASLAN	BAŞKAN YARDIMCISI İgdaş Genel Müdürü DEPUTY CHAIRMAN İgdaş General Director
3 İBRAHİM HALİL KIRŞAN	BAŞKAN YARDIMCISI Başkentgaz Genel Müdürü BAŞKAN YARDIMCISI Başkentgaz General Director
4 ASLAN UZUN	BAŞKAN YARDIMCISI Energaz Genel Müdürü BAŞKAN YARDIMCISI Energaz General Director
5 YAŞAR ÇIKIŞ	GENEL SEKRETER Arsan Doğal Gaz Genel Koordinatörü GENEL SEKRETER Arsan Natural Gas General Coordinator
6 FATİH ERDEM	MUHAŞİP ÜYE Agdaş İcra Kurulu Başkanı MUHAŞİP ÜYE Agdaş Chairman of the Executive Board
7 AHMET AHLATÇI	ÜYE Çorumgaz Yönetim Kurulu Başkanı ÜYE Çorumgaz Chairman of Board of Directors
8 ERDOĞAN ARKIŞ	ÜYE Palen Palgaz Kurumsal İlişkiler ve Mevzuat Direktörü ÜYE Palen Palgaz Corporate Affairs and Legislation Director
9 A. HAKAN TOLA	ÜYE Bursagaz Genel Müdürü ÜYE Bursagaz General Director
10 ALİ İHSAN SILKİM	ÜYE Energaz Orta Anadolu Bölge genel Müdürü ÜYE Energaz Regional Director of Central Anatolia
11 NURİ BAŞ	ÜYE Aksa Doğal gaz 3. Bölge Grup Genel Müdürü ÜYE Aksa Natural Gas General Director of the 3 rd Region

ICCI 2013 SONUÇ BİLDİRGESİ YAYINLANDI

ICCI 2013 Final
Declaration Issued

Sektörel Fuarçılık tarafından düzenlenen ve üç gün süren ICCI 2013 – 19. Uluslararası Enerji ve Çevre Fuarı ve Konferansı ardından bir sonuç bildirgesi yayınlandı.

A final declaration was issued following the three-day ICCI 2013 – 19th International Energy and Environment Fair and Conference which was organized by Sektörel Fuarçılık Inc.

ICCI Yürütme Kurulu Başkanı Dr. Selahattin Çimen imzasıyla kamuoyuna açıklanan sonuç bildirgesinde toplam 7 önemli başlık altında enerji sektörüne yön verecek tespitlere yer verildi.

Sektörel Fuarçılık tarafından her yıl düzenlenen ve Türkiye'nin bulunduğu coğrafyadaki en büyük ve en kapsamlı enerji fuarı ve konferansı olan ICCI 2013'te 24-26 Nisan 2013 tarihleri arasında 10 panel ve 29 oturum düzenlendi. Avrupa, Balkan ve Ortadoğu ülkelerinden başta olmak üzere 30 ülkeden 350 enerji şirketinin katıldığı ve 15 binden fazla kişi tarafından ziyaret edilen

The final declaration which has been signed and made public by ICCI Chairman of Organization and Advisory Committee Dr. Selahattin Çimen covers certain findings to lead the energy sector under a total of seven headlines.

As part of ICCI 2013, the largest and most comprehensive energy fair and conference organized by Sektörel Fuarçılık Inc. in a geography also covering Turkey, 10 panels and 29 sessions were held on April 24-26, 2013. The most important agenda items related with energy sector were analyzed by approximately 200 academics, representatives from the private sector and administrators of public organizations and institutions during the

fuvar boyunca, yaklaşık 200 akademisyen, özel sektör temsilcisi, kamu kurum ve kuruluşlarının yöneticileri enerji sektörüne dair en önemli gündem maddelerini mercek altına aldı.

Enerji sektörünün sorun ve çözümleri

Sektörel Fuarçılık Yönetim Kurulu Başkanı Süleyman Bulak, ICCI 2013'te yapılan sunum ve bildirilerin detaylı bir şekilde incelendiğini, Türkiye'de enerji sektörüne dair sorun ve çözümlerin bulunduğu bir sonuç bildirgesi hazırlandığını belirtti. Bulak, 'ICCI 2013 Sonuç Bildirgesi'nin, Türkiye'de enerji sektöründe yatırım yapan ya da yatırım yapmayı düşünen ulusal ve uluslararası şirketler için önemli bir bilgi kaynağı olduğunu altını çizdi.

7 başlıkta enerji sektörü

Kamuoyuna duyurulan ICCI 2013 Sonuç Bildirgesi'nde, 'Piyasa ve Enerji Borsası', 'Hukuk ve Mevzuat', 'Doğal gaz ve Petrol', 'Yenilenebilir Enerji' gibi başlıklar olmak üzere toplam 7 ana konu inceleniyor.

Enerji Borsası şart

ICCI 2013 Sonuç Bildirgesi'nde enerji sektörünün sağlıklı bir şekilde işlemesi için şeffaf ve güvenilir bir fiyatlama mekanizmasına ihtiyaç olduğuna dikkat çekiliyor. Buna bağlı olarak Enerji Piyasaları İşletme Anonim Şirketi'nin (EPIAŞ) kurulması ile türev piyasa işlemlerinin Borsa İstanbul çatısı altında yapılacak olmasının kritik önemde olduğu ifade ediliyor. Elektrik ve doğal gaz piyasalarının organize bir spot ve türev piyasaya kavuşmasının, ülkemiz enerji sektörünün arzu edilen gelişimi yakalamasına önemli katkılarda bulunacağına altı çiziliyor.

Adil rekabet için bilgi değişimine Çin Seddi

Bildirgede, dağıtım faaliyeti ile perakende satış faaliyetinin Elektrik Piyasası Kanunu'nda hukuki olarak ayrıştırıldığı ve bu ayrıştırmanın amacına ulaşabilmesi

fair, which has been attended by 350 energy companies from 30 companies, mostly from Europe, Balkans and the Middle East and visited by over 15,000 people.

Problems and solutions related with energy sector

Chairman of the Board of Directors of Sektörel Fuarçılık Süleyman Bulak said that the presentations and declarations made during the ICCI 2013 have been analyzed in detail and a final declaration covering the problems and solutions related with the energy sector in Turkey has been prepared. Bulak underlined that the 'ICCI 2013 Final Declaration' was an important source of information for national and international companies which make and consider making investments in Turkey's energy sector.

Energy sector under seven headlines

The ICCI 2013 Final Declaration which has been made public analyzes seven headlines such as 'Market and Power Exchange,' 'Law and Legislation,' 'Natural Gas and Oil' and 'Renewable Energy.'

Power Exchange is a must

ICCI 2013 Final Declaration underlines that a transparent and reliable pricing mechanism is needed so that the energy sector could function in a healthy way. Accordingly, the declaration indicates that it's critically important that derivative market transactions will be made under the roof of Borsa İstanbul with the establishment of Energy Markets Operation Company (EPIAŞ). The declaration underlines that providing electricity and natural gas markets with an organized spot and derivative market would make important contributions to ensuring desired improvement in the energy sector of our country

Great Wall of China on the exchange of information for fair competition

The declaration indicates that distribution activities and retail sale activities has been legally separated in the Electricity

için yöneticilerin ve personelin aynı anda hem şebeke şirketinde, hem de üretim ve/veya tedarik şirketlerinde çalışmasının engellenmesi gerektiği ve şirketler arasında işgücü transferine yönelik kısıtlamalar getirilmesi gerektiği belirtiliyor. Ayrıca bildiriye göre şebeke faaliyetleri ve diğer piyasa faaliyetleri arasında kurulacak "Çin Seddi" aracılığıyla, faaliyetler arasında rekabete duyarlı bilgi değişiminin engellenmesi gerekiyor.

Doğal gaz Piyasası Kanunu güncellenmeli

Bildirgenin bir diğer maddesinde sağlıklı işleyen rekabetçi bir doğal gaz piyasası için serbest piyasanın temelini oluşturan 4646 sayılı Doğal gaz Piyasası Kanunu'nun güncellenmesi ve iyileştirilmesi gerektiğine dikkat çekiliyor. BOTAŞ yatırımlarının zamanında, nitelikli ve kesintisiz yapılmasını sağlayacak imkanların yaratılmasının gerekliliği de vurgulanıyor.

Yenilenebilir enerjide güneş parlıyor

Ülkemizin güneş potansiyeli ve enerjiye duyduğu yüksek düzeydeki ihtiyacın, Türkiye'yi önümüzdeki 10 yılda Avrupa kıtasında yapılması planlanan en büyük enerji yatırımlarına ev sahipliği yapacağını savunan bildiriye göre güneş enerjisi üretimi ve yatırımlarına birçok yeni oluşumların çok yakın olduğu belirtiliyor. Lisanssız elektrik üretiminde üst sınırın 1 MW'a çıkarılması ile birlikte ülkemizin yenilenebilir enerjide kurulu güç kapasitesinin hızla artacağı, yıl sonunda 1000 MW güce ulaşabileceği, lisanssız Güneş Enerjisi Santrali (GES) projelerinin lisanslı GES projelerini geçebileceği, rüzgar yatırımcılarının lisanssız elektrik üretimi sektöründe artık daha aktif olabileceği, yenilenebilir deki kapasitemizden yararlanma paydamızın artabileceği sıralanıyor. Ayrıca rüzgar enerjisi yatırımları için maliyetlerin artık daha ekonomik hale geldiği ve gelişen teknolojilerle rüzgar enerjisi sektöründe verimliliğin arttığı olumlu gelişmeler arasında sayılıyor.

Ekonomi ve istihdamda kömürün kilit rolü

Bildirgenin kömürle ilgili bölümünde kömür santrallerinin istihdam sağlama konusunda ekonomiye çok fayda sağladığı ve her 1 MW'lık santral için 4 kişinin istihdam edilebileceği sonucuna varılıyor. Kömür santrallerinin doğal gaz santrallerine göre daha çok yan sanayiye ihtiyaç duyduğu, dolayısıyla bundan sonraki süreçlerde ekonomiyi kalkındırmak adına kömüre daha çok destek verilmesi öneriliyor.

Kojenerasyon her yerde

Sadece yenilenebilir enerji kaynaklarının artırılmasıyla gaz ithalatının engellenemeyeceği, buna ilaveten yüksek verimlilik ve enerji yoğunluğunun azaltılmasına yarayan kojenerasyonun da önemli bir çare olarak görülebileceği bildiriye vurgulanan çözümlerden bir diğeri. Önceleri sadece endüstriyel alanda uygulanan kojenerasyon teknolojilerinin, artık konutlar, hastaneler, AVM'ler, oteller ve okullarda da uygulanıyor olmasının önemli olduğu ifade ediliyor, ancak açıklayıcı yönetmeliklerle kojenerasyonun daha iyi aydınlatılması gerektiğinin de altı çiziliyor.

Nükleer dikkatle incelenmeli

Bildiriye son olarak, nükleer enerjinin mevcut durum analizinden, işletilmesine ve yeni yapılacak santrallere kadar birçok konunun ve sürecin dikkatlice incelenmesi gerektiği belirtiliyor.

Market Law; managers and personnel should be prevented from working for the network company and/or supply companies at the same time to ensure that separation obtains its goal and that restrictions should be imposed on transfer of workforce among the companies. Moreover, according to declaration, competitive-sensitive exchange of information among the activities should be prevented through a "Great Wall of China" to be set up between network activities and other market activities.

Natural Gas Market Law should be updated

In accordance with another article of the declaration, the Natural Gas Market Law numbered 4646 which forms the basis of a free market for a functioning and competitive natural gas market should be updated and improved. The declaration also underlines that opportunities should be created to ensure that BOTAŞ investments are made on time and in a qualified and continuous way.

Sun shines on renewable energy

The declaration points out that the solar potential and considerable energy needs of our country are likely to cause Turkey to host the largest energy investments which are planned to be made in Europe in the next decade, underlining that many new formations are to emerge soon with regard to solar energy production and investments. It also indicates that the installed renewable power capacity is set to be boosted in renewable energy with an increase of upper limit to 1 MW in unlicensed power generation, it might climb to a power of 1,000 MW by the end of the year, unlicensed solar power station (GES) projects are likely to leave behind licensed GES projects, wind investors might become more active in the unlicensed power generation sector and our share of benefits from renewable capacity might increase. Furthermore, the fact that costs have become more economical for wind energy investments and that productivity has increased in the wind energy sector thanks to advancing technologies are considered among positive developments.

Key role of coal in economy and employment

Some parts of the declaration regarding the coal concludes that coal power plants have provided benefits for economy to a great extent in terms of employment and that four persons will be employed for each power plant of 1 MW. It's stated that coal power plants need sub-industry more than natural gas power plants, and thus it's suggested that coal should be further supported in order to improve economy in the upcoming processes.

Cogeneration everywhere

The declaration also states that gas imports could not be prevented only through an increase in renewable energy resources, and that cogeneration which is useful for high productivity and a decrease in energy density could be considered as an important remedy. It points out that it's important that cogeneration technologies which have been previously used only in the field of industry are now used at houses, hospitals, shopping malls, hotels and schools, but underlines that cogeneration should be clarified better through informative regulations.

Nuclear should be carefully analyzed

The declaration finally indicates that many issues and processes, including the current situation of nuclear energy, operation methods and also new power plants to be constructed should be analyzed carefully.

ENERJİ SEKTÖRÜ GAZMER İFTARINDA BİR ARAYA GELDİ

ENERGY SECTOR COMES TOGETHER
AT AN IFTAR (FAST-BREAKING MEAL)
ORGANIZED BY GAZMER

GAZMER' in düzenlemiş olduğu iftar yemeğinde sektör temsilcileri buluştu. Çok sayıda davetlinin katıldığı iftar yemeğinde GAZMER Genel Müdürü Mustafa Ali AKMAN yıl boyu farklı zamanlarda iletişim içinde oldukları sektör yöneticilerini ve proje ekibi ile bir arada olmanın mutluluğunu yaşadıklarını belirtti.

GAZBİR' in İştiraki GAZMER' in ev sahipliğinde İstanbul Kartal'da düzenlenen iftar yemeğinde EPDK Kurul Üyesi Fatih DÖNMEZ, GAZBİR Yönetim Kurulu Başkanı Yaşar ASLAN, GAZBİR Başkan Yardımcısı Aslan UZUN, GAZBİR Genel Sekreteri Yaşar ÇIKIŞ ve sektörde faaliyet gösteren Sivil ve Mesleki Örgütler ile firmaların temsilcileri katıldı.

GAZMER tarafından düzenlenen iftar yemeğinde değerlendirmelerde bulunan GAZMER Genel Müdürü Mustafa ALİ AKMAN "Huzur ve birlik ayında doğal gaz dağıtım sektörü, sivil toplum ve meslek örgütleri, proje ekiplerimiz ve enerji medyası ile beraber olduk. İftar buluşmaları temel mahiyeti ile dini bir görevin yapılmasının huzurunu birlikte yaşamamızın yanında, sektörün tüm taraflarının bir araya geldiği ve günlük meşgalelerden uzak, samimi sohbetlerin yapıldığı geleneksel platformlara dönüşmüştür. Oluşan bu güzel gelenek, sektör çalışma arkadaşlarımız, paydaşlarımız ve diğer ilgili grup ve kişilerle ilişkilerimize dinamizm katmaktadır.

GAZBİR' in teknik merkezi olarak bizler de; 4.'üncü sektör iftar programımızı gerçekleştirdik. Yıl boyu farklı zamanlarda iletişim içinde olduğumuz tüm sektör yöneticileri ve proje gruplarımızla bir araya gelmiş olmanın mutluluğunu yaşadık." dedi.

Sector representatives have come together at an iftar which was organized by GAZMER. Speaking at the iftar in which many guests were hosted, GAZMER General Director Mustafa Ali AKMAN said that they were happy to be together with all of the sector managers and project team with whom they were in connection at different times throughout the year. The iftar which was hosted in Kartal district of Istanbul by GAZMER, a subsidiary of GAZBİR, was attended by

EPDK Board Member Fatih DÖNMEZ, GAZBİR Board Chairman Yaşar ASLAN, GAZBİR Deputy Chairman Aslan UZUN, GAZBİR Secretary General Yaşar ÇIKIŞ, as well as representatives from non-governmental and professional organizations and companies operating in the sector.

Speaking at the iftar organized by GAZMER, General Director of GAZMER Mustafa ALİ AKMAN said, "During the month of peace and solidarity, we came together with the natural gas distribution sector, non-governmental and professional organizations, our project teams and energy media. Besides enjoying the peace deriving from fulfilling a religious duty, iftar meetings have been in essence turned into traditional platforms where all of the parties in the sector come together and have warm conversations, away from daily preoccupations. Such a nice tradition which has emerged provides dynamism in our relations with our colleagues, shareholders and other relevant groups and persons involved in the sector.

As the technical headquarters of GAZBİR, we organized our fourth iftar event in the sector. We are happy to be together with all of the sector managers and project groups with whom we were in connection at different times throughout the year."

EPDK, ARZ GÜVENLİĞİNDE DAHA ETKİN OLACAK

**EMRA TO BECOME MORE
EFFECTIVE IN SECURITY OF SUPPLY**

EPDK Kurul Üyesi Ahmet Çağrı Çiçek, Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nda değişiklik yapılmasını öngören kanun tasarisinin EPDK'ya arz güvenliği konusunda yeni görevler getireceğini açıkladı.

EMRA Board Member Ahmet Çağrı Çiçek has announced that a draft law prescribing amendments in the Natural Gas Market Law would assign new duties to EMRA with regard to security of supply.

Arz güvenliğinin tasarının en önemli ayağını oluşturduğunu ifade eden Çiçek, "Tasarıda EPDK'ya 'Doğal Gaz Gelişim Planı' hazırlama ve Bakanlığa sunma görevi verilmesi öngörülüyor. Bakanlığın da 'Doğal Gaz Arz Güvenliği Raporu' hazırlaması ve Bakanlar Kurulu'na sunması düşünüyor" yorumunu yaptı. Tasarıda sıkıştırılmış doğal gazın (CNG) hukuki altyapısının sağlam bir zemine oturtulması ve LNG terminal işletme faaliyetinin 'yeni bir faaliyet' olarak tanımlanmasına olanak sağlayacak düzenlemeler de bulunduğunu ifade eden Çiçek, yeni Doğal Gaz Kanunu'nun sektöre getireceği değişiklikleri ve EPDK'nın hedeflediği tam liberal gaz piyasasının 'olmazsa olmaz'larını GazBir'e anlattı.

EPDK şu anda güncel olarak doğal gaz sektörünü ilgilendiren hangi çalışmaları yapıyor? Çalışmaların geldiği nokta konusunda bilgi verir misiniz?

EPDK olarak doğal gaz piyasasına çok önem veriyoruz. 2012 yılı, sektör için oldukça önemli gelişmelere sahne oldu ve bu gelişmelerin yansımaları 2013 yılında da devam ediyor. Bu çerçevede Kurum olarak doğrudan ya da diğer kurumlarla koordineli şekilde çalışmalarımıza devam ediyoruz. Bu çalışmalardan bir tanesi, sizin de bildiğiniz gibi 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu ile ilgili değişiklik çalışmaları. Mevcut durum itibarıyla, söz konusu çalışmalar Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile birlikte koordineli şekilde yürütülüyor.

EPDK olarak 2003 yılından bu yana başarıyla sürdürdüğümüz bir diğer alan doğal gaz şehir içi dağıtım ihaleleridir. Mevcut durum itibarıyla, Kurumumuz tarafından 58 dağıtım bölgesi için ihale süreci tamamlanmış olup, 10 bölge için ise süreç devam ediyor. Temiz bir kaynak olan doğal gazın tüm ülke sathında kullanımının yaygınlaşması hedefinin büyük oranda gerçekleştiğini memnuniyetle söyleyebiliriz. Konu hakkında birkaç sayısal detay vermek istiyorum. 2003 yılından 2011 yılı ortasına kadar olan süreçte yapılan toplam yatırım tutarı 1.2 milyar Euro civarındadır. Bu yatırımın bir diğer anlamı; 2 milyondan fazla hanede doğal gazın kullanılmaya başlanması ve 48.000 doğrudan ve dolaylı istihdam yaratılmasıdır. Bu süreçte memnuniyetle gözlemlediğimiz bir diğer gelişme, son 10 yılda Türkiye ekonomisinde yakalanan pozitif ivme ile birlikte sektöre olan yabancı yatırımcı ilgisinin somut örneklerinin görülmesidir. Şöyle ki, dağıtım alanında uluslararası güçlü aktörlerin piyasaya girdiğini gözlemledik. Bunlar arasında, BURSAGAZ'ın ve KAYSERİGAZ'ın yüzde 80'lik bölümlerini alan EWE ile İZGAZ'ın yüzde 90'lık kısmını alan Gaz de France sayılabilir.

Kurumumuz son derece dinamik olan enerji sektörünün hızına ayak uydurmak ve sektöre yön vermek bağlamında, özellikle son dönemde bilgi işlem altyapısını büyük ölçüde geliştirdi. Bu kapsamda, doğal gaz piyasasında kaliteli ve

Stating that security of supply constitutes the most important part of the draft law, Çiçek said, "The draft law prescribes that EMRA is assigned with the duty of preparing the 'Natural Gas Development Plan' and submit it to the Ministry. It is also considered that Ministry is required to prepare the 'Natural Gas Security of Supply Report' and submit it to the Council of Ministers." Çiçek said that the draft law covered certain regulations to ensure that legal background of the compressed natural gas (CNG) is based on a solid ground and the LNG terminal operation activity is defined as 'a new activity,' and touched on changes to be made in the sector through the new Natural Gas Law, as well as prerequisites for a fully liberal gas market which is targeted by EMRA for GazBir.

What is EMRA currently working on with regard to the natural gas sector? Could you give us some information on the current situation of your work?

As EMRA, we attach great importance to the natural gas market. The year 2012 has witnessed quite important developments for the sector, the repercussions of which are still evident in 2013. Within this framework, our institution continues to work directly with or in coordination with other institutions. As you know, efforts on amending the Natural Gas Market Law numbered 4646 are a part of this work. The mentioned work is currently conducted in coordination with the Ministry of Energy and Natural Resources.

Another work that we have been successfully conducting as EMRA since 2003 covers natural gas city distribution tenders. The tender process has been completed for 58 distribution areas by our institution, and the process is underway for 10 areas. We can gladly say that we have reached our target to a great extent in terms of spreading use of natural gas, which is a clean source, throughout the country. I would like to give some numerical data about the issue. An investment totaling 1.2 billion Euros have been made as from 2003 until mid-2011. This investment also refers to the fact that more than two million households have started to use natural gas and 48,000 direct or indirect employments have been created. During this process, we also happily observed concrete examples of the interest shown by foreign investors thanks to a positive acceleration which has been achieved in Turkey's economy in the last decade. In other words, we have seen the entrance of internationally strong actors into the distribution area. Among them are the EWE which has purchased 80 percent of BURSAGAZ and KAYSERİGAZ, as well as Gas de France which has bought 90 percent of İZGAZ.

sürekli veri elde edebilmek ve sektörün durumunu analiz edebilmek amacıyla, piyasa oyuncularından dönemsel olarak alınan bildirimlerin elektronik ortamda alınması sürecine ilişkin altyapı çalışmaları tamamlanarak 30.01.2013 tarih ve 4264/2 sayılı Kurul Kararı ile Kurumumuzca belirlenen bildirimler, 1 Nisan 2013 tarihi itibarıyla Bildirim Sistemi (<https://bildirim.epdk.org.tr>) üzerinden Elektronik İmza (e-imza) kullanılarak yapılmaya başlandı.

Yeni Doğal Gaz Piyasası Kanunu ile birlikte sektörde nasıl bir değişim öngörüyorsunuz? Sizde sektörün daha iyiye gitmesi adına nasıl bir mevzuat çalışması yapılmalı?

Kanun değişikliği çerçevesinde öngörülen temel değişiklikleri 4 temel başlık altında sıralayabiliriz:

İlk olarak sıkıştırılmış doğal gaz (CNG) satışı, dağıtımı ve iletimi faaliyetinin kanun kapsamında yeniden tanımlanarak hukuki altyapısının sağlam zemine oturtulmasıdır. Mevcut kanun kapsamında CNG satışı, dağıtımı ve iletimi faaliyetlerinin tam ve etkin şekilde tasarlandığını söylemek mümkün değil. Bu çerçevede kanun değişikliği ile bu faaliyetin tam olarak tanımlanması, çerçevesinin yeniden çizilmesi önem arz ediyor. Bu kapsamda, CNG kullanıcılarının serbest tüketici kapsamına alınması oldukça önemli. Ayrıca CNG satış, dağıtımı ve iletimi ile iştigal eden firmaların birbirleri arasındaki ilişkilerin de tam olarak tanımlanmasının bu

In terms of keeping pace with the considerably dynamic energy sector and also direct the sector, our institution has greatly improved its data processing background particularly in the recent period. Within this framework, the infrastructure work has been completed with regard to process of electronically receiving the declarations which are periodically obtained from actors in the market in order to acquire high-quality and continuous data in the natural gas market, and thus the declarations identified by our institution with a Board Decision dated 30.01.2013 and numbered 4264/2 have been started to be made through a Declaration System (<https://bildirim.epdk.org.tr>) with the use of Electronic Signature (e-signature) as from April 1, 2013.

What sort of a change do you anticipate to see in the sector with the new Natural Gas Law? In your opinion, what kind of a legislation work should be carried out in order to improve the sector?

We can list the main changes prescribed the by the law amendment under four main headlines:

Firstly, the compressed natural gas (CNG) sale, distribution and transmission activities should be redefined in accordance with the law and its legal background should be based on a solid ground. It's impossible to say that the CNG sale, distribution and transmission activities are fully and effectively designed as part of the current law.

In this regard, it's significant to exactly define this activity with the law amendment and draw its frame again. In this context, it's vitally important to ensure that CNG users are taken within the framework of free consumers. Furthermore, I believe that a full definition of relations between the companies dealing with CNG sale, distribution and transmission activities is quite important in terms of the development of such activities. The use of natural gas will become widespread through the CNG in rural areas with new amendments to be made and an economic alternative to natural gas transportation will be ensured through the pipeline that requires high capital with CNG transmission and distribution. Secondly, the liquefied natural gas (LNG) terminal operation activities are to be defined as a new activity in accordance with the law.

Thirdly, security of supply could be mentioned. Security of supply is the most important part of law amendment on the agenda. In this respect, it's envisaged to give an important task to our Institution. In other words, it's prescribed to assign our Institution with duty of preparing the Natural Gas Development Plan and submit it to the Ministry. Furthermore, it is considered that Ministry prepares the annual Natural Gas Security of Supply Report and submits it to the Council of Ministers. Accordingly, efforts are exerted to effectively plan the steps that are set to be taken with regard to security of supply and establish a system aimed at implementation by relevant institutions in a coordinated way.

Finally, the law brings some amendments concerning the restructuring of BOTAŞ and import. As part of the draft law amendment, it's envisaged to ensure that BOTAŞ is restructured in three separate legal entities in order to carry out transmission, operation of LNG plants and storage activities and other activities, BOTAŞ is represented by a company which is set to carry out activities except for transmission, operation of LNG plants and storage activities and also new companies are established for other activities.

Furthermore, it's prescribed that BOTAŞ shall neither make new natural gas purchase contracts except the liquefied natural gas (LNG) import until its import decreases to 20 percent of national consumption, nor renew the currently expired natural gas purchase contracts, and also signing new natural gas purchase contracts in order to ensure natural gas security of supply or for export purposes is defined as an exception to this process.

What sorts of problems are currently faced by the natural gas market?

The Natural Gas Market Law numbered 4646 has been directing the market for nearly 12 years. While preparing this law, the objective was to put forth definition of a competitive market involving many actors. We can say that great progress has been made about the issue in the last 12 years. Natural gas distribution has covered considerable distance. There are positive indicators such as transfer of contracts by BOTAŞ to the private sector, regulations concerning the LNG import and a great many wholesale companies operating in the market. Is this market problem-free? Obviously it's not. There are problems in every sector, but problems in the natural gas market are not

faaliyetin gelişimi açısından önemli olduğunu düşünüyorum. Yapılacak yeni değişiklikler ile birlikte kırsal kesimde CNG vasıtasıyla doğal gaz kullanımının yaygınlaşması ve CNG iletimi ve dağıtımını ile yüksek sermaye gerektiren boru hattı ile doğal gaz taşımacılığına ekonomik bir alternatif oluşturulması sağlanmış olacak. İkinci olarak Sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) terminal işletme faaliyetinin kanun ile yeni bir faaliyet olarak tanımlanmasıdır.

Üçüncü olarak arz güvenliğini sayabiliriz. Arz güvenliği gündemdeki kanun değişikliğinin en önemli ayağını oluşturuyor. Bu anlamda Kurumumuza da önemli bir görev verilmesi öngörülüyor. Şöyle ki, kanun değişiklik tasarısı uyarınca Kurumumuza Doğal Gaz Gelişim Planı hazırlama ve Bakanlığa sunma görevi verilmesi öngörülüyor. Ayrıca Bakanlık tarafından her yıl Doğal Gaz Arz Güvenliği Raporu hazırlanması ve Bakanlar Kurulu'na sunması düşünülüyor. Böylelikle arz güvenliği boyutunda atılması düşünülen adımların etkin bir şekilde planlanması ve ilgili kurumlarla koordineli şekilde uygulanmasına yönelik bir sistem kurgulanmaya çalışılıyor.

Son olarak Kanun, BOTAŞ'ın yeniden yapılandırılması ve ithalata ilişkin değişiklikler getiriyor. Kanun değişikliği tasarısında, BOTAŞ'ın iletim faaliyeti, LNG tesislerinin işletilmesi ile depolama faaliyetleri ve diğer faaliyetleri gerçekleştirmek üzere 3 ayrı tüzel kişilik olarak yeniden yapılandırılması, bunlardan iletim ve LNG tesislerinin işletilmesi ile depolama faaliyetleri dışındaki faaliyetleri gerçekleştirecek olan şirketin BOTAŞ'ı temsil edeceği, diğer faaliyetler için ise yeni şirketlerin kurulacağı öngörülüyor.

Ayrıca, BOTAŞ'ın, ithalatı ulusal tüketimin yüzde yirmisi oranına düşüncüye kadar, sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) ithalatı haricinde yeni doğal gaz alım sözleşmesi yapamayacağı, süresi biten mevcut doğal gaz alım sözleşmelerini yenileyemeyeceği öngörülmekte, doğal gaz arz güvenliğinin sağlanması veya ihraç etmek amacıyla yeni doğal gaz alım kontratları imzalamak bu uygulamanın istisnası olarak tanımlanmaktadır.

Doğal gaz piyasasında sizce şu anda hangi sorunlar bulunuyor?

4646 Sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu yaklaşık 12 senedir piyasaya yön veriyor. Bu kanun yazılırken rekabetçi ve çok oyuncunun olduğu bir piyasa kurgusu ortaya konulması arzu edilmekteydi. Geride kalan 12 sene zarfında bu konuda çok ciddi mesafeler alındığını söyleyebiliriz. Doğal gaz dağıtımını önemli derece mesafe aldı. BOTAŞ'ın özel sektöre kontrat devirleri yapması, LNG ithalatına ilişkin düzenlemeler ve birçok toptan satış şirketinin piyasada faaliyet göstermesi olumlu göstergeler. Bu piyasa sorunsuz bir piyasa mı? Elbette hayır. Sorunlar her sektörde var ancak doğal gaz piyasasındaki sorunlar 'çözülmesi imkansız' sorunlar değil. Bu göreve geldiğim günden itibaren devamlı duyduğum ve çok konuşulan sorunlar var. Bunların birçoğunu haklı talepler olarak düşünebiliriz ve de çözebiliriz. Mesela BOTAŞ'ın pazar payının yüksek olması ve hala ayrıştırılmaması, yani iletim ve ticaret kısımlarının ayrıştırılması konusu önemli bir konudur ve tartışılabilir ve hatta tartışıyoruz da...

'impossible to be solved.' I've been hearing about many problems which have been often discussed since the day I was appointed. We can consider many of them as rightful demands and also solve them. For example, BOTAŞ which has a high level of market share hasn't been separated yet, in other words, the issue of separating its transmission and trade parts is very important; it could be discussed and we are even discussing it...

We had a lucky winter this year. We haven't faced any difficulty with natural gas supply, but this situation shouldn't mean that we won't be experiencing this. As a result, we should implement the EBT system as soon as possible on the basis of experiences. This issue has been also discussed to a great extent. I believe that the work on the issue is about to be completed. Furthermore, I think necessary steps should be immediately taken in order to increase the recycling capacity of Silivri Underground Storage Facilities and complete the Lake Tuz Underground Storage Facilities.

Among other problems that I've been observing is the lack of implementation of cost-based sale price policies by BOTAŞ and the resulting problems faced by the private sector with regard to new contracts. We should pay attention to this problem of the sector and find a solution. Another vitally important issue is an increase in consumption, in other words, there are huge differences between minimum and maximum consumption. Therefore our country should be provided with investments of new LNG terminals and storage facilities. These investments are very costly and the sector players who are willing to make investments in this issue should be encouraged.

Finally, marginal prices occur in the electricity market at times of difficulty with natural gas supply, and this issue could be solved. I believe that we can find more practical and effective solutions, as soon as the sector is liberalized.

In your opinion, how the energy markets in Turkey will be shaped in the long term?

The privatization process both for distribution and production has been rapidly continuing in the electricity market. In other words, considering the secondary legislation to be prepared again with the new electricity market law, as well as the current economic atmosphere, I believe that direct foreign investor flow into energy sector is likely to increase in the short and medium term. A hot agenda is awaiting us in terms of renewable energy, after the applications based on solar energy are received in the upcoming months. In the long term, we are likely to witness a dynamic electricity and natural gas market to consist of multiple domestic and foreign players, in which the public sector has withdrawn to a great extent to undertake only a regulating and inspecting role. It's very important that refinery investments in the oil market are completed in Aliağa and Ceyhan, TANAP project is implemented and the energy markets encompassing EPIAŞ as an active market player are created in the sector in order to turn Turkey into a regional energy hub in the upcoming years.

Besides, I expect to see a decrease in the domination of natural gas particularly in the energy market, as well as

Bu sene kış açısında şanslı bir sene geçirdik, doğal gaz arzında sıkıntı yaşamadık ama bu yaşamayacağımız anlamına gelmemeli. Bu yüzden geçmiş tecrübelerden yola çıkarak EBT sistemini bir an önce hayata geçirmeliyiz. Bu da çok konuşulan bir mesele. Bu konuda çalışmalar tamamlanmak üzere sanıyorum. Ayrıca Silivri Yeraltı Depolama Tesisleri'nin geri üretim kapasitesinin artırılması ve Tuz Gölü Yeraltı Depolama Tesisleri'nin tamamlanması için hızlı adımlar atılmalıdır diye düşünüyorum.

Diğer gördüğüm sorunlar ise BOTAŞ tarafından maliyet esaslı satış fiyat politikasının uygulanmaması ve bunun da yeni kontratlar için özel sektöre sıkıntılar getirmesidir. Sektörün bu sorununu iyice dinleyip çözüm bulmamız lazım. Çok önemli bir konu da tüketimin artması yani asgari ve azami tüketim arasında büyük farklar oluşması. Bundan dolayı yeni LNG terminalleri ve depolama tesislerinin yatırımlarının ülkemize kazandırılması gerekiyor. Bu yatırımlar çok pahalı yatırımlardır ve bu konuda yatırım yapmak isteyen sektör oyuncuları desteklenmelidir.

Son olarak da doğal gaz arzında sıkıntı olduğu zamanlarda elektrik piyasasında oluşan marjinal fiyatlar konusudur ki bu konu da çözülebilir bir konu. Sektör liberalleştikçe daha pratik ve etkin çözümler bulabileceğimize inanıyorum.

Türkiye'de enerji piyasalarının uzun vadede nasıl şekillenmesini bekliyorsunuz?

Elektrik piyasasında gerek dağıtım gerekse üretim ayağında özelleştirme süreci hızla devam ediyor. Yeni elektrik piyasası kanunu ile birlikte yeniden oluşturulacak ikincil mevzuat ve mevcut ekonomik iklim göz önüne alındığında kısa ve orta vadede enerji sektörüne doğrudan yabancı yatırımcı girişinin artacağını düşünüyorum. Önümüzdeki aylarda güneş enerjisine dayalı başvuruların alınması ile birlikte yenilenebilir enerji ayağında sıcak bir gündem bizi bekliyor. Uzun vadede ise kamunun büyük oranda piyasadan çekildiği, sadece düzenleme ve denetleme rolünü üstlendiği, yerli ve yabancı çok oyunculu dinamik bir elektrik ve doğal gaz piyasası bizleri bekliyor. Petrol piyasasındaki Aliağa ve Ceyhan'daki rafineri yatırımlarının tamamlanması, TANAP projesinin hayata geçirilmesi ve EPIAŞ'ın aktif bir piyasa aktörü olarak sektörde yerini alacağı enerji piyasaları önümüzdeki yıllarda Türkiye'nin bölgesel bir enerji merkezi haline gelmesi noktasında oldukça önemli.

Bunun yanı sıra Mersin ve Sinop'taki nükleer santrallerin tamamlanması, yenilenebilir enerji kapasitesindeki artışlar ve yerli kömür kaynaklarımızın etkin ve verimli bir şekilde kullanılması ile birlikte özellikle elektrik piyasasında doğal gaz hâkimiyetinin azalmasını ve dış ticaret açığımızın en önemli sebebi olan enerji ayağında olumlu gelişmelerin olmasını bekliyorum.

Türkiye'de hala doğal gaz depolama adına önemli bir açık bulunuyor. Yapılan projelerden de henüz bir sonuç elde edilmedi. Gazprom gibi şirketlerin bu anlamda istekleri basında dile getiriliyor. Bu tür bir çözüme stratejik olarak nasıl bakıyorsunuz?

Ülkemizin mevcut doğal gaz depolama kapasitesinin yetersizliği ve kurulmasının aciliyeti noktasında hepimiz hem

positive developments with regard to energy, which is the most important reason of our foreign trade deficit, as a result of the completion of nuclear power plants in Mersin and Sinop, increases in the renewable energy capacity and the use of our domestic coal recourses in an effective and productive way.

There is still inadequacy in terms of natural gas storage in Turkey. Furthermore, the projects created have not yielded any results yet. The demands from such companies as Gazprom related with the issue are covered by the press. How do you consider such a solution in strategic terms?

We all agree that our country's natural gas storage capacity is inadequate and that it should be established immediately. In this respect, I'm not prejudiced against any potential investor. As you know, Gazprom has storage facilities at many points of Europe, which are utilized to a maximum level at times of shortages of supply. To sum up, our door should be open to all domestic and foreign investors in a fully liberalized natural gas market that we have been aiming to create.

Some efforts are exerted throughout the world to ensure that natural gas is used along with renewable energy resources. What sorts of work could be done in Turkey with connection to the issue?

Turkey has progressed to a great extent in terms of renewable energy resources in the last decade. The project implemented by our private sector should be really applauded. A period of ten years is good, and Turkey has started to specialize in the issue and become a country which has proven itself with its achievements in finance and project completion. The renewable energy sector continues to grow rapidly and it will continue to do so... As a result, Turkey has become very attractive to a great many foreign investors. As for the issue of renewable energy investments, a growth by 4 percent was ensured in 2012, compared to the previous year. These figures are huge. Turkish investors are following the world very closely. The worldwide projects in which natural gas is used along with renewable energy resources should be analyzed on site and calculations should be made to see how applicable they are in Turkey. Moreover, the technology of such projects should be brought into our country and turned into something that could be implemented by Turkish engineers as well, just like the third nuclear power plant project that is planned to be constructed. In the process of developing such projects, we should obtain more support and encouraging opportunities from our universities and institutions such as the Scientific and Technological Research Council of Turkey (TÜBİTAK) towards this end. I'm sure that when the time comes, our country will also be able to use natural gas along with renewable energy resources, but currently I don't think that such a market atmosphere and structure will emerge in economic terms in Turkey in the near future.

How do you consider the situation of natural gas in terms of security of supply in the near future? What are your suggestions aimed at boosting the security of supply?

fikiriz. Bu açıdan hiçbir potansiyel yatırımcıya karşı ön yargılı yaklaşmıyorum. Biliyorsunuz, Gazprom'un Avrupa'nın çeşitli noktalarında depolama tesisi bulunmakta ve bu tesislerden arz sıkıntısı yaşanan zamanlarda azami olarak faydalanılmaktadır. Özetle söylemek gerekirse, hedeflediğimiz tam liberal bir doğal gaz piyasasında tüm yerli ve yabancı yatırımcılara kapımız açık olmalıdır diyorum.

Dünyada doğal gaz kullanımının yenilenebilir enerji kaynaklarıyla birlikte kullanılması anlamında çalışmalar yapılıyor. Bu konuda Türkiye'de sizce ne gibi çalışmalar yapılabilir?

Türkiye yenilenebilir enerji kaynakları konusunda son 10 yılda çok büyük gelişmeler kaydetti. Özel sektörümüzün hayata geçirdiği projelerin gerçekten alkışlanması gerekiyor. 10 yıl iyi bir süre ve Türkiye bu konuda uzmanlaşmaya başladı gerek finansman konusunda gerekse proje bitirme başarısıyla kendini kanıtlayan bir ülke konumuna geldi. Yenilenebilir enerji sektörü hızla büyümeye devam ediyor ve edecektir de... Bu yüzden birçok yabancı yatırımcı için çok cazip hale geldi Türkiye. Yenilenebilir enerji yatırımları konusunda 2012 yılında bir önceki seneye oranla yüzde 4 büyümeye gerçekleşti. Bu çok önemli bir rakam Türk yatırımcısı dünyayı çok yakından takip ediyor. Dünyada doğal gazın yenilenebilir enerji kaynakları ile birlikte kullanıldığı projelerin gidip yerinde incelenmesi ve Türkiye'de ne derece uygulanabilir olacağını hesaplanması lazım. Hatta bu tip projelerin teknolojilerinin ülkemize getirilip tıpkı planlanmakta olan üçüncü nükleer santral projesinde olduğu gibi Türk mühendisleri tarafından yapılabilir duruma gelmesi lazım. Bunun için bu tip projelerin geliştirilme safhalarında üniversitelerimiz ve TÜBİTAK gibi kurumlarımıza daha fazla destek ve teşvik edici imkanlar sağlamalıyız. Eminim ki sırası geldiği zaman ülkemizde doğal gazla birlikte yenilenebilir enerji kaynakları da beraber kullanılacaktır ama şu an ben Türkiye de kısa vadede ekonomik olarak böyle bir piyasa ortamı ve yapısı görmüyorum.

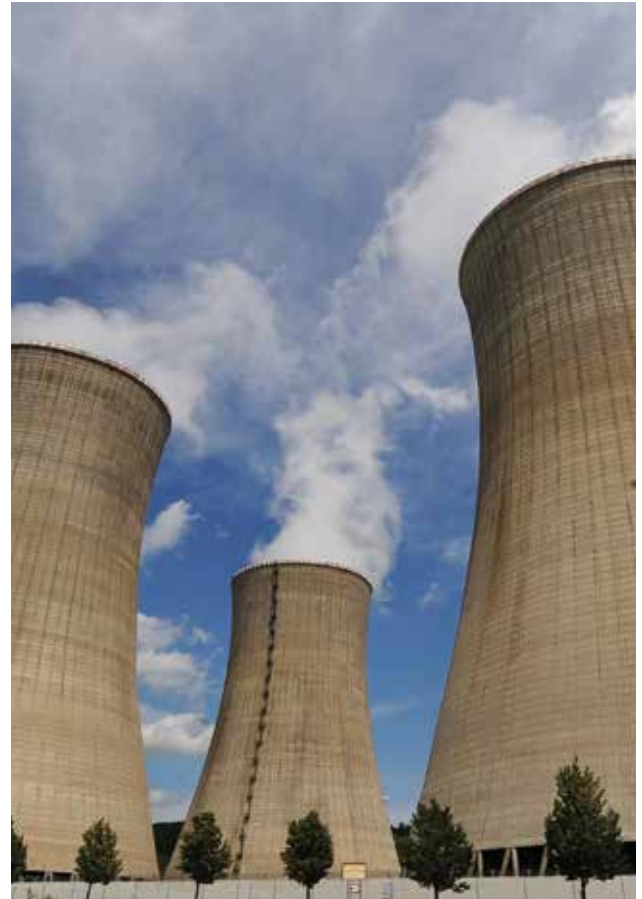
Arz güvenliği bakımından doğal gazın durumunu yakın gelecekte nasıl görüyorsunuz? Arz güvenliğinin artırılması için önerileriniz nelerdir?

Biz enerjimizin yaklaşık yüzde 70'ini ithal kaynaklarla sağlayan bir ülkeyiz, yani dışa bağımlıyız. Bu rakam çok düşündürücü ama şu an ülke olarak enerji üretebilecek kaynaklarımızı en üst seviyede kullanma gayreti içerisindeyiz. Bilhassa yenilenebilir enerji konusundaki atılımlarımız takdire değer. Biz doğal gaz ithal eden bir ülkeyiz ve önümüzdeki kısa vadede bu konunun bu şekilde devam edeceği kesin. Ülke hızla büyüyor ve enerji ihtiyacımızda aynı paralelde büyüyor. Doğal gaz önümüzdeki yıllarda hala arz güvenliği açısından en önemli kaynak olacak fakat artan doğal gaz ihtiyacımız ve zor günler için depolama ihtiyacımızın olduğu kesin. Bizim ülke olarak bir an önce LNG terminallerine ve büyük depolama projelerine ihtiyacımız var. Bunlar pahalı projeler ve yapılmaları için çeşitli teşvik mekanizmalarının geliştirilmesi gerekiyor. Bu aşamada Sinop ve Mersin'e yapılacak nükleer santraller çok önemli projeler. Bu santrallerin yapımının bitmesiyle beraber doğal gaz ithalatımız ve bağımlılığımızın da önemli ölçülerde azalacağı kesin. Türkiye'nin birkaç nükleer santral daha yapması gerekiyor ki enerji arz güvenliği konusunda gelişmiş ülkeler seviyesine gelebilsin.

Our country meets approximately 70 percent of its energy needs from imported resources, in other words, we are foreign-dependent. These figures are challenging, but we are currently trying to use our power-generating resources at a maximum level. Our breakthroughs particularly in terms of renewable energy are noteworthy. We are a natural gas importer country and this situation is obviously set to continue like this in the upcoming period as well. In parallel to the growth in our country, our energy needs grow as well. Natural gas will remain as the most important resource within the context of security of supply in the upcoming years, but we certainly have storage needs as part of our increasing natural gas needs and for difficult times. As a country, we urgently need LNG terminals and large storage projects. These are all expensive projects, requiring the development of various incentive mechanisms. At this point, nuclear power plants to be constructed in Sinop and Mersin are the vitally important projects. Our natural gas import and dependency will certainly decrease to a great extent with the completion of these power plans. Turkey should construct a few more nuclear power plants so that it can reach the level of developed countries regarding the issue of security of energy supply.

How do you consider the latest situation in certain projects such as Nabucco which are important to Turkey? In your opinion, what else should be made in this respect?

Turkey is one of the most important countries both in its region and throughout the world. The importance of Turkey cannot be avoided in terms of the security of supply

Nabucco projesi gibi Türkiye için önem arz eden projelerde son durumu nasıl görüyorsunuz? Sizce bu anlamda hangi başka çalışmaların yapılması gerekir?

Türkiye hem kendi bölgesinin hem de dünyanın önemli ülkelerinden bir tanesi. Avrupa'nın enerji güvenliği açısından Türkiye'nin önemi göz ardı edilemez. Türkiye Nabucco gibi projeler sayesinde kendi gaz güvenliğini sağlayıp daha sonra bu gazı Avrupa'ya gönderecek. 27 Aralık 2011 tarihinde imzalanan TANAP Kafkasya'yı ticaret merkezi haline getirdi. Türkiye TANAP'tan geçen 16 milyar metreküplük doğal gazın 6 milyar metreküpünü kendisi için kullanabilecek ki bu önemli bir rakam. Bu projelerin bir an önce hayata geçirilip ülke açısından daha fazla fayda sağlayabilecek projelere için çalışmamız gerekiyor.

Kaya gazı dünyada arz talep dengesini değiştirdi. Şimdi eski karada da arama çalışmaları yoğunlaşıyor. Sizce kaya gazı sonrasında dünya gaz piyasası nasıl bir görünüme sahip?

Son birkaç senedir çok ilgi çeken ve konuşulan uluslararası enerji literatüründe 'Shale Gas' olarak adlandırılan bizde

in Europe. Turkey will ensure its security of supply and then send this gas to Europe thanks to such projects as Nabucco. Signed on December 27, 2011, TANAP has turned the Caucasus into a commercial center. Turkey will be able to use 6 billion cubic meters of natural gas out of 16 billion cubic meters of natural gas passing through TANAP only for itself; and these figures are huge. These projects should be implemented as soon as possible, and we should work for the projects that could provide our country with more benefits.

The shale gas has changed the supply and demand equilibrium throughout the world. There are currently intensified exploration activities on the old land as well. How do you consider the outlook of the worldwide natural gas market following the shale gas?

It's true that this energy resource, which has been mentioned and attracting considerable attention in the last few years and called 'shale gas' in the international energy literature and known as 'rock gas' by us, creates an important impact throughout the world. This issue is brought forward in energy conferences and conversations that we

de 'kaya gazı' olarak bilinen bu kaynağın dünyada önemli etki yarattığı doğrudur. Katıldığımız enerji konferans ve sohbetlerinde de bu konu gündeme geliyor. Amerika'nın büyük kaya gazı rezervi olduğunu dünyaya duyurmasından sonra doğal gaz ihraç eden ülkelerin paniğe kapıldığını söylemek yanlış olmaz herhalde. Ekonomik sıkıntılar içinde olan Avrupa da enerji bağımlılığını azaltmak ve maliyetlerini düşürmek için kaya gazı aramalarını başlattı. Bu normal bir durum bence. Açıkçası ortada henüz bu konuda bir piyasa oluşmadığını düşünüyorum ben. Bekleyip görmek lazım. Bir yandan da kendi ülkemizde kaya gazı rezervlerini hızlıca tespit etmemiz gerekir. Önemli bir konu da bu kaynak ortaya çıkarılırken çevresel faktörleri de mutlaka düşünmemiz lazım. İlerde oluşacak çevresel maliyetleri iyi hesaplamak gerekir diye düşünüyorum.

Enerji piyasaları geliştikçe finansman ayağında da gelişmeler oluyor. Bu konuda enerji sektörünün geldiği noktayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

"Nerede hareket orada bereket" ben bu sözü severim. Bizim enerji piyasalarımızda da son 10 senedir olanda bu. Çok hareketli ve dinamik bir enerji sektörüne sahibiz ve doğal olarak bu yüksek hareketlilik herkesin dikkatini fazlasıyla çekiyor. Ardı arkasına yapılan projeler ve devletin verdiği teşvikler ve bir de özelleştirmenin getirdiği dinamizm, finansörlerin Türkiye'ye akın etmesine sebep oluyor. Enerji finansmanı özel bir konu haline geldi. Piyasa liberalleşmeye devam ediyor ve birçok oyuncu bu sektöre giriş ve çıkış yapıyor. Bu durum kaçınılmaz. Biz sektör olarak kredi veren kuruluşların ve fonların Türkiye'de daha rahat hareket edecek ortamları bulmasına yardımcı olmamız lazım. Ayrıca EPIAŞ gibi Türkiye enerji sektörüne çok büyük katkılar sağlayacak kurumları geliştirip şeffaf ve anlaşılabilir bir düzeye getirmemiz gerekiyor. Bu, ülke ekonomisi için çok önemli bir konu.

Bugüne kadar ülke çapında ciddi bir doğal gaz altyapısı oluşturuldu ve hızlı artan elektrik talebine hızlı çözüm doğal gazlı santraller ile sağlanabiliyor. Diğer taraftan doğal gazın yenilenebilir enerji kaynaklarına geçiş sürecinde rolü önemli ve kesintili olan yenilenebilir kaynaklar (rüzgar, güneş) ile uyumlu olarak kullanılabilir bir enerji kaynağı. Tüm bunlar dikkate alındığında ülkemiz kaynak çeşitlendirmesi ve yenilenebilir kaynaklara geçişte doğal gazın rolü ve konumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Ülkemizde ciddi bir doğal gaz altyapısı olduğu ve artan enerji ihtiyacının doğal gaz santralleri ile sağlandığı doğrudur. Doğal gaz santralleri hem sahip oldukları kurulu güçleri hem de sisteme hızlı girebilmelerinden ötürü çok önemli. Türkiye yenilenebilir enerji kaynaklarını hızla devreye sokmaya başlamış ve yatırımlar bu yönde ilerlemektedir inşallah önümüzdeki haziran ayında güneş enerjisi ile ilgili başvuruları alacağız. Ben yenilenebilir enerji yatırımcılarının bu konuda çalışmalar yapmasını hatta varsa örnek projeler bunları Türkiye'ye getirip uygulamalarını isterim. Bu ülkemiz açısından çok faydalı olacaktır. Biraz önce de söylediğim gibi şu an Türkiye'deki yenilenebilir enerji kaynaklı santrallerin yatırımcılarının şu an ki piyasa koşullarında bunu düşünmediklerini tahmin ediyorum.

attend. It wouldn't be wrong to say that natural gas exporter countries were panicked, after the US has announced to the entire world that it owns large shale gas reserves. Europe which has been suffering economic difficulties started to explore shale gas in order decrease its energy dependency and costs. I think this situation is normal. Actually I believe that a relevant market has not emerged yet. We should wait and see. Meanwhile, we should quickly identify the shale gas reserves in our country. It's also important to consider environmental factors in the process of uncovering this resource. I think the environmental costs to occur in the future should be calculated very well.

As the energy markets develop, some developments occur in terms of finance as well. How do you consider the latest situation in the energy sector in connection with this issue?

I like the following saying: "As long as there is improvement, there can be improvement." We have been witnessing the same in our energy markets in the last 10 years. We have a very active and dynamic energy sector and such a high level of dynamism naturally attracts the attention of everybody. The projects that are implemented one after another, the incentives provided by the state and the dynamism caused by privatization cause financiers to rush into Turkey. Energy financing has become a special issue. The market is continuously liberalized and many actors enter into and exit from this sector. This situation is inevitable. Our sector should help credit institutions and funds find a more comfortable atmosphere in Turkey. Furthermore, we should develop such institutions as EPIAŞ that could make great contributions to Turkey's energy sector, and make them transparent and understandable. This is a very important issue for national economy.

A substantial natural gas infrastructure has been established in the entire country until now, and natural gas power plants are now capable of meeting the rapidly increasing energy demands quickly. Furthermore, the role of natural gas is important in the process of transition to renewable energy resources, and this is also an energy resource that could be used in compliance with non-continuous renewable resources (wind, sun). In consideration of all of these, how do you consider the role and position of natural gas in terms of energy diversification in our country and transition to renewable resources?

It's true that our country has a substantial natural gas infrastructure and that increasing energy needs are met with natural gas power plants. Natural gas power plants are very significant due to their installed capacity and their ability to enter the system quickly. Turkey has started to put its renewable energy resources into operation quickly, and the investments are being made towards this end. I hope that we will be receiving applications regarding the solar energy in June next year. I would like to see energy investors carrying out work regarding the issue and also bringing exemplary projects, if any, into Turkey and implementing them. This would be very useful for our country. As I've mentioned before, I guess the investors of power plants with renewable energy resources in Turkey fail to consider this under current market conditions.

ŞU AN PİYASANIN TAM OTURDUĞUNU SÖYLEYEMEYİZ

WE CAN'T SAY THAT
THE MARKET IS TOTALLY
SETTLED YET

Önümüzdeki yıllarda özellikle doğal gaz kullanımı artarak devam edecek. Bu arada dünyada devrim niteliğinde olan kaya gazı çalışmaları da hızlanacak gibi görünüyor.

Particularly the natural gas will continue to be increasingly used in the upcoming years. Meanwhile, the revolutionary work on shale gas is likely to be accelerated throughout the world.

Türkiye enerji tüketiminin her yıl arttığı büyük bir pazar ve pek çok yatırımcı için cazip bir ülke. Bu durumu olumlu olarak Global Enerji Derneği Başkanı Avukat Çiğdem Ş. Dilek, bu durumu olumlu olarak nitelendiriyor ancak yabancı yatırımcılar için yeterli olmadığını söylüyor. Yabancı yatırımcıların Türkiye'ye yatırım yapma konusunda istekli olduklarını ifade eden Dilek, yatırımcılara devletin sağladığı teşvikler, yasal altyapı, Türkiye'deki enerji kaynaklarının durumu, bürokrasinin nasıl işlediği gibi konuların yerli ve özellikle yabancı yatırımları etkilediğini vurguluyor. Türkiye enerji sektörünün geldiği noktayı değerlendiren ve önümüzdeki döneme ilişkin beklentilerini GazBir'e anlatan Dilek, "Özellikle mevzuatın tam yerine oturmamış olması ve bürokrasinin ağırlığı ve katılığı yabancı yatırımcıyı etkiliyor" diyor.

Enerji üretim ve tüketim merkezlerinin tam ortasında yer alan Türkiye, jeostratejik açıdan önemli bir konumda bulunuyor. Sizce, önümüzdeki dönemde global enerji piyasalarında ne gibi gelişmeler yaşanacak? Türkiye, bu gelişmeler ışığında nasıl hareket etmeli?

Elbette Türkiye'nin konumu enerjinin transferinde çok önemli rol oynuyor. Enerji üreticisi Ortadoğu ile enerji tüketicisi Avrupa ülkeleri arasında yer alması nedeniyle Türkiye transfer ülke rolünü üstleniyor. Bu bağlamda pek çok uluslararası projede Türkiye'nin adı geçiyor. Şu an bunun en uygulanabilir olanı TAP projesidir. Bu projeden Türkiye gereken payını almaktadır.

Turkey is a market where the energy consumption increases every year, as well as an attractive country for many investors. Lawyer Çiğdem Ş. Dilek, chair of the Global Energy Association, defines this development as positive, but says that it's not enough for foreign investors. Stating that foreign investors are willing to make investments in Turkey, Dilek underlines that the incentives provided by the state for investors, legal background, situation of energy resources in Turkey and some issues such as the way bureaucracy functions create an impact on domestic and particularly foreign investments. Dilek has evaluated the current situation of energy sector in Turkey and mentioned her expectations for the upcoming period for GazBir, saying, "The fact that particularly the legislation is not totally settled now, as well as heavy and strict bureaucracy influence foreign investors."

Located just in the middle of energy production and consumption centers, Turkey is also in a very important place in geostrategic terms. In your opinion, what sort of developments will occur in global energy markets in the upcoming period? In light of these developments, how should Turkey act?

Turkey's location obviously plays a very important role in energy transfer. As it's located between energy producing Middle East and energy consuming European countries, Turkey undertakes the role of a transfer country. In this respect, Turkey's name is mentioned in many international projects. The TAP project is currently the most applicable one among them. Indeed, Turkey should take its share from this project.

Dünyaya baktığımız zaman bugün hala primer enerji kaynaklarının tüketiminin birinci sırada olduğunu görüyoruz. Bu nedenle önümüzdeki yıllarda özellikle doğal gaz kullanımı artarak devam edecek. Elbette çevresel koşullar, kaynakların çeşitlendirilmesi adına yenilenebilir enerji üretimi de hız kazanacak ancak asıl ana kaynak primer kaynaklar olarak devam edecek. Bu arada dünyada devrim niteliğinde olan kaya gazı çalışmaları hızlanacak gibi görünüyor. Amerika bu konuda başı çekiyor ancak Türkiye de bunun gerisinde kalmak istemiyor. Şimdiden çalışmalar başladı. Çevresel etkilerden dolayı şu anda Avrupa ülkeleri kaya gazına mesafeli bakıyor ama bu kaynağın ileride oldukça önemli paya sahip olacağını düşünüyorum.

Türkiye’de kaya gazı olduğu biliniyor ancak kaynakların ne kadar olduğu şu an itibari ile netleşmiş durumda değil. Kaynak olsa dahi bunun ne kadarı çıkarılabilir bu ilerleyen dönemlerde netleşecek diye düşünüyorum. Bu açıdan Türkiye’nin kaya gazı çalışmalarını hızlı şekilde takip etmesi sevindirici. Zira ankonvansiyonel kaynaklara yönelik olarak yeni Petrol Kanunu’nun kabulünden sonra Petrol İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yönetmelik hazırlığı devam ediyor. Türkiye’nin bu aşamada ankonvansiyonel kaynakların değerlendirilmesi konusunda gereken adımları atacağını düşünüyorum. Nükleer tarafında ise dünyada çok fazla bir şey değiştiğini düşünmüyorum. Fukushima olayından sonra nükleer santraller kapanmadı, sadece ülkeler santrallerini gözden geçirmek için bazı adımlar attı. Bu noktada Türkiye de nükleer yatırımlardan vazgeçmemiştir, bu doğru bir adım. Artan talebi karşılamak

When we consider the world, we see that the consumption of primary energy resources still ranks the first. As a result, particularly the natural gas will continue to be increasingly used in the upcoming years. Of course, energy production will be accelerated in connection with environmental conditions and diversification of resources, but primary resources will remain as the main source. Meanwhile, the revolutionary work on shale gas is likely to be accelerated throughout the world. The US takes the lead about the issue, but Turkey doesn’t want to lag behind. The efforts have been already initiated. The European countries currently remain distant to the shale gas due to environmental impacts, but I believe that this resource is likely to have a considerable share in the future.

It’s known that there is shale gas in Turkey, but the amount of resources has not been clarified yet. I think that even if there is any resource, the amount that could be extracted will become clear in upcoming periods. In this respect, it’s nice to see that Turkey has been rapidly following the work on shale gas. Likewise, following the enactment of the new Petroleum Law in connection with unconventional resources, the work on preparing the legislation is underway by the Directorate General of Petroleum Affairs. I think Turkey will take the necessary steps concerning the utilization of unconventional resources at this point. As for the nuclear, I don’t think that many things have changed in the world. Following the Fukushima incident, nuclear power plants were not closed, only the countries took certain steps to review their power plants. At this point, Turkey has not abandoned its nuclear investments, which is a true step. Nuclear investments should be maintained in order to meet the increasing demand and create diversification of resources.

In 2011-2012, important privatizations were carried out in the production and distribution sector. Privatizations will continue in production this year as well. Could you please evaluate the developments in production and distribution and also the impacts of privatizations on energy investments, consumers and competition in the market?

It’s a very important step that distribution has been completely privatized in Turkey, which has already switched to a free market. The private sector has a more substantial share in production, compared to previous years, but the completion of privatization in production will enable the market to function in a more effective and competitive way. Obviously, it will be always necessary to determine the prices and ensure a control mechanism by the state. Privatizations in distribution and production will certainly boost the service quality. Most importantly, efforts on renewing the distribution network should be accelerated and the losses and leakages should be minimized.

According to calculations made by the Ministry of Energy and Natural Resources (ETKB), Treasury and the State Planning Organization (DPT), no problem is not expected to occur in the security of supply in Turkey before 2015. Nevertheless, there is a gap between the energy demand and energy supply which is likely to increase for a certain period of time. What should be done now to close this gap and enter a comfortable period after 2015?

As I’ve mentioned before, the work on nuclear energy and shale gas has been initiated and underway in order to increase energy

ve kaynak çeşitliliği oluşturmak için nükleer santral yatırımları devam etmeli.

2011-2012 yılında üretim ve dağıtım sektöründe önemli özelleştirmeler gerçekleştirildi. Bu yıl içinde de üretim özelleştirmeleri devam edecek. Öncelikle üretim ve dağıtımda tarafında yaşanan gelişmeleri ve özelleştirmelerin enerji yatırımlarına, tüketicilere ve piyasadaki rekabete yansımalarını değerlendir misiniz?

Serbest piyasaya geçen Türkiye’de dağıtım özelleştirmelerinin tamamlanmış olması çok önemli bir adım. Üretimde de özel sektör geçmiş yıllara oranla önemli bir paya sahip ancak üretim tarafının da tamamen özelleşmesi piyasanın daha etkin ve daha rekabetçi işlemlerini sağlayacak. Elbette ki fiyatların belirlenmesi ve denetim mekanizmasının devlet eliyle sağlanması her zaman gerekli bir unsur olacak. Dağıtımda ve üretimde özelleştirmelerin olmasının hizmet kalitesini artıracığı şüphesiz. Dağıtım şebekesini yenileme çalışmalarının hız kazanması ve kayıp ve kaçığın en asgariye indirilmesi yapılması gerekenlerin en başında yer alıyor.

ETKB, Hazine ve DPT’nin hesaplamalarına göre Türkiye’de 2015’ten önce arz güvenliğinde bir sorun yaşanması beklenmiyor. Bununla birlikte belli bir süre daha artması beklenen enerji talebi ile enerji arzı arasında bir açık söz konusu. Bu açığın kapatılması ve 2015 sonrası döneme rahat girilebilmesi için sizce şimdiden neler yapılmalı?

Enerji arzını artırmak için az önce ifade ettiğim gibi nükleer enerji ve kaya gazı çalışmaları başladı ve devam ediyor. Ancak bunun arza yansımaları 2015’den çok daha sonra olacaktır. Bizim bahsettiğimiz daha kısa vadede açığı nasıl kapatabiliriz. Bunu iki yönlü düşünebiliriz; birincisi talep tarafındaki düzenlemeler, ikincisi arz tarafındaki düzenlemeler. Talep tarafında enerji verimliliğini daha etkin hale getirerek tasarruf sağlanması, kayıp ve kaçığın önlenmesi, arz tarafında ise mevcut kaynakların iyileştirilmesi ve yeni kaynakların ilave edilmesi gerekiyor. Enerji talebi gün geçtikçe artıyor. Buna karşılık Türkiye enerji talebinin büyük kısmını ithalden karşılıyor. Hidroelektrik ve rüzgar santralleri gibi yerli kaynaklardan karşılama oranı ise hava koşullarına bağlı olarak değişiklik gösterebiliyor. Bu noktada Türkiye’nin kısa vadede kömür, hidrolik kaynaklarını artırması ve iyileştirmesi gerekiyor.

Enerji sektöründe serbestleşme doğrultusunda enerji yatırımlarında kamunun ağırlığının azaltılması ve özel sektörün daha fazla yer almasına yönelik politikalar uygulanıyor. Türkiye’nin enerji alanında yerli ve yabancı yatırımcılar açısından cazibe merkezi olmaya devam etmesi size göre nasıl sağlanabilir?

Türkiye enerji tüketiminin her yıl arttığı büyük bir pazar. Bu nedenle pek çok yatırımcı için cazip olabilir. Ama bu yeterli değil. Yatırımcıya devletin sağladığı teşvikler, yasal altyapı, Türkiye’deki enerji kaynaklarının durumu, bürokrasinin nasıl işlediği gibi tüm bunlar yerli ve özellikle yabancı

supply. But the repercussions of this situation on the supply will become evident in a long period of time, after 2015. We are talking about how we can close the gap in a shorter period of time. We should consider this issue in terms of two aspects; firstly, the regulations on the side of demand, and secondly, the regulations on the side of supply. As for the demand, energy efficiency should be rendered more effective and saving should be made, losses and leakages should be prevented; as for the demand, current resources should be improved and new resources should be added. Energy demands are increasing day by day, whereas the majority of Turkey’s energy demands are met from imports. The rate of meeting them from domestic sources such as hydroelectric and wind power plants changes, depending on weather conditions. At this point, Turkey should increase and improve its coal and hydroelectric resources in the short term.

Some policies aimed at decreasing the importance of public sector and increasing the involvement of private sector in energy investments are implemented in line with the liberalization in energy sector. What should be done to ensure that Turkey remains as a center of attraction for domestic and foreign investors in the field of energy?

Turkey is a huge market, where the energy consumption increases every year. As a result, it could be attractive for many investors. But this is not enough. The incentives provided by the state for investors, legal background, situation of energy resources in Turkey and some issues such as the way bureaucracy functions create an impact on domestic and particularly foreign investments. The investors would obviously like to see the future. Energy investments are very long-termed investments. Therefore the market should be settled and the laws and secondary legislation should be functioning very well. We can’t say that the market is totally settled now. For example, solar energy applications have

yatırımları etkiliyor. Yatırımcı elbette ki önünü görmek ister. Enerji yatırımları çok uzun vadeli yatırımlar. Bu nedenle piyasasının oturmuş ve kanunların ve ikincil mevzuatın iyi işliyor olması gerekiyor. Şu an için maalesef piyasanın tam oturduğunu söyleyemeyiz. Örneğin güneş enerjisi başvuruları ilk defa bu yıl başladı henüz lisanslar verilmedi. Türkiye enerji sektörü güneşte neyle karşılaşacağını tam da bilmiyor aslında.

Dernek olarak düzenlediğiniz kongre ve fuarlarda yerli ve yabancı yatırımcıları bir araya getiren ikili görüşme ortamları yaratıyorsunuz. Bu çalışmalardan edindiğiniz izlenimlere göre yabancı yatırımcıların Türk enerji sektörüne bakışı ve bu alanda yatırım yapma istekleri konusunda neler söyleyebilirsiniz?

Şunu rahatlıkla söyleyebilirim ki yabancı yatırımcı Türkiye'ye yatırım yapmakta oldukça istekli. Ancak bunun önünü tıkayan bazı nedenler elbette ki var. Asıl mesleğim avukatlık olması sebebiyle bazı noktaları yakından gözlemleme şansım oluyor. Özellikle mevzuatın tam yerine oturmamış olması ve bürokrasinin ağırlığı ve katılığı yabancı yatırımcıyı etkiliyor. Türkiye'ye yeni giriş yapan yabancı yatırımcı avukatlık hizmeti almak için bize geldiğinde mevzuatı anlayana kadar epey kafası karışıyor.

Düzenlediğimiz fuarlarda da Türkiye'ye yatırım yapma isteğini net olarak görüyoruz ancak ifade ettiğim gibi yabancı yatırımcılar Türkiye enerji piyasasına girme konusunda fizibiliteye başladığı an bazı sıkıntılar yaşıyor. Ayrıca yatırımların terör olaylarından etkilenmesi noktasında da bazı endişeleri oluyor. Yabancı yatırımcı bu güçlükleri asgariye indirmek için genelde Türk firmaları ile ortaklık yaparak ilerlemek istiyorlar. Bu elbette ki Türkiye'de bulunan enerji

been initiated for the first time this year, but they have not been licensed yet. Actually the energy sector in Turkey fails to fully know what to encounter with regard to solar energy.

As an association, you create an atmosphere of bilateral meetings that bring together domestic and foreign investors in congresses and fairs that you have been organizing. According to impressions that you have taken from such efforts, what could you say about the opinions of foreign investments regarding the energy sector in Turkey, as well as their willingness to make investments in this field?

I can easily say that foreign investors are quite willing to make investments in Turkey. But there are certain reasons hindering this. As I'm actually a lawyer, I can find the opportunity of observing some issues closely. The fact that the legislation has not been settled yet and also heavy and strict bureaucracy create an impact on foreign investors. When foreign investors who have just entered Turkey apply to us to receive legal services, they get very confused until they can understand the legislation.

We clearly see their willingness to make investments in Turkey during the fairs that we organized; however, as I've mentioned before, foreign investors face some difficulties, when they initiate the feasibility in terms of entrance into the energy market in Turkey. Furthermore, investors are concerned about witnessing the impacts of terrorist incidents. Foreign investors usually want to progress by establishing partnerships with Turkish companies in order to minimize such difficulties. Obviously, this situation is for the benefit of energy companies located in Turkey, clearing the way for them. As a result, we attach great importance to bringing together domestic and foreign companies in our fairs. At this point, we receive very positive feedbacks.

şirketlerinin menfaatine olan ve önünü açan bir durum. Bu yüzden fuarlarımızda yerli yabancı firmaların bir araya gelmesine çok önem veriyoruz. Bu noktada çok olumlu geri dönüşler alıyoruz.

Nükleer enerji ile ilgili devam eden çalışmalar konusunda ne düşünüyorsunuz?

Türkiye maalesef nükleer enerjinin çok gerisinde kaldı. Sınır komşularımızın pek çoğunda nükleer tesis var iken Türkiye yıllarca nükleere çekinik kaldı. O nedenle şimdi atılan adımlar olumlu ancak çok geç kalınmış adımlardır. Akkuyu'dan sonra ikinci santral çalışmalarının da hızlanması çok güzel bir gelişme. Sinop'ta Japon Fransız ortaklığına EÜAŞ'ın da dahil olacağını zannediyorum. Bu yapının daha sağlıklı olduğunu düşünüyorum. Ancak nükleer mevzuatla ilgili Türkiye hala çok sağlıklı çalışmalar yapmıyor. Mevzuatımız oldukça yetersiz. Türkiye nükleer enerjiye hız verme iradesinde iken mevzuatını da buna uyumlu hale getirmelidir.

Petrol ve doğal gaz alanında yapılan çalışmalarını da kısaca değerlendirir misiniz?

Türkiye petrol ve doğal gazda yüzde 90'lar civarında dışa bağımlı. Bu rakam gerçekten rahatsız edici. Bu nedenle kaynakları çeşitlendirmek ve yerli kaynaklara yönelmek lazım. Yenilenebilir enerji kaynaklarını daha fazla devreye sokmak gerekli ama yeterli değil. Zira yenilenebilir enerjinin sürdürülebilir ve devamlılığı her zaman olmayabilir, kesintiye uğrayabilir. O nedenle bize doğal gaz, petrol gibi primer enerji kaynakları lazım. Bu kaynaklarla ilgili yurtiçinde arama çalışmaları yapılıyor. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bazı uluslararası şirketlerle ortaklığa giderek Karadeniz'de arama çalışmaları yapıyor ama ne yazık ki

What do you think about the ongoing work concerning nuclear energy?

Turkey has unfortunately lagged substantially behind the nuclear energy. While the majority of our bordering neighbors were enjoying nuclear plants, Turkey has remained distant to the nuclear for many years. Therefore the steps that have been taken until now are positive, but quite late. It's a very good development that the work on a second power plant following Akkuyu has been accelerated. I believe that the Electricity Generation Company (EÜAŞ) will also join the Japanese-French partnership in Sinop. I believe that such a structure is healthier. However, the work on nuclear legislation has not been carried out in Turkey in a quite healthy way. Our legislation is considerably insufficient. While Turkey is willing to accelerate its work on nuclear energy, it should also harmonize its legislation with that.

Could you briefly evaluate the ongoing work in fields of petroleum and natural gas?

Turkey is foreign-dependent in petroleum and natural gas by approximately 90 percent. These figures are really disturbing. Therefore energy resources should be diversified and new resources should be launched. Renewable energy resources should be further involved, but it's not enough. Likewise, the sustainability and continuation of renewable energy could not be maintained forever, but hindered. As a result, we need primary energy resources such as natural gas and petroleum. There are ongoing exploration efforts within the country in terms of such resources. Ministry of Energy and Natural Resources establishes partnerships with certain international companies and carries out exploration work in the Black Sea, but Turkey unfortunately fails to promise hope with respect to recognized petroleum and natural gas reserves. In this regard, the risk could be minimized

Türkiye bilinen petrol ve doğal gaz rezervleri açısından çok ümit vaat etmiyor. Bu noktada bu kaynakları aldığımız ülkeleri çeşitlendirmek riski minimize edebilir. Rusya, İran, Azerbaycan'ın yanı sıra artık Kuzey Irak çok önemli bir kaynak bölge halini almıştır. Bazı Türk şirketleri ve TPAO burada çalışmalar yapıyor. Önemli olan buradaki petrol ve gazın Türkiye'ye getirilmesidir.

Son dönemde enerji verimliliğiyle ilgili önemli düzenlemeler yapıldı. Dernek olarak enerji verimliliği konusundaki yaklaşımınız nedir? Bu konuda ne gibi çalışmalar yapıyorsunuz?

Enerji verimliliğini dernek olarak çok önemsiyoruz. Yüzde 90'lar civarında enerji ithalatçısı bir ülke olarak enerji verimliliğini önemsemek gibi bir lüksümüz zaten olamaz. Ancak Türkiye'de enerji verimliliği konusunda kamuoyunda yeterli farkındalık yaratılmadı. Biz dernek olarak enerji verimliliği konusunu ya uluslararası kongrelerimizde ayrı bir oturum olarak veya düzenlediğimiz sempozyumlarda ele alıyoruz ve konunun konuşulmasını ve farkındalık yaratılmasını sağlıyoruz. Ancak burada önemli olan halkı eğitebilmek. Bu nedenle biz dernek olarak televizyonlarda yayınlanacak bir kamu spotu hazırlığı içindeyiz. Bu çalışmaya Bakanlık da destek veriyor.

Bu yıl düzenleyeceğiniz 6. Uluslararası Enerji Kongresi'nin ana konusu, organizasyonun amacı ve beklentilerinizi kısaca anlatır mısınız?

EIF Uluslararası Enerji Kongrelerini Dernek olarak 2008 yılından beri düzenliyoruz. İlk olarak sadece yenilenebilir enerjiyi ele almıştık. Çok ilgi gördü. Tabii kongrenin Ankara'da yapılıyor olması da katılımcılara ayrı bir avantaj sağladı. Şirketler buraya hem kongreye katılmak için geliyor, kongreye katılan diğer şirketlerle görüşüyor hem de Ankara'daki bürokratik işlerini hallediyor.

Bu yıl ise geçen yıl olduğu gibi enerjinin hemen hemen tüm konuları ele alınacak. Elektrik piyasası, yenilenebilir enerji kaynakları, petrol ve doğal gaz piyasası, nükleer enerji, enerjinin ekonomisi, politikası, uluslararası enerji projeleri gibi konuları konuşacağız. Amacımız enerji sektöründe gerçek anlamda uluslararası bir kongre yapmak. Genellikle her yıl yabancı bakan davetlilerimiz oluyor. Ülkelerarası enerji anlaşmaları da kongremiz esnasında imzalanıyor. Tabii bu tip işbirliklerine görüşmelere ev sahipliği yapmak bizi onurlandırıyor.

Ayrıca şirketlerarası yeni işbirliklerinin sağlanması, yatırımcının bürokratla buluşması amaçlanıyor. Bu tip platformların Türkiye'de artması ve konuların sağlıklı zeminlerde konuşulup tartışılması gerekiyor. Kurumlar açısından da kongrenin faydaları oluyor. Mesela ikincil mevzuat çıkarılıyor ama uygulamada yatırımcı nelerle karşılaşılıyor, sektörün beklentisi nedir bu tip soruların yanıtının bu tip platformlarda daha kolay alındığını düşünüyorum.

Bu yıl kongremiz 24-25 Ekim 2013 tarihlerinde Ankara Congressium'da gerçekleştirilecek. Yine çeşitli yabancı ülke bakanları Bakanlığımız eli ile davet edildiler. Enerjinin tüm boyutları ile yerli ve yabancı katılımcıların iştiraki ile konuşulup tartışılacağı bir ortam olmasını ümit ediyoruz.

through the diversification of countries where we purchase such resources. Besides Russia, Iran and Azerbaijan, the northern Iraq has now also become a very important resource zone. Some of the Turkish companies and the TPAO carry out work here. What's important is to bring the petroleum and gas there into Turkey.

Important regulations have been recently made with regard to energy efficiency. As an association, what do you think about energy efficiency? What sort of work do you perform concerning the issue?

As an association, we attach great importance to energy efficiency. As a country that imports energy by approximately 90 percent, we can't have the luxury of paying no attention to energy efficiency. Nevertheless, public awareness about energy efficiency could not have been raised sufficiently. As an association, we discuss the issue of energy efficiency in separate sessions as part of our international congresses or during the symposiums that we organize, and thus ensure that the issue is mentioned and awareness is raised. At this point, it's important to be able to educate people. As a result, our association has been preparing a public spot to be broadcast on TV channels. This work is also supported by the Ministry.

Could you please briefly mention the main theme and purpose of the 6th International Energy congress that you are going to organize this year and your expectations?

Our association has been organizing the EIF International Energy Congresses since 2008. We have initially discussed merely the renewable energy. It has attracted a lot of attention. Obviously, the fact that the congress has been organized in Ankara created another advantage for participants. The companies come here to attend the congress, meet with other companies that attend the congress and at the same time deal with their bureaucratic issues in Ankara.

Nearly all of the aspects of energy will be discussed this year, just like the previous year. We will discuss such issues as the electricity market, renewable energy resources, petroleum and natural gas market, nuclear energy, economy of energy, energy policies and international energy projects. We aim to organize an actually international congress in the energy sector. In general terms, we host foreign ministers every year. International energy contracts are also signed during our congresses. Obviously we are honored to host such cooperation meetings.

Moreover, we aim to ensure new intercompany cooperation and bring together the investors and bureaucrats. Such platforms should be boosted in Turkey and the issues should be mentioned and discussed on a healthy ground. Congresses are useful for the institutions as well. For example, the second legislation is issued, but I believe that the answers are received more easily on such platforms with respect to questions about the results faced by the investors in practical terms and also expectations of the sector.

This year our congress will be organized at Ankara Congressium on October 24-25, 2013. Again, ministers from various countries have been invited by our Ministry. We hope that we will be witnessing an atmosphere in which energy is mentioned and thoroughly discussed with the participation of domestic and foreign participants.

GAZBİR, YURTDIŞINDA DAHA AKTİF OLACAK

GAZBİR WILL BE MORE ACTIVE ABROAD

GAZBİR'in yeni Başkanı Yaşar Arslan ve yeni yönetim kurulu üyelerini yoğun bir gündem bekliyor. Başkan Yaşar Arslan, ağırlıklı olarak doğal gaz dağıtım sektörünün geldiği noktayı ve gündemdeki sorunları konuştuğumuz röportajda yeni dönemde gerçekleştirmeyi planladıkları çalışmalar konusunda da ipuçları verdi.

A busy agenda is awaiting Yaşar Arslan, new chairman of GAZBİR, and new board members. In our interview, we have discussed mostly the current situation of natural gas distribution sector and questions on the agenda with Chairman Yaşar Arslan, who gave us clues about the work they are planning to carry out during the upcoming period.

Temel hedeflerinin doğal gaz dağıtım sektörünün, doğal gaz ticaretinin ve perakende satışın geleceği noktalar üzerine teknik çalışmalar yürütmek olduğunu açıklayan Yaşar Arslan, yeni dönemde GAZBİR'in yurtiçinde olduğu kadar yurtdışında da daha aktif olacağını vurguluyor. Yaşar Arslan, bu kapsamda GAZBİR'in üyesi olduğu uluslararası kuruluşlarla karşılıklı bilgi alışverişinin geliştirilmesine yönelik bir çalışma yürüteceklerini, akıllı şebekeler, enerji borsası ve doğal gaz kullanımının artırılması gibi sektörün gündeminde olan konularla ilgili olarak İngiltere, ABD ve Japonya gibi ülkelere uluslararası geziler düzenlemeyi planladıklarını ifade ediyor. Yaşar Arslan, yeni dönemde ayrıca diğer ülkelerdeki GAZBİR benzeri kuruluşlarla da ilişkileri geliştirmek istediklerini belirtiyor.

GAZBİR'in doğal gaz dağıtım sektöründe şimdiye kadar yaptığı çalışmalarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

GAZBİR'in kuruluşundan bu yana yönetim kurulunda değişik görevlerde bulundum. Bu süreç içerisinde aslında "bir çocuğun gelişmesi" gibi bir süreç yaşadık. Enerji piyasalarında belediye şirketleri gibi mevzuatları kendi yönetim kurulunca belirlenen bir yapılaşmadan bugün düzenli bir yapılaşmaya geçtik. Bu geçişin başlangıcında bir takım kuralları, mevzuatları oturtmak gerçekten zordu. EPDK, iletim şebekesini yöneten BOTAŞ ve dağıtım şirketleri olarak çok uzun süren konuları tek tek tartışma, müzakere etme süreçleri yaşadık. Bu süreçlerin sonunda da Türkiye için en uygun yöntemleri, metotları geliştirdik.

Bu 10 yıllık sürecin aslında ilk üç yılı çok zordu. Bugün gelinen noktada sektör hemen hemen konuların çoğunu öğrendi. Başlangıçtaki zorluğun bir diğer yanı da kamu ağırlıklı bir sektör olmasıydı. Kamu ağırlıklı sektördeki alışkanlıkların değiştirilmesi çok zordu. Bu uygulamaların değiştirilmesi için büyük bir mücadele verildi ve iyi şeyler başarıldı. Teknik olarak Türk doğal gaz sektörü dünyadaki en gelişmiş ve standartları en fazla geliştirilmiş uygulamaları yapıyor. Yani bugün bizim yaptığımız yatırımlarda kullandığımız teknoloji, işletmede kullandığımız teknolojiler Avrupa ülkelerinin çoğunda yok. Bu nedenle de ciddi başarıyız.

GAZBİR'in bir anlamda kamu ile özel sektör arasında daha mesafeli olan ilişkileri yakınlaştırdığını söyleyebilir miyiz?

Tabii ki... GAZBİR şu işlevi gördü; dağıtım sektörü daha önce kamu ağırlıklı, şirketlerden oluşan sektör olduğu için biraz kendi başına iş yapmayı çok seviyordu. Şimdi GAZBİR'le birlikte sektörde farklı uygulamalar tek tipe indirildi. Bir takım korkular ise arada kurulan sıcak ilişkiler ve düzenlenen toplantılarda insanların birbirlerini tanıma, bakış açılarını görme ve birbirlerini daha iyi anlama fırsatı ile ortadan kalktı.

GAZBİR' in geçen süreçte yeni ihale edilen birçok şehirde yeni dağıtım şirketinin baskı altına girmemesi, diğer şehirlerdeki bilgi birikiminin yeni şehirlere aktarılması anlamında da büyük katkıları oldu. Zaten önümüzdeki süreçte farklı işler de yapacağız. GAZBİR sektörün büyük çoğunluğunun birleşme noktası olunca birçok şeyi çözdü. Burada şirket çıkarlarından çok genel bir çıkar, sektörün çıkarı, tarafların tümünün faydası düşünüldüğü için de iyi noktalara geldik.

Stating that their primary objective is to carry out technical work on the level to be reached by natural gas distribution sector, natural gas trade and retail sale, Yaşar Arslan underlines that GAZBİR will become more active abroad during the upcoming term just like it is within the country. Within this framework, Yaşar Arslan says that they will carry out work to ensure the development of mutual exchange of information with international institutions of which GAZBİR is a member, and organize international trips to such countries as Britain, the US and Japan with regard to some issues on the sector's agenda, including smart networks, power exchange and increasing the use of natural gas. Yaşar Arslan indicates that they also want to develop relations in the upcoming period with institutions like GAZBİR which are located in other countries.

What do you think about the work that has been carried out by GAZBİR until now in the natural gas distribution sector?

I've held various positions in the board of management since the establishment of GAZBİR. Within this period of time, we actually experienced a process like the "development of a child." In energy markets, we have switched to a regular structuring from another one in which such legislations as municipal corporations were determined by their own board of directors. It was quite difficult to establish certain rules and regulations at the beginning of this transition. As EMRA, BOTAŞ that manages the network and distribution companies, we have discussed and negotiated some detailed issues one by one. At the end of these processes, we have developed the most appropriate methods for Turkey.

The first three years of this process of ten years were quite difficult. The sector is now knowledgeable about almost all of the issues. The initial difficulty was also caused by the fact that the sector mostly covers the public. It was very hard to change the habits in a sector mostly covering the public. Many efforts were exerted to change such practices, and thus good things were achieved. Turkish natural gas sector technically performs the most developed practices in the world on the highest standards. In other words, many European countries currently lack the technologies that we use in our investments and operations. As a result, we are really successful.

Could we say in a sense that GAZBİR has created a rapprochement in the relations that are further distant between the public and private sector?

Obviously... GAZBİR has functioned as follows: it has somehow enjoyed working by itself very much, because the distribution sector previously consisted of mainly public companies. Different practices in the sector were made monotype with GAZBİR. Furthermore, certain fears were removed thanks to warm relations that were established, as well as people's opportunity of getting to know and understand each other and seeing their points of view during the meetings that were organized.

GAZBİR has made great contributions in the sense that new distribution companies were not put under pressure in the cities where a contract was awarded and the accumulation of knowledge in other cities were transferred to new cities in the previous period. Likewise, we will be carrying out different

Önümüzdeki dönemde dünyada ve Türkiye’de doğal gaz sektöründe ne gibi değişimler bekliyorsunuz?

Enerji çeşitliliği ve arz güvenliği dünyanın en önemli konusu. Enerji, savaşların genel sebebi, yaşam kalitesinin en önemli unsuru. Enerji kaynaklarından birine talebinin artması, diğerinin eksilmesi veya yeni enerji kaynaklarının bulunması ile ilgili sürekli bir mücadele var. Şu anda doğal gaz, kullanım amacı olarak kentlerde ısınma ve soğutmada kullanıldığında en temiz enerji kaynağı olması dolayısıyla bir avantajı var. Karşısında daha farklı enerji kaynakları da var ama doğal gaz avantajlı konumda. Başka yakıtlarla kıyaslandığında zaman zaman ucuz veya pahalı olma durumu söz konusu.

Önümüzdeki süreç enerji talebinin artacağını gösteriyor. Dünya bir gelişim içinde. Bu gelişimle birlikte artan enerji talebini özellikle elektrik enerjisi talebini karşılamak için yeni kaynaklar bulmak gerekiyor ama bu bulunacak kaynakların da belli bir sınırı var. Yani doğal olan kaynaklar sınırlı. Artan enerji talebini kısa sürede tamamlamak için doğal gazın her zaman bir ihtiyaç olduğu gözüküyor. Öncelikle doğal gazla ilgili tesisleri çok hızlı kurabiliyor ve çok hızlı da devreye alabiliyorsunuz. Bundan dolayı avantajlı. Yine yedek bekleme olarak da büyük avantajları var. Elektrik enerjisi tüketimi belirli dönemlerde artıyor. Örneğin çok sıcak olan ve çok soğuk olan dönemler. Bu dönemlerde diğer doğal kaynaklarla bu talebi karşılamak şansız yok. . Mecburen doğal gaz santrallerine geçmek gerekiyor.

Dünyada kentleşmenin önümüzde 25 yılda çok daha hızlı artacağı ve buna bağlı olarak doğal gaz talebinin artacağı gözüküyor. Burada zaman zaman arz-talep dengesine göre oluşacak fiyat doğal gaz kullanımını belirli oranlarda etkileyebilir ancak önümüzdeki yıllarda doğal gaz talebi ve doğal gaz kullanımı artacak.

Ülkemizde izolasyon projeleri sürecinde konut bazlı birim doğal gaz kullanımı düşecektir, ancak yeni şebeke yapım süreçleri göz önüne alındığında toplam talep düşmeyecektir.

kinds of work in the upcoming period as well. As GAZBİR is the juncture for majority of the sector, it has resolved many issues. At this point, a general interest, the sector’s interests and benefit of all of the parties were taken into consideration, rather than company interests, and thus we could yield good results.

In your opinion, what kind of changes will occur in the natural gas sector in Turkey and the world during the upcoming period?

Energy diversification and security of supply are the most important issues of the world. Energy is the general cause of wars, as well as the most important element of the quality of life. There’s an ongoing struggle with regard to an increase in one of the energy resources and a decrease in the other or finding new energy resources. Natural gas currently offers an advantage, because it’s the cleanest source of energy, when used for heating or cooling purposes in cities. There are also alternative sources of energy, but natural gas is in an advantageous position. Compared to other fuels, it occasionally gets cheaper or more expensive.

Energy demands are likely to increase in the upcoming period. The world is in a process of development. As a result of this development, new resources should be found in order to meet the increasing energy demands, particularly electric energy demands, but resources to be found are also limited. In other words, natural resources are limited. It seems that natural gas is always needed in order to meet increasing energy demands in a short period of time. First of all, one could quickly establish natural gas plants and put them into use. That’s why it’s advantageous. It also offers great advantages with regard to waiting for a substitute. An increase in electric energy consumption occurs in certain periods. For example, extremely warm or cold periods... In such periods, one cannot meet this demand with other natural resources. It gets obligatory to switch to natural gas power plants.

It seems that urbanization will further accelerate in the world in the next 25 years, and thus natural gas demands will

increase. At this point, the price to be occasionally determined by supply and demand equilibrium is likely to create an effect on the use of natural gas in some proportions, but natural gas demands, as well as use of natural gas will increase in the upcoming years.

In our country, household-based use of unit natural gas will decrease during the course of isolation projects; however, considering new processes of network construction, total demands will not decrease.

What sorts of problems are currently suffered by the natural gas distribution sector?

It depends on development of the sector. There will be problems at every stage. This is a long process. There will be some practices that we will be carrying out and also some problems that we will be facing because of developing technology in this long process. The tariff issue is the most important problem that is currently suffered by the sector. This is important in the sense that we, as distribution companies, are a part of the city that we work in. While furnishing some services in a particular city, we see certain needs as well. These prices are not taken into consideration as part of the service charge that we receive. Compared to other sectors such as electricity distribution, Telekom or water sector, we receive considerably lower service charges than others in the natural gas sector. In accordance with current tariffs, the distribution companies receive annual service charge of 50 TL as an average from households. A mobile phone user pays a minimum of 150 TL annually. As for the natural gas sector in which safety is vitally important, problems are usually created with regard to the issue. The natural gas sector faces problems about the definition and terminology of everything. Moreover, it feels that it needs to see certain trials and efforts. As a result, our companies really face difficulties and suffer problems in the process of making new investments. The period of redemption, namely, the depreciation time is 22 years in the natural gas distribution sector. This is a quite long period of time. As a result of such a long period of time, it gets difficult to find finance. Nevertheless, the work is conducted in good faith. We believe that some issues will be resolved in upcoming processes.

We carry out this work in coordination with EMRA. Consumers should not be worried out the quality and value of service that we produce. Nobody has created any problem about the tariff work that has been carried out until now. We want to progress on the road to improve the tariff in the upcoming period. EMRA should give information to distribution companies with regard to how it calculates national averages and finds the resulting numerical values.

What sorts of innovations are needed in the sector in terms of legal infrastructure and legislation?

The place where other legislations stand when the sector comes to the fore or the place where we stand when other legislations come to the fore pose a big problem, because the activity that we perform furnishes service to a totally public space and it's also related to many laws and regulations. For example, our government is currently working to ensure that people are not requested to submit many documents during the subscription process or with regard to other legislations. When we try to do this, we face interesting problems. We

Gelinen noktada doğal gaz dağıtım sektörünün önünde hangi sorunlar var?

Sektörün gelişmeye bağlı her aşamasında yeni sorunlar oluşacaktır. Bu uzun bir süreç. Bu uzun süreçte yaptığımız uygulamalar, gelişen teknoloji ile birlikte yaşadığımız sorunlar olacak. Sektörün geldiği noktada en önemli sorunu tabii ki tarife konusu. Bu şu anlamda önemli; bizler çalıştığımız şehirlerde dağıtım şirketleri olarak o kentlerin bir parçasıyız. O kentin bir takım hizmetlerini yaparken bir takım ihtiyaçlarını da görmek zorunda kalıyoruz. Bu bedeller aldığımız hizmet bedeli kapsamında değerlendirilmiyor. Şimdi doğal gaz sektörünü elektrik dağıtım, Telekom veya su sektörü gibi diğer sektörlerle kıyasladığınızda bizim aldığımız hizmet bedeli, diğerlerinin aldığından çok daha az konumda. Şu anda uygulanan tarifelerde dağıtım şirketlerinin ortalama olarak konutlardan aldığı yıllık hizmet bedeli 50 TL. Bir cep telefonu kullanıcısı yılda en az 150 TL para veriyor. Emniyetin önemi büyük olan doğal gaz sektörüne geldiğimizde bu konuda önüne sürekli engel çıkıyor. Her şeyin tanımıyla, terminolojisiyle ilgili sorunlar yaşıyor doğal gaz sektörü. Ve bir takım denemeleri, çalışmalarını görme ihtiyacı hissediyor. Bundan dolayı da şirketlerimiz hakikaten sıkıntılar çekiyor, yeni yatırımları yaparken sorunlar yaşıyorlar. Doğal gaz dağıtım sektörünün amortisman süresi, yani ifta süresi 22 yıl. Bu çok uzun bir süre. Bu uzun süreye göre finans bulabilmek sorun yaratıyor. Her şeye rağmen çalışmalar iyi niyetle yürüyor. Bazı konuların önümüzdeki süreçlerde düzeleceği kanısındayız.

Biz bu çalışmalarını EPDK ile koordineli götürüyoruz. Tüketici yaptığımız hizmetin kalitesi ve bunun değeri konusunda bir endişeye düşmemeli. Şu ana kadar yapılan tarife çalışmalarında bu yönde sorun yaratılmadı. Önümüzdeki süreçte tarifeyi iyileştirme yolunda ilerlemek istiyoruz. Özellikle EPDK ulusal ortalamaları nasıl yaptığını ve çıkan sayısal değerlerini dağıtım şirketlerine açıklanması gerekiyor.

Yasal altyapı ve mevzuat anlamında sektörde ne gibi yeniliklere ihtiyaç var?

Sektörün bir adım öne geçtiğinde diğer mevzuatların kaldığı yer veya diğer mevzuatların bir adım öne geçtiğinde bizim durduğumuz yer büyük bir sıkıntı. Çünkü yaptığımız faaliyet tamamen kamusal bir alana hizmet ediyor ve birçok yasa ve mevzuatla ilişkisi söz konusu. Örneğin, şu anda hükümetimiz abonelik işleri ve diğer mevzuatlarda artık vatandaşın çok fazla belge istenilmemesi ile ilgili bir çalışma yürütüyor. Şimdi bunu yapmaya çalıştığımızda karşımıza ilginç sorunlar çıkıyor. Bizim sistemlerimizden Maliye Bakanlığı'na, adrese dayalı sisteme ve birçok resmi kuruma bilgi aktarıyoruz. Çoğu yerde de online bilgi aktarıyoruz ama biz onlardan bilgi alamıyoruz. Şimdi adrese dayalı sistemle biz bağlantı yapamadığımız için binada oturan insan bizimle yeni sözleşme yapmadığı müddetçe biz eski oturan kişiyi müşteri olarak görüyoruz. Ama böyle değil. Bir gün parasını ödemediğinde gazını kesiyoruz, bir de bakıyoruz ki adam çekmiş gitmiş, kimse kalmamış. Bu tür sorunları aza indirmek, yani vatandaşın belge istemeyi azaltmak için bizim adrese dayalı sisteme ve kadastral sisteme online bağlı olmamız gerekiyor ki bizdeki bilgilerin resmi kayıtlar ile uyumlu olup olmadığını görelim.

Diğer bir konu karayolları ile ilgili. Karayolları Yönetmeliği nedeniyle şu anda Türkiye'de karayolu altından veya paralel geçişlerle ilgili zaman zaman yaşanan sıkıntılar var. Bu yüzden iptal edilen birçok proje var. Özellikle kentlerin içinde

relay information from our systems to the Ministry of Finance, address-based system and many government agencies. We relay information online in many places, but we are unable to get information from them. As we are unable to establish connection with the address-based system, we consider former resident of the building as a customer, as long as the person who lives in the building fails to sign a new contract with us. But this is not the case. Unless they pay the price for one day, we cut their gas. Then we see that they are gone and nobody is left. We need to be connected to the address-based system or cadastral system online in order to minimize these problems, namely, request less documents from the people so that we can make sure that the information we get is in compliance with official records.

Another issue is related with highways. As a result of highways regulation, there are occasional problems related with transitions below the highway or parallel transitions. There are many projects which were canceled for this reason. Connection cannot be established with buildings located on the road network which are particularly placed as a highway in cities. While establishing a connection, many difficulties are faced in terms of obtaining permission from many places. It's actually right on the highways outside the cities in the sense of highway regulation, but ring roads and highways within the city are actually for the use of city. Unless they are transferred to municipality or the municipality receives them, we face some problems with this institution. But there is nothing to be done by the institution, because technically their regulation has been written in this manner. This issue has been discussed and negotiated and sometimes resolved in places encompassing the highways that are taken over by municipalities, but a solution cannot be found in other places. This issue is a problem between people and us. Today a highway passes through every city. As there is nowhere the go outside highways in the Black Sea Region, it gets impossible to deliver natural gas to many places. For example, the steel network that we established in Trabzon doubled the amount that we had to build, because it was impossible to be reached via highway, and thus investments were made by passing through the valley inside the city, etc. Prospective solutions about the issue are needed to be found. Maybe the parties should come together and solve this, because we face some difficulties explaining the issue to people. As the gas distribution companies are extreme points of the service, distribution companies are criticized the most.

Furthermore, there are some problems about municipalities. There are some municipal understandings which are incompliance with the Municipal Law. We have sometimes seen this to a great extent. As you know, we now have 10 percent bonus shares of municipalities. We pay prices of those shares on behalf of them; when we make a profit, we pay dividend. They don't make any effort, but when it comes to such services as "superstructure covering costs" or "asphalt repair costs" we face huge problems. Although there are only a few municipalities which act like this, this is a big problem for people. Now it's easy to find asphalt in Istanbul. If you cut the asphalt in Istanbul or Ankara, you could have the asphalt prepared again, but you can't supply asphalt in some cities. You have to have it done by municipality. The municipality gives you very high prices and it also gets reluctant to do that in some places. In this regard, some places face some

karayolu olarak duran yol ağı üstünde bulunan binalara bağlantı yapamıyorsunuz. Bağlantı yaparken de çok yerden izin almakta sıkıntı çekiyorsunuz. Baktığınızda kent dışındaki karayollarında Karayolları Yönetmeliği açısından doğru bir şey ama kent içinde yan yollar ve karayolları aslında kentin kullanımında olan yerler. Belediyeye devredilmediği veya belediye almadığı zaman bu kurumla sorun yaşıyoruz. Ama kurumun da yapacağı bir şey yok. Çünkü onların yönetmeliği teknik olarak böyle yazılmış durumda. Yıllardır bu konu tartışılıyor, konuşuluyor, zaman zaman belediyelerin devraldığı karayolları olan yerlerde çözüme kavuşuyor ama diğer yerlerde çözüm bulunamıyor. Bu konu vatandaşla bizim aramızda bir sorun. Bugün artık her şehrin içinden geçen bir karayolu var. Karadeniz'de karayollarının dışında gidilecek yer olmadığı için birçok yere doğal gaz götürülemiyor. Örneğin Trabzon'da çelik şebeke olarak yapmamız gereken şebekenin iki katını yaptık. Çünkü karayollarından gidilemediği için şehrin içinde vadiden vs. geçerek yatırımlar yapıldı. Bu konuda ileriye dönük olarak çözümler gerekiyor. Belki taraflar bir araya gelerek çözmesi gerekiyor. Çünkü vatandaşa izah etmekte güçlük çekiyoruz. Hizmetin en uç noktası gaz dağıtım şirketi olduğu için hep eleştirilen dağıtım şirketleri oluyor.

Ayrıca belediyelerle ilgili yaşanan sorunlar var. Belediye Yasası'nın dışında hareket eden belediyeçilik anlayışları söz konusu. Bunu zaman zaman çok fazla gördüğümüz yerler oluyor. Biliyorsunuz, belediyelerin şu anda bizde yüzde 10 bedelsiz hisseleri var. Biz onların yerine o hisselerin bedelini ödüyoruz, kar ettiğimizde kar payı dağıtıyoruz. Bunlar hiç bir emek vermiyorlar ama "üst yapı kaplama bedeli", "asfalt tamir bedeli" altındaki hizmetlere geldiği zaman büyük sorunlar yaşıyoruz. Bunu yapan belediyeler azınlıkta da olsa vatandaş için büyük bir sorun. Şimdi İstanbul'da asfalt bulmak kolay. İstanbul'da, Ankara'da bir asfaltı kestiğinizde hemen asfaltını yaptırabilirsiniz ama bazı kentlerde asfalt temin etme şansınız yok. Belediyeye yaptırmak zorundasınız. Belediye de size çok yüksek fiyat söylüyor veya bazı yerlerde belediye yapmak istemiyor. Bu anlamda sorun yaşayan yerler oluyor. Bizim kullandığımız borunun etrafında yumuşak gömlekleme malzemesi var, kum cinsi bir malzeme. Bu malzememin zaman zaman bulunmadığı şehirler var, bu konuda yaşanan sıkıntılar var. Burada belediyelerin veya kamu kuruluşlarının bize yardım etmesi gerekiyor ki biz de çevreye zarar vermeden bu tür malzemeleri bulabilelim. Bu işler için belediyeye ödenen bedel aslında tarife yoluyla vatandaş tarafından geri ödeniyor.

Şimdi bu konuda son Elektrik Piyasası Kanunu taslağına düzenleme konuldu. Şehircilik Bakanlığı bundan sonra bu tür işler için bir fiyat tespiti yapacak ve belediyeler o fiyatı geçmeyecek. Tabii belediyelerin de bu fiyata yapmasını zorunlu hale getirmek gerekiyor.

GAZBİR'in yeni başkanı olarak önümüzdeki dönemde nasıl bir GAZBİR göreceğiz?

Yeni dönemde temel hedefimiz; bu büyüme çağımız ve geldiğimiz yerle ilgili olarak yapmamız gereken işleri yapmak. Sürecin bu noktasında özellikle yeni konular, gaz sektörünün, gaz ticaretinin ve perakende satışın geleceği noktalar üzerine bir takım çalışmalar yürüteceğiz. Bu çalışmalarını üyelerimizle paylaşacağız. Bunun dışında zaten şu anda Enerji Piyasası İşlemleri A. Ş. (EPIAŞ) kuruluşu söz konusu. EPIAŞ'ın işlevleri konusunda üyelerimizle anlatacağız. EPIAŞ'ın kurulmasıyla

problems. There is a sand-type, soft jacketing material around the pipe that we use. This material is not available in some cities and thus difficulties occur about the issue. At this point, municipalities or public institutions should help us so that we can find such materials without damaging the environment. The price paid to municipalities for this work is actually repaid by people through the tariff.

A regulation was included in the draft Electricity Market Law about the issue. From now on, the Urbanization Ministry will determine prices for such works and municipalities won't be allowed to surpass those prices. Obviously, municipalities should be obliged to do this for that price.

As the new chairman of GAZBİR, how do you consider the situation of GAZBİR in the upcoming period?

In the new period, our main objective is to do the work that we have to do in our development period and current situation. At this point of the process, we will be conducting work with regard to new issues, and the future of gas sector, gas trade and retail sale. We will share such work with our members. Furthermore, Energy Markets Operating Company (EPIAŞ) was established. We will inform our members on the operations of EPIAŞ. With the establishment of EPIAŞ, it will become an exchange market with services conducted by the Turkish Energy Market Intelligence (PMUM). The section which has lacked gas will be included in the energy exchange. In EPIAŞ, 15-20 percent of the work in the market will be traded. The retail sale in natural gas is conducted along with distribution, and we will be giving information about it. We will carry out some work especially with regard to technical loss. We work to ensure that technical loss is minimized in natural gas sector, but we will be working on things to be done about the tariff issue.

We couldn't have held the sector meeting of GAZBİR which has become traditional. We will hold that meeting in October in Antalya. We started to operate a commission for agenda of the meeting. Moreover, we will ensure that our members make some international trips in terms of some issues on the agenda of the distribution sector. We are conducting a plan particularly about these smart networks. There are some efforts in America and Europe about smart networks. Furthermore, some of the European gas companies currently do something to increase the use of natural gas. Particularly Gas de France is making intensive efforts about the issue. We will organize trips to those places. We might visit Britain with regard to energy exchange. We are working on it as well.

We also carry out some activities with GAZMER in connection with training certification. As a result of demands from the members, we will take this issue a little bit further. We will train the personnel in many local places with the Turkish Employment Agency (İŞKUR), because the sector continuously grows, and thus the personnel requirement occurs. There is personnel requirement particularly in customer services, operation and maintenance. We want to conduct this in a planned way and ensure that the trained and certified personnel start to work in the sector. As a result, we will contribute to the projects aimed at preventing unemployment and create trained personnel as well.

birlikte şuan PMUM'un yürüttüğü hizmetlerle artık bir borsası olacak hale gelecek. Gazın olmayan bir kısmı vardı, o da bu enerji borsasının içine konulacak. EPIAŞ'ta piyasadaki işin yüzde 15-20'si gibi bir işlem söz konusu olacak. Doğal gazda perakende satış, dağıtım ile birlikte yürüyor, çalışmalarını anlatacağız. Özellikle teknik kayıpla ilgili bazı çalışmalarını yürüteceğiz. Biz doğal gaz sektöründe teknik kaybın minimum düzeyde olması için bir çalışma yürütüyoruz ama burada tarife konusunda yapılması gerekenleri çalışacağız.

GAZBİR'in artık geleneksel hale gelen sektör toplantısını yapamamıştık. Ekim ayında o toplantıyı Antalya'ya yapacağız. Sektör toplantısı gündemi için bir komisyonu çalıştırmaya başladık. Bunun yanı sıra dağıtım sektöründe şu anda gündemde olan bazı konularda üyelerimizi uluslararası bir takım gezilere götüreceğiz. Özellikle bu akıllı şebekeler konusunda bir plan yürütüyoruz. Akıllı şebekelerle ilgili Amerika ve Avrupa'da çalışmalar var. Ayrıca şu anda Avrupa'da bazı gaz şirketlerinin doğal gaz kullanımının artırılması için çalışmalar yapıyorlar. Özellikle Gaz de France'ın bu yönde çok yoğun bir çalışması var. Buralara geziler düzenleyeceğiz. Enerji borsası ile ilgili İngiltere'ye bir gezimiz olabilir. Onun da çalışmasını yürütüyoruz.

Bizim eğitim belgelendirme ile ilgili GAZMER'de yürüttüğümüz faaliyetler var. Üyelerden gelen talep nedeniyle bunu biraz daha ileri götüreceğiz. Birçok bölgesel yerde İŞKUR ile birlikte personel eğitimi yapacağız. Çünkü sektör sürekli büyüdüğü için eleman ihtiyacı doğuyor. Özellikle müşteri hizmetlerinde, işletme ve bakım ekiplerimizde sürekli bir eleman ihtiyacı var. Bunu planlı bir şekilde yürüterek sektörde eğitilmiş ve belgeli elemanın çalışmaya başlamasını istiyoruz. Böylece hem işsizliği önleme projelerine katkıda bulunacağız hem de eğitilmiş personel yaratacağız.

GAZBİR'in uluslararası platformlarda üç tane kuruluşu üyeliği var. Bunu biraz daha aktif hale getirip o kuruluşlarda Türkiye'deki faaliyetleri ve Türk doğal gaz sektörünü anlatmayı, onların da Türkiye'ye daha gelişmiş faaliyetleri anlatmasına yönelik bir çalışma yürüteceğiz. Konu seçip konuya göre veya genel sektör anlamında bu çalışmalarını yapmamız gerekiyor. Yoksa kendi içimizde kapalı kalıyoruz. Türkiye'deki sektörün bulunduğu yeri kıyaslayacak hiçbir şey bulamıyor insanlar. Bunu yapmamız gerekiyor. Eğer yapabilirsek GAZBİR türü kuruluşlara da uluslararası düzeyde gezi yapmayı düşünüyoruz. Bu gezilerin tabii ki temel amacı hem pazar araştırması hem yeni modeller bulmaya ve ileriye dönük işbirliğini amaçlıyor. Örneğin ben Japonya'yı görmüştüm, Japon Gaz Birliği'nin çok ilginç bir çalışması var. Oraya bizim sektörü götürebiliriz.

Doğal Gaz Piyasası Kanunu değişikliği konusunda GAZBİR'in yaklaşımı nedir, bilgi verebilir misiniz?

Kanun değişikliği ile ilgili önemli önerilerimiz var. Aslında 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu bugüne kadar Türkiye'nin ihtiyaçlarını gördü. Halen de görüyor. Peki hangi ayağı eksik? En büyük eksikliği arz tarafında. BOTAŞ ticaretinin yasaya göre olması gereken yer bir türlü sağlanamadı. Kanunun öncelikli çözmesi gereken budur. Bunu bugüne kadar bir türlü yapamadık. Yapma noktasında da sıkıntılar yaşanıyor. Bunun yapılabileceği yer noktasını iyi tespit edip, BOTAŞ'ın çekileceği yeni sınırları yeni kanunda belirleyecekler.

GAZBİR is a member of three institutions on international platforms. We will make this more active and try to inform those institutions on the activities in Turkey and the situation of Turkish natural gas sector and ensure that they also provide Turkey with more developed activities. We need to choose a subject and carry out this work, depending on the sector or about the sector in general terms. Otherwise we remain introvert. People can't find anything to compare the situation of sector in Turkey. We need to do this. If we can, we plan to make international trips to institutions like GAZBİR. Obviously, the basic objective of these trips is to conduct a market research, find new models and establish prospective cooperation. For example, I've been to Japan, where the Japanese Gas Union conducts a very interesting work. We can bring our sector there.

Could you please give us some information about GAZBİR's stance about the Natural Gas Market Law amendment?

We have important suggestions about the law amendment. The Natural Gas Market Law numbered 4646 has actually met all of the needs of Turkey until now, and it continues to do so. Which stage is missing? The most important deficiency is on the supply side. The point that should be in accordance with the law with regard to BOTAŞ trade couldn't have been ensured. The law should firstly solve this issue. We couldn't have done this until now. There are also problems in the process of doing this. They will determine the point where this could be achieved and impose new limits on BOTAŞ. This is obviously the prioritized expectation of the market.

As the distribution sector, we attach priority mainly on the amendment of terminology and definitions in the current Law numbered 4646. In case this is amended, there will be problems with regard to rights of many contracted companies.

Bu tabii bu piyasanın en önemli birincil beklentisi konumunda.

Bizim dağıtım sektörü olarak birincil önceliğimiz mevcut 4646 sayılı Kanun'daki terminolojinin ve tanımların değiştirilmemesidir. Bunun değiştirilmesi halinde birçok mevcut ihaleli şirketlerin hakları ile ilgili sorun yaşanacak. İşin ilginç yanı bu zaman zaman değiştirmek isteyen, bununla ilgili uğraşı veren ilgisiz kişiler, ilgisiz şirketler var. Bu büyük sorunlar yaratacağı için son ziyaretimizde Sayın Bakan'a da söyledik. Bu konuya özellikle dikkat edilmesi gerekiyor, birçok şey bu sefer hukuksal sürece girecek. Bununla ilgili yeniden bir çalışma yapılacak. Dağıtım şirketleri bu kanun ve ihale şartnamesi ile ihaleye girdiler. Buna dikkat edilmesi gerekiyor.

Bunun yanı sıra Anadolu'da çok az sayıda tesisat firması olduğu için tesisat İstanbul'da veya başka bir şehirde yapılanın iki katı fiyata yapılıyor. Bu konuda dağıtım şirketleri olarak dağıtım şirketlerinin sadece doğal gaz tesisatı yaptırımı konusunda aracılık etmesi için kanunda bir yasa değişikliği istedik. Avrupa ve İspanya'da örnekleri var. Burada hiçbir zaman dağıtım şirketi tesisat yapmayacak veya cihaz satmayacak. Ancak yine hiç ilgisi olmayan kuruluşlardan tersine tepkiler geliyor. Biz burada dağıtım şirketleri olarak bu tesisatları da sertifikalı firmalara yaptırma ve bu düzenlememin de EPDK tarafından yürütülmesi taraftarız. Kanun değişikliğinde bu anlamda bir talebimiz var.

Kanun değişikliği içinde kamulaştırmalar veya BOTAŞ'ın bize devrettiği tesisler ile ilgili düzenleme talebimiz var. Özellikle tüketici lehine olan bir takım taleplerimiz söz konusu. Teknolojinin yenilenmesi ile gelen konular var. Biz çok sayıda haberleşmeyle ilgili cihaz ve kart kullanıyoruz. Bu cihazlara ödenen ücretler çok yüksek. Akıllı şebekelere geçme konusunda özellikle bu anlamda bir takım indirimlere veya bedelsiz olmasına ihtiyacımız var. Yine biraz önce bahsettiğimiz kadaströ, nüfusa dayalı ve adrese dayalı sisteme online bağlanma ile ilgili taleplerimiz var. Tabii damga vergisi var. Bu damga vergisi sorunu Türkiye'nin çok büyük bir sorunu. Dağıtım şirketlerinin aslında öyle bir kısır döngünün

The interesting part is that there are some irrelevant people and companies that make efforts or want to make occasional changes on this. During our last visit, we also told Mr. Minister that big problems would emerge. This issue needs particular attention, and this time many issues will be involved in the legal process. A new work will be carried out about this. Distribution companies tendered in connection with this law and tender specifications. This issue should be considered carefully.

Besides, there are a few installation companies in Anatolia, and thus the cost of installation work doubles, compared to Istanbul or other cities. As distribution companies, we requested a law amendment to ensure that distribution companies work as a mediator only in terms of performing natural gas installation. There are such examples in Europe and Spain. Distribution companies will be never allowed to perform installation or sell devices there. Nevertheless, totally irrelevant countries react in an opposite way. As distribution companies, we want certified firms to perform such installation and EMRA to conduct such regulations. In this regard, we request this in terms of law amendment.

As part of law amendment, we request regulations concerning expropriations and the plants that were handed over to us by BOTAŞ. We have some requests especially in favor of consumers. There are some issues resulting from new technology. We use many devices and cards regarding communication. High prices are paid for such devices. We need some discounts or free applications particularly in the process of transition to smart networks. As I mentioned before, we have some requests regarding online connection to cadastre, population-based and address-based system. There is of course the stamp tax. The issue of stamp tax is a huge problem for Turkey. Besides, distribution companies should be provided with possibilities about the things that they should and will do outside such a vicious cycle.

The tariff methodology, an important regulation about the sector, was put into practice. How do

dışında yeni yapması gereken, yapabileceği işlerle ilgili imkan tanınması konusu var.

Sektöre yönelik önemli bir düzenleme olan tarife metodolojisi uygulamaya girdi. Düzenlemenin uygulamaya yansımalarını nasıl görüyorsunuz? Bu konuda dağıtım şirketleri açısından uygulamada ne gibi sorunlar ortaya çıkıyor?

Aslında bu sorduğunuz soru çok güzel bir soru. Şu anda sektörün özlemle cevap aradığı bir soru. Şu an tarife uygulanan şirketler çok az bir zaman dilimi içinde çalıştılar ve herkes kendi altyapısında tarife izleme ile ilgili bir çalışma yürütüyor. Tam netice büyük ihtimalle bu yılın haziran ayı verileri sonrasında çıkacak. Yani 25 Temmuz'dan sonra artık bu değerleri alabilecek bazı şirketler. Hatta bu hafta EPDK'da Tarifeler Dairesi'nde bir toplantımız vardı, onlar da aynı şeyi söylediler. Bu verileri bir inceleyelim, ne oluyor, ne bitiyor diye. Şu anda tarife uygulaması ile verilen şeylerin ne getirip ne götürdüğünü kimse bilmiyor. Ama bu yılın ikinci yarısından sonra daha iyi göreceğiz. Yalnız şöyle bir şey var; gaz sektörüne yılın sonunda bakmakta yarar var. Aslında çoğu şirket ocak-şubat döneminde tarifeye de girmedi. Şubattan sonra başladı. Bu yılın sonunda daha iyi veri çıkar.

Bu konuda 2012'nin Ekim-kasım aylarında alınması gereken kararların geç alınması dolayısıyla yaşanan sorunlar oldu. Serbest tüketici limitleri ve kademeleriyle ilgili bu kararların önceden çıkması gerekiyordu. Yılın sonunda sistem üzerinde bunların yerleştirilmesi ve dağıtılması zaman alıyor. Bu aşamada bir sıkıntı yaşandı. BOTAŞ'ın doğal gaz satış fiyatlarını kademelere göre uygulaması konusunda EPDK'nın aynı aralıkları kullanmaması nedeniyle bir sıkıntı çıktı ama bunları kısa sürede aştık. Ümidimiz 2013'te bunları daha erken yapmak ve tarifesel olarak sıkıntı yaşamamak. EPDK'nın sistem kullanım bedelleri ile ilgili tarifesinde 5 yıllık olduğu için şu anda bir sorun yok. Daha önümüzde 3 yıllık bir süreç var.

Mevcut enerji karması içinde doğal gazın rolünü ve geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Doğal gaz konusunda tüm uzmanların görüşü önümüzdeki yüzyılda doğal gazın bugünkü konumunu artarak koruyacağı yönünde. Bazı görüşler de tam tersini söylüyor ama enerji dünyasının büyük bir bölümü doğal gazın enerji çeşitliliği içindeki yerinin artarak devam edeceğini öngörüyor.

Enerji tasarrufu politikalarının getirdiği sonuçları incelemek gerekiyor. Örneğin bizim kentlerde konut başına birim tüketimlerimiz sürekli düşüyor. Bunun büyük bir sebebi izolasyon. İzolasyonla yakıt tüketimini düşürenler var. Farklı önlemler alan tüketiciler var, cihazları değiştiriyorlar. Şimdi 10 yıl önceki cihazlarla bugünkü cihazlar arasında büyük farklar var. Yeni cihazların verimliliği daha yüksek. Biz bu konuyu da sürekli ilgili arkadaşlarımızla ve ilgili kurumlarla görüşüyoruz. Bunların önümüzdeki süreçte dikkate alınması gerekiyor. Gaz de France, "Düşen doğal gaz tüketimini nasıl arttırabiliriz" konulu çok ciddi bir çalışma yapıyor. Yine doğal gazın soğutma alanında kullanılması konusunda çok ciddi çalışmalar var. Türkiye'de de bazı yerlerde soğutma alanında doğal gaz kullanılıyor. Örneğin bizim Adana'daki gaz dağıtım şirketimizin klimaları doğal gazla çalışıyor. Çok yaygın değil ama aslında merkezi sistem olan, sıcak su ihtiyacı olan yerlerde çok verimli kullanımı var.

you consider the repercussions of regulation on the practice? What sorts of problems are encountered by distribution companies in practice?

Actually this is a very good question. The sector is now wishfully seeking an answer to this question. The companies on which tariff is applied have worked in a very short period of time and everybody works in its own infrastructure in connection with following the tariff. The result will emerge most probably following the data of June this year. In other words, some companies will be able to receive these values as from July 25. We held a meeting at the Tariffs Department of EMRA, where they have said the same thing. Let's analyze these data to see what's going on. Nobody knows what are given and left through the current tariff. But we will see it in a clearer way as from the second half of this year. Furthermore, it would be useful to look into gas sector by the end of year. Actually many companies were not involved in the tariff during the period of January-February. It has started as from February. Better data will emerge by the end of this year.

As the decisions that should have been made in October-November 2012 were made later, some problems emerged. Decisions related with free consumer limits and grades should have been made earlier. It takes time to establish and distribute them on the system by the end of year. At this stage, a difficulty was encountered. As EMRA didn't use the same rates with regard to BOTAŞ' application of natural gas prices on the basis of grades, a problem has occurred, but we have resolved it in a very short period of time. We hope these things are done earlier and no problem occurs about the tariff in 2013. There is no problem now, because EMRA's tariff about system usage fee is based on five years. There is a three-year process awaiting us.

How do you consider the role and future of natural gas in the current energy mix?

As for natural gas, all of the experts are of the opinion that the current situation of natural gas will be maintained in the next century. Some of them say just the opposite, but the majority of energy world presumes that natural gas will be boosted and maintained as the same within the energy diversification.

The results from energy saving policies should be analyzed. For example, our unit consumption per household continuously decreases in cities. This situation is mainly caused by isolation. Some people decrease fuel consumption with isolation. The consumers who take different measures change the devices. There are huge differences between devices of the last decade and currently available ones. New devices yield higher productivity. We always discuss this issue with our colleagues and related institutions. These issues should be taken into consideration in the upcoming period. Gas de France is seriously working to find out how "we can increase the decreasing natural gas consumption." There is also some work underway with regard to use of natural gas for cooling purposes. Natural gas is used in the field of cooling in some parts of Turkey. For example, air conditioning systems are operated with natural gas in our gas distribution company in Adana. It's not so widespread, but it could be actually used in a very productive way in places with a central system, where warm water is needed.

KIRGAZ 2013 SONUNDA 50 BİN ABONEYE DAHA ULAŞACAK

KIRGAZ TO REACH 50,000 MORE SUBSCRIBERS AT THE END OF 2013

2012 yılı sonu itibariyle 98.511 BBS bağlantı anlaşması, 92.879 BBS gaz kullanım sözleşmesi ve 78.730 adet sayaç montajı gerçekleştiren KIRGAZ, 5 ilçe ve 41 mahallede doğal gaz altyapısını tamamlayarak toplam 129 bin aboneye ulaştı.

Having made 98,511 line agreements and 92,879 BBS gas usage contracts and installed 78,730 counters, KIRGAZ has completed the natural gas infrastructure of five districts and 41 neighborhoods to reach a total of 129,000 subscribers.

ÖNDER BAYRAM

KIRGAZ Genel Müdür Yardımcısı
Deputy General Director of KIRGAZ

Kırıkkale-Kırşehir Doğal Gaz Dağıtım Pazarlama ve Ticaret A.Ş.'nin (KIRGAZ), Kırıkkale, Yahşihan, Bahşılı ve Kırşehir'den oluşan lisans bölgesinde 2005 yılında doğal gaz dağıtım hizmeti vermeye başladı. Şirketin lisans alanı EPDK Kurul kararı ile 1 Şubat 2011 tarihinde Hasandede ve Hacılar şehirleri de dahil edildi.

2005 yılı Mayıs ayında altyapı çalışmalarına başlayan KIRGAZ, yaklaşık 5 ay sonra 4 Ekim 2005 tarihinde Kırıkkale'ye ilk gaz arzını sağladı. 18 Temmuz 2005 tarihinden itibaren Kırıkkale'de abonelik kayıtları almaya başlayan şirket, dağıtım bölgesinde yer alan abonelere 'bağlantı anlaşmaları' ödemelerinde taksitli ödeme imkanı sunuyor.

Kırıkkale-Kırşehir Natural Gas Distribution, Marketing and Trade Inc. (KIRGAZ) has started to furnish natural gas distribution service in 2005 in the license area covering Kırıkkale, Yahşihan, Bahşılı and Kırşehir. In line with the board decision of EMRA, cities of Hasandede and Hacılar were also included in the company's license area on February 1, 2011.

KIRGAZ has initiated its infrastructure work in May 2005 and made its first gas supply to Kırıkkale in approximately five months on October 4, 2005. The company has been receiving subscriptions in Kırıkkale since July 18, 2005 and offering installment opportunities for its subscribers in its license area as part of their 'connection contract' payments.

129 Bin Aboneye Ulaşıldı

Lisans bölgesindeki altyapı yatırımları ve abonelik çalışmalarında gelinen son durum hakkında bilgi veren KIRGAZ Genel Müdür Yardımcısı Önder Bayram, 2005 yılından günümüze kadar geçen sürede 4 adet Rms-A istasyonu, 28 adet, bölge istasyonu ve 38 adet müşteri istasyonunun yapımını tamamladıklarını belirterek, 113.745 metre çelik hat, 983.146 metre polietilen ana hat, 393.519 metre servis hattı ve 25.425 adet servis hattı imalatı yaptıklarını söylüyor. 2012 yılı sonu itibarıyla 98.511 BBS bağlantı anlaşması, 92.879 BBS gaz kullanım sözleşmesi ve 78.730 adet sayaç montajı gerçekleştirdiklerini anlatan Önder Bayram, sözlerini şöyle sürdürüyor:

“Söz konusu yatırımlar sonucunda 5 ilçe ve 41 mahallede doğal gaz altyapısı tamamlandı ve toplam 129 bin aboneye ulaşıldı. Silah ve çelik alanında sanayi şirketleri ve fabrikaların yoğun olduğu Kırıkkale’de dönüşümü tamamlayan Makina ve Kimya Endüstri Kurumu’na (MKEK) bağlı mühimmat fabrikası, piring fabrikası, ağır silah ve çelik fabrikası, destek tesisleri işletme müdürlüğü, silah fabrikası, barut fabrikası, hurda işletmeleri ve ÇELBOR çelik çekme fabrikası 2006 yılından itibaren doğal gaz kullanıyor. Söz konusu fabrikalar halen serbest tüketici olarak doğal gaz kullanımına devam ediyor. Lisans alanımızda faaliyet gösteren MKE kurumlarının yanı sıra inşaat malzemesi üreten AKG Gaz Beton, Çiftgün İnşaat A.Ş. ve Kırşehir’de Aydın İnşaat Asfalt Plenti ve PETLAS Lastik Sanayi de serbest tüketici olarak doğal gaz kullanan sanayi tesisleri arasında bulunuyor. Ayrıca TÜPRAŞ A.Ş. Kırıkkale Rafinerisi ve Türkiye Şeker Fabrikaları Kırşehir Şeker Fabrikası’na da taşıma hizmeti veriliyor.”

2013-2015 Dönemi Yatırım Planı

2013 yılı içinde 50.000 adet gaz kullanıcı abone hedeflediklerini söyleyen Önder Bayram, 2013-2015 döneminde yapmayı planladıkları yatırımlar konusunda da detaylı bilgiler veriyor. Buna göre, 2013 yılı sonuna kadar 43.000 metre polietilen ana hat, 8.200 metre çelik hat, 9.500 metre servis hattı ve 750 adet servis hattı yatırımı lisans bölgesinde 1.100 aboneye daha ulaşılması planlanıyor. Söz konusu yatırımlar sonucunda lisans bölgesindeki üç mahallenin doğal gaz altyapısının tamamlanacağını ve gaz kullanılabilir hale geleceğini ifade eden Bayram, 2014 yılında da 50.650 metre polietilen ana hat, 12.000 metre servis hattı, 750 adet servis hattı yatırımı ile üç mahallenin daha doğal gaz altyapısını tamamlayarak 900 aboneye ulaşmayı planladıklarını vurguluyor. Bayram, 2015 yılına yönelik olarak ise 32.000 metre polietilen ana hat, 2.490 metre çelik hat, 15.000 metre servis hattı ile 937 adet servis hattı yapımının gerçekleştirilmesinin öngörüldüğünü, bunun sonucunda ise ulaşılacak abone sayısının 1.125 olacağını belirtiyor.

İhale Sonrası Yürütülen Çalışmalar

Önder Bayram, ihale alım sürecinden sonra ivedilikle ilgili illerde dağıtım şirketimizin adını Kırıkkale ve Kırşehir illerinin ilk hecelerini alarak KIRGAZ olarak belirlediklerini ve şehirlerde doğal gaz dağıtım hatlarının dizayn projelerinin oluşturulması için alımların hazırlanmasına başlanıldığını söylüyor. Bu çerçevede bina etüt formları ile mahalle mahalle, ilçe ilçe tek tek tüm binaların gezilerek mevcut durumdaki bina ve daire sayılarının tespit edildiğini ve bu bilgiler ışığında ilk yatırımın başlanılacağı yerlerin

129,000 Subscribers Achieved

Touching on the latest situation in their infrastructure investments and subscription activities within the license area, Deputy General Director of KIRGAZ Önder Bayram says that they have completed the construction of four Rms-A stations, 28 regional stations and 38 customer stations and manufactured 113,745 kilometers of steel lines, 983,146 meters of main polyethylene lines, 393,519 meters of service lines and 25,425 pieces of service lines since 2005 until now. Stating that they have made 98,511 BBS line agreements and 92,879 BBS gas usage contracts and installed 78,730 counters as from the year 2012, Önder Bayram continues to say the following:

“As a result of mentioned investments, the natural gas infrastructure work has been completed in five districts and 41 neighborhoods and a total of 129,000 subscribers have been reached. The ammunition factory, rice factory, heavy weapon and steel factory, exploitation management of support facilities, weapon factory, gunpowder factory, scrap enterprises and the ÇELBOR steel extrusion factory that are attached to the Machinery and Chemical Industry Corporation (MKEK) which has completed its transformation in Kırıkkale, where the industrial companies and factories are intensively located in the field of weapon and steel, have been using natural gas since 2006. The mentioned factories are currently using natural gas as independent consumers. Besides the MKE institutions operating in our license area, among other

belirlendiğini dile getiren Önder Bayram, sözlerini şöyle sürdürüyor:

“Bu aşamalar sırasında yapım faaliyetlerinde kullanılmak üzere malzeme depolama için kapalı ve açık depolama alanları teşkil edildi. Abonelik ve iç tesisat işlemleri ile ilgili yapılacak çalışmalarda kullanılmak üzere işletme binamızın kurulumu da bu aşamada tamamlanarak hizmete hazır hale getirildi. Abonelik işlemleri ve doğal gaz kullanımına yönelik üniversite, belediye ve valilik aracılığı ile doğal gaz konusunda bilgilendirme toplantıları düzenledik. Doğal gaz yakıcı cihazları satan firmaların info mobil araçları ile doğal gaz tanıtımları yapmaları sağlandı ve doğal gazın diğer yakıtlara göre sağlayacağı avantajlar, sunacağı konfor, çevreye etkisi ve sağlayacağı ekonomi ile ilgili detaylı bilgilendirme toplantıları gerçekleştirildi. Doğal gaz abonelik sürecinde abonelere taksitlendirme imkanı sunulurken doğal gaz kullanımının yaygınlaştırılması sağlanmaya çalışıldı.”

industrial facilities using natural gas as independent consumers are the AKG Gaz Beton, Çiftgün Construction Inc. and Aydın Construction Asphalt Plant in Kırşehir and PETLAS Tire Corp. Furthermore, TÜPRAŞ Inc. Kırıkkale Refinery and Turkish Sugar Factories and Kırşehir Sugar Factory are provided with transportation services as well.”

Investment Plan for the Term 2013-2015

Underlining that they aim to reach 50,000 gas-using subscribers in 2013, Önder Bayram gives detailed information on the investments that they plan to make in the term 2013-2015. Accordingly, they plan to deliver investments of 43,000 meters of main polyethylene lines, 8,200 meters of steel lines, 9,500 meters of service lines and 750 pieces of service lines to 1,100 more subscribers in the license area by the end of 2013. Stating that the natural gas infrastructure work would be completed in three neighborhoods within the license area and gas would become useable as a result of mentioned

Yapılan iç tesisatların hızlı ve güvenli bir şekilde işletmeye alınması noktasında online proje kontrol ve randevu sistemine geçildiğini de hatırlatan Önder Bayram, farklı ödeme noktalarında abonelerin doğal gaz tüketim bedellerini ödemelerine imkan sağlayacak protokoller yapıldığını ve doğal gaz acil ihbar hattı ve ekibi oluşturularak olası doğal gaz ihbarlarına hızlı bir şekilde müdahale edecek ekiplerin oluşturulduğunu vurguluyor.

En Önemli Sorun Doğal gaz Hatlarındaki Hasarlar

Altyapı yatırımları sırasında karşılaşılan sorunlara da değinen Önder Bayram, merkez ilçe belediyelerinin koordinasyonsuz hareket etmesi nedeniyle doğal gaz hatlarında oluşan hasarların en önemli sorun olarak karşılına çıktığını dile getiriyor.

Bayram, doğal gaz kullanımının yaygınlaşmasında yetkili tesisat firmalarına da görevler düştüğünü dile getirerek, yetkili

investments, Bayram says that they plan to complete the natural gas infrastructure work in three more neighborhoods and reach 900 subscribers in 2014 with investments related to 50,650 meters of main polyethylene lines, 12,000 meters of service lines and 750 service lines. Bayram says that they forecast that 32,000 meters of main polyethylene lines, 2,490 meters of steel lines, 15,000 meters of service lines and 937 pieces of service lines would be built in 2015, and thus the number of subscribers would climb to 1,125.

Work Conducted following the Tender

Önder Bayram says that they have immediately taken the first syllables of Kırkkale and Kırşehir provinces and named their distribution company in other provinces as KIRGAZ following the process of winning the tender, and then started to prepare the background to create the design projects of natural gas distribution lines in cities. Stating that they have toured all of the buildings, neighborhoods and districts one by one along with building survey forms within that framework, identified the number of available buildings and flats and detected the locations where the first investment would be initiated under the light of such information, Önder Bayram continues to say the following:

“During these stages, outdoor and indoor storage yards have been established in order to store the materials to be used in the course of construction activities. The installment of our operation building has also been completed in this stage to be utilized in subscription and interior installation activities, and thus made available for service. We have organized meetings to provide information on natural gas through the university, municipality and the governor’s office with regard to subscription transactions and use of natural gas. The companies selling natural gas burner devices have been allowed to promote natural gas through info mobile vehicles and detailed information meetings have been held with regard to advantages and comfort to be offered by natural gas compared to other fuels, as well as its environmental impacts savings to be provided through natural gas. Efforts have been exerted to spread the use of natural gas by offering installment opportunities to subscribers during the process of natural gas subscription.”

Recalling that they have launched the online project control and appointment system with regard to taking the complete domestic installation into service quickly and safely, Önder Bayram says that they have signed certain protocols to enable subscribers to pay natural gas consumption costs at different payment points and also established a natural gas emergency line and team to immediately intervene in possible natural gas reports.

Damages in Natural Gas Lines pose the most Important Problem

Touching on the problems encountered during the process of infrastructure investments, Önder Bayram says that the damages occurring in natural gas pipelines pose the most important problems as a result of uncoordinated acts of central district municipalities.

Bayram indicates that the authorized installation companies should also undertake some duties to spread the use of natural gas and calls on authorized installation companies to work sensitively. “If the authorized installation companies not only provide information about what they do, but also tell their customers that the natural gas is an environmentalist and

tesisat firmalarına çalışmalarında duyarlı olmaları çağrısında bulunuyor. "Yetkili tesisat firmalarının müşterilerine sadece yaptıkları iş ile ilgili değil, doğal gazın çevreci ve ekonomik bir yakıt olduğunu ayrıca doğal gaz kullanırken uyulması gereken güvenlik kurallarını bir de kendi ağızlarından dile getirmeleri abonelerin bilinçlenmelerine ve doğal gazı daha güvenli bir şekilde kullanmalarına neden olacaktır" diyen Bayram, sözlerini şöyle sürdürüyor:

"Yetkili tesisat firmalarından doğal gaz faaliyetlerinde sadece ticari menfaatlerini değil vatandaşın can ve mal güvenliğini de düşünerek çalışmalarını sürdürmelerini ve doğal gaz tesisatı yapmaya yetkisi olmayan şirketlerin yapmış olduğu tesisatları kendi işleri gibi gösterip projelerini onaylatmalarını istiyoruz. Doğal gaz tesisat malzemesi satan firmalar özellikle TSE standartlarına uymayan malzeme satışı yapmamalı ve bu konuda yönetmeliklere uygun bir şekilde hareket etmeli. Ayrıca satışını yapmış oldukları yakıcı cihazları bayilik sistemi içerisinde ve satış sonrası servis hizmetleri ile zaman zaman kontrol etmeleri gerek cihazların mevcut şartnamelere uygun olarak kullanılıp kullanılmadıkları ve gerekse baca bağlantıları ile ilgili herhangi bir değişiklik yapıp yapılmadığının kontrolü bakımından önem arz ediyor. Satışını yaptıkları ürünlerin spot piyasaya düşmesinin önüne geçmeleri gerekiyor."

economic fuel and personally inform them on safety rules to be obeyed, their subscribers would become conscious and able to use natural gas in a safer way," Bayram says, adding:

"We want authorized installation companies to continue to work by taking into consideration not only their commercial interests, but also the security of people's lives and properties in their natural gas activities, and ask them not to pretend that they have built the installation which has been actually conducted by companies that are not authorized for natural gas installment and also expect them not to have approve their projects. The companies producing natural gas installment materials particularly should not sell the materials that are not compliant with TSE standards, but act in line with regulations about the issue. Furthermore, occasional checks to be conducted by them on the burner devices that they sell within the dealership system and through after-sale delivery services are important to see if the devices are used in accordance with current specifications and if any change was made with regard to flue connections. They should prevent the products that they sell from being brought into the spot market."

Companies' Opinions should be taken in the course of Preparing the Legislation

Stating that the careful work to be conducted in communication with KIRGAZ by public and private infrastructure institutions

Mevzuat Hazırlanırken Şirketlerin Görüşü Alınmalı

Lisans bölgesinde faaliyet gösteren kamu ve özel altyapı kurumlarının kazı çalışmaları sırasında daha dikkatli ve KIRGAZ'la iletişim halinde olacak şekilde çalışmalarını yürütmelerinin can ve mal güvenliği açısından büyük önem taşıdığına işaret eden Önder Bayram, ayrıca il çevre sağlık kurumlarının özellikle hava kirliliği açısından doğal gaz kullanımına yönelik yaptırımlar uygulaması önerisini getiriyor.

Sektöre yönelik mevzuat çalışmaları sırasında beklentilerini de dile getiren Önder Bayram, yasa veya yönetmelik çıkarılırken bunun uygulanabilirliği veya uygulamanın işlerliği hakkında gaz dağıtım firmalarından görüş alınmasının faydalı olacağını vurguluyor. Bazı yönetmelikler çıkarılırken Türkiye insanının ekonomik, sosyal ve ruhsal etkenleri ile Türkiye'deki çarpık kentleşmenin göz önüne alınması önerisini getiren Önder Bayram, mevcut yasa ve yönetmeliklerin bazı durumlarda tam anlamıyla uygulanamamasının geri planında bu durumun olduğunu ileri sürüyor.

Halkımız Daha Duyarlı Olmalı

KIRGAZ'ın, dağıtım faaliyetlerine başladığı günden bu yana lisans sahası içerisindeki tüm halka en iyi şekilde hizmet etme anlayışıyla hareket ettiğini belirten Önder Bayram, doğal gaz arzını en hızlı bir şekilde sağlamalarının bunun göstergesi olduğunu vurguluyor. "Doğal gaz hizmetinin halka ulaşabilmesinde altyapı faktörlerinin etkisi büyük" diyen Önder Bayram, altyapı çalışmalarında yerel yönetimler ve halktan beklentilerini şöyle ifade ediyor:

"Yerel halk bir an önce doğal gaz nimetinden faydalanma heyecanına bağlı olarak acele ediyor. Taahhüt edilen sürelerden önce altyapı çalışmalarının bitip hizmeti hemen evlerinde görmek istiyorlar. Bu aşamadaki sabırsızlık halleri sonucunda aşırı tepki oluşuyor ve zaman zaman ortam geriliyor. Halkımızın bu konularda daha duyarlı olmasını bekliyoruz. Gerek doğal gaz ve gerekse abonelik hizmetleri ve mevzuat hakkında kulaktan dolma bilgiler ile değil de kaynağından bilgi alarak bilgilencileri büyük önem taşıyor. Her hangi bir şikayet öncesi gaz dağıtım şirketinden gerekli bilgiyi almaları ve şirketimize görüşlerini yazılı olarak iletmeleri sorunların büyümeden ve daha kısa zamanda çözümünü sağlayacaktır."

GAZBİR'in yapmış olduğu çalışmalar ve süreçleri takibinden genel anlamda memnun olduklarını belirten Önder Bayram, yapılan çalışmaların EPDK ve gaz dağıtım şirketleri arasında devam eden gerek mevzuat ve gerekse lisans sorumluluğundan doğan yaptırımların her il'e göre farklılıklar göstereceği noktasında zaman zaman yerinde yapılacak ziyaretlerin daha faydalı ve daha efektif bilgiler vereceğini düşündüklerini vurguluyor. "Halen sektörde böyle bir birliğin olması bile sesimizin daha gür çıkmasını sağlıyor" diyen Önder Bayram, sözlerine şöyle nokt alıyor:

"Dağıtım şirketleri her biri ayrı ayrı kurumsal kimliklerini ön plana çıkaracak şekilde işletme planlarını yapıyor, formlarını oluşturuyor. Bu da her dağıtım şirketinin farklı uygulamaya şekillerini ortaya çıkarıyor. Polis teşkilatı gibi, BOTAŞ gibi ulusal kimlik kazanma adına renk birlikteliği, form birlikteliği, prosedür birlikteliği gibi birlikteliklerin oluşmasında öncülük edilmesi GAZBİR'den beklediğimiz hususlardır."

operating in the license area is vitally important in terms of the security of life and property, Önder Bayram also suggests that particularly the provincial environmental health institutions should impose sanctions with regard to use of natural gas within the framework of air pollution.

Expressing their expectations in the course of legislation work concerning the sector, Önder Bayram underlines that it would be useful to take the opinions of gas distribution companies about the applicability and operability of laws and regulations in the process of making them. Suggesting that the economic, social and mental factors related with Turkish people and also the unplanned urbanization in Turkey should be taken into consideration in the process of making certain regulations, Önder Bayram argues that inability to fully implement the current laws and regulations in certain cases is caused by this situation in the background.

Our People should be more Sensitive

Stating that KIRGAZ has always acted in line with the understanding of furnishing the best service to all of the people within the service area since the day it has initiated its distribution activities, Önder Bayram underlines that the quickest natural gas supply that has been made by them is an indication of this situation. "Infrastructure factors have created a huge impact on the delivery of natural gas services to people," Önder Bayram says, listing his expectations from the local administrations and people in their infrastructure work as follows:

"The local community act hastily, as they are excited about benefiting from the natural gas as soon as possible. They want to complete the infrastructure work prior to stipulated deadline and enjoy the service at their houses. As a result of their impatience, they sometimes overreact and occasional tensions occur. We expect people to be more sensitive about these issues. It's vitally important that they don't get second-hand information, but receive information from original resources about natural gas and subscription services and legislation as well. In case they receive necessary information from gas distribution companies, and submit their opinions to our company in a written form before they make a complaint, problems would be solved in a shorter period of time before they get graver."

Expressing pleasure about the work conducted by GAZBİR and their observances about the process in general terms, Önder Bayram underlines that the work which has been conducted, as well as the sanctions deriving from the ongoing legislative and license responsibilities between EMRA and gas distribution companies will differ from one province to the other, and thus occasional on-site visits to be paid would provide more useful and effective information. "The presence of such a union in the sector allows us to be heard in a more powerful way," says Önder Bayram, concluding:

"Distribution companies prepare their operation plans and forms in a way to emphasize their respective corporate identities. This situation reveals different application methods of each distribution company. We expect GAZBİR to lead formation of unities such as the color unity, form unity and procedure unity just like the police department and BOTAŞ in order to ensure national identity."

CUMHURİYET ŞEHİRİ KIRIKKALE

CITY OF REPUBLIC

Bugünkü Kırıkkale'nin temelleri 1925'te Top ve Mühimmat Fabrikası'nın kurulmasıyla atılmış. Bu haliyle Kırıkkale'ye tam bir Cumhuriyet şehri demek yanlış olmaz.

The foundations of today's Kırıkkale have been laid with the establishment of Artillery and Ammunition Factory in 1925. It would not be wrong to define Kırıkkale as a city of Republic as it is.

Kırıkkale'nin tarihi gelişimi başken Ankara ile paralellik taşır. Ankara'ya çok yakın olması nedeniyle Kırıkkale eskiden beri Ankara'ya bağlı bir yöre olarak kalmış. Bugünkü Kırıkkale'nin temelleri ise 1925'lerde Top ve Mühimmat Fabrikası'nın kurulmasıyla atılmış. Bu haliyle Kırıkkale'ye tam bir Cumhuriyet şehri demek yanlış olmaz.

The historical development of Kırıkkale is parallel to that of Ankara, the capital city. As Kırıkkale is very close to Ankara, it has remained as an area attached to Ankara since the old times. The foundations of today's Kırıkkale have been laid with the establishment of Artillery and Ammunition Factory in 1925. It would not be wrong to define Kırıkkale as a city of Republic as it is.

Kırıkkale şehrini ortaya çıkaran esas sebebin 1921 yılında buralarda İmalat-ı Harbiye Fabrikası'nın kurulmasına karar verilmesi olduğu söylenir. Kurtuluş Savaşı'ndan sonra yeni devletin yeni yönetimi Orta Anadolu'da savunma sanayi kuruluşu için bir yer arayışına girer. Belirlenecek yer aynı zamanda başkent Ankara'ya da yakın bir yer olmalıdır. O dönemde Orta Anadolu bu tür bir sanayi için güvenli bir bölge olarak görülmüş ve Kırıkkale'nin bulunduğu boş tarlalar heyetin dikkatini çekmiş. Arazi sahiplerinin, özellikle Kırıkköy'ün muhtarı olan Hüseyin Kahya ile Yahşiyan köyü öğretmeni Hüseyin Avni Bey'in heyete yakın ilgisinin bu bölgenin seçilmesine etkili olduğu söylenir. Kırıkkale'nin şehirleşmesinin çekirdeğini oluşturan Top ve Mühimmat Fabrikası'nın (Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu'nun fabrikası) temeli 1925'de atılır.

İlk aşamada, fabrikaların teknik ve idari personeli için yapılan sosyal tesisler ve az sayıda lojman hemen tren istasyonu civarında yapılır. Fazla konut yoktur. Çünkü çalışanlar, yani işçiler askerdir ve kışlada kalırlar. Sonraları sivil işçilerin işe alınmasıyla konut bölgeleri genişlemiş burası kentin merkezi olmuş, İstasyon Mahallesi adını almış. Sanayi kesimine ait sosyal tesis ve işletmelerde aynı yerde genişleyerek Fabrikalar Mahallesi adını almış.

It's considered the city of Kırıkkale has emerged mainly because of a decision to build İmalat-ı Harbiye (weapon) Factory there in 1921. Following the War of Independence, the new administration of the new state seeks a place to establish defense industry in Central Anatolia. The location to be identified should also be close to the capital city of Ankara. Central Anatolia has been regarded as a safe region for such an industry and the empty fields covering Kırıkkale have attracted attention of the delegation in that period. It's

1931-1941 yılları dönemi Kırıkkale'nin gelişmesinde ikinci aşamayı oluşturur. Hizmete açılan fabrika sayısı arttıkça personel ve işçi sayısı da artar ve Kırıkkale'de görülmemiş biçimde nüfus artışı görülür. Kırıkköy'ünden ve çevre köylerden akın akın işçiler gelir. Yeni gelen işçilerin konutları ve halka halka mahalleler çevreye yayılır.. Bu dönem şehre rastgele bir yerleşmenin de başladığı dönemdir. 1929'da Belediyelik, 1944 yılında da ilçe olan Kırıkkale, küçük bir kasaba görünümünü alır. Kentin bir sanayi şehri olarak öneminin artması ise 1945-1950 döneminde başlar. O yıllardaki nüfus artışı ve hızlı göç olayı ile sadece yakın çevredeki köylerden değil; Doğu, Güneydoğu ve Karadeniz bölgesi illerinden hızlı bir nüfus akışı olur Kırıkkale'ye...

Şehrin asıl önemli ve incelemeye değer yanı ise milli bütünleşmenin örneği olmasıdır. Öncelikle Kırşehir, Çankırı, Çorum, Yozgat, daha sonra da hemen hemen Türkiye'nin her ilinden bir aile mutlaka Kırıkkale'de yaşamıştır. Gerek bürokratik gerekse bedeni hizmet alanlarında 1934-1964 döneminde Kırıkkale'ye uğramamış pek az insan vardır. 1970-1980 döneminde Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu (MKEK) fabrikalarında çalışan idealist ustalar emekli olur. Emekli olanlardan bir kısmı geldikleri kasaba veya köylere,

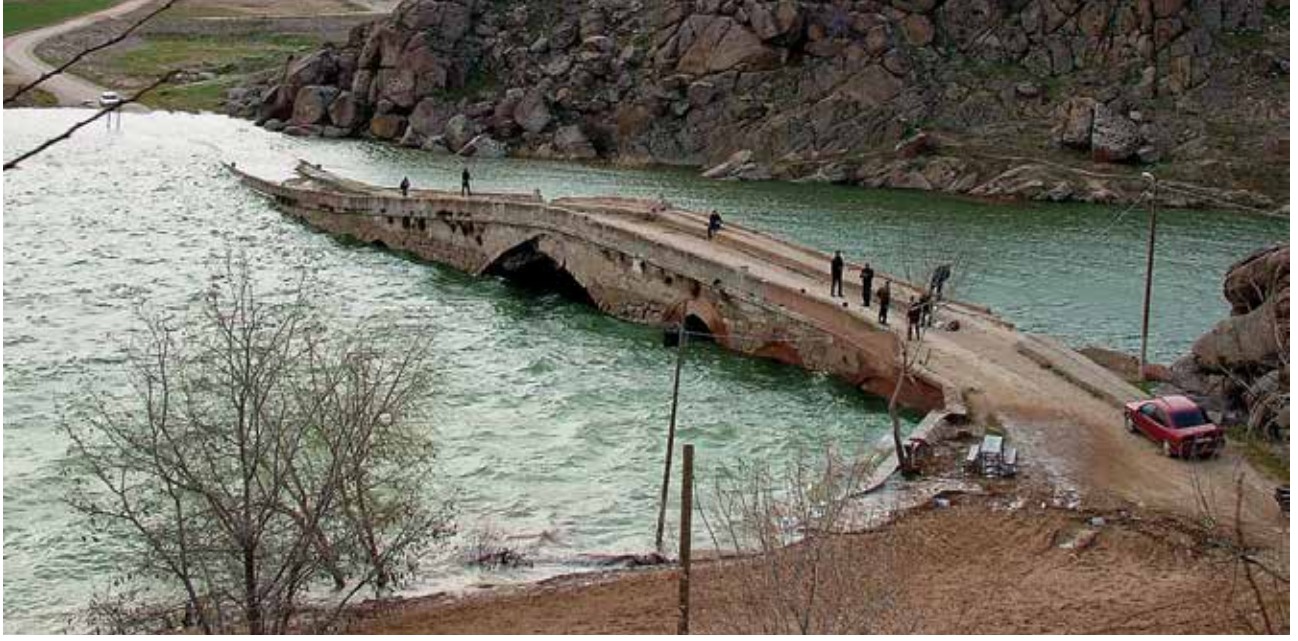
said that the close interest shown by land owners, especially Kırıkkale mukhtar Hüseyin Kahya and teacher of the Yahşihan village Hüseyin Avni Bey, towards the delegation has had an effect on choosing the region. The foundations of Artillery and Ammunition Factory (a factory of the Mechanical and Chemical Industry Corporation) have been laid in 1925, establishing the basis of urbanization in Kırıkkale.

At the first stage, community facilities and a few public housings are constructed around the train station for technical and administrative personnel of the factory. There are not so many houses, because the officials, namely, the workers are the soldiers, who live in barracks. Afterwards, civilian workers are employed, residential districts are expanded and the region turns into the city center to be named as İstasyon Mahallesi (Station Neighborhood). Social facilities and enterprises belonging to the industrial section were also expanded on separate places and named as the Fabrikalar Mahallesi (Factories Neighborhood).

The period of 1931-1941 constitutes the second phase in terms of the development of Kırıkkale. As the factories are gradually opened to service, number of personnel and workers increases as well and Kırıkkale experiences

bir kısmı başka şehirlere göçer ve o dönem Kırıkkale “göç veren” bir şehir haline gelir.

Kırıkkale'nin şansı 1986'da yeniden açılır. Başta Ankara olmak üzere Orta Anadolu Bölgesi'nin birçok ilinin petrol ürünleri talebini karşılamak amacıyla kurulan Kırıkkale Rafinerisi 25 Ekim 1986 tarihinde işletmeye alınır. Stratejik amaçlarla Kırıkkale yakınlarındaki Hacılar'da inşaatına 1976 yılında başlanılan rafinerinin hampetrol işleme kapasitesi 5.0 milyon ton/yıl. Rafinerinin kuruluşunda Romanya-ABD teknolojisi kullanılmıştır.

1925'lerde 12 hanelik bir köyden günümüzdeki modern bir şehir ve yerleşim alanı ortaya çıkar. Günümüzde MKEK'nin Ağır Silah ve Çelik Fabrikası, Barut Fabrikası Müdürlüğü, Mühimmat Fabrikası, Pirinç Fabrikası ve Hafif Silah Fabrikası burada faaliyetlerine devam ediyor.

an unprecedented population growth. Workers flow from Kırıkköyü and surrounding villages in crowds. The houses of newcomer workers and neighborhoods spread in circles. During this period, random urbanization starts to occur in the city as well. Kırıkkale becomes a municipality in 1929 and a district in 1944, and thus looks like a small town. The city starts to get more important as an industrial town in the period of 1945-1950. In those years, the population flows quickly into Kırıkkale not only from surrounding villages, but also from the provinces in Eastern, Southeastern and Black Sea Regions, due to the population growth and rapid immigration that occurred in those years...

The most important side of the city which is worth analyzing is that it's an example of national integration. At least one family from each province of Turkey, particularly from Kırşehir, Çankırı, Çorum and Yozgat, must have lived in Kırıkkale. There are only a few people who have not stopped by Kırıkkale both in bureaucratic and physical service areas during the period of 1934-1964. The idealist workmen working at the Mechanical and Chemical Industry Corporation (MKEK) retire during the period of 1970-1980. Some of these retired people return to the towns and villages where they come from or migrate to other cities, and thus Kırıkkale becomes a city that “accepts immigration” in that period.

Kırıkkale strikes lucky again in 1986. Kırıkkale Refinery is established in order to meet the petroleum product needs of many provinces in the Central Anatolian Region, especially Ankara, and taken into operation on October 25, 1986. The refinery which was started to be constructed in 1976 in Hacilar near Kırıkkale for strategic purposes has a crude oil processing capacity of 5,0 million ton/year. The Romanian-US technology has been used in the process of building the refinery.

In 1925's, a modern city and settlement emerges from a village consisting of 12 houses. Today, Heavy Weapon and Steel Factory of the MKEK, Directorate of Gunpowder Factory, Ammunition Factory, Rice Factory and Light Weapon Factory continue to operate there.

AHİ EVRAN VE AHİLİK DİYARI

KIRŞEHİR

REGION OF AHİ EVRAN AND AHİ COMMUNITY

Anadolu'da "ahlaki" denen tasavvufi esnaf teşkilatının en mühim merkezlerinden biri olan Kırşehir, 14. asırda oldukça gelişmiş. Meşhur Ahi Evran Kırşehir'e yerleşmiş, Mevlevi tarikatı gelişmiş ve büyük mutasavvıf ve Türk şairi Aşık Paşa burada yaşamış.

Kırşehir, one of the most important centers of sufistic artisans' organization which are called "moral" in Anatolia, has developed to a great extent during the 14th century. Well-known Ahi Evran has settled in Kırşehir, where the Mevlevi order was improved and where great sufi and Turkish poet Aşık Pasha has lived.

Kırşehir ismi Türkçedir. Uçsuz bucaksız kırın ortasında yükselen bu kente Türkler "Kır şehri" adını vermişler. Kır şehri zamanla halk dilinde "Kırşehir" olmuş. Bugün bile bazı köylerinde yaşayan halk, burasını Kır şehri diye anar. Bir rivayete göre de Timur'un Anadolu'ya gelişinde kendisine karşı koyan halkı göstererek "Kırın şehri" dediği, daha sonra bunun Kır şehri olarak değiştiği ve bugünkü ismini aldığı söylenir.

The name Kırşehir is Turkish. Turks have named this city that rises in the middle of an immense rural area as "Kır şehri" (city of rural area). Kır şehri has turned into "Kırşehir" in colloquial language in the course of time. Even today, the people living in certain villages define this city as Kır şehri. Rumor has it that when Timur has come to Anatolia for the first time, he showed the people resisting him and called the city "Kırın şehri," and then it was turned into Kır şehri to assume its current name.

Kırşehir'in bulunduğu topraklar, tarihte Anadolu'da ilk siyasi birliği kuran Hititler'in toprakları içinde bulunuyor. Hititler'in iç savaş ve iktidar kavgaları ile dağılıp yıkılmasından sonra bu topraklara Asurlular hakim olmuş. Persler MÖ. 6. asırda bu bölgeyi istila etmişler. MÖ. 4. asırda Makedonya Kralı İskender, Persleri yenmiş, Anadolu ve İran'ı istila ederek Makedonya devletine katmış. İskender'in ölümü ile bu bölge Selevkos Devleti'nin nüfusunda kalmış ise de aslen bu bölge Kapadokya Krallığı'nın olmuş. Kapadokya Krallığı Roma İmparatorluğu'nun hakimiyetini tanımış ve bilahare Roma İmparatorluğu Kapadokya Krallığı ile birlikte bu bölgeyi kendine bağlamış. M.S. 395 senesinde Roma İmparatorluğu Batı ve Doğu olarak ikiye bölününce bütün Anadolu gibi bu bölge de Doğu Roma'nın (Bizans) payına düşmüştü.

1071'den sonra Anadolu toprakları Türklere açılınca, Kırşehir'in Türk tarihine katılma devri başlıyor. Kutalmış oğlu Süleyman Şah, kent ve çevresini Anadolu Selçuklularına bağlıyor. 1402'de Osmanlılar Ankara savaşında, Timur'a yenilince, bu savaşta Karamanlılar Timur tarafını tutup ona yardım ettikleri için Kırşehir ve yöresi Karamanlılar'a veriliyor. Fatih Sultan Mehmet'in Karamanlıları yok etmesi ve Yavuz Sultan Selim'in Dulkadiroğulları'nı tarihten silmesinin ardından Kırşehir Osmanlılar'ın egemenliğine geçiyor. Bir ara Selçuklulara bağlı Danişmendoğulları bu bölgede hakim olunca 1120'de Selçuklulara bağlı bir vilayet, daha sonra Konya Selçukluların bir vilayeti oluyor Kırşehir. 12. yüzyılın ikinci yarısında gelişen Kırşehir, Anadolu'nun bağrında en büyük ilim ve kültür merkezlerinden biri haline geliyor.

Kırşehir'de günümüze gelebilen tarihi eserler arasında; Taburoğlu Köyü yakınlarında Üçayak Kilisesi, Kaman Temirli'de Kilise, Mucur Aksaklı ve Aflak köylerinde Kaya kiliseleri, Derefağlı Kiliseleri, Mucur Manastır ve Keşiş Sarayı, Bizans dönemine ait mimari kalıntılar, Mucur Yer altı Şehri, Cacabey Medresesi (1272), Alaaddin Camisi (1242), Kale Camisi (XIII.yüzyıl), Ahi Evran Camisi ve Türbesi (XIV. yüzyıl), Melik Gazi Türbesi, Aşık Paşa Türbesi, Kesikköprü Kervansarayı (1248), Kesikköprü bulunuyor.

The land covering Kırşehir is located within the territory of Hittites who have established the first political union in Anatolia in the history. After the Hittites have been dispersed and collapsed as a result of the civil war and fights for power, Assyrians dominated these lands. Persians have invaded the region in the 6th century BC. Macedonian King Alexander has overpowered Persians in the 4th century BC, invaded Anatolia and Iran and incorporated them into the Macedonian state. After the death of Alexander, the region was adopted by the Selevko State, but it has actually belonged to the Kingdom of Cappadocia. The Kingdom of Cappadocia has recognized domination of the Roman Empire and subsequently the Roman Empire has attached the region to itself along with the Kingdom of Cappadocia. In 395 BC, when the Roman Empire has been divided into two as the Western and Eastern sides, the region has fallen to the share of Eastern Rome (Byzantine), just like Anatolia.

When the Anatolian territory was opened to Turks after 1091, the process of incorporating Kırşehir into the history of Turkey has started. Sheikh Suleiman, the son of Kutalmış, attaches the city and its surroundings to Anatolian Seljukians. When Timur overpowered the Ottomans during the Battle of Ankara in 1402, Kırşehir and its surroundings were delivered to Karamanlides, as they have supported and helped Timur during the battle. After Fatih the Conqueror destroys Karamanlides and Sultan Selim the Stern erases Dulkadiroğulları from history, Kırşehir gets dominated by Ottomans. When Danişmendoğulları who are attached to Seljuks dominates the region for a while, Kırşehir becomes a province attached to Seljuks in 1120 and then turns into a city of Konya Seljuks. Kırşehir develops during the second half of the 12nd century and becomes one of the greatest centers of science and culture in the middle of Anatolia.

Among the historical artifacts of Kırşehir which could have survived until now are the Üçayak Church near Taburoğlu village, a church in Kaman Temirli, Kaya churches in villages of Mucur Aksaklı and Aflak, Derefağlı Churches, Mucur Monastery and Monk Palace, architectural ruins dating back to Byzantines, Mucur Underground City, Cacabey Madrasah (1272), Alaaddin Mosque (1242), Kale Mosque (13th century), Ahi Evran Mosque and Tomb (14th century), Melik Gazi Tomb, Aşık Pasha Tomb, Kesikköprü Caravanserai (1248) and Kesikköprü.

SİBADAŞ, 20 BİN ABONE HEDEFLİYOR

SİBADAŞ AIMS TO REACH 20,000 SUBSCRIBERS

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'nun düzenlediği şehir içi doğal gaz dağıtım ihaleleri kapsamında 24 Eylül 2008 tarihinde lisans alan Siirt Batman Doğal Gaz Dağıtım A.Ş. (SİBADAŞ), Siirt, Batman ve Kurtalan şehirlerini kapsayan lisans bölgesinde doğal gaz dağıtım faaliyetlerini üstlendi.

MUSTAFA YARDIMCI
SİBADAŞ Bölge Müdürü
Regional Director of SİBADAŞ

As part of the intercity natural gas distribution bids organized by the Energy Market Regulatory Authority (EMRA), Siirt Batman Natural Gas Distribution Inc. (SİBADAŞ) obtained its license on September 24, 2008 and undertook natural gas distribution activities in its license area covering the cities of Siirt, Batman and Kurtalan.

Siirt ve Batman Doğal Gazla 2012'de Tanıştı

BOTAŞ'ın bölgedeki ana iletim hatlarını 2011 yılında tamamlanmasını müteakip Mayıs 2011'de fiili olarak altyapı yatırımlarına başlayan SİBADAŞ, Batman ve Siirt şehirlerinde eş zamanlı olarak yürütülen çalışmalar sonucunda 2012 yılında Batman ve Siirt'te birer adet 120.000 m³/h kapasiteli RM-A istasyonlarının kurulmasını tamamladı. 2012 yılı içinde BOTAŞ'ın ana iletim hattına doğal gaz vermesinin ardından geçen yıl haziran ayında Batman şehrinde, ağustos ayında da Siirt şehrinde ilk gaz arzı gerçekleştirildi.

Lisans bölgesindeki yatırımların son durumu ve ulaşılan abone sayıları hakkında bilgi veren SİBADAŞ Bölge Müdürü Mustafa Yardımcı, şu ana kadar Batman ve Siirt şehirlerinde üçer mahalleyi gazla tanıştırdıklarını söylüyor. Bugüne kadar 14.000 metre çelik, 82.000 metre polietilen boru şebekesi ve 1.125 adet servis kutusu imalatı gerçekleştirdiklerini ifade eden Yardımcı, "Abone alımları sırasında kredi kartına taksit imkanı sağladık. Bu kampanya ile 2012 yılında abone hedeflerimizin iki katı aboneye ulaştık" diyor.

Siirt and Batman meet natural gas in 2012

After BOTAŞ has completed the main transmission lines in the region in 2011, SİBADAŞ initiated its actual infrastructure investments in May 2011 and completed the installation of RM-A stations with a capacity of 120,000 m³/h in each of Batman and Siirt in 2012, as a result of simultaneous work in cities of Batman and Siirt. BOTAŞ has delivered natural gas to the main transmission line in 2012, and then realized the first gas supply in the city of Batman in June last year and then in the city of Siirt in August.

Touching on the latest situation of investments in the license area and the number of subscribers, Regional Director of SİBADAŞ Mustafa Yardımcı says that they have introduced gas to three neighborhoods in each city of Batman and Siirt until now. Stating that they have produced 14,000 meters of steel, 82,000 meters of polyethylene pipe network and 1,125 service boxes until now, Yardımcı says, "We offered the opportunity of installments with credit card payments during the subscription process. We have doubled the number of our subscribers that we have targeted in 2012 thanks to this campaign."

Geçen yıl abone alma oranının yüzde 76 düzeyinde tamamlandığı bilgisini veren Yardımcı, gerçekleştirilen yatırımlar sonucunda 2012 yılı sonu itibarıyla Siirt ve Batman şehirlerinde 48 bin potansiyel aboneden yaklaşık 10 bininin doğal gaz dağıtım altyapısının tamamlandığını vurguluyor. Söz konusu abonelerden Batman'da 5.500, Siirt'te de 1800 olmak üzere toplam 7.300'ünün doğal gaz kullanımına geçtiğini anlatan Yardımcı, gaz kullanan abonelerinin büyük bölümünü konut abonelerinin oluşturduğunu kaydediyor.

2013 Hedefi 20 Bin Abone

2013 yatırım planı hakkında da bilgi veren Yardımcı, bu yıl da yatırım çalışmalarına artan bir motivasyonla devam ederek her iki şehirde de yeni mahallelere gaz ulaştırmayı hedeflediklerini söylüyor. Yatırım programı çerçevesinde ulaşılabilecek yeni mahallelerle birlikte yaklaşık 25.000 potansiyel abonenin daha gaz hattının yapımını tamamlamayı planladıklarını dile getiren Yardımcı, böylece yılsonunda fiili gaz kullanan abone sayısını da 20.000'e çıkaracaklarını vurguluyor. Yardımcı, ayrıca Kurtalan şehrinde de 20.000 m³/h kapasiteli RM-A istasyonunun kurulmasını tamamlayıp yıl içinde Kurtalan'ın da gazla tanışmasını sağlayacaklarını müjdeliyor.

SİBADAŞ'ın lisans bölgesi dahilinde 2013 yılı itibari ile ortalama olarak abonelerce tüketilen aylık doğal gaz miktarı 1.048.807,984 Sm³ düzeyinde. Yılsonu için hedeflenen abone sayısına ulaşılması ile bu miktarın da artması bekleniyor. Çevre ve Orman Bakanlığı'nın 26 ilde yaptığı ölçümlerden elde edilen verilere göre, havası en kirli il Batman. Kentin havasında metreküpde 87 mikrogram kükürt dioksit, 160 mikrogram da toz tespit edildi.

Stating that they have completed the rate of subscriptions by 76 percent last year, Yardımcı underlines that the infrastructure of natural gas distribution has been completed for approximately 10,000 out of 48,000 potential subscribers in cities of Siirt and Batman as from the end of 2012 as a result of investments made. Yardımcı says that among the mentioned subscribers, a total of 7,300 of them, namely, 5,500 in Batman and 1,800 in Siirt have started to use natural gas, adding that the majority of gas-user subscribers are household subscribers.

Aim is to reach 20,000 subscribers in 2013

Touching on their investment plan for the year 2013, Yardımcı says that this year they aim to continue their investment work with increasing motivation and also provide new neighborhoods in the two cities with gas. Stating that they plan to complete the construction of gas lines for nearly 25,000 potential subscribers along with new neighborhoods that will be reached as part of the investment program, Yardımcı says that they will increase the number of gas-user subscribers to 20,000 at the end of the year this way. Furthermore, Yardımcı give us good news, saying that Kurtalan will also enjoy gas in one year, when the RM-A station with a capacity of 20,000 m³/h is completely installed in the city of Kurtalan.

The average amount of natural gas used by subscribers within the license area of SİBADAŞ is on the level of 1.048.807,984 Sm³ per month as from the year 2013. This amount is also expected to increase, when the targeted number of subscribers is reached by the end of the year. According to data obtained from the measurements made by the Ministry of Environment and Forestry in 26 provinces, Batman has the most polluted air. 87 micrograms of sulfur dioxide and 160 micrograms of dust have been identified per cubic meters in the city air.

Polluted Air in Batman is getting clean

Mustafa Yardımcı says that these data has displayed a decrease of approximately 50 percent in these data following an increase in the use of natural gas, adding that they want to emphasize the healing quality of use of natural gas in terms of health, rather than its material advantages. Yardımcı continues to say the following:

"We tell the people living in the region where the use of gas has been initiated that they have taken an easy breathe for the first time this winter. We mention the importance of the air that we breath, rather than the material advantages of natural gas, and provide people with information so that they subscribe. We have increased the number of our personnel to 29 as from the year 2013. We could say that new members will join the SİBADAŞ family in upcoming periods in parallel to an increase in the number of our subscribers. As a customer-oriented and smiling company, we attach importance to training the SİBADAŞ personnel. We are operating in a region where the natural gas is new. As a result, we think that it's important to provide information and training for our personnel, certified internal installation companies and our subscribers about natural gas."

Yardımcı says that one of the most important reasons of the high level of air pollution in Siirt and Batman derives from the fact that active use of natural gas has been initiated in many cities of Turkey and the air in these cities have started to be cleaned in parallel to the number of subscribers. Stating that

Batman'ın Kirli Havası Temizleniyor

Bu verilerin doğal gaz kullanımının artmasından sonra neredeyse yüzde 50 oranında bir azalma gösterdiğini ifade eden Mustafa Yardımcı, doğal gaz kullanımının maddi avantajından ziyade sağlık yönündeki iyileşmesine dikkat çekmek istediklerini belirtiyor. Yardımcı, şöyle devam ediyor:

“Gaz kullanımı başlayan bölgelerdeki halka ilk defa bu kış rahat bir nefes aldıklarını belirtiyoruz. Biz de vatandaşları doğal gazın maddi avantajlarından ziyade soluduğumuz havanın önemini belirterek abone olmaları konusunda bilgilendiriyoruz. Personel sayımızı 2013 yılı itibarı ile 29’a çıkardık. Önümüzdeki dönemlerde abone sayımızın artışına paralel olarak SIBADAŞ ailesine yeni üyelerin katılacağını söyleyebiliriz. Müşteri odaklı ve güler yüzlü bir şirket olarak SIBADAŞ personelinin eğitimlerine önem veriyoruz. Doğal gazın yeni olduğu bir bölgede faaliyet gösteriyoruz. Bundan dolayı hem personelimizin, hem sertifikalı iç tesisat firmalarının hem de abonelerimizin doğal gaz hakkında bilgilendirilmesine ve eğitimine önem veriyoruz.”

Yardımcı, Siirt ve Batman’da hava kirliliğinin halen üst seviyelerde olmasının önemli sebeplerinden birisinin Türkiye’nin birçok şehrinde doğal gaz kullanımının aktif olarak başlaması ve bu şehirlerin abone sayılarıyla paralel olarak havalarının temizlenmeye başlaması olduğunu söylüyor. Lisans bölgelerindeki şehirlerde halkın doğal gaza teveccühünün üst seviyelerde olduğunu belirten Yardımcı, “Birkaç yıl içinde lisans alanımızdaki şehirlerde abone sayımızın seri bir şekilde artacağını ve hava kirliliği sıralamasında üst sıralardan hızla aşağılara ineceğini düşünüyoruz. Bu konuda sadece halkın değil tüm özel ve kamu kurum ve kuruluşlarının da dönüşümlerini gerçekleştirmeleri gerekiyor. İlk gaz verme sürecinde gaz verme tarihlerimizin yılın ikinci yarısına denk gelmesi hasebiyle bu konuda fazla yol alamadık fakat 2013

the courtesy of people living in the cities covered by the license area with regard to natural gas is on high levels, Yardımcı says, “We think that the number of our subscribers in the cities covered by our license area will rapidly increase and they will be on the bottom of the list of air pollution soon. Not only people, but also all of the public and private organizations and institutions should carry out their transformation with regard to the issue. In consequence of the fact that date of gas delivery has coincided with the second half of the year in the process of initial gas delivery, we couldn’t have progressed about the issue to a great extent, but we have been receiving intensive demands particularly from public organizations and institutions as from the year 2013.”

Siirt and Batman are located in a region which is poor in terms of industrialization, but the region has gained advantage with regard to production costs thanks to the new incentive package. While some dynamism is observed particularly in textile sector, the region is expected to make an industrial breakthrough soon, considering its proximity to Iraq, which has an important share in Turkey’s foreign trade. It’s envisaged that Batman will attract many investors in this process thanks to its rapidly increasing population, workforce and geographical location.

Demand of Support from Local Administrations in Batman

Touching on the problems encountered in infrastructure work, Mustafa Yardımcı says that as the cities particularly Batman are among the regions where the use of natural gas has been recently initiated and which are newly restructured, they face some problems with local administrations. Stating that there are many constructions in the neighborhoods consisting of gassed lines, Yardımcı says that SIBADAŞ lines are damaged during the infrastructure work which are carried out without

yılı itibariyle özellikle kamu kurum ve kuruluşlarından yoğun bir talep almaktayız” diyor.

Siirt ve Batman sanayileşme anlamında kısır bir bölge ancak yeni teşvik paketiyle üretim maliyetleri açısından bölge avantajlı bir konuma geçti. Özellikle tekstil sektöründe bir hareketlenme gözlenirken, bölgenin Türkiye’nin dış ticaretinde önemli bir paya sahip olan Irak’a yakınlığı da göz önüne alındığında yakın zaman içinde bir sanayi hamlesi bekleniyor. Bu süreçte Batman’ın hızla artan nüfusu, iş gücü ve coğrafi konumu itibariyle pek çok yatırımcıyı çekeceği öngörülmüyor.

Batman’da Yerel Yönetimlerden Destek Talebi

Altyapı çalışmalarında karşılaşılan sorunlara da değinen Mustafa Yardımcı, doğal gaz kullanımı başlayan bölgelerden özellikle Batman’da şehirlerin yeni yapılanma bölgeleri olması nedeniyle yerel yönetimlerle bir takım sorunlar yaşadıklarını ifade ediyor. Gazlanan hatlarımızın bulunduğu mahallelerin inşaatların yoğun olduğu bölgeler olduğunu belirten Yardımcı, kendilerine haber verilmeden yapılan altyapı çalışmalarında SİBADAŞ’ın hatlarının zarar gördüğünü, imalatı biten ve gazlanan hatların ise bilinçsiz bir şekilde yapılan kazılar sonrasında oluşan zarar ve kontrolsüz gaz çıkışı ile tehlikeli durumlar oluştuğuna dikkati çekiyor. Bu sorunların çözümüne yönelik her yıl yapımı tamamlanan ve planlanan hatlarla ilgili çalışmaları altyapı şebekesi olan kurumlarla paylaştıklarını belirten Yardımcı, “Sürecin henüz çok başındayız. Doğal gaz hatları arttıkça ve kullanım yaygınlaştıkça konu ile ilgili bilinç seviyesinin artacağını tahmin ve ümit ediyoruz” yorumunu yapıyor.

SİBADAŞ’ın lisans bölgesinde halen SİBADAŞ tarafında yetkilendirilmiş 53 adet iç tesisat firmamız bulunuyor. İç tesisat firmalarının çalışmalarını dikkatle izleyen SİBADAŞ, öncelikle kullanılan malzemeler ve çalışan personel konusunda titiz davranıyor. Doğal gazın kullanılmaya başlandığı ilk iki-üç yıl iç tesisat işinin bir furya olarak karşılına çıktığını dile getiren Yardımcı, bu ortamda tecrübesiz firmalar tarafından iç tesisat konusunda pek çok yanlış uygulama karşılına çıktığını söylüyor. Şirket olarak ilk yılları aynı zamanda bir eğitim dönemi olarak gördüklerini ifade eden Yardımcı, sertifikalı firmalara her türlü soru ve sorunlarını rahat bir şekilde iletebilecekleri bir ortam oluşturmaya gayret gösterdiklerini kaydediyor.

Yardımcı, faaliyetlerinin önemli bir kısmını alt yapı imalatları oluşturduğu için yerel yönetimlerimizle de sıkı ilişkiler içinde olmaları gerektiğine dikkat çekiyor. Bu noktada düzenli olarak her yılbaşında yerel yönetimlerle bir araya geldiklerini anlatan Yardımcı, belediyelerin yeraltı ve yüzey kaplama programlarını da göz önünde bulundurarak bu programlarla koordineli çalışmalar yapmaya azami önem verdiklerini ifade ediyor. Yardımcı, sektörün geldiği nokta ve GAZBİR’den beklentileri konusunda ise şunları söylüyor:

“Her ne kadar EPDK tarafından yapılan ilk özelleştirmelerin üzerinden 10 yılı aşkın bir zaman geçmişse de süreç tüm yurt genelinde tamamlanmış değil. Sektörün kalifiye eleman ihtiyacı özelleştirmelerin ve ihalelerin sayısının artmasıyla hat safhaya ulaştı. Şirket olarak özellikle GAZBİR’in eğitim kolu olan GAZMER’in bu bağlamda yapmış olduğu eğitim ve sertifikalandırma faaliyetlerinden memnuniyet duymaktayız.”

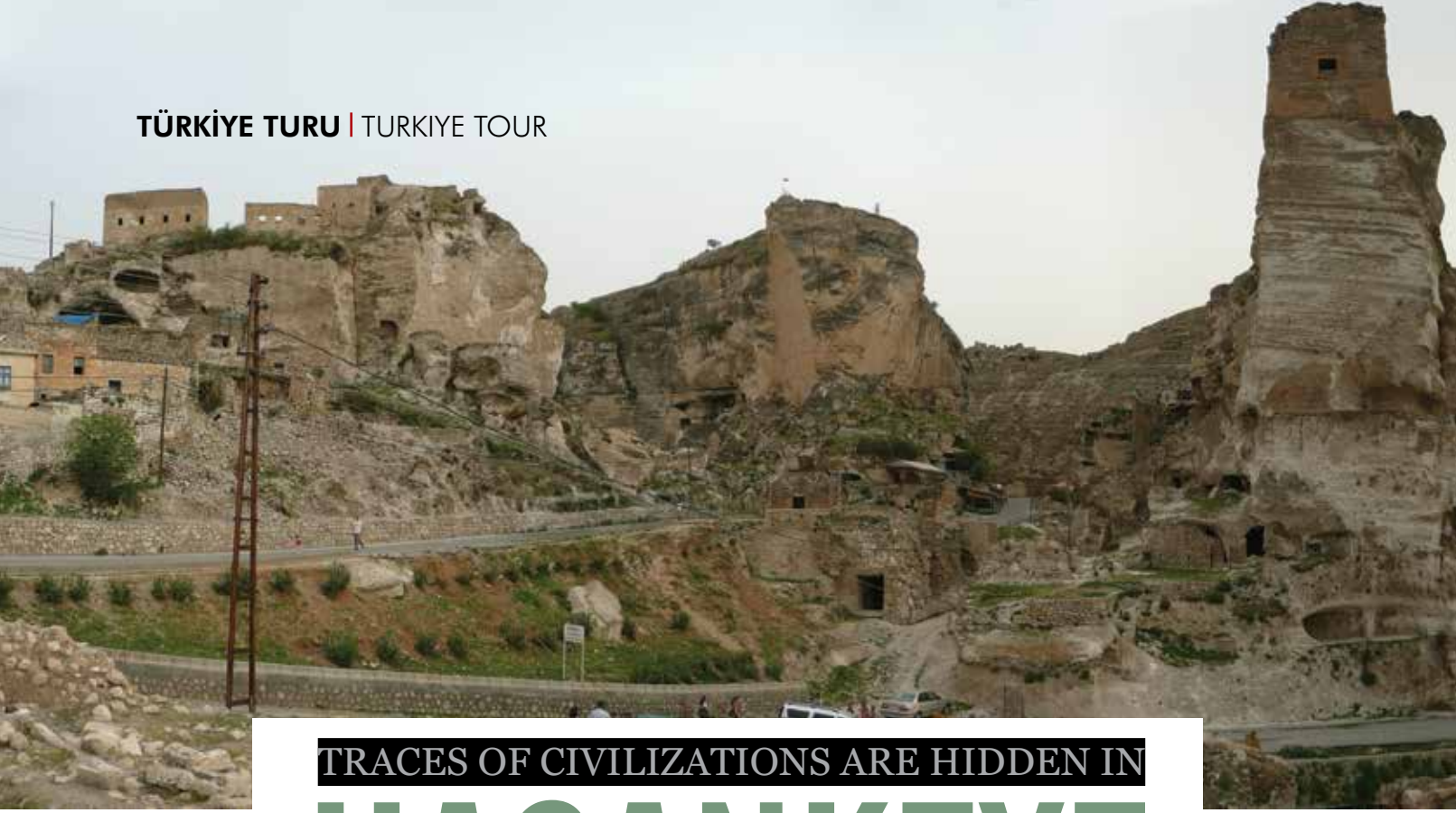
informing them and that hazardous situations occur as a result of dangers and uncontrolled gas outlets deriving from unconsciously made excavations on the lines where the production is completed and the gas is delivered. Yardımcı says that each year they share the work concerning the completed and planned lines with the institutions consisting of an infrastructure network in order to solve these problems, adding, “We are just at the beginning of the process. As the number of natural gas lines increase and the use gets widespread, we estimate and hope that the consciousness level with regard to the issue will be boosted.”

We have currently 53 internal installation companies which have been authorized by SİBADAŞ within the license area of SİBADAŞ. SİBADAŞ carefully monitors the work conducted by internal installation companies and act carefully particularly with regard to the materials used and the personnel working. Stating that the installation business became very popular in the first few years of the initiation of use of natural gas, Yardımcı says that they face many misapplications by inexperienced companies concerning the internal installation in such an atmosphere. Yardımcı says that as a company, they also considered the initial years as a period of training and exerted efforts to establish an atmosphere in which the certified companies could comfortably mention all of their questions and problems.

Yardımcı underlines that they also need to establish close relations with our local administrations, as the infrastructural manufacturing constitutes the majority of their activities. Stating that they regularly meet with local administrations at the beginning of each year towards this end, Yardımcı says that they also consider the underground and surface covering programs of municipalities and attach the highest level of importance to conduct coordinated work along with those programs. Yardımcı says the following about the latest situation of the sector and his expectations from GAZBİR:

“Although the initial privatizations have been made by EMRA for more than a decade, the process is not yet complete throughout the country. The qualified personnel needs of the sector have reached the maximum level as a result of an increase in the number of privatizations and tenders. As a company, we are in this respect particularly glad with the training and certification activities carried out by GAZMER, a training branch of GAZBİR.”

TRACES OF CIVILIZATIONS ARE HIDDEN IN

HASANKEYF

MEDENİYETLERİN İZLERİ ORADA SAKLI

Tarihi eserler, inanılmaz kalıntılar ve doğa... Dicle'nin her geçtiği yer görülmeye değer. Ancak bunların içinde Hasankeyf'i ayrı tutmakta yarar var. Çünkü Dicle'nin orada akışı, orada Hasankeyf'i selamlayışı farklıdır.

Historical artifacts, incredible ruins and nature... Every place where the Tigris runs through is worth seeing. Nevertheless, it would be useful to distinguish Hasankeyf from them, because the Tigris has a different way of flowing and saluting Hasankeyf there.

Asırlar boyunca birbirinden farklı hayatlar yaşanmış ve kalıntıları bugüne kadar gelmiş. Bilinmeyen değil, bilinen tarih yatıyor Hasankeyf'te... Her dönemden eserleri bağrına basmış şahsına münhasır bir yer, tarih yumağı adeta...

Eski şehrin tarihi 10 bin yıl öncesine kadar gidiyor. Asur ve Urartular'a kadar indiği tahmin ediliyor. En parlak dönemini Eyyubiler döneminde yaşamış Hasankeyf. Bölgede Bizanslılar tarafından yapılan Hasankeyf Kalesi heybetiyle tüm dikkatleri çekiyor üzerine... Kalenin Süryanilerin merkezi olduğu düşünülüyor. Nehirden 200 metre yükseklikte inşa edilmesi sebebiyle fethedilmesi zor bir kale olmuş. Üç yüz yıl boyunca Bizans hakimiyeti altında kalan Hasankeyf Kalesi'nin duvarlarında kitabeler bulunuyor. Kaleden nehre doğru inen gizli yollar da ayrı bir gizem katıyor...

Artuklular, Eyyubiler gibi bir çok medeniyete ev sahipliği yapan ve son olarak 1515 yılından itibaren de Osmanlı

It has led totally different lives from each other for many centuries and left its ruins to survive until now. Not an unknown, but a well-known history is currently available in Hasankeyf... It's like a bag of history, a unique place which has embraced works from each and every period...

The old town is as old as 10 thousand years. According to estimations, it dates back to Assyrians and Urartians. Hasankeyf has enjoyed its brightest times during the era of Ayyubids. The Hasankeyf Castle which has been built by Byzantines in the region draws all the attention towards itself monumentally... It's considered that the castle is the center of Assyrians. As the castle has been constructed 200 meters above the river, it was difficult to conquer. The rampart of Hasankeyf Castle, which has been dominated by Byzantines for three hundred years, encompasses inscriptions. The hidden roads leading from the castle to the river add unique mysteries as well...

İmparatorluğu'nun hakimiyeti altına geçen Hasankeyf, günümüzde Türkiye'nin çok önemli turistik mekanlarından birisi. Ancak ne var ki 1981 yılında koruma alanı ilan edilen bölge sular altında kalma tehlikesiyle karşı karşıya. İlisu Barajı'nın yapılması durumunda Hasankeyf sadece sular altında kalmayacak ayrıca bir çok çevresel tehlikeler de peşinden gelecek. Örneğin sıtma gibi su kaynaklı hastalıkların artması, kitlesel balık ölümleri bu tehlikelerden sadece iki tanesi...

Muhteşem bir geçmiş nasıl tamamen geçmişte kalabilir, nasıl yok edilebilir ki? Kaya Kalesi suların altında kalırsa büyük bir tarih de yok olup gitmeyecek mi? Dicle'nin dili olsa da konuşsa kim bilir bizlere neleri hangi tarihleri, hangi uygarlıkları, kralları, imparatorları, padişahları anlatırdı? İsmi bile her dönemde başka başka olmuş. Hasankeyf, Hesna de Kepha, Hısn Keyfâ, Cepha, Kastron Piskephas...

Hasankeyf'in adının kökeni Asurca "kipani" den (kaya) geliyor. Bu ad daha sonra "kaya kalesi" olarak Arapça söylenişle günümüze kadar gelmiş. Türk-İslam tarihi ve medeniyeti açısından önemli bir yer Hasankeyf. Eski tarih ve kavimlerden bu tür kelimelerin anlamı "korunmaya müsait yer" anlamına geldiği belirtiliyor. Şehrin birkaç adının daha olduğu tarihi kayıtlardan anlaşılıyor. Doğal kayalardan oluşan sarp kalesi ve korunmaya elverişli coğrafi yapısı nedeniyle bu adı aldığı sanılıyor.

Hısn Keyfa melikesi kentini, fetheden Halid bin Velid'in eline hiç savaşmadan teslim etmiş, böylece kenti yıkımdan kurtarmış. İkinci Dünya Savaşı'nda sivillerin üzerlerine bombalar yağdıran ölüm makineleri bile anıtsal yapıları ve kültürel kıymetleri yıkılmaya özen göstermiş.

Roma tarihçileri buraya Kipas, Cehpa veya Ciphaz adlarını vermişlerdir. Süryanice'de kaya taş manasına gelen "kifa" kelimesinden dolayı bu adın verildiği de söyleniyor. Uzmanlara göre bölgedeki seramiksiz neolitik dönem merkezi olan Boncuklu Tarla, Seramikli neolitik dönemden ortaçağa kadar iskân edildiği anlaşılan Harabe, Tivilki Tarlası, İlisu Köyü,

Hosting a great many civilizations such as Artuqids and Ayyubids and finally falling under the domination of Ottoman Empire as from 1515, Hasankeyf is currently one of the most important tourist attractions of Turkey. However, the region which was declared as a conservation area in 1981 is now facing the danger of becoming submerged. In case the İlisu Dam is constructed, Hasankeyf would become submerged and also face many subsequent environmental hazards. For example, to name a few hazards, an increase in waterborne outbreaks such as malaria and mass fish deaths...

How could a magnificent past left behind and destroyed? If the Kaya (Rock) Castle was submerged, wouldn't a great history have been destroyed as well? If the Tigris could speak, who knows what it would have said about history and mentioned which civilizations, kings, emperors and sultans? It had been named even differently in each period. Hasankeyf, Hesna de Kepha, Hısn Keyfâ, Cepha, Kastron Piskephas...

The name Hasankeyf originally derives from the Assyrian word "kipani" (rock). Afterwards, it has survived until today with an Arabic saying as the "rock castle." Hasankeyf is an important place in terms of Turkish-Islamic history and civilization. The ancient history and clans claim that such words refer to a "protectable place." It's also understood from historical records that the city had a few names more. It's considered that it has been named this way due to its steep castle consisting of natural rocks and its protectable geographical structure.

The queen of Hısn Keyfa has delivered her city to Halid bin Velid who has come to conquer it without any fight, and thus rescued the city from destruction. Even the death machines which have sprayed bombs over civilians during the World War II were careful not to destroy monumental structures and cultural assets.

Roman historians have named this place as Kipas, Cehpa or

Zuraki Zeri, Benabahl, Saruhan, Şarköy gibi yerler Asur tarihini de aydınlatacak merkezler...

Tüm Çağlarda Yaşam Sürülmüş

Proje alanındaki kültür tarihi, insanoğlunun ilk yerleşim çağlarına kadar uzanıyor. Seramiksiz neolitik çağa ait çok sayıda çakmaktaşı, obsidyen yonga, çekirdek ve alet parçalarının bulunduğu 2.6 hektarlık düz bir alan, tarihöncesi yaşamışlıkların belgelenmesi açısından dünya çapında önem taşıyor. Aynı bölgedeki kalkolitik döneme ait el yapımı tek renkli kaplar ve ikisi büyük boyutlu olmak üzere değişik ölçülerdeki mezarlar da bir yüzey araştırmasında saptanabilen değerler...

Doğu Anadolu'daki İÖ 1200-900 yıllarına takvimlenen erken demir çağı seramikleri de 4 ayrı bölgede görülürken Helenistik ve Roma dönemlerine ait günlük kullanım kapları, yaklaşık 5 kilometrelik bir alanın en uzak köşelerinde bile bulunabiliyor. Ortaçağ yerleşimlerinin buluntularına ise alanda ayrı ayrı yerlerdeki 22 araştırma noktasında da rastlanabiliyor. Bunlar, Geç Roma, Erken Bizans, Erken Sasani ve İslami dönemlere ait mezarlıklar, hatta yakın dönemlere kadar da kullanılmış ev kalıntıları...

Ortaçağ'ın en büyük taş köprüsü olma özelliğini taşıyan taş köprü Hasankeyf'in diğer bir hazinesi. Artuklular tarafından yapılmış.

Şehrin kimler tarafından kurulduğu kesinlikle bilinmiyor. Sadece ilk çağda "Cefa" adını taşıdığı ve bir Süryani Piskoposluğun merkezi olduğu biliniyor. İnşa edildiği arazinin kolaylıkla işlenmeye müsait olması yüzünden kasabanın çevresi mağaralarla dolu. Arazinin bu müstesna kabiliyeti daha ilk devirlerde bu tabii mağaraların ilk insanlar tarafından barınma merkezi olarak kullanıldığını gösteriyor.

Diyarbakır-Cizre yolu üzerinde Dicle nehrinin doğu kenarında yer alan Hasankeyf, konumu nedeniyle askeri ve ekonomik önemini asırlar boyunca muhafaza etmiş.

Ciphas. It's also considered that it has been named this way due to the word "kifa," which means rock stone in the Assyrian language. According to experts, the Boncuklu Field which is the ceramic-free center of Neolithic period in the region, and such places as Harabe, Tivilki Field, Ilisu Village, Zuraki Zeri, Benabahl, Saruhan and Şarköy which are understood as being inhabited as from the Neolithic period with ceramics until the Middle Age are set to enlighten the Assyrian history as well...

Lives Led down the Ages

The history of culture within the project site dates back to the first settlement ages of mankind. A flat land of 2.6 hectares encompassing many flint stones, obsidian chips, cores and pieces of instruments belonging to the ceramic-free Neolithic age is globally important in terms of documenting prehistoric experiences. Such assets as hand-made one-colored pots dating back to the Chalcolithic period in the same region, as well as graves in various sizes with two large ones have also been detected in a surface survey...

Early Iron Age ceramics dating back to 1200 – 900 BC in Eastern Anatolia are available in four separate regions, whereas the pots for daily usage belonging to Hellenistic and Roman periods are found even at remote corners of an area covering approximately five kilometers. The ruins of Middle Age settlements are encountered in 22 research points at separate places in the area. These are the graves belonging to late Roman, early Byzantine, early Sassanian and Islamic periods, and even the ruins of houses which have been used until recent periods...

The stone bridge which has been the largest one during the Middle Age is another treasure of Hasankeyf. It has been built by Artuqids.

Founders of the city are totally unknown. It's only known that it was called "Cefa" during the First Age and that it was the center of an Assyrian diocese. As the land where it was constructed is easy to operate, the town is surrounded by caves. This exceptional capability of the land shows that these natural caves have been used as a center of shelter by the primitive men in early ages.

Placed on the eastern side of the Tigris along the Diyarbakır-Cizre road, Hasankeyf has maintained its military and economic importance for centuries thanks to its location.

ON THE TRACK
OF ORIGINAL
CULTURES

SIİRT

ÖZGÜN KÜLTÜRLERİN İZİNDE

Hız. Ali zamanında Sıffin Savaşı'nda şehit düşen Veysel Karani'nin türbesi Siirt'in Baykan ilçesi, Ziyaret Beldesi'nde bulunuyor. Türbe Selçuklu döneminde yapılmış, sonraki dönemlerde onarılmış.

The tomb of Veysel Karani, who has been a martyr during the Battle of Siffin at the time of Prophet Ali, is located in the Ziyaret town of the Baykan district of Siirt. The tomb has been established during the period of Seljuk and then repaired.

Siirt adının Sami dilinden geldiği öne sürülüyor. Bazı kaynaklarda bu adın Keldani dilinde şehir anlamına gelen Keert (Kaa'rat) kelimesinden kaynaklandığı yazılıdır. Bu ad, isim kaynaklarında Esart, Sairt, Siirt, Siird gibi çeşitli şekillerde kullanılmış. Süryaniler şehre Se'erd (yöreye ilgili söyleniş biçimiyle Sert) demişler. 19. yüzyılda Sert, Seerd, Sart, Sairt olarak kullanılmış, günümüzde de Siirt şekliyle kabul edilmiş. Şimdiki Siirt, eski Siirt'in üstündeki sırtlarda kurulmuş olduğu için "Sirt" kelimesi mevkiyle ilgisi açısından daha uygun görülüyor.

It's argued that the name Siirt derives from the Sami language. Some written resources indicate that this name originates from the word Keert (Kaa'rat) which means the city in Chaldean language. This name has been used in various ways such as Esart, Sairt, Siirt and Siird in resources of names. Assyrians have called the city as (Sert, according to colloquial language). It was used as Sert, Seerd, Sart, Sairt during the 19th century and currently accepted as Siirt. Today's Siirt has been established on the hills of old Siirt, and thus the word "Sirt" (back) seems to be more appropriate in terms of its relevance with the position.

Siirt ve yöresinin dağlık, ulaşımının sınırlı oluşu Anadolu'nun diğer illerinde görülen yerleşik şehir kültürünün biçimlenmesini engellemiş. Yüzyıllar boyunca farklı kültürlerin aralarındaki etkileşimlerin asgari düzeyde gelişmesi, o kültürlerin özgünlüğünü bir ölçüde koruyarak kuşaklar boyunca iz bırakmasını sağlamış. Bölge, tarih boyunca geleneksel olarak çeşitli uygarlıklara mensup köy topluluklarının, aşiretlerin yaşama alanları olmuş. Bu nedenle tarımsal üretimde önemli bir gelişmeye sahne olmamış Siirt. Bölgede genel olarak hayvancılığı ve hayvan ürünlerini temel alan bir beslenme biçimi hakim. Tarih boyunca doğa koşullarının yaratmış olduğu bu durum, günümüzde de sürüyor. Özellikle başta et olmak üzere, süt, peynir, yoğurt gibi hayvansal ürünlere dayalı beslenme biçimi köylerde ve il merkezinde günlük ev yaşamının vazgeçilmez bir unsuru olarak yerini koruyor.

Veysel Karani Türbesi

Hiz. Ali zamanında Siffin Savaşı'nda şehit düşen Veysel Karani'nin türbesi Siirt'in Baykan ilçesi, Ziyaret Beldesi'nde

The mountainous structure of Siirt and its surroundings, as well as limited transportation, have hindered the shaping of a settled city culture, contrary to other provinces in Anatolia. As the interactions among different cultures have developed on a minimum level for many centuries, originality of such cultures has been maintained to a certain extent and they have been allowed to leave traces to the next generations. The region has traditionally become a living space for village communities and clans from various civilizations throughout the history. As a result, Siirt has not witnessed a substantial development in agricultural production. A nutrition system based on stockbreeding and animal products dominates the region in general terms. This situation which has been caused by natural conditions in history is apparent today as well. A nutrition system based on animal products particularly such as meat, milk, cheese and yoghurt maintains its importance as an indispensable element of daily domestic life in villages and city centers.

Tomb of Veysel Karani

The tomb of Veysel Karani, who has been a martyr during the Battle of Siffin at the time of Prophet Ali, is located in

bulunuyor. Türbe Selçuklu döneminde yapılmış, sonraki dönemlerde onarılmış. Sultan Abdülaziz bu türbe ile ilgilenmiş. Türbenin son onarımını 1967 ve 1974 yıllarında Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından yaptırılmış. 1982’de ise avlu düzenlemesi yapılmış ve çevresine kurban kesim binaları ile ziyaretçiler için otel ve konuk evi gibi tesisler yaptırılmış.

Bizans döneminden kalma oldukça sarp bir tepenin üzerinde inşa edilen Derzin Kalesi Siirt’te bulunan tarihi eserler arasında öne çıkıyor. Kalede bulunan gözetleme kuleleri günümüze kadar varlıklarını korumuşlar.

Billoris Kaplıcası Şifa Cenneti...

Bölgede bulunan Billoris kaplıcası da adeta bir şifa cenneti... Refik Saydam Merkez Hıfızsıhha Enstitüsü tarafından hazırlanan raporda kaplıcanın romatizma, deri, solunum yolları, kadın, sinir ve kas yorgunluğu, sinirsel hastalıklar, kadın hastalıkları, eklem ve kireçlenme, nevrâlji, polinevrit, nevrit, polio sekelleri, ameliyat sonrası rahatsızlıklar gibi hastalıklara olumlu etki yaptığı tespit edilmiş.

Büryan Kebabı Yemeden Olmaz

Damak tadı açısından daha çok et yemekleri ağırlıklı bir şehir olan Siirt’te bu yemeklerden en meşhur olanı Büryan kebabı... Büryan kelimesinden türemiş olan Büryan, “etin bir yanı” anlamına geliyor. Büryan Arapça’da ise Perive olarak biliniyor. Büryan kebabı etin odun ateşi buharında tütsülenmesi esasına dayanıyor. Perde pilavı da Büryan kebabı kadar ünlü bir başka Siir tadı.

the Ziyaret town of the Baykan district of Siirt. The tomb has been established during the period of Seljuk and then repaired. Sultan Abdulaziz has taken care of this tomb. The tomb has been once again repaired by Directorate General of Foundations in 1967 and 1974. Its court was arranged in 1982, and buildings for sacrificing the animals and hotels and guesthouses for visitors were established in its surroundings.

Built on a steep hill dating back to Byzantines, Derzin Castle comes to the forefront among the historical artifacts of Siirt. The observation towers at the castle have survived until today.

Billoris Thermal Spring is a Paradise of Recovery...

Billoris thermal spring is like a paradise of recovery in the region... A report prepared by Refik Saydam Central Sanitation Institute has found out that thermal spring creates positive impacts on rheumatism, skin, respiratory tracts, women, neural and muscle fatigue, neurological disorders, gynecological diseases, joints and arthritis, neuralgia, polyneuritis, neuritis, poliomyelitis and post-surgical diseases.

Don’t leave before you taste Büryan Kebab

In terms of palatal delight, meat dishes dominate Siirt and Büryan kebab is the most famous one among these dishes... Büryan derives from the word Biryani, referring to “one side of the meat.” Büryan is also known as Perive in Arab language. Büryan kebab is based on the process of smoking the meat on the steam from wood fire. Perde pilavı (hidden rice) is also as famous as Büryan kebab in Siirt.

UDAŞ ABONE SAYISINI 52 BİNE ÇIKARACAK

UDAŞ TO INCREASE NUMBER OF ITS SUBSCRIBERS TO 52,000

UDAŞ, 2013 yılı içerisinde gerçekleştirilmesi planlanan 60 kilometre yeni altyapı imalatıyla halen 46 bin düzeyinde olan doğal gaz kullanıcı sayısını 52 bine çıkarmayı hedefliyor.

UDAŞ aims to increase the number of its subscribers from its current level of 46,000 to 52,000 through the construction of a new infrastructure of 60 kilometers which is set to be realized in 2013.

EMRE ONUR
UDAŞ Genel Müdürü
General Director of UDAŞ

Uşaklı 10 sanayici, Uşak Ticaret ve Sanayi Odası ve Uşak Belediyesi ortaklığında kurulan Uşak Doğal Gaz Dağıtım A.Ş. (UDAŞ), EPDK tarafından gerçekleştirilen Uşak Doğal Gaz Dağıtım ihalesini kazanarak, 14 Nisan 2005 tarihinde Uşak şehrinin doğal gaz dağıtımını üstlendi. Lisans bölgesinde 6 Haziran 2005 tarihinde fiili yatırımlara başlayan UDAŞ, ilk doğal gaz arzını 25 Ekim 2005 tarihinde Uşak şehrinde gerçekleştirdi.

Bugüne kadar yapılan yatırımlar sonucunda ise Uşak'ta toplamda 32 kilometre çelik hat, 387 kilometre PE hat, 114 kilometre servis hattı, 17.200 adet servis kutusu ve 12 adet bölge regülatörü bulunan doğal gaz altyapı imal edildi.

Tüm Mahallerin Doğal Gaz Altyapısı Tamamlandı

Bölgelerindeki yatırım çalışmalarını konusunda bilgi veren UDAŞ Genel Müdürü Emre Onur, Uşak şehrindeki yapılaşma ve kamu tarafından yürütülen kentsel dönüşüm projeleri kapsamında altyapı imalatlarının hız kesmeden devam ettiğini söylüyor. 1 Ağustos 2013 tarihi itibarıyla 46.000 Bağimsız

Uşak Natural Gas Distribution Inc. (UDAŞ), which has been jointly established by ten industrialists from Uşak, the Chamber of Industry and Trade of Uşak and the Municipality of Uşak, has won the Uşak Natural Gas Distribution tender that was conducted by the EMRA, and thus undertaken the natural gas distribution work of Uşak city on April 14, 2005. UDAŞ has initiated its actual investments in its license area on June 6, 2005, and made the first gas supply in the city of Uşak on October 25, 2005.

As a result of the investments made until now, the natural gas infrastructure consisting of a total of 32 kilometers of steel lines, 387 kilometers of PE lines, 114 kilometers of service lines, 17,200 pieces of service boxes and 12 regional regulators has been built in Uşak.

Natural Gas Infrastructure Completed in all Neighborhoods

General Director of UDAŞ Emre Onur gave information on the investment work in their region, saying that the infrastructure manufacturing has been underway as part of restructuring, as well as urban transformation projects conducted by the public sector

Birim Sayısı'na (BBS) ve 38.000 adet doğal gaz kullanıcı sayısına ulaştıkları bilgisini veren Emre Onur, sözlerini şöyle sürdürüyor:

“Şirketimizin yaptığı altyapı çalışmaları neticesinde doğal gaz altyapısının Uşak şehrinde ulaşmadığı hiçbir mahalle kalmadı. Şehrin dört bir yanındaki hemşerilerimizi bir an önce doğal gazın konforu, verimliliği, temizliği ve ekonomikliği ile buluşturabilmeyi amaç edinen şirketimiz düzenlediği tanıtım faaliyetleri ile şehirdeki abone sayısını hızla arttırmayı başardı. Şu anda UDAŞ aboneleri doğal gaz faturalarını 12 taksite varan ödeme seçenekleriyle ödeyebiliyor. Ayrıca abonelik ve güvence bedellerinde anlaşmalı bankaların kredi kartlarına taksit imkanı sağlanıyor.”

Emre Onur, altyapı yatırımlarının yanı sıra teknoloji çağına ayak uydurmak amacıyla çeşitli gelişmelerde bulduklarını ve gerekli Ar-Ge çalışmalarına önem vererek hep bir adım önde olabilmek amacıyla bu alanda da faaliyetler gerçekleştirdiklerini ifade ediyor.

Gaz Kesme-Açma ve Sayaç Okumada SMS Teknolojisi

Bu kapsamda UDAŞ'ın yaptığı yeniliklerden en önemlisi abonelerin gaz kesme-açma ve sayaç okuma işlemini problemsiz ve müşteri memnuniyeti odaklı yapabilmek üzere geliştirilen proje olmuş. Emre Onur, Türkiye'de ilk defa yapılan bir proje ile 2013 yılı içerisinde 4 bin adet sayacın üzerine takılan modül sayesinde gaz kesme-açma ve sayaç okuma işlemlerinin SMS sistemi ile sorunsuz ve otomatik olarak yapılabileceğini vurguluyor.

in Uşak. Stating that they have reached 46,000 Independent Number of Units (BBS) and 38,000 natural gas users as from August 1, 2013, Emre Onur briefly says the following:

“As a result of the infrastructure work conducted by our company, the natural gas infrastructure has been delivered to all of the neighborhoods in the city of Uşak. Aiming at providing our fellow citizens in every part of the city with the comfort, productivity, cleanliness and inexpensiveness of natural gas as soon as possible, our company has succeeded in increasing the number of its subscribers in the city thanks to promotional activities. UDAŞ subscribers are currently available to pay their natural gas bills in many payment alternatives up to 12 installments. Furthermore, we provide installment opportunities for contracted credit card owners with regard to subscription and guarantee fees.”

Emre Onur says that they have made infrastructure investments, along with various developments in order to keep up with the age of technology, attached importance to necessary research and development efforts and carried out activities also in this area in order to remain one step ahead.

SMS Technology in Cutting-Opening the Gas and Reading the Meter

Within this framework, one of the most important innovations carried out by UDAŞ consists of a project which was developed in order to carry out problem-free and customer-oriented transactions of cutting-opening the gas and reading the meter. Emre Onur underlines that the transactions of cutting-opening the gas and reading the meter would be able to be

UDAŞ'ın doğal gaz dağıtım lisansı içerisinde olan bütün serbest tüketicilerin ve kartlı sayaç kullanıcılarının sayaç okuma, gaz kesme-açma, kredi yükleme işlemleri, GPRS üniteleri vasıtasıyla iki yıldır güvenli şekilde yapıldığını anlatan Emre Onur, ayrıca iç tesisat gaz açım işlemlerinde kullanılmak üzere sistem entegrasyonunu yaptıkları DIPOS uygulamasıyla iPhone cihazları üzerinden yerinde proje kontrol ve online gaz açım işlemleri yapılabildiğine işaret ediyor. Emre Onur, sözlerine şöyle devam ediyor:

“Diğer altyapı kuruluşlarının ve üçüncü şahısların yaptığı kazı çalışmalarından dolayı geçmiş dönemlerde doğal gaz alt yapımıza ciddi şekilde maddi zararlar verilebilmekteydi. Yaptığımız İpad uygulamaları sayesinde doğal gaz, elektrik, su ve kanalizasyon altyapıları tek bir sistemde toplanarak bu hasarların önüne geçildi. Bu sistem tüm Acil 187 ve bakım araçlarında kullanılıyor.”

Uşak'ın Havası Artık Daha Temiz

Uşak'ta doğal gaz kullanımı arttıkça, hava kirliliği değerleri de düşüyor. 2005 yılı verilerine göre kükürtdioksit değeri 87 µg/m³ olarak ölçüldü. Bu oranla Türkiye'de hava kirliliği en fazla olan dördüncü şehir konumunda olan Uşak'ta, 2013 yılı kış döneminde yapılan ölçümlerde kükürtdioksit değerinin 21 µg/m³'e kadar düştüğü tespit edildi. Bununla birlikte, Uşak şehir merkezinde -yapılan kentsel dönüşüm projeleri ve şehrin imar planının yeni yeni şekillenmesi nedeniyle UDAŞ'ın altyapı imalatlarının önümüzdeki yıllarda da devam edeceğini gösteriyor.

Uşak'ın gelişmeye açık bir şehir olduğunu belirten Emre Onur, şirket olarak Uşaklılar'a kesintisiz ve güvenli gaz arzı hedefi doğrultusunda 2013 yılı içerisinde toplamda 60 kilometre yeni

made through the SMS system in a problem-free way and automatically thanks to a module which has been installed on 4,000 counters in 2013 as part of a project that was implemented for the first time in Turkey.

Emre Onur says that all of the independent consumers and users of card meters covered by UDAŞ's natural gas distribution license have been safely conducting their transactions of cutting-opening the gas and reading the meter and loading credit for the last two years through GPRS units, adding that they are also able to carry out on-site project control and online gas opening processes on iPhone thanks to the DIPOS application on which the system integration has been completed to be used on internal installation gas opening transactions. Emre Onur continues to say the following:

“As a result of the excavation work carried out by other infrastructure companies and the third parties, our natural gas infrastructure has been seriously damaged in the past. Such damages were prevented by uniting the natural gas, electricity, water and sewage infrastructure in a single system thanks to İpad applications that we have created. This system is used in all the vehicles of Emergency 187 and maintenance.”

Uşak'ın currently enjoys cleaner air

As the use of natural gas increases in Uşak, air pollution values decrease. According to data of the year 2005, the sulfur dioxide rate was measured as 87 µg/m³. In Uşak, which accordingly ranks the fourth in the list of cities with the highest rate of air pollution in Turkey, it was found out that the sulfur dioxide rate has decreased to 21 µg/m³ as a result of the measurements made in the winter of 2013. On the other hand, as the urban transformation projects are made in the city center of Uşak and the urban construction plan is newly shaped, UDAŞ is likely to continue its infrastructure manufacturing work in the upcoming years as well.

Stating that Uşak is a city which is open to development, Emre Onur says that their company plans to manufacture new infrastructure consisting of a total of 60 kilometers in 2013 in accordance with their aim to provide the people living in Uşak

altyapı imalatı planladıklarını söylüyor. Emre Onur, söz konusu yatırımlar sonucunda doğal gaz kullanıcı sayısının 52 bine çıkarılacağını kaydediyor.

Uşak'ın mevcut imar durumundaki eksikliklerden dolayı altyapı yatırımlarında ve abone kayıt işlemlerinde zaman zaman sıkıntı ve problemler de yaşanıyor. Bu problemler gerek Uşak Belediyesi, gerekse de diğer kamu kurum ve kuruluşlarının UDAŞ ve doğal gaz dağıtım faaliyetlerine olan destekleri sayesinde aşıyor. Emre Onur, EPDK'nın olumlu ve yapıcı yaklaşımından dolayı birçok problemin hızla çözüme kavuştuğuna işaret ediyor. Sektörün ilerlemesi ve güçlenmesi adına şirket olarak üzerlerine düşen tüm yükümlülükleri mevcut yasalar çerçevesinde yerine getirdiklerini belirten Emre Onur, bu çalışmalarda GAZBİR'in çalışmalarını ve doğal gaz dağıtım şirketlerine sağladığı katkıları unutmamak gerektiğini ifade ediyor.

Sivil toplum kuruluşları ve resmi kuruluşlardan ekonomik, çevreci ve hava kirliliğinin önüne geçebilen bir yakıt türü olan doğal gazın kullanım oranının daha üst seviyelere ulaşması için çalışmalarına destek vermeleri talebinde bulunan Emre Onur, "Ayrıca hava kalitesinin artırılması için iş birliği içerisinde olunması, hava kalitesini olumsuz etkileyen yakıtların kullanılmamasına yönelik yaptırımların kamu kurum ve kuruluşlarca denetlenmesi ve cezai yaptırımların uygulanmasına yönelik çalışmalarında daha hızlı bir şekilde yapılmasını temenni ediyoruz" diyerek sözlerini nokt alıyor.

with continuous and safe gas supply. Emre Onur indicates that they could increase the number of natural gas subscribers to 52,000 as a result of mentioned investments.

As a result of failures in the current zoning status of Uşak, occasional problems and inconveniences occur in terms of natural gas investments and subscription processes. These problems are solved through the support provided by Municipality of Uşak, as well as other public institutions and organizations for UDAŞ and its natural gas distribution activities. Emre Onur points to the fact that many problems could have been rapidly solved thanks to the positive and constructive stance of EMRA. Stating that their company fulfills all of its responsibilities in accordance with current laws in order to improve and strengthen the sector, Emre Onur says that the work conducted and the contributions made by GAZBİR to natural gas distribution companies should be always remembered in this respect.

Emre Onur also asks non-governmental organizations and government agencies to support their work in order to maximize the rate of using natural gas, which is an economical and environmentalist type of fuel, as well as capable of preventing air pollution, adding, "Furthermore, we hope that cooperation is maintained in order to boost air quality, the sanctions aimed at preventing the use of fuels that create a negative impact on air quality are inspected by public institutions and organizations and the efforts towards the implementation of penal sanctions are rapidly fulfilled."

“KARUN HAZİNELERİ”NİN DİYARI REGION OF “CROESUS TREASURE” UŞAK

Karun Hazinesi, 1960'lı yılların ortalarında yapılan kaçak kazılarda bulunarak yurtdışına kaçırılmış. 1993 yılında mahkeme yolu ile Amerika'dan Türkiye'ye geri getirilen Karun Hazinesi, toplam 450 parçadan oluşuyor.

The Croesus Treasure have been found during the illegal excavations of mid-1960 and then smuggled abroad. Having legally returned from America to Turkey in 1993, the Croesus Treasure consists of a total of 450 pieces.

M.Ö. 7. Yüzyılın başında parayı icat ederek insanlık tarihindeki en önemli buluşlardan birini gerçekleştiren Lidya'nın, devrinin en zengin ülkesi olmasının önemli nedeninin Tmolos (Bozdağlar) dağlarından çıkan ve Hermos (Gediz) nehrine karışan Sart deresinin alüvyonları içerisindeki altın olduğu söylenir. Birtakım entrikalarla ülkeyi ele geçiren üçüncü sülalenin son kralı Kroisos, M.Ö 560 yılında tahta geçmiş ve akıl almaz zenginliği ile “Karun kadar zengin” deyimiyile ününü günümüze kadar taşımış.

Karun Hazinesi'ne Paha Bıçilemiyor

Lidya döneminin en görkemli eserleri olarak kabul edilen Karun Hazinesi, M.Ö. 560-546 yılları arasında ülkesini yöneten bu kralın dönemine ait. Karun Hazinesi, Uşak'ın 25 km. batısında, Uşak-İzmir karayolunun üzerinde bulunan Güre Köyü yakınlarındaki Lidya tümülüslerinde 1960'lı yılların ortalarında yapılan kaçak kazılarda bulunarak yurtdışına kaçırılmış. 1993 yılında mahkeme yolu ile Amerika'dan Türkiye'ye geri getirilen Karun Hazinesi, toplam 450 parçadan oluşuyor. Hazineye ait eserler, 1996 yılından bu yana Arkeoloji Müzesi'nde sergileniyor.

It's said that Lydia, which has made one of the most important breakthroughs of the history of mankind through the invention of money, was the richest country of the time, because there was gold within the alluvium of Sart stream which came from Mount Tmolus (Bozdağlar) and flew into Hermos (Gediz) river. Croesus, the last king of the third family which has seized the country through certain plots, succeeded to the throne in 560 BC and maintained his fame until now with the term “as rich as Croesus” due to his incredible wealth.

Croesus Treasure is Priceless

Considered as the most magnificent works of Lydian period, the Croesus Treasure belongs to the era of a king who has governed his country between 560 and 546 BC. The Croesus Treasure have been found on Lydia tumulus near the Güre village on the Uşak-İzmir highway located on 25-km west of Uşak during the illegal excavations of mid-1960 and then smuggled abroad. Having legally returned from America to Turkey in 1993, the Croesus Treasure consists of a total of 450 pieces. The pieces belonging to the treasure have been exhibited at the Archaeology Museum since 1996.

İl merkezi Uşak'ın eski adı "Aşıklar Diyarı" anlamına gelen Uşşak'tır. Evliya Çelebi de ünlü Seyahatname'de Uşak yöresinden "Aşıklar Diyarı" olarak bahsediyor. Yörede yüzyıllar boyunca pek çok saz ve söz ustası aşık yetişmiş. Öyle ki bu aşıklar halk arasında dilden dile yayılan söylencelere konu olmuşlar. Bunlardan birisi de "Evren Dede" söylencesidir. Anlatılanlara göre bir zamanlar Uşak'ın Banaz ilçesinin günümüzde Evren Dede koruluğu denilen bölgesinde türküler çalıp söyleyen bir Türkmen koca yaşarmış. Ezgiler o kadar güzelmiş ki; ezgiyi duyan sese doğru koşar ve Evren Dede susmadıkça da yanından ayrılamamış. Bir gün artık koruluktan ses gelmez olmuş. Koruluğa gidenler ise Evren Dede'den hiçbir iz bulamamışlar. Ama Uşaklılar onun sazından gelen nağmelerin koruluğa sindiğine ve hala rüzgar estikçe onun sazının nağmelerinin duyulduğuna inanırlar.

Aristokrat İngilizler Uşak Halılarını Kullanmış

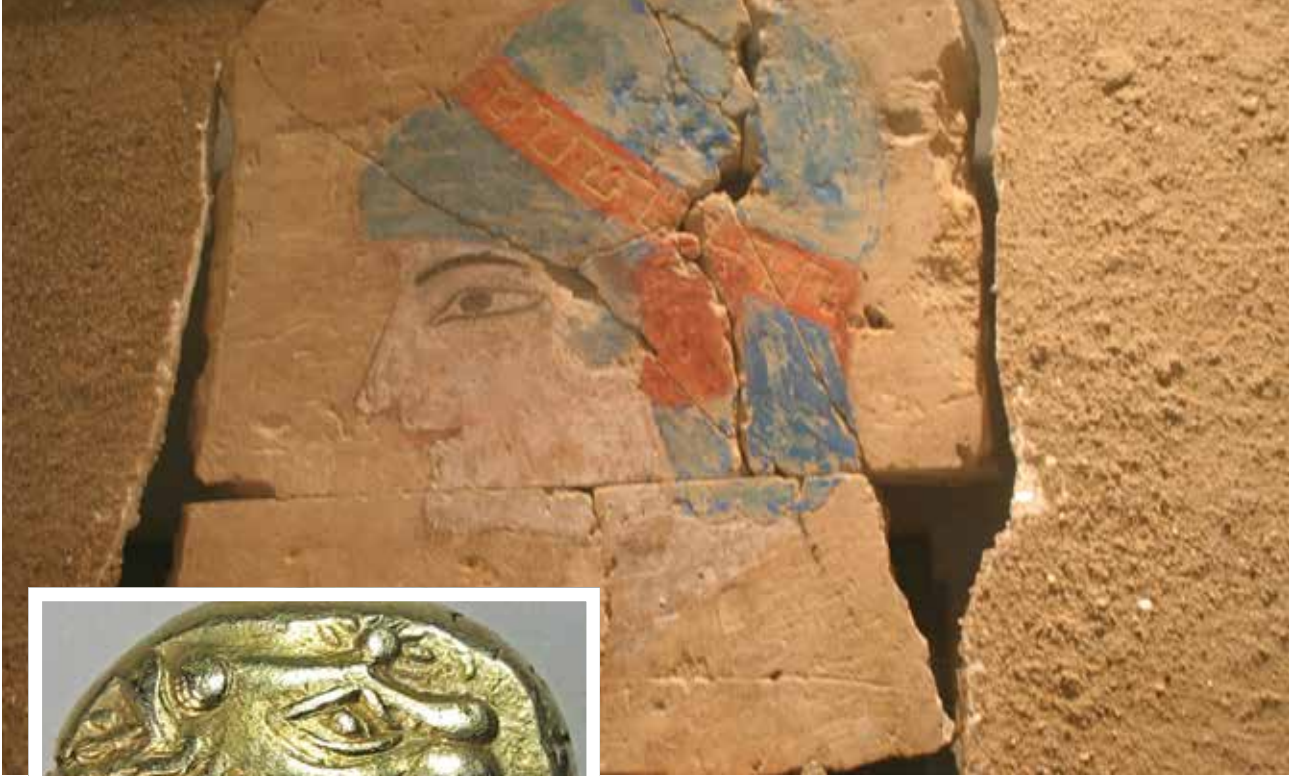
Uşak, günümüzde daha çok Türkiye'de "elektriği ilk kullanan şehir" olarak biliniyor. Türkiye'nin ilk şeker fabrikası da Mehmet Hacım öncülüğünde halk tarafından ilk kez Uşak'ta kurulmuş. Battaniyeleri, halıları, şifalı suları, kaplıcaları, doğal güzellikleri ve kanyonlarını ise bilmeyen yok.

The city center of Uşak used to be called Uşşak, referring to the "Region of Poet-Singers." In his well-known Travel Book, Evliya Çelebi mentions the area of Uşak as the "Region of Poet-Singers." A great many stringed instrument and verbal masters have been raised in the region for many centuries. In fact, they have become the topic of myths that have been told from mouth to mouth among the public. One of them is the myth of "Evren Dede." Rumor has it that there was a Turkmen husband who used to sing folk songs in a region which is currently called the Evren Dede coppice forest of Banaz district of Uşak. The melody was so sweet that those who heard that have always rushed towards the sound, and never left until Evren Dede stopped speaking. One day the coppice forest kept quite. Those who have gone to the coppice forest couldn't find any trace from Evren Dede. However, people from Uşak believe that the coppice forest has absorbed the melody of his stringed instrument, which is still heard as the wind blows.

British aristocrats have used Uşak carpets

Today Uşak is mainly known as the "first city that has used electricity" in Turkey. The first sugar factory of Turkey has been established in Uşak by the public under the leadership of Mehmet Hacım. Moreover, everybody knows its blankets, carpets, healing water, thermal springs, natural beauties and canyons.

Evliya Çelebi Seyahatname’de, Uşak halısının çok kıymetli olduğu ve değişik bölgelere ihraç edildiğine değinir. Wilhelm Von Bode ve Ernest Kühnej adlı iki Alman araştırmacı da Uşak halıcılığına dair yaptıkları ve 20. yüzyılın ilk çeyreğinde birkaç basımı yapılan eserde; gerek Hollanda ve gerek İngiltere’deki yüksek sınıfa mensup ailelerin evlerinde 18. yüzyıldan kalma Uşak halılarının bütün odaları kaplamakta olduğundan bahsederler. Bugün de Berlin Bergama Müzesi’nde sergilenmekte olan 15. yüzyıla ait madalyon tipli büyük halı Uşak halılarının o dönemdeki değerine bir örnek teşkil ediyor.

Uşak’ın Ulubey ilçesinde bulunan Ulubey kanyonu da ABD’deki Grand Kanyon’dan sonra uzunluk açısından dünyanın en büyük ikinci kanyonu...

Birçok Hastalığın Şifası Bu Kaplıçalarda

Uşak, Ege Bölgesi’nin diğer illerinde olduğu gibi şifalı su kaynakları açısından tanınmış ve oldukça zengin bir il. Bölgedeki en önemli kaplıca, Afyon yolu üzerinde, Banaz ilçesine 7 kilometre uzaklıktaki Hamamboğazı Suları diye adlandırılan ve dört ayrı grubu besleyen kaynaklar. Çevresi çam ağaçları ile kaplı olan kaplıca deniz seviyesinden 1.047 metre yükseklikte yer alıyor. Kaplıcada gazoz, sarı kız ve kara kız denilen üç ayrı su bulunuyor. Gazoz; kükürt, demir ve diğer şifalı madenleri içeren bu sulardan sarı kız; kükürtlü ve ılık, kara kız orta sıcaklıkta... Mesela, Gazoz Suyu, karbondioksitli bir su. İçme olarak tercih edilen bu su dolaşım ve solunum yolları hastalıklarına iyi geliyor. Sarıkız Suyu tuzlu ve sodalı

Evliya Çelebi writes in his Travel Book that the Uşak carpet is quite precious and exported to various regions. In their work about the carpet production in Uşak which was reprinted a couple of times in the first quarter of the 20th century, German researchers Wilhelm Von Bode and Ernest Kühnej indicate that high-class families from the Netherlands and Britain have covered all of the rooms in their houses with Uşak carpets, dating back to the 18th century. The large medallion-type carpet belonging to the 15th century which is currently exhibited at the Pergamon Museum of Berlin is an example to show the value of Uşak carpets at that time.

Located in the Ulubey district of Uşak, Ulubey Canyon is the second longest canyon of the world, following the Grand Canyon in the US...

These Thermal Springs Heal Many Diseases

Uşak is a considerably famous and wealthy city in terms of healing water resources, just like other provinces in the Aegean Region. The resources located on the Afyon highway with a distance of 7 kilometers to the district of Banaz are called Hamamboğazı Springs, which are the most important ones in the region, feeding four separate groups. Surrounded by pine trees, the thermal spring is located 1,047 meters above the sea level. The thermal spring includes three separate waters which are called soda, yellow girl and dark girl. Soda consists of sulfur, iron and other healing metals, whereas the yellow girl is sulfuric and warmish and the dark girl is mild. For example, soda water comprises carbon dioxide. This type of water which is preferred as drinking water is good for respiratory diseases. The yellow girl type of water is useful for stomach, intestines, liver and gallbladder with its salty and lye nature. The dark girl type of water is radioactive. This type of water which is also called “black boiler water” is preferred to heal chronic rheumatism, gynecological and skin diseases. The region which hosts healing resources for many

suuyla mide, bağırsak, karaciğer ve safra kesesi hastalıkları için yararlı bir su. Karakız Suyu ise radyoaktif bir su. 'Karakazan Suyu' diye de anılan bu su kronik romatizma, kadın ve cilt hastalıklarında tercih ediliyor. Birçok hastalığa şifa kaynaklarının bulunduğu bölge Bakanlar Kurulu kararıyla 2004 yılında Turizm Merkezi ilan edilmiş.

Bölgede bulunan diğer ünlü kaplıcalar ve özellikleri şöyle:

Sürmecik Kaplıcası: 'Sürmeli Kaplıcası' diye de anılan bu kaplıca, Banaz ilçesinin 6 kilometre güneybatısında, Ören ve Gedikler köyleri arasında yer alıyor. Yöre halkının çok rağbet ettiği bir kaplıca. Şifalı suyunun çeşitli hastalıklara iyi geldiği söyleniyor.

Aksaz Kaplıcası: Ulubey ilçe merkezine 25 kilometre uzaklıkta, Aksaz Deresi kıyısındaki Bekimiş köyü sınırları içinde yer alıyor. Bölgede 'Aksaz Hamamı' diye biliniyor. Sülfatlı sıcak maden suları kapsamında değerlendirilen suyu, aynı zamanda yüksek miktarda karbondioksit içeriyor. Solunum ve dolaşım yolları hastalıklarına, her türlü romatizmaya, felçlere, ağrılı ve sancılı hastalıklara yararlı bir su. İçilmesi halinde ise karaciğer, safra kesesi rahatsızlıklarına ve beslenme bozukluklarına iyi geliyor. Kaplıcanın bulunduğu bölgede Roma dönemine ait hamam kalıntıları da ortaya çıkarılmış.

Emirfakılı Kaplıcası: Uşak'ın en tanınmış kaplıcaları arasında sayılan kaplıca merkez ilçeye bağlı Güre beldesinin 10 kilometre kuzeybatısında, Emirfakılı köyü yakınlarında bulunuyor. 'Ey-nehan Kaplıcası' ya da 'Emirfakılı-Emir Fakih Kaplıcası' diye de anılan kaplıca romatizmal hastalıklara, kırıkçık sekellerine ve ağrılı hastalıklara iyi gelen bir suya sahip.

Örencik Kaplıcası: Uşak-İzmir karayolu üzerinde Güre köyüne 10 kilometre uzaklıkta bulunuyor. 14 lt/sn. debiye sahip olan kaplıca sularının sıcaklığı 38 derece. Karaciğer, mide, cilt hastalıkları ve mide rahatsızlıklarına iyi geliyor.

diseases was declared a tourist center in 2004 with a council of ministers' decision.

Famous thermal springs in the region and their qualities are as follows:

Sürmecik Thermal Spring: This thermal spring which is also called "Sürmeli Thermal Spring" is located on 6-km southwest of Ören and Gedikler villages of Banaz district. This thermal spring is widely preferred by people living in the region. It's said that its healing water is useful for various diseases.

Aksaz Thermal Spring: It's located on a distance of 25 kilometers from the district center of Ulubey, within the borders of Bekimiş village along the Aksaz stream. It's known as 'Aksaz Hammam' in the region. Its water which is considered as part of sulphated warm mineral waters also consists of carbon dioxide in large amounts. This water is good for respiratory and circulatory diseases, all types of rheumatism, strokes and painful and dolorous diseases. When consumed, it's good for liver and gallbladder diseases and nutritional deficiencies. Hammam ruins dating back to the Roman area have been uncovered in the region, where the thermal spring is located.

Emirfakılı Thermal Spring: This thermal spring, which is regarded as one of the most famous ones in Uşak, is located 10-km northwest of the town of Güre, near the Emirfakılı village. This thermal spring which is also called 'Ey-nehan Thermal Spring' or 'Emirfakılı-Emir Fakih Thermal Spring' is useful for rheumatic diseases, fracture-dislocation sequellae and painful diseases.

Örencik Thermal Spring: It's located on a distance of 10 kilometers from the Güre village on Uşak-İzmir highway. The thermal spring with a flow rate of 14 lt/sn has a temperature of 38 degrees. It's good for liver, stomach and skin diseases.

VANGAZ YENİ YATIRIMLAR İÇİN İMAR PLANINI BEKLİYOR

VANGAZ WAITING FOR DEVELOPMENT PLAN FOR NEW INVESTMENTS

ERKAN DEDE

VANGAZ Bölge Müdür Vekili
Regional Acting Director of VANGAZ

Van'da beş yıl içerisinde yapılan yatırımlar sonucunda 16 mahallenin doğal gaz altyapısı tamamlanarak 24 bin 300'ün üzerinde aboneye ulaşıldı. Aktif sayaç sayısı 17.600 olan VANGAZ, yeni yatırımlar için imar planının netleşmesini bekliyor.

As a result of investments made in the last five years in Van, natural gas infrastructure has been completed in 16 neighborhoods and the number of subscribers climbed to more than 24,300. VANGAZ, consisting of more than 17,600 active counters, is waiting for development plan to be become clear for new investments.

Van şehriden oluşan dağıtım bölgesinde doğal gaz dağıtım faaliyeti yapmak üzere 18 Ekim 2007 tarihinde lisans alan AKSA Van Doğal Gaz A. Ş. (VANGAZ), ilk etapta acil olarak doğal gaz talep eden Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'ne doğal gaz arzı sağlanması için çalışmalara başladı. Yapılan altyapı yatırımları sonucunda 13 Mart 2008'de Yüzüncü Yıl Üniversitesi'ne, 31 Ekim 2008 tarihinde de Van şehir merkezine doğal gaz arzı sağlandı. Mayıs 2009 tarihinde Van Organize Sanayi Bölgesi'ne gaz arzı sağlanmasıyla birlikte OSB içindeki 115 MW'lık kombine çevrim doğal gaz santrali devreye girerek enerji üretimine başladı.

17 Bin 300 Aktif Sayaç Var

Lisans bölgesinde gerçekleştirilen yatırımlar ve ulaşılan abone sayıları hakkında bilgi veren VANGAZ Bölge Müdür Vekili Erkan Dede, geçen 5 yıllık süre içerisinde 36 kilometre çelik, 181 kilometre polietilen hat ve 56 kilometre servis hattı imalatı yatırımları ile 16 mahallenin doğal gaz altyapısının tamamlandığını söylüyor. Erkan Dede sözlerini şöyle sürdürüyor:

Licensed on October 18, 2007 in order to carry out natural gas distribution activities in its distribution area that covers the city of Van, AKSA Van Natural Gas Inc. (VANGAZ) has initiated work to make natural gas supply to Yüzüncü Yıl University in Van, which has urgently demanded gas at the first stage. As a result of the investments made, natural gas was supplied to Yüzüncü Yıl University on March 13, 2008 and to the city center of Van on October 31, 2008. After the Organized Industrial Zone (OSB) of Van has been supplied with gas in May 2009, a natural gas combined cycle plant of 115 MW was launched within the OSB and energy production was initiated.

17, 300 Active Counters

Touching on the investments made in license area and the current number of subscribers, Regional Acting Director of VANGAZ Erkan Dede says that they have completed natural gas infrastructure in 16 neighborhoods in the last five years with production investments of 36 kilometers of steel and 181 kilometers of polyethylene lines and 56 kilometers of service lines. Erkan Dede continues to say the following:

"Bugün itibariyle 24 bin 300'ün üzerinde aboneye ulaştık. Aktif sayaç sayısı ise 17.600. VANGAZ'ın abonelerinin yüzde 90'ını daha çok konut tipi abonelikler oluşturuyor. Bununla birlikte kamu binaları ve bölgedeki sanayi kuruluşlarına da doğal gaz dağıtım yapıyoruz. Bu çerçevede kuruluş çalışmalarını devam eden ikinci OSB'ye gaz arzı sağlanmasına yönelik proje çalışmalarımız devam ediyor. Önümüzdeki yıllarda ulaşılamayan mahallelere ulaşarak, özellikle kış aylarında kendini oldukça fazla hissettiren hava kirliliğini azaltmayı hedefliyoruz."

Gaz Şebekesi Depremde Hiçbir Hasar Almadı

Erkan Dede, Van'da meydana gelen iki büyük depremde doğal gaz şebekesi hiçbir hasar olmadığını, tedbir amacıyla yıkılan binaların olduğu bazı bölgelerde gaz arzının durdurulduğunu ve dağıtım sektörleri ve servis kutularının kontrolü yapılarak kademeli olarak tekrar gaz arzı sağlandığını söylüyor. Depremde orta ve yüksek hasar alan ve yıkım kararı çıkan binaların servis kutuları sökülerek, servis hattının körlendiğini anlatan Erkan Dede, deprem sonucu oluşan mücbir sebepler dolayısıyla EPDK'ya başvurduklarını ve VANGAZ'ın 5 yıl olan yatırım yükümlülüğünün 8 yıla çıkartıldığını belirtiyor. Bu dönemde depremde hasar gören hizmet ofisi boşaltıldı. Bir süre konteynerde hizmet veren VANGAZ, yeni ofisin açılmasıyla tekrar yerleşik düzene geçti.

Van'da halihazırda toplam 44 İç Tesisat ve Servis Hattı Sertifika sahibi firma bulunuyor ancak bu firmalardan 25'i aktif olarak faaliyet gösteriyor. Şehrin depremden sonra yavaşlayan ekonomisi tekrar canlanmaya başlarken, çok sayıda konut projesi gündeme geldi. VANGAZ Bölge Müdür Vekili Erkan Dede, bu dönemde artan abone talebine cevap

"As from today, we have reached more than 24,300 subscribers. The number of active counters is 17,600. Household-type subscriptions correspond to 90 percent of VANGAZ subscribers. Moreover, we distribute natural gas to public buildings and industrial enterprises in the region. Within this framework, we are continuing to work on a project aimed at making gas supply to the second OCB on which establishment efforts are underway. In the upcoming years, we aim to reach the neighborhoods that have not been reached before, and decrease the air pollution that has made its presence considerably felt particularly in winter months."

Gas network has not been damaged by the earthquake

Erkan Dede says that natural gas network has not been damaged by two massive earthquakes that occurred in Van, gas supply has been stopped as a precaution in some regions where the buildings were destroyed, distribution sectors and service boxes have been checked and gas supply has been gradually restarted. Stating that service boxes have been removed from the buildings which were damaged on a medium and high level and decided to be demolished and that the service line has been blinded, Erkan Dede says that they have applied to EMRA due to force majeure deriving from the earthquake and extended the duration of obligation from five years to eight years. During this period, the service office which has been damaged by the earthquake was emptied. VANGAZ has furnished services in a container for a while, and then settled with the opening of new office.

There are currently a total of 44 companies holding the Certificate of Internal Installation and Service Line, but 25 companies out of them are actively operating. While the city economy was being recovered from stagnancy caused by the earthquake, many housing projects were brought to

verecek seviyede iç tesisat firmasının faaliyet göstermesi ve sektöre girmesi için özendirici çalışmalar da yaptıklarını söylüyor.

Yeni Yatırımlar İmar Planına Göre Şekillenecek

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Van Belediyesi tarafından yürütülen yeni imar planı çalışmalarının tamamlanarak görüşe açıldığını anlatan Erkan Dede, imar planının henüz netleşmemesi nedeniyle yatırım planlarını beklemeye aldıklarını dile getiriyor. Erkan Dede, sözlerine şöyle devam ediyor:

“Ayrıca, Van ilinin 2014 yılı itibarıyla büyük şehir statüsü kazanacak olması nedeniyle dağıtım lisans sınırlarımızın il sınırlarına kadar genişleyecek olması da yatırım planlarımızı etkilemektedir. Lisans genişlemesi ile ilgili olarak EPDK tarafından yayınlanacak genişlemeye ait teknik ve ekonomik kriterler henüz Kurul kararları ile netleşmediğinden gelen taleplere henüz herhangi bir cevap verme imkanımız olmadı.”

Erkan Dede, sektörün üst kuruluşu olan GAZBİR'den VANGAZ'ın lisans genişlemesi konusunda EPDK ile yakın çalışarak genişlemeye ait uygulama kriterlerinin belirlenmesinde aktif rol almasını beklediklerini vurguluyor.

VANGAZ, Van şehir merkezinde doğal gaz kullanımının yaygınlaştırılması ve daha güvenli kullanımı için site toplantıları, bilgilendirici broşürler, reklam ve abonelik kampanyalarının yanı sıra Van Belediyesi ile de ortak çalışmalar yürütüyor. Bu çalışmalar sayesinde Van'da her geçen gün doğal gaz bilinci ve doğal gaz kullanım taleplerinin arttığını belirten Erkan Dede, önümüzdeki süreçte belediye ve diğer kamu kurum kuruluşları ile koordinasyon içinde çalışmaya devam edeceklerini sözlerine ekliyor.

agenda. Regional Acting Director of VANGAZ Erkan Dede also says that they are currently working to encourage internal installation companies to display activity and enter the sector in order to meet the increasing demands in this period.

New Investments to be Shaped according to Development Plan

Stating that the work on a new development plan conducted by the Ministry of Environment and Urban Planning and the Municipality of Van has been finalized and opened to discussion, Erkan Dede says that they had to suspend their investment plans, as the development plan is not clear yet. Erkan Dede continues to say the following:

“Furthermore, our investment plans are influenced by the fact that the province of Van will become a metropolitan as of the year 2014 and the borders of our distribution license will be extended up to city borders. As the technical and economic criteria about expansion to be published by EMRA with regard to license expansion have not become clear with a Board decision, we couldn't have responded to any demand yet.”

Erkan Dede underlines that they expect GAZBİR, a senior institution in the sector, to work closely with EMRA concerning the license expansion of VANGAZ and play an active role in terms of determining the application criteria for expansion.

VANGAZ conducts site meetings, informative brochures, advertisements and subscription campaigns for wider and safer use of natural gas in the city center of Van, and work in cooperation with the Municipality of Van as well. Erkan Dede says that awareness about natural gas and also natural gas demands is boosted everyday in Van thanks to such efforts, adding that they will continue to work in coordination with the municipality and other public institutions and organizations in the upcoming period.

LEGENDARY LAKE OF TURKEY
LAKE VAN

VAN GÖLÜ

TÜRKİYE'NİN EFSANEVİ GÖLÜ

Van Gölü'nde yöre halkına göre bir canavar yaşamaktadır. 1993 yılına dek adından hiç söz edilmeyen bu “efsanevi” yaratığı bugüne dek gördüğünü iddia eden 1000'in üzerinde kişi var.

According to people in the region, there is a monster living in Lake Van. There are over 1,000 people who claim that they saw this “legendary” creature, which has never been mentioned until the year 1993.

Yaklaşık 200 bin yıl önce, Buzul Çağ'ın ortalarında, Nemrut Dağı'ndan akan lavlar uzunluğu 60 kilometreyi aşan bir akım oluşturur. Bu akım Van Çukuru ile Muş Çukuru arasındaki su akımını engelleyince Türkiye'nin en büyük gölü olan Van Gölü ya da yöresel adıyla Van Denizi meydana gelir...

Van Gölü aynı zamanda dünyanın sodalı en büyük gölü olarak kabul ediliyor. Bugün hala gölün batısında ve kuzeybatısında sönmüş volkanlar bulunuyor. Bir rivayete göre, Doğu Toroslar'ın erozyona uğraması sonucu Van Gölü'ndeki suların Dicle'ye dökülüp, gölün küçüleceği ya da yok olacağı düşünülüyor. Göl üzerinde feribotlarla Tatvan-Van demiryolu bağlantısı sağlanıyor. İstanbul-Tahran demiryolu hatlarını da birbirine bağlayan demiryolu 1970'lerde yapılmış.

Hem tatlısu hem de deniz ekosistemlerinden farklı bir sucul ekosistemi var Van Gölü'nün... Suları tuzlu ve sodalı. Göl suyu tuzluluk oranı yüzde 0.19, pH'ı ise 9.8. Bu yüzden Van Gölü yüksek rakıma ve sert kışlara rağmen donmuyor. Göl su seviyesi iklimle bağlı olarak yükselip, düşüyor. Gölün tuzlu-sodali su yapısı, biyolojik çeşitliliği sınırlamasına rağmen Van sazlığında kuluçkaya yatan yaz ördeği, gölün batısındaki yarımada üreyen toy, adalarda kuluçkaya yatan Van Gölü martısı ve Van Gölü'ne özgü bir balık türü olan inci kefalı gölün uluslararası öneme sahip sulak alanlar içerisinde yer almasını sağlıyor.

Gizemli Tarihin İzleri Adalarda Saklı

Van Gölü'nde pek çok ada bulunuyor. En çok ilgi çeken adalar ise gölün doğusunda yer alan Akdamar, Çarpanak, Adır ve Kuş adaları... Turistlik özelliğe sahip olan bu adalar 1990 yılında Arkeolojik Sit Alanı ilan edilmişler. Adalarda ve sahil boyunca yer alan Ermeni kilisesi ve manastır kalıntıları da turizm açısından bölgeye ayrı bir değer katıyor. Bu kiliselerden en iyi korunana ise Akdamar Adası'nda 10'ncü yüzyılda yapılan Kutsal Haç Kilisesi... Kral Gagik Artzruni tarafından 915 ve 921 yılları arasında inşa edilen kilisenin dış

The lava flowing from Mount Nemrut creates a flow with a length of over 60 kilometers in the middle of Ice Age, around 200,000 years ago. When this flow blocks the water flow between Van Pit and Muş Pit, the largest lake in Turkey, namely, Lake Van, or the Sea of Van in colloquial language, emerges...

Lake Van is also regarded as the largest mineral lake in the world. Today there are extinct volcanoes available on western and northwestern sides of the lake. Rumor has it that the water in Lake Van will flow into Tigris and make the lake smaller or destroyed, as a result of the erosion suffered by Eastern Taurus Mountains. Tatvan-Van railway connection is ensured by ferries on the lake. This railway which also connects Istanbul-Tehran railway lines was constructed in 1970's.

Lake Van consists of an aquatic ecosystem that differs from both fresh water and sea ecosystems... Its water is salty and mineral. Salinity rate of the lake is 0.19 percent with a pH level of 9.8. As a result, Lake Van wouldn't freeze, despite high altitude and harsh winters. The water level in the lake rises and falls, depending on climate. Although salty-mineral structure of the lake hinders biological diversity, the marbled teal incubating on the reeds of Van, the bustard reproducing on the peninsula on western side of the lake, the seagull of

duvarlardaki rölyefler kutsal kitaba ait Adam and Eve (Adem ve Havva), Jonah and the whale (Yunus ve Balina), David Davud ve Goliath (Golyat) gibi hikayeler sunar. Diğer önemli tarihsel anıt gölün doğu kıyısındaki Van Kalesi'dir. Modern Van şehri bu kalenin doğusunda yer alıyor.

Akdamar Adası

Akdamar Adası (Ahtamar, Akhtamar biçimlerinde de yazılıyor.) Van Gölü'nün içinde yer alan en büyük ada. Adanın adının nereden geldiğine dair yaygın halk hikayesine göre, zamanında bu adada yaşayan baş keşişin güzelliği dillere destan Tamara adında bir kıza vardır. Adanın çevresindeki köylerde çobanlık yapan Müslüman bir genç bu kıza aşık olur. Bu genç Tamara'yla buluşmak için her gece adaya yüzer. Tamara ise gece karanlığında yerini belli etmek için onu bir fenerle bekler. Bundan haberdar olan kızın babası, fırtınalı bir gecede elinde fenerle adanın kıyısına iner ve sürekli yer değiştirerek gencin boşuna yüzüp, gücünü yitirmesine neden olur. Yüzmekten gücünü yitirip, yorulan genç çoban boğulur ve boğulmadan önce son nefesiyle "Ah Tamara!" diye haykırır. Bunu duyan kız da hemen ardından kendini gölün sularına bırakarak boğulur. Ah Tamara! isminin zamanla Ahtamar biçimini aldığı anlatılır. En eski kaynaklarda adanın adı, Gevaş bölgesinde hüküm süren Ermeni Rştuni sülalesine atfen Rştunik Adası olarak geçiyor.

Ahtamar Adası'ndaki Surp Haç kilisesi, Kudüs'ten İnan'a kaçırıldıktan sonra 7. yüzyılda Van yöresine getirildiği rivayet edilen Hakiki Haç'ın bir parçasını barındırmak amacıyla Kral I. Gagik'in emriyle 915-921 yıllarında Mimar Manuel tarafından inşa edilmiş. Adanın güney doğusuna kurulmuş olan kilise, mimari açıdan Ortaçağ Ermeni sanatının en parlak eserleri arasında sayılıyor. Kızıl andezit taşından inşa edilen kilisenin dış cephesi, alçak rölyef şeklinde işlenmiş zengin bitki

Lake Van incubating on islands and the pearl mullet which is peculiar to Lake Van ensure that the lake is covered by internationally important wetlands.

Traces of Mysterious History are hidden in Islands

There are a great many islands on Lake Van. The islands that attract the highest degree of attention are Akdamar, Çarpanak, Adir and Kuş islands which are located on eastern side of the lake... These touristy islands were declared as archeologically protected areas in 1990. The ruins of an Armenian church and monastery which are located on islands and along the shore add peculiar value to the region in terms of tourism. The best protected one among these churches is the Church of the Holy Cross which was constructed in the 10th century... Such stories as Adam and Eve (Adem ve Havva), Jonah and the whale (Yunus ve Balina), David Davud and Goliath (Golyat) from the Bible decorate the reliefs on external walls of the church which was constructed by King Gagik Artzruni between 915 and 921. Located on eastern side of the lake, Van Castle is another important historical monument. The modern city of Van is on the eastern side of this castle.

Akdamar Island

Akdamar Island (also written as Ahtamar, Akhtamar) is the largest lake on Lake Van. According to common myth about original name of the island, there is a gorgeous girl named Tamara who is the daughter of an abbot living on the island. A young, Muslim shepherd working in villages surrounding the island falls in love with this girl. This young man swims to the island every night to meet with Tamara. Tamara also waits for him with a lamp in her hand in order to hide herself in the darkness of the night. The father of the girl realizes the situation, goes down the island shore with a lamp in his hand in a stormy night, continuously changes his place and causes the young man to swim in vain

ve hayvan motifleriyle ve Kutsal Kitap'tan alınma sahnelerle bezeli. Kilise bu özelliğiyle Ermeni mimari tarihi içinde eşsiz bir konuma sahip.

Doğudaki birçok başka Ermeni anıtı ile birlikte Ahtamar Kilisesi'nin de 1951'de hükümet emriyle yıkımı kararlaştırılmış, 25 Haziran 1951'de başlatılan yıkım çalışması o dönemde genç bir gazeteci olan ve tesadüfen olaydan haberdar olan Yaşar Kemal'in müdahalesiyle durdurulmuş. Yıllarca bakımsız olarak kalan kilise 2005-2007 döneminde Kültür ve Turizm Bakanlığı öncülüğünde, Türkiye Ermenileri ve komşu Ermenistan ile ilişkilerin geliştirilmesine yönelik bir adım olarak, 1.5 milyon dolar harcanarak restore edildi. Restorasyon çalışması bazı uluslararası kültür çevrelerinde "siyasi amaçlı" olarak tanımlansa da kilise 29 Mart 2007'de Kültür Bakanı ve Ermenistan Kültür Bakan Yardımcısının katılımıyla müze olarak tekrar açıldı.

Van Gölü Canavarı

Çevresi karadan 430 kilometre uzunluğunda olan Van Gölü'nde yöre halkına göre bir canavar yaşamaktadır. 1993 yılına dek adından hiç söz edilmeyen bu "efsanevi" yaratığı, bugüne dek gördüğünü iddia eden 1000'in üzerinde kişi var. Yapılan araştırmalar ise göldeki ilk canavar vakasının 1889 yılında yaşandığını gösteriyor. Dönemin İstanbul'da yayın yapan Saadet gazetesinin, 28 Şaban 1306 (29 Nisan 1889) tarihli 1323 no'lu nüshasında, canavarın Van Gölü'nde abdest almak isteyen bir kişiyi kapıp göle sürüklediği haberi yer alıyor.

and lose strength. The young shepherd gets exhausted from swimming and loses strength, gets drowned and shouts out with his last breath before he dies, saying, "Ah Tamara!" The girl hears him, immediately leaves herself into water and gets drowned. It's said that the saying Ah Tamara! has turned into Ahtamar in the course of time. In ancient sources, name of the island is indicated as Rştunik Island as a reference to the Armenian Rştuni family that has reigned the Gevaş region.

The Holy Cross Church on Ahtamar Island has been built by Architect Manuel in 915-921 with the order of King Gagik I to maintain a piece of the Original Cross which has been allegedly smuggled from Jerusalem to Iran and then brought into the region of Van during the 7th century. The church which was constructed on southeastern side of the island is regarded as one of the brightest works of the Middle Age Armenian art in terms of architecture. The church façade which was made of red andesite stone is decorated with enriched plant and animal motifs and some scenes from the Bible as well. As a result, the church has a unique place in the history of Armenian architecture.

Besides many Armenian monuments on the east, it was decided to demolish Ahtamar Church with a government order in 1951, but the destruction work was stopped with an intervention made by Yaşar Kemal, who was then a young journalist, hearing about the incident as a coincidence. The church has been neglected for many years, and then restored for 1.5 American dollars as a step aimed at developing the relations with Turkish Armenians and neighborhood Armenia under the auspices of the Ministry of Culture and Tourism during the period of 2005-2007. Although the restoration work has been defined as a "political purpose" by some international circles of culture, the church was reopened as a museum with the participation of Minister of Culture and Armenian Deputy Minister of Culture on March 29, 2007.

The Lake Van Monster

According to people in the region, there is a monster living in Lake Van with a terrestrial perimeter of 430 kilometers. There are over 1,000 people who claim that they saw this "legendary" creature, which has never been mentioned until the year 1993. Researches show that the first incident of monster in the lake occurred in 1889. The Saadet daily which was published then in Istanbul writes on 28 Shaban 1306 (April 29, 1889) in a copy dated 1323 that the monster has grabbed and dragged a person, who was trying to perform an ablution in Lake Van.

Varlığı gördüklerini söyleyen kişilerin belirttiklerine göre canavar 15 metre uzunluğunda, sırtında sivri çıkıntıları olan, Plesiosaur ya da Ichthyosaurus benzeri bir varlık. Zamanla bu varlığı gördüğünü iddia edenlerin sayısı artınca olay medyaya da yansıyor ve bunun üzerine hükümet bölgeye bir bilimsel araştırma ekibi gönderiyor. Ancak yapılan araştırmalar sonucunda gölde olağandışı herhangi bir varlığın olduğuna ilişkin hiçbir iz bulunamıyor.

Birkaç yıl sonra Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde öğretim üyeliği yapan Ünal Kozak adlı kişi gölde yaptığı araştırmalar sırasında yaratık ile karşılaştığını ve kameraya almayı başardığını iddia ederek çekmiş olduğu videoyu analiz için ilgili kuruluşlara gönderir. Konu hakkında bir de kitap yazmış olmasına karşın video ile ilgili gösterilenler kabul görmez. Eleştiriler ise kamera açısının hiç sol yana kaymadığı bunun nedeninin bu tarafta yaratığı ipe çeken bir tekne bulunduğu yönündedir. Cambridge Üniversitesi'nde de biyologlarca izlenen kayıta yaratığın hiçbir yöne sapmadan dümdüz bir yol izlemesi de bunun, bir tekne tarafından çekilen bir maket olduğu kuşkuvarını uyandırır.

Söylenti çıkarılanların amaçlarının bölgeye turist çekmek olduğu ileri sürülse de bugüne kadar söylentileri araştırmak amacıyla bölgede pek çok bilimsel araştırma ekibi çalışmalar yapmıştır. Bugün Van'ın Gevaş ilçesi merkezinde bu canavar anısına yaklaşık 4 metre yüksekliğinde bir heykel dikilmiştir. Bunun yanında pek çok kişi söylentinin bölge turizmini büyük ölçüde canlandırdığını ve ziyaretçilerden büyük ilgi gördüğünü belirtiyor.

As mentioned by those who have allegedly seen the monster, it is like Plesiosaur or Ichthyosaurus with a length of 15 meters and sharp pieces on its back. As the number of people who claim to have seen the creature increases in the course of time, the issue is covered by media and the government sends a scientific research team to the region. Nevertheless, no trace is found about the existence of any extraordinary creature in the lake as a result of the research.

In a couple of years, Ünal Kozak, a lecturer at the Yüzüncü Yıl University in Van, claims that he has encountered the creature during his surveys on the lake and succeeded in videotaping it, and then sends the video that he has recorded to relevant institutions to be analyzed. Although he has also written a book about the issue, his video images are not accepted. The critics say that camera angle never shows the left side because of the existence of a boat, pulling the creature with a rope on that side. The video record which has been seen by biologists from the Cambridge University shows that the creature follows a road straight ahead without turning to any direction, and thus people start to doubt about the existence of a dummy pulled by a boat.

It's argued that those rumoring about it have tried to attract tourists to the region, but many scientific research teams have conducted studies in the region until now in order to carry out researches about such rumors. A statue with a length of approximately 4 meters has been erected in memory of this monster in the district center of Gevaş in Van. Furthermore, many people say that such rumors have boosted tourism in the region to a great extent, causing visitors to show great interest.

ARMADAŞ, GENİŞLEME YATIRIMLARINA START VERDİ

ARMADAŞ INITIATES EXPANSION INVESTMENTS

Afşin, Elbistan, Göksu, Pazarcık, ve Narlı'nın ARMADAŞ'ın dağıtım bölgesine dahil edilmesinin ardından proje çalışmalarına başlandı. Pazarcık ve Narlı'da bir ay içerisinde, Afşin ve Elbistan'da ise iletim sisteminin ulaşmasıyla birlikte yatırımlara başlanması planlanıyor.

YAŞAR ÇIKIŞ

ARMADAŞ Genel Koordinatörü
ARMADAŞ General Coordinator

After Afşin, Elbistan, Göksu, Pazarcık and Narlı have been included in the distribution area of ARMADAŞ, project work was initiated. It's planned to initiate investments in Pazarcık and Narlı in one month, and then in Afşin and Elbistan, once the transmission system is delivered.

ARMADAŞ, Kahramanmaraş, Türkoğlu, Kılılı, Karacasu ve Kavaklı bölgelerinin dağıtım lisansını 14 Temmuz 2005 tarihinde aldı. Bölgeye ilk gaz 2006 yılının Aralık ayında verildi.

Arsan Doğal Gaz Dağıtım A.Ş. (ARMADAŞ) Genel Koordinatörü Yaşar Çikiş'in verdiği bilgilere göre, şu anda aboneler ağırlıklı olarak şehrin toplu konut alanının olduğu yerlerde bulunuyor. 8'nci yılını doldurmak üzere olan ARMADAŞ'ta, yeni tarife dönemi ile ilgili hazırlıklara da başlamış durumda.

Kahramanmaraş'ta genişleme yatırımlarını alan ARMADAŞ, Afşin, Elbistan, Göksu, Pazarcık, ve Narlı'nın dağıtım bölgesine dahil edilmesinin kararının EPDK'dan çıkmasının ardından proje çalışmalarına başladı. Bu kapsamda, Pazarcık ve Narlı'da bir ay içerisinde yatırımlarına başlanması, Afşin ve Elbistan tarafına ise iletim sisteminin ulaşmasıyla birlikte yatırımlara başlanması planlanıyor.

ARMADAŞ was granted the distribution license of Kahramanmaraş, Türkoğlu, Kılılı, Karacasu and Kavaklı regions on July 14, 2005. Gas was delivered to the region for the first time in December 2006.

According to information given by Arsan Natural Gas Distribution Inc. (ARMADAŞ) General Coordinator Yaşar Çikiş, subscribers are today living mostly in the areas encompassing collective housings of the city. Preparations regarding the new tariff term have been initiated in ARMADAŞ which is about to enjoy its eight anniversary.

Having taken expansion investments in Kahramanmaraş, ARMADAŞ initiated its project work, after EMRA has decided to include Afşin, Elbistan, Göksu, Pazarcık and Narlı into its distribution area. Within this framework, it's planned to initiate investments in Pazarcık and Narlı in one month, and then in Afşin and Elbistan, once the transmission system is delivered.

Penetrasyon istenilen seviyede değil

ARMADAŞ Genel Koordinatörü Yaşar Çıkış, Kahramanmaraş'ta mücbir sebepler dışında, hemen hemen yüzde 90 oranında yatırımların tamamlandığını söylüyor. Halen yeni bölgelerde yatırım yaptıklarını belirten Yaşar Çıkış, tüketim hızla arttığını ancak abone sayısının kömür kullanımı nedeniyle istedikleri seviyelerde olmadığını belirtiyor. Penetrasyonun ilk 4-5 yılda çok kötü olduğunu ancak son 2 yıldır fena gitmediğini ifade eden Yaşar Çıkış, bunda kömür fiyatlarının etkisi olduğunu vurguluyor.

Çıkış'ın verdiği bilgilere göre ARMADAŞ'ın lisans bölgesinde bulunan sanayi kuruluşları büyük ölçüde doğal gazla geçmiş durumda. Yaşar Çıkış, sanayide kuvvet santrallerinde ağırlıklı olarak enerji kullanılan yerlerde kömür, proses kısmında ise doğal gaz kullanıldığını ifade ediyor. Geçen 8 yıllık sürede Kahramanmaraş halkının doğal gazla ısındığını ve yavaş da olsa doğal gaz kullanmaya başladıklarını dile getiren Yaşar Çıkış, kamu binalarının tamamının ise doğal gaz kullandığını kaydediyor.

ARMADAŞ'ın genişleme yatırımları kapsamında lisan bölgesine dahil edilen kömür merkezi Elbistan'da beklenenin aksine doğal tüketiminin iyi olacağı tahmin ediliyor. ARMADAŞ'ın bu konuda bölgede yaptığı araştırma sonuçlarına göre insanlar kömür yerine temiz, kolay ve konforlu yakıt kullanmak istiyor. ARMADAŞ'ın Elbistan'da öncelik verdiği konulardan birisi de Afşin-Elbistan Termik Santraline gaz gitmesini sağlamak. Santralde ateşleme yakıtı olarak kömürü, dur-kalk'larda kazanı belli rejime getirmek için ise gaz kullanılması planlanıyor. Bu da bölgedeki doğal gaz tüketiminin artmasını sağlayacak.

Penetration is not on the desired level

ARMADAŞ General Coordinator Yaşar Çıkış says that investments have been completed by nearly 90 percent in Kahramanmaraş, except force majeure. Stating that they keep on making investments in new regions, Yaşar Çıkış says that consumption has rapidly increased, but the number of subscribers is not on the desired level due to use of coal. Yaşar Çıkış underlines that penetration was considerably poor in the first four-five years, but it has been not so bad for the last two years, adding that coal prices create an impact on this situation.

According to information given by Çıkış, industrial organizations within the license area of ARMADAŞ have started to use natural gas to a great extent. Yaşar Çıkış says that coal is mostly used in places where energy is utilized and natural gas is used in the process part of power plants in industry. Stating that the people living in Kahramanmaraş has been warm towards the use of natural gas in the last eight years and using natural gas tough in low amounts, Yaşar Çıkış says that all of the public buildings use natural gas.

Contrary to expectations, it's estimated that the natural consumption would be good in Elbistan, namely, the coal center which was included in license area as part of ARMADAŞ' expansion investments. According to results of a survey about the issue which was conducted by ARMADAŞ in the region, people want to use clean, simple and comfortable fuel instead of coal. One of the issues in priority for ARMADAŞ in Elbistan is to ensure that gas is delivered to Afşin-Elbistan Thermal Plant. It's planned to install gas in order to bring the coal as ignition fuel in the plant and the boiler in start-stops into a certain regime. Accordingly, natural gas consumption will increase in the region.

Yaşar Çıkış, gaz tüketiminin konut bazında da fizibil olduğunu ancak mevcut tarife düzenine göre iyi bir tüketimin olmasının şirketin gelir ihtiyacını değiştirmeyeceğini vurguluyor. Tüketimin fazla olmasının en büyük faydasını vatandaşın göreceğini savunan Yaşar Çıkış, tüketim artınca hizmet bedeli olarak birim gaz başına bedelin düşeceğini, buradan da vatandaşın fayda sağlayacağını söylüyor. Gaz şirketi için çok şey değil, gelirini değiştirmiyor.

8 yıl sonunda tarife anlamında Maraş'ta nasıl bir düzen olacağı konusunda da bilgi veren Yaşar Çıkış, tarifede KAPEX'ten kaynaklanan yükselmeler olacağını belirtiyor. Dağıtım şirketlerinin en büyük dezavantajının ilk 8 yıl için bütün masrafları kısarak aşırı fedakarlık yaparak çalışmaları olduğunu ifade eden Yaşar Çıkış, "Bir ölçüde bunu tam kadro şeklinde aşırı fedakarlık yaparak çalıştık. Bazen grup şirketlerinden mevcut gaz şirketlerini finanse ettik. Çünkü gaz şirketleri kredi kullanan kuruluşlar. Reel masraflarını personel gideri gibi şeyleri ana şirketten sübvansede etmiş olmasaydık bunların kredibilitesi düşürülebilirdi. İlk 8 yıl için ihaleye girerken de böyle düşündük. Tabii bu şu anda bize tarife döneminde olumsuz yansıyor. Çünkü tarife metodolojisine göre geçmiş üç yılın OPEX'leri baz alınarak bir kıyaslama yapılacak. Burada tasarruf yaptığımız için şimdi bir sıkıntıyla karşı karşıyayız. İşletme gideri düşükmüş gibi görünecek. EPDK ile bunu çözmeye çalışıyoruz, umarım çözülecek" yorumunu yapıyor.

Özel sektör ve EPDK inanılmaz başarı gösterdi

Özel sektörün doğal gaz dağıtım yatırımlarını üstlenmesiyle birlikte 2003 yılından sonra Türkiye'de ulusal iletim hattının gittiği yerlerin hepsinde doğal gaz kullanıldığına işaret eden Yaşar Çıkış, bu durumu özel sektör ve EPDK'nın "inanılmaz başarısı" olarak nitelendiriyor. Yaşar Çıkış, bu başarıyı sağlayan gruplara ve geçmişten her türlü tasarrufu, bilgi birikimini yatırıma yönlendiren insanlara biraz daha farklı bakmak gerektiğini savunuyor. Bunların yanı sıra

Yaşar Çıkış underlines that gas consumption is feasible on the basis of households, but that substantial consumption would not change the company's need for income in accordance with the current tariff order. Stating that people will yield the highest benefit from substantial consumption, Yaşar Çıkış says that gas price per unit as the service charge will decrease in parallel to high level of consumption, and thus people will be provided with benefit. This is not so important for the gas company, and its income wouldn't change, either.

Touching on the tariff order that will emerge in Maraş at the end of eight years, Yaşar Çıkış says that there will be increases to be caused by KAPEX in the tariff. Yaşar Çıkış indicates that the most important disadvantage suffered by distribution companies was to cut back on expenses and work with excessive sacrifice in the first eight years, adding, "We have worked as a full team with excessive sacrifice to a certain extent. We have occasionally financed current gas companies from group of companies, because gas companies are the institutions that use credit. If we hadn't subsidized such things as real expenses and personnel costs from the parent company, their creditability could have been decreased. While bidding for the first eight years, we thought this way. Obviously, it has currently negative repercussions on us during the tariff period, because a comparison will be made on the basis of OPEXs of the last three years according to the tariff methodology. As we have made saving at that point, we are now facing a difficulty. The operating cost is likely to seem to be low. We are trying to resolve this issue with EMRA, and I hope it will be resolved."

Private sector and EMRA were incredibly successful

Stating that natural gas was started to be used in every place where the national transmission line passes through in Turkey after the private sector has undertaken natural gas distribution investments in 2003, Yaşar Çıkış defines this situation as "incredible success" of the private sector and EMRA. Yaşar Çıkış argues that the groups who have achieved such success, as well as the people who have directed all sorts of savings and accumulation of knowledge to investments should be regarded in a slightly different way. Yaşar Çıkış says that substantial human

doğal gaz dağıtım sektöründe ciddi bir insan kaynağının da geliştiğini belirten Yaşar Çıkış, "Geçmişte BOTAŞ'ta ve ağırlıklı olarak İGDAŞ'ta yetişmiş personel vardı. Oradan çıkan insanlar çeşitli şirketlerin veya illerin başına gelerek, kendi çalıştırdığı teknik personeli de eğittiler. Burada GAZMER ve UGETAM gibi kuruluşların da katkısıyla şu anda doğal gaz sektöründe çalışıp sertifikası olmayan, ciddi anlamda eğitim görmeyen hiç kimse yok. Şu anda ciddi bir altyapı ve bilgi birikimi oluştu" diyor.

Sektörün en önemli sorunu tarife

Yaşar Çıkış'a göre sektörün bugün geldiği noktada önündeki en büyük sorun tarife. Şirketlerin ihalelere başladığı dönemle 8'nci yıl sonunda uygulamaya giren tarife metodolojisinde düşünülen mantık arasında fark olduğunu belirten Yaşar Çıkış, "Biz o zaman bir cümle şeklinde geçen fiyat-tavan yöntemi dedikleri sistemi bugünkü koşullarda gaz dağıtan şirketlerin fiyatlarının ortalaması olarak düşünmüştük. Buna bağlı olarak muhasebe yapımız, harcama yapımız buna göre düzenlenmişti. 8 yıl sonunda fiyat tarifi oluşacak, bir ölçüde 8 yıldaki mağduriyetimizi de gözecek diye düşünmüştük ama bu istediğimiz oranda olmadı. Tabii ki geçmiş fiyatlara göre bir miktar iyileştirmeler var. Ama o yapılanın karşılığı değil bu" şeklinde değerlendiriyor.

Doğal gaz ithalatı serbestleştirilmeli

Piyasada doğal gaz ithalatı ile ilgili serbest rekabet oluşmamasını sektörün ikinci önemli sorunu olarak gösteren Yaşar Çıkış, bunun biraz açılması gerektiğini, ithalat serbestisinin hem şirketlere hem de vatandaşa yarayacağını savunuyor. Yaşar Çıkış'a göre isteyen istediği gazı getirebilmeli, isteyen istediği ticareti yapabilmeli.

8 yıl sonunda şirketlerin durumunu da değerlendiren Yaşar Çıkış, şöyle devam ediyor:

"Şimdi bu nereden baktığınıza bağlı. Eğer yeni Ticaret Kanunu'na göre bakarsanız efektif olarak şirketler müflis durumda. Ama bence doğal gaz şirketlerinin yapıları güçlü. Ticari anlamda zaten güçlü grupların belli bir bölümleri şekleldeler. Biraz daha güçlendirilmeliler. Bana sorarsanız tarife metodolojisi belli ama 2016'ya kadar belli. 2016'dan sonrasının ne olacağını ben Kurul kararlarında pek göremiyorum. Burada 2016'dan sonra kurallar ne olacak diye bakmak lazım. Benin şahsi kaanatım güçlü Türk şirketleri oluşturmak lazım. Avrupalı Türkiye'de çeşitli satın almalar yapacaktır. Çünkü enerji muhteşem bir sektör. Doğal gazla ilgili sunulan raporlara baktığınızda bugünkü 43 BCM tüketimin 2020'lerde 65 BCM, 2030'larda ise 90 BCM olması bekleniyor. TANAP, Nabucco gibi projeler düşünüldüğünde Türkiye klasik hub pozisyonunda, köprü bir ülke. Bunun için gaz sektörü Türkiye'de hızlı adımlarla koşarak ilerleyecek. Burada önemli olan yerli sermayeye sahip şirketleri biraz daha güçlendirmek lazım."

Aynı zamanda GAZBİR Yönetim Kurulu üyesi olan Yaşar Çıkış, GAZBİR olarak sektörün iyileşmesi için ellerinden gelen bütün çabaları gösterdiklerini ifade ederek, "Sesimizi, bilgimizi, düşüncemizi sektör paydaşlarıyla paylaşmaya çalışıyoruz. Sık sık kurumlar ve bakanlıklarla toplantılar yapıp görüşlerimizi aktarıyoruz. Amacımız güçlü bir gaz sektörü oluşturmak" değerlendirmesini yapıyor.

resources have been developed in the natural gas distribution sector as well, adding, "In the past, there were trained personnel in BOTAŞ and mostly in İGDAŞ. People who were trained there were also appointed as administrators of various companies or districts and then trained their technical personnel as well. All of the personnel working in the natural gas sector are all certified and thoroughly trained thanks to contributions of such institutions as GAZMER and UGETAM as well. There is now a substantial accumulation of infrastructure and knowledge."

Tariff is the most important problem suffered by the sector

According to Yaşar Çıkış, tariff is currently the most important problem suffered by the sector. Yaşar Çıkış says that the reasoning that was made during the period when the companies started to bid is different than that of the tariff methodology which was put into practice at the end of eight years, adding, "At that time, we have considered the system that was called price-ceiling method and mentioned in the form of one sentence as average prices of gas distribution companies under today's circumstances. We have arranged our accounting and spending structure in accordance with that. We thought that the price tariff would be established at the end of eight years and it would consider the unjust treatment that we have suffered for eight years, but it didn't happen as much as we wished. Of course, there are some improvements compared to previous prices. But this is not the return of what has happened."

Natural gas import should be liberalized

Defining the lack of free competition with regard to natural gas import in the market as the second most important problem of the sector, Yaşar Çıkış says that this should be opened up a little more and that import liberalization would provide benefit both for the companies and people. According to Yaşar Çıkış, people should be able to bring the gas that they want and make trade as they wish.

Touching on the situation of companies at the end of eight years, Yaşar Çıkış continues to say the following:

"It depends on how you consider the issue. If you consider it in accordance with the new Commercial Law, the companies are effectively in an insolvent situation. But I think the natural gas companies have a strong structure. In commercial terms, they are certain parts of strong groups. They should be strengthened more. If you asked me, the tariff methodology is certain, but only until 2016. I don't see in the Council decisions the things that will happen after 2016. At this point, the rules to be imposed after 2016 should be considered. In my opinion, strong Turkish companies should be established. Europeans will carry out various purchases in Turkey, because energy is a magnificent sector. In line with the reports submitted with regard to natural gas, current consumption of 43 BCM is expected to reach 65 BCM in 2020s and 90 BCM in 2030s. Considering such projects as TANAP and Nabucco, Turkey is positioned as a classical hub or a bridge. As a result, the gas sector in Turkey will rapidly progress with quicksteps. At this point, what's important is to further strengthen the companies with domestic capital."

Yaşar Çıkış, who is also a board member of GAZBİR, says that they, as GAZBİR, have been making its best to improve the sector, adding, "We are trying to share our voice, knowledge and opinion with shareholders of the sector. We often hold meetings with institutions and ministries and convey our opinions. We aim to establish a strong gas sector."

TÜRKMEN DİYARI KAHRAMANMARAŞ

LAND OF TURKMENS

Ünlü Osmanlı seyyahı Evliya Çelebi ise Seyahatnamesi'nde Maraş halkı için, "Kelimatları lisan-ı Türkidir ve ekseriya halkı Türkmendir" der.

Well-known Ottoman traveler Evliya Çelebi describes in his work The Book of Travels the people living in Maraş as "those speaking Turkish and consisting of mostly Turkmens."

Kurtuluş Savaşı'ndan önceki adı Maraş olan il, savaşta Fransız işgalcilerle karşı verdiği yerel mücadeleden dolayı İstiklal Madalyası ile ödüllendirilmiş, daha sonra ise TBMM'nin verdiği kararla 7 Şubat 1973'te 'Kahraman' ünvanı almış tek ilimiz. Şair Gülten Akın, Maraş halkı için "Adamın su gibi akanıdır Maraşlı" demiş. Ünlü Osmanlı seyyahı Evliya Çelebi ise Seyahatnamesi'nde Maraş halkı için, "Kelimatları lisan-ı Türkidir ve ekseriya halkı Türkmendir" der. Maraş ve

The province which was called Maraş before the War of Independence is the only province that has been awarded with the War of Independence Medal for its local struggle against French invaders during the war and then named as 'Kahraman' (Brave) with a decision of the Turkish Grand National Assembly (TGNA) on February 7, 1973. Poet Gülten Akın has described the people living in Maraş as follows: "A person from Maraş is like a man flowing like water." Well-known Ottoman traveler

çevresinde başta Oğuzların Avşar, Bayat ve Beydili boyları çoğunlukta olmakla birlikte hemen hemen 24 Oğuz boyunun tamamı mevcuttur.

Maraş dondurmasının sırrı "salep"te saklı

Özgün Kahramanmaraş dondurması, üreticilerin uzman bilim adamlarıyla işbirliğine girerek ve ileri üretim teknolojilerinden yararlanarak bilinçli üretime yönelmeleri sonucu bugünkü kalite düzeyine erişmiş. Maraş Dondurması'nı diğer dondurmalarından ayıran önemli özelliklerden birisi oda sıcaklığında yaklaşık 5-10 dakika bekletildikten sonra 12-13° C'de, çatal ve bıçakla tüketilebilmesidir. Nispeten düşük hacim genişlemesi, kendine özgü hoş lezzeti ve aroması, ağızda çiğnenirken erime özelliğine sahip özlü, biraz çiğnenebilen elastik, tekdüze parlak beyaz rengi, erimeye karşı dayanıklı olması ve düşük ısıda niteliklerini uzun süre muhafaza etmesiyle meşhur. Maraş dondurmasının ünlenmesinde yapım tekniği yanı sıra, yörede zamanla üretimi azalma eğilimi gösteren keçi sütü ve salepin kullanılması önemli rol oynamış.

Salep dondurma yapımında Türkiye'de ilk defa Kahramanmaraş'ta kullanılmış ve Türkiye'nin diğer yörelerine de Kahramanmaraş'tan yayılmış. Özgün Maraş dondurması üretiminde kullanılan salep, Toros ve Amanos Dağları'nın 1000-1200 rakımlı belirli kesimlerinde bulunan bazı yabani orkide türlerinin yumrularından elde ediliyor. Bu salep, ürünün kendine özgü fiziksel özellikleri, lezzet ve aromasını veren bileşikleri yeterli düzeyde içeriyor.

Gurbetçilerin kıymetlisi: Kahramanmaraş tarhanası

Kahramanmaraş'a özgü bir başka tat ise tarhanası... Tadına doyum olmayan tarhana Kahramanmaraşlılar'ın vazgeçemedikleri yiyeceklerinin başında geliyor. İsteğe göre kuru, soğuk veya sıcak su ile ıslatılmış, tava içinde yağda

Evliya Çelebi describes in his work *The Book of Travels* the people living in Maraş as "those speaking Turkish and consisting of mostly Turkmens." Nearly all of 24 Oghuz clans, mostly consisting of Avşar, Bayat and Beydili tribes, are present in Maraş and its surroundings.

"Sahlep" is the secret of Maraş ice-cream

Authentic Kahramanmaraş ice-cream has reached its current quality as a result of the cooperation between producers and expert scientists and their adoption of conscious production, making use of advanced manufacturing technologies. One of the most important qualities of Maraş ice-cream that distinguishes it from other types of ice-cream is that it could be consumed with fork and knife at 12-13° C, after keeping it in room temperature for 5-10 minutes. It's famous for its relatively low volume expansion, unique taste and flavor, as well as its compact, elastic, bright and melt-proof structure that only melts in the mouth and protects its qualities at low temperature for a long time. Besides the production method, use of goat's milk and sahlep which has been declining in the region in the course of time has played an important role to make Maraş ice-cream famous.

Sahlep has been used to produce ice-cream for the first time in Kahramanmaraş in Turkey and then spread from Kahramanmaraş to other regions in Turkey. Sahlep which is used to produce authentic Maraş ice-cream is made from

kızartılmış veya sıcak kemik suyu ile ısıtılarak tüketiliyor. Kemik suyu ile ısıtılmış tarhananın tadına doyum olmuyor. Çorbasının ise mevsime göre şalgam ile tüketilmesi öneriliyor.

Kahramanmaraş tarhanası Türkiye’de bilinen bilinen tarhanadan farklı özelliklere sahip. Dövme, keçi yoğurdu, tuz ve kekikten yapılan tarhananın şekli, yapımı ve tadı Türkiye’de tek olarak nitelendiriliyor. Kahramanmaraş’ta tarhananın henüz kurumamışına firik deniliyor. Serildiği günün akşamı olan firik her çerezcede bulunabiliyor. Kurutulmuş tarhana da aynı firik gibi çerez olarak ceviz fıstık ve badem ile yeniliyor.

Kahramanmaraş tarhanası Türkiye’nin ve ve dünyanın dörtbir yanında gurbette yaşayan Kahramanmaraşlılar’ın valizler içinde götürdükleri yiyecekler içinde “en kıymetlisi” olarak nitelendiriliyor. Gurbette bulunması zor olan bu yöresel tat asırlardan beri her evde yapılıyor. Yıllar içinde Kahramanmaraş’ta tarhana üretimi de büyük bir sektör oluşturmuş ve günümüzde ilin ekonomisine katkı sağlar hale gelmiş. Hatta üretimde fabrikasyon usüle geçilerek birçok tesis bile kurulmuş. Günümüzde Günel ve Haşıroğlu şirketleri tarhana üretiminde faaliyet gösteren ünlü üreticiler olarak biliniyor.

Kahramanmaraş’ın diğer meşhur tatları ise ceviz, somak ekşisi ve fıstıktır. Genel olarak Antep fıstığı ile tanıdığınız şam fıstığı bağlarını Kahramanmaraş’ın Göllü, Kazma bağları, Pazarcık ilçesi ve Fatmalı köyü yörelerinde de görmek mümkün.

some wild types of orchid burls that are available in some parts of Toros and Amanos Mountains with an altitude of 1,000-1,200 meters. Such a sahlepe consists of unique physical characteristics, as well as the components giving the taste and aroma of the product.

Expats’ precious: Tarhana soup of Kahramanmaraş

Another taste which is peculiar to Kahramanmaraş is its tarhana (sundried food made of curd, tomato and flour)... Delicious tarhana is the most indispensable food for people living in Kahramanmaraş. Optionally, it’s served in a dry pan which is otherwise wetted with cold or hot water along with fried or hot bone broth. Tarhana which is wetted with bone broth is quite delicious. It’s suggested that the soup is served with turnip, depending on the season.

Tarhana of Kahramanmaraş differs from the ordinary tarhana in Turkey. The form, production method and taste of hand-churned tarhana, which is made of goat’s yoghurt, salt and thyme, are considered as unique in Turkey. The moist type of tarhana is called firik in Kahramanmaraş. Firik is made available on the evening of the day that it’s spread at every snack seller. Dried tarhana is also served with walnuts, peanuts and almonds as a snack, just like firik.

Tarhana of Kahramanmaraş is regarded as the “most precious” one among the food which is brought by expats from Kahramanmaraş who live in Turkey and every corner of the world in their suitcases. This local food which is quite difficult to be found in foreign lands has been home-made for many centuries. A large sector which has emerged with regard to tarhana production in Kahramanmaraş over the years is now capable of making contributions to economy of the province. The production has been even turned into the

Maraş Arslanı

Kahramanmaraş'ın çok eskiye dayanan bir tarihi olduğunun en önemli kanıtlarından biri Maraş Arslanı'dır. Bazalt'tan yapılmış aslan Maraş Kalesi'nde bulunmuş, daha sonra İstanbul Eski Şark Eserleri Müzesi'ne taşınmış. Halen müzede bulunan Maraş Arslanı tam bir Hitit eseri. Heykelin üzerinde Hitit hiyeroklifi ile yazılı uzun bir metin bulunuyor. Bu metinde; İ.Ö. 9. yüzyılda kenti yönetmiş olan Kral Halparunda'nın, babasının, dedelerinin, geçmiş kralların adları yazılıdır ve kraliyetin geçmişi hakkında bilgi verilmektedir.

Binlerce yıllık tarihe sahip olan Kahramanmaraş'ın birçok eserleri yok olmuş. Özellikle Kurtuluş Savaşı döneminde düşman ateşi tarafından zarar gören tarihi yapıların çoğu yanmış veya yıkılmış. Her yanı tarih kokan Kahramanmaraş'ın bugünlere taşıdığı önemli tarihi eserler arasında Ulu Camii, Hatuniye Camii, İklim Hatun Mescidi, Taş Medrese (Padişah kızı mezarlığı) "Bektutiye", Taş Han, Çukur Hamamı, Şeyh Adil Çeşmesi, Ceyhan Köprüsü, Süleymaniye Köprü ve Çeşmesi (Zeytun), Eshab'ı Kehf (Afşin), Kahramanmaraş Kalesi, Andırın Azgıt Kalesi, Andırın Haştırın Kalesi, Afşin Hurman Kalesi, Çukurhisar Kalesi ve Meryemcil (Geben) Kalesi gelir.

fabrication method and many facilities have been established. Today, Günel and Haşıroğlu companies are known as famous manufacturers operating in the field of tarhana production.

Other well-known tastes peculiar to Kahramanmaraş are walnuts, sumac and peanuts. The gardens of pistachio which is usually known as Antep pistachio are also present in Göllü and Kazma orchards, Pazarçık district and Fatmalı village of Kahramanmaraş.

Maraş Lion

The Maraş Lion is one of the most important evidence of the rooted history of Kahramanmaraş. A basaltic lion has been found in Maraş Castle and then brought into the Ancient Eastern Archaeological Museum in Istanbul. The Maraş Lion which is still at the museum is completely a Hittite work. There is a long text written with Hittite hieroglyph on the statue. The names of King Halparunda who has governed the city in the 9th century BC, his father and ancestors, as well as former kings are written on the text, which also gives information about royal history.

Many artifacts of Kahramanmaraş dating back to thousands of years have been destroyed. The majority of historic buildings which were destroyed by hostile fires particularly during the War of Independence are burned or destroyed. Among important historical artifacts of history-smelling Kahramanmaraş are Ulu Mosque, Hatuniye Mosque, İklim Hatun Mosque, Taş Madrasah (tomb of Sultan's daughter), "Bektutiye", Taş Han, Çukur Hamam, Şeyh Adil Fountain, Ceyhan Bridge, Süleymaniye Bridge and Fountain (Zeytun), Eshab'ı Kehf (Afşin), Kahramanmaraş Castle, Andırın Azgıt Castle, Andırın Haştırın Castle, Afşin Hurman Castle, Çukurhisar Castle and Meryemcil (Geben) Castle.

ÇEDAŞ, ÜÇ BÖLGEDE 250 BİN BBS ABONEYE HİZMET VERİYOR

ÇEDAŞ FURNISHES SERVICE TO 250,000 BBS SUBSCRIBERS IN THREE AREAS

ÇorumGaz, SürmeliGaz ve KarGaz şirketleri, Türkiye’de 5 il merkezi 11 ilçe ve 2 belde olmak üzere 1 milyon kişiyi kapsayan toplam 18 ayrı noktadaki dağıtım bölgelerinde 250 bin BBS aboneye hizmet veriyor. Bölgelerde, 2013 yılı sonu itibariyle abone sayısının 280 bin BBS’ye, orta vadede ise 350 bin BBS’ye çıkarılması hedefleniyor.

MEHMET GALİP HABOĞLU
ÇorumGaz, SürmeliGaz ve KarGaz Genel Müdür Yardımcısı
Deputy General Director of ÇorumGaz, SürmeliGaz and KarGaz

ÇorumGaz, SürmeliGaz and KarGaz companies furnish services to 250,000 BBS subscribers in a total of 18 separate distribution areas covering one million people living in five city centers, 11 districts and two towns in Turkey. The aim is to increase the number of subscribers to 280,000 BBS by the end of 2013 and to 350,000 BBS in the medium term.

Çorum Elektrik ve Doğal Gaz Ticaret A. Ş. (ÇEDAŞ), 1997 yılında çok ortaklı bir şirket olarak kuruldu. EPDK’dan Yapım Hizmet Sertifikası alan ÇEDAŞ, doğal gaz piyasasında doğal gaz dağıtım, toptan satış, mühendislik, müteahhlik, müşavirlik, projelendirme ve danışmanlık hizmetleri alanlarında faaliyet gösteriyor. ÇEDAŞ’ın 2004 yılında Çorum ili ve Sungurlu ilçesinden oluşan lisans bölgesinde ÇorumGaz ile başlayan doğal gaz dağıtım hizmetleri, daha sonra SürmeliGaz ve KarGaz şirketlerinin katılımıyla üç ayrı bölgeye yayıldı.

ÇorumGaz, SürmeliGaz ve KarGaz şirketleri ile Türkiye’de 5 il merkezi 11 ilçe ve 2 belde olmak üzere 1 milyon kişiyi kapsayan toplam 18 ayrı noktadaki doğal gaz dağıtım faaliyetlerini sürdüren ÇEDAŞ, söz konusu bölgelerde 250 bin BBS aboneye hizmet veriyor. Üç dağıtım bölgesinde de altyapı çalışmalarının yüzde 90’lık bölümü tamamlanırken, eksik kalan alanlarda yatırım faaliyetlerine devam edilerek, 250 bin

Çorum Electricity and Natural Gas Trade Inc. (ÇEDAŞ) was established in 1997 as a multi partnered company. Obtaining the construction service license from the Energy Market Regulatory Authority (EMRA), ÇEDAŞ operates in such fields as natural gas distribution, wholesale trade, engineering, construction business, consultancy, project design and counseling services in the natural gas market. The natural gas distribution services which have been initiated by ÇEDAŞ in the license area of the Çorum province and the Sungurlu district in 2004 were then spread into three separate regions with the participation of SürmeliGaz and KarGaz companies.

ÇEDAŞ maintains its natural gas distribution activities along with ÇorumGaz, SürmeliGaz and KarGaz companies in a total of 18 separate distribution areas covering one million people living in five city centers, 11 districts and two towns in Turkey, furnishing services to 250,000 BBS subscribers.

BBS seviyesinde olan abone sayısının 2013 yılı sonu itibariyle 280 bin BBS'e, ileriki yıllarda ise 350 bin BBS aboneye çıkarılması hedefleniyor.

Doğal gaz dağıtım hizmetlerinin yanı sıra EPDK'nın; 26/08/2010 tarih ve 2730/1 Sayılı Kurul Kararı ile Hattuşa Enerji Adı altında İthalat Lisansı (Spot LNG), 2730/2 Sayılı Kurul Kararı ile Toptan Satış Lisansı alan ÇEDAŞ, doğal gaz piyasasında spot LNG ithalatı ve toptan satış alanlarında da faaliyet gösteriyor.

ÇEDAŞ tarafından 23 Şubat 2004 tarihinde kurulan Çorum Doğal Gaz Dağıtım San. ve Tic. A. Ş. (ÇorumGaz), Çorum ili ve Sungurlu ilçesinden oluşan lisans bölgesinde dokuz yıldan bu yana doğal gaz dağıtım hizmeti veriyor. Şirket, geçen süre içerisinde 56 kilometre çelik hat, 460 kilometre polietilen hat ve 205 kilometre servis hattı olmak üzere toplamda 721 kilometrelik hat yatırımının yanı sıra 80 adet çelik vana, 483 adet polietilen vana ve 16.078 adet servis kutusu ile 83.555 adet sayaç montajını tamamladı. Şirket, 2013 yılı itibariyle 95.000 BBS abone sayısına ulaştı.

ÇEDAŞ, Çorum bölgesinin ardından Yozgat, Yerköy, Sorgun, Saray, Çiçekdağı, Boğazlıyan, Köseli dağıtım bölgesi lisans ihalesini üstlendi. İhalenin ardından bu bölgelerde doğal gaz dağıtım hizmeti vermek üzere 29 Ağustos 2005 yılında Sürmeli Doğal Gaz Dağıtım Sanayi ve Ticaret A. Ş. (SürmeliGaz) şirketini kurdu. Söz konusu bölgede doğal gaz dağıtım faaliyetlerine devam eden SürmeliGaz, bugüne kadar dağıtım

After completing 90 percent of its infrastructure work in three distribution areas, it currently aims to maintain investment activities in remaining areas and increase the number of its subscribers to 280,000 BBS by the end of 2013 and to 350,000 BBS in the medium term.

Besides its natural gas distribution services, ÇEDAŞ has received the Export License under the name of Hattuşa Energy with a board resolution of EMRA dated 26/08/2010 and numbered 2730/1 (Spot LNG) and the Wholesale Trade License with a board resolution numbered 2730/2, currently displaying activities in fields of LNG import and wholesale trade in the natural gas market.

Established by ÇEDAŞ on February 23, 2004, Çorum Natural Gas Distribution Industry and Trade Inc. (Çorumgaz) has been furnishing natural gas distribution services for the last nine years in a license area consisting of the Çorum province and the Sungurlu district. The company has completed the investments of a total of 721-km line covering 52 kilometers of steel lines, 460 kilometers of polyethylene lines and 205 kilometers of service lines and also finished mounting 80 steel valves, 483 polyethylene valves, 16,078 service boxes and 83,555 counters in the course of time. The number of BBS subscribers of the company has climbed to 95,000 as from the year 2013.

Following the Çorum region, ÇEDAŞ has undertaken the license tender of the distribution area of Yozgat, Yerköy,

bölgesinde 45 kilometre çelik hat, 440 kilometre polietilen hat, 190 kilometre servis hattı olmak üzere toplamda 675 km'lik hat yatırımı ile 53 adet çelik vana, 363 adet PE vana, 12.575 adet servis kutusu montajı ve 36.816 adet sayaç montajını tamamladı. SürmeliGaz'ın 2013 itibarıyla toplam 55 bin abonesi bulunuyor.

Daha sonra Karabük, Kastamonu, Çankırı, Gerede, Tosya, Kurşunlu, Korgun, Safranbolu ve Seydiler dağıtım bölgesi ihalesine giren ÇEDAŞ, bu bölgenin de doğal gaz dağıtım ihalesini kazandı. Bölgede doğal gaz dağıtım faaliyetlerini gerçekleştirmek üzere 29 Ağustos 2005 tarihinde KarGaz Doğal Gaz Dağıtım Sanayi Ticaret A. Ş. şirketi kuruldu. Halen 66 personelle bölgede doğal gaz dağıtım faaliyetlerine devam eden KarGaz, bugüne kadar 83 kilometre çelik hat, 575 kilometre PE hat, 243 kilometre servis hattı yapımı ile toplamda 900 kilometrelik hat yatırımı ve 131 adet çelik vana, 584 adet PE vana, 15.861 servis kutusu montajı ile 69.541 sayaç montajını tamamladı. Bu yatırımları sonucunda KarGaz, lisans bölgesinde 100 bin aboneye ulaştı.

Reklamlara Abone Sayısı Artırılmaya Çalışılıyor

Üç lisans bölgesindeki yatırım çalışmaları ve bugüne kadar gerçekleştirilen hizmetler konusunda bilgi veren ÇorumGaz, SürmeliGaz ve KarGaz Genel Müdür Yardımcısı Mehmet Galip Haboğlu, bölgelerdeki abone sayısının artırılması amacıyla çeşitli reklam araçlarını kullandıklarını söylüyor. Bu reklamlarda temiz ve çevreci bir yakıt olan doğal gazın güvenli, kaliteli ve konforlu özelliklerinden bahsedilerek henüz abone olmayanları aboneliğe teşvik ettiklerini ifade

Sorgun, Saray, Çiçekdağı, Boğazlıyan and Köseli. After the tender process, it has established the Sürmeli Natural Gas Distribution Industry and Trade Inc. (SürmeliGaz) on August 29, 2005 in order to furnish natural gas distribution services to these regions. Maintaining its natural gas distribution activities in the mentioned region, SürmeliGaz has completed its line investments totaling 675 kilometers, including 45 kilometers of steel lines, 440 kilometers of polyethylene lines and 190 kilometers of service lines, and also finished mounting 53 steel valves, 363 polyethylene valves, 12,575 service boxes and 36,816 counters in the distribution area until now. SürmeliGaz currently has 55,000 subscribers in 2013.

Afterwards, ÇEDAŞ entered the bidding process for the distribution area of Karabük, Kastamonu, Çankırı, Gerede, Tosya, Kurşunlu, Korgun, Safranbolu and Seydiler, and won the natural gas distribution tender in this region as well. KarGaz Natural Gas Distribution Industry and Trade Inc. was established on August 29, 2005 in order to furnish natural gas distribution services in the region. Maintaining its natural gas distribution activities in the region with a staff consisting of 66 persons, KarGaz has completed its line investments totaling 900 kilometers, including 83 kilometers of steel lines, 575 kilometers of polyethylene lines and 243 kilometers of service lines, and also finished mounting 131 steel valves, 584 polyethylene valves, 15,681 service boxes and 69,541 counters until now. As a result of such investments, the number of KarGaz subscribers climbed to 100,000 within the license area.

eden Haboğlu, “Bunun için de gazete ve dergilerde tanıtım yayınları yaparak, broşür, billboard ve raket hazırlayarak, yüz yüze tanıtım teknikleri kullanarak, yerel makamlarla, sivil toplum kuruluşlarıyla, bina yöneticisi ve apartman sakinleriyle toplantılar gerçekleştirerek abonelik sayımızı artırma çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Bu kampanya faaliyetleriyle Türkiye’ de 5 il merkezi 11 ilçe ve 2 belde olmak üzere 1 milyon kişiyi kapsayan toplam 18 ayrı noktadaki dağıtım bölgelerimizde konut, işyeri, sanayi, ibadethane ve resmi kurum abone gruplarında 250 bin BBS abone sayısına ulaşmış durumdayız” diyor.

139 Günde Çorum’a Doğal Gaz Verildi

İhale süreçlerinin ardından yoğun bir çalışma temposuyla Çorum ilinde başlayan doğal gaz yolculuğunun ilk altyapı çalışmasında bir rekora imza attıklarını ifade eden Mehmet Galip Haboğlu, 139 gün gibi çok kısa bir sürede altyapı çalışmalarını tamamlayıp doğal gaz arzı sağlamış olan ilk ve tek özel doğal gaz dağıtım şirketi olmanın gururunu yaşadıklarını vurguluyor. Yeni kurulan tüm şirketler gibi ilk yıllarda çok sıkıntılı süreçlerden geçtiklerini dile getiren Haboğlu, “Doğal gazı şehirlerimize getirmek demek, daha konforlu bir hayat yaşatmak, gelecek nesillere nefes alınabilir bir dünya bırakmak, daha ekonomik ve güvenli bir yakıtla ısınmak demektir. Bizler gece gündüz çalışarak insanımızın bu konfora ulaşmasını sağlamış, ‘doğal gazın güvenli ve kesintisiz bir şekilde kullanıcıya ulaştırılması’ hedefimizi de yerine getirmiş bulunuyoruz. Tabii bu da bizleri onurlandırıyor” yorumunu yapıyor.

Altyapının Yüzde 90’ı Bitmiş Durumda

Üç dağıtım bölgesinde de altyapı çalışmalarının yüzde 90’lık bölümünü tamamladıklarını belirten Mehmet Galip Haboğlu, eksik kalan alanların çalışmasına devam ederek, halen 250 bin BBS seviyesinde olan abone sayısını 2013 yılı sonu itibarıyla 280 bin BBS’e yükseltmeyi hedeflediklerini ifade ediyor. Haboğlu, orta vadedeki abone hedeflerinin ise 350 bin BBS abone olduğunu söylüyor.

Efforts Exerted to Increase Number of Subscribers with Advertisements

Mehmet Galip Haboğlu, Deputy General Director of ÇorumGaz, SürmeliGaz and KarGaz, gave information on the investment work and the services furnished until now in three license areas, saying that they use various means of advertisement in order to increase the number of subscribers in the region. Stating that such advertisements mention the safe, high-quality and comfortable qualities of the natural gas which he considers as a clean and environmental fuel and encourage those who are not subscribers yet to subscribe, Haboğlu says, “We are continuing our efforts aimed at increasing the number of our subscribers through promotional publications on newspapers and magazines, brochures, billboards and rackets, face-to-face introduction techniques and meetings with local authorities, non-governmental organizations, building managers and apartment building residents towards this end. The number of our BBS subscribers has reached 250,000 in subscription groups of households, offices, industry, places of worship and government agencies in our distribution areas covering 18 separate points and 1 million people living in five city centers, 11 districts and two towns in Turkey through such campaign activities.”

Natural Gas Delivered to Çorum in 139 Days

Stating that they have broken a record with their first infrastructure work of heir natural gas journey that has started in the province of Çorum with a quite busy work schedule following the tender process, Mehmet Galip Haboğlu underlines that they enjoy the proud of becoming the first and only private natural gas distribution company that has completed the infrastructure work and providing natural gas supply in such a short period of time of 139 days. Underlining that they have suffered quite difficult times during the initial years just like all the newly established companies, Haboğlu says, “Providing our cities with natural gas referred to leading a more comfortable life, ensuring that the next generations could enjoy a breathable world and getting warm with a more economical and safe fuel. We have worked for days and

Sektöre İvme Kazandıracak Yazılımlar

Şirket içi çalışmalar konusunda da bilgi veren Haboğlu, insan kaynakları merkezi tarafından şirket personellerinin periyodik eğitimlerine devam ederek, güncellenen teknoloji ve mevzuatlarla birlikte hareket ettiklerini, bu kapsamda Bilgi Teknolojileri Müdürlüğü tarafından sektöre ivme kazandıracak çeşitli yazılım çalışmalarının ise halen devam ettiğini kaydediyor. Haboğlu, sözlerine şöyle devam ediyor:

“Şirket içerisindeki birimlerin (harita-etüt, proje, işletme ve yapım, bakım-onarım-acil, insan kaynakları, muhasebe ve finans, müşteri hizmetleri) tüm çalışmalarına saniyeler içerisinde ulaşabilecekleri bir programın tasarımı için çalışmalarımız devam ediyor. Harita Altyapı bilgi sistemlerinde ise sona yaklaşmış bulunuyoruz. On-line sayaç okuma ve dijital gaz çuma ile ilgili faaliyetlerimizi bitirdik ve şu anda bu sistemleri kullanmaktayız. İlerleyen yıllarda doğal gaz kullanmayan ev kalmaması temennimizi gerçekleştireceğimize inanıyoruz.”

Doğal Gaz Zammı Haberleri Yanıltıcı

Mehmet Galip Haboğlu, doğal gaz dağıtım faaliyetleri sırasında en çok çekindikleri konuyu ise “tüketiciler tarafından yanlış anlaşılacak” olarak açıklıyor. Tüketicilerin herhangi bir ihtiyacı için harcama yaparken haklı olarak o mal veya hizmetin maliyetini dikkate aldığını dile getiren Haboğlu, “Bizim için vatandaşın kazanmadaki en önemli argüman ise doğal gazın diğer yakıtlara göre daha ekonomik oluşudur. Ancak kamuoyunda genellikle bu algı hakim değil. Özellikle doğal gazla ilgili fiyat artışları basınımızda çok fazla yer alıyor. Vatandaşın ısınma ihtiyacı için kullandığı diğer yakıt türlerinin fiyatı neredeyse hiç dillendirilmezken doğal gaz fiyatları, zam olsun, olmasın her ay basında olumsuz bir şekilde yer buluyor. Bunun sonucu olarak “Bu ay doğal gaza zam yok” açıklamaları da vatandaşımız tarafından “önümüzdeki ay zam var” olarak algılanıyor. Son zamanlarda sıklıkla yaşanan bu yanlış anlaşılmaları önlemek adına basın mensuplarından daha dikkatli yazılar çıkarmalarını arzu ediyoruz. Bu anlayışın kırılması adına da çalışmalar yapılmalıdır” şeklinde konuşuyor.

nights, provided people with such comfort and fulfilled our aim to ‘supply natural gas to the user in a safe and continuous way’. Of course this situation brings honor to us.”

90 Percent of Infrastructure is Complete

Haboğlu says that they have completed 90 percent of their infrastructure work in three distribution areas, adding that they aim to continue to work on remaining parts and increase the number of their BBS subscribers from 250,000 to 280,000 by the year 2013. Haboğlu also indicates that their objective is to ensure that the number of their BBS subscribers climb to 350,000 in the medium term.

Software to Accelerate the Sector

Touching on in-house activities, Haboğlu says that the company personnel are periodically trained by the human resources center and they act in line with updated technology and legislation, and also the software work aimed at accelerating the sector in this regard is underway by the Directorate of Information Technologies. Haboğlu continues to say the following:

“We are currently working on the design of a program aimed at allowing in-house units (map-study, project, operation and maintenance, maintenance-repair-emergency, human resources, accounting and finance, customer services) to access all of their work within seconds. As for the Map Infrastructure information systems, we have reached the final stage. We have completed our activities related with online meter reading and digital gas opening, and currently using these systems. We believe that we will be able to fulfill our objective to provide every household with natural gas in the upcoming years.”

News on Increase in Natural Gas Prices are Misleading

Mehmet Galip Haboğlu says that they get concerned mostly about “being misunderstood by consumers” during the

Doğal gaz tanıtımında sürekli ucuzluğa vurgu yapmanın gerekli olduğunu ancak yeterli olmadığını ifade eden Haboğlu, tanıtımlarda doğal gazın diğer özelliklerinin ve şehre kazandırdıklarının da öne çıkarılması önerisini getiriyor. Bu konuda kendi lisans bölgelerinden örnek veren Haboğlu, "Bölgemizde geçtiğimiz yıl kullanılan doğal gaz, yüzbinlerce ton kömüre eşdeğerdir. Bu, şehirde dolaşan binlerce kamyon ve şehirdeki çöplüklere bırakılmış onbinlerce ton kül demek. Henüz abone olmayan vatandaşlarımızın da bu verileri dikkate alması ve doğayı koruma adına da bizle işbirliğinde olmaları gerekiyor" diyor.

Şon Depremde Doğal Gaz İşletmeciliği Başarılı Bir Sınav Verdi

Yetkili tesisat firmalarının faaliyetleriyle ilgili görüşlerini de paylaşan Haboğlu, doğal gaz işletmeciliğinin "riskli bir alan" olduğuna vurgu yaparak şunları söylüyor:

"Bu hizmetlerde küçük ilgi ve dikkatle birçok problemin önüne geçmek mümkün. Ülkemizde şu ana kadar doğal gaz şebekesi ile ilgili önemli bir problem yaşanmadı. 2011 yılında yaşanan Van depreminde de görülmüştür ki; doğal gaz şebekesi güvenlidir. Bu depremde doğal gaz işletmeciliği de başarılı bir sınav verdi. Bina iç tesisatlarında doğal gaz kaynaklı vakalarda gaz şirketlerinin çok az kusuru bulunduğu bir gerçek. Problemlerin ana kaynağı, vatandaşların gaz şirketinin bilgisi dışında tesisatlarına müdahale etmeleri veya ettirmelerinden kaynaklanıyor. Gaz kullanıcıları bu konuda daha çok bilinçlendirilmelidir. Bu bilinçlenme için etkin yollarından birisi de gaz dağıtım şirketleri ile birlikte sektörde faaliyette bulunan diğer paydaşların da bu faaliyetlere katılması. Sertifikalı firmalar özenle seçiliyor ve kaliteli malzeme kullanıyorlar. Ancak kalifiye eleman istihdamı da bir problem olarak karşımıza çıkıyor. Özellikle sertifikalı firmalar mühendis ve teknik eleman konusunda bu problemle sıklıkla karşılaşılıyor. Şehir nüfusuna ve gelişmişlik düzeyine bağlı olarak bu sıkıntının etkisi de değişiyor. Sertifikalı firmalardan işlemlerinde hızlı ve güvenli çalışarak, kaliteli malzeme ve

natural gas distribution activities. Stating that the consumers rightfully consider the cost of goods or services they receive in the process of making any payment for any need, Haboğlu says, "For us, the most important argument aimed at winning the people is that natural gas is more economical than other fuels. However, the public fails to perceive the issue this way. Price increases particularly related with natural gas are covered by the press to a great extent. While prices of other types of fuel that are used by people for heating purposes is slightly mentioned, natural gas prices are monthly covered in a negative way, regardless of price increases. As a result, 'there will be no increase in natural gas prices this month,' people think that 'there will be price increase next month.' In order to prevent such misunderstandings we have been often witnessing in recent months, we ask press members to report more carefully. Efforts should be exerted to overcome such an understanding as well."

Haboğlu says that a continuous focus on inexpensiveness in the course of promoting natural gas is necessary, but not enough, and suggests that other qualities of natural gas and its benefits for the city should be underlined. Giving examples about the issue from their license areas,

Haboğlu says, "The natural gas which was used in our area last year equals hundreds of thousands of tons of coal. This situation refers to thousands of trucks that tour the city and tens of thousands of tons of ash left in garbage dumps of the city. The people who are not subscribers yet should take these data into consideration and cooperate with us in order to protect environment."

Natural Gas Management Passed the Test Successfully in Latest Earthquake

Expressing his views on the activities of authorized installation companies and underlining that the natural gas management is a "risky area," Haboğlu says the following:

"As part of these services, many problems could be prevented by acting a little carefully and attentively. A significant problem related with natural gas network hasn't emerged in our country yet. The earthquake which has occurred in Van in 2011 showed that the natural gas network is safe. During this earthquake, the natural gas management has passed the test successfully. It's a fact that natural gas companies have the slightest failure in the incidents caused by natural gas in interior installations within buildings. The problems are mainly caused by people who intervene in or allow others to intervene in installation without knowledge of the gas company. The awareness of gas users should be further raised with regard to the issue. One of the most effective ways of raising such awareness is to ensure that natural gas distribution companies and also other shareholders operating in the sector participate in these activities. The certified companies are carefully chosen and high-quality materials are used. However, we are also facing the problem of employing qualified personnel. This problem is often encountered particularly by the certified companies with regard to engineers and technical personnel. Depending on the city population and development level, the effect of this problem varies as well. We expect certified companies to work rapidly and safely in their operations and make contributions to the sector's quality with high-quality materials and qualified personnel."

kalifiye elemanlar ile sektörün kalitesine katkıda bulunmalarını bekliyoruz.”

Haboğlu, sektörde faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları ve resmi kuruluşların üzerlerine düşen görevleri yerine getirdiklerini ve faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde kendilerine herhangi bir engel teşkil etmediklerini söylüyor. Özellikle yapılan istişareler ve seminerlerin bu konuda eğitici olduğunu, bununla birlikte sektörün sorunlarının analiz edilip yerinde kararlarla sektörün gün be gün ileri taşınmasını sağladığını belirten Haboğlu, “Şu anda Enerji Borsası ile ilgili çalışmalar yürütülüyor. Sektör bu çalışmayı da dört gözle beklemektedir. Sistemsel olarak EPDK ve BOTAŞ’ın raporlamalar konusundaki sorunları minimum seviyelere inmekte olup ilerleyen günlerde daha iyi sistemlerle daha hızlı hizmetler sağlanacak, veri güvenliği ve kesintisiz veri aktarımı elektronik ortamda şirketleri rahatlatacaktır” yorumunu yapıyor.

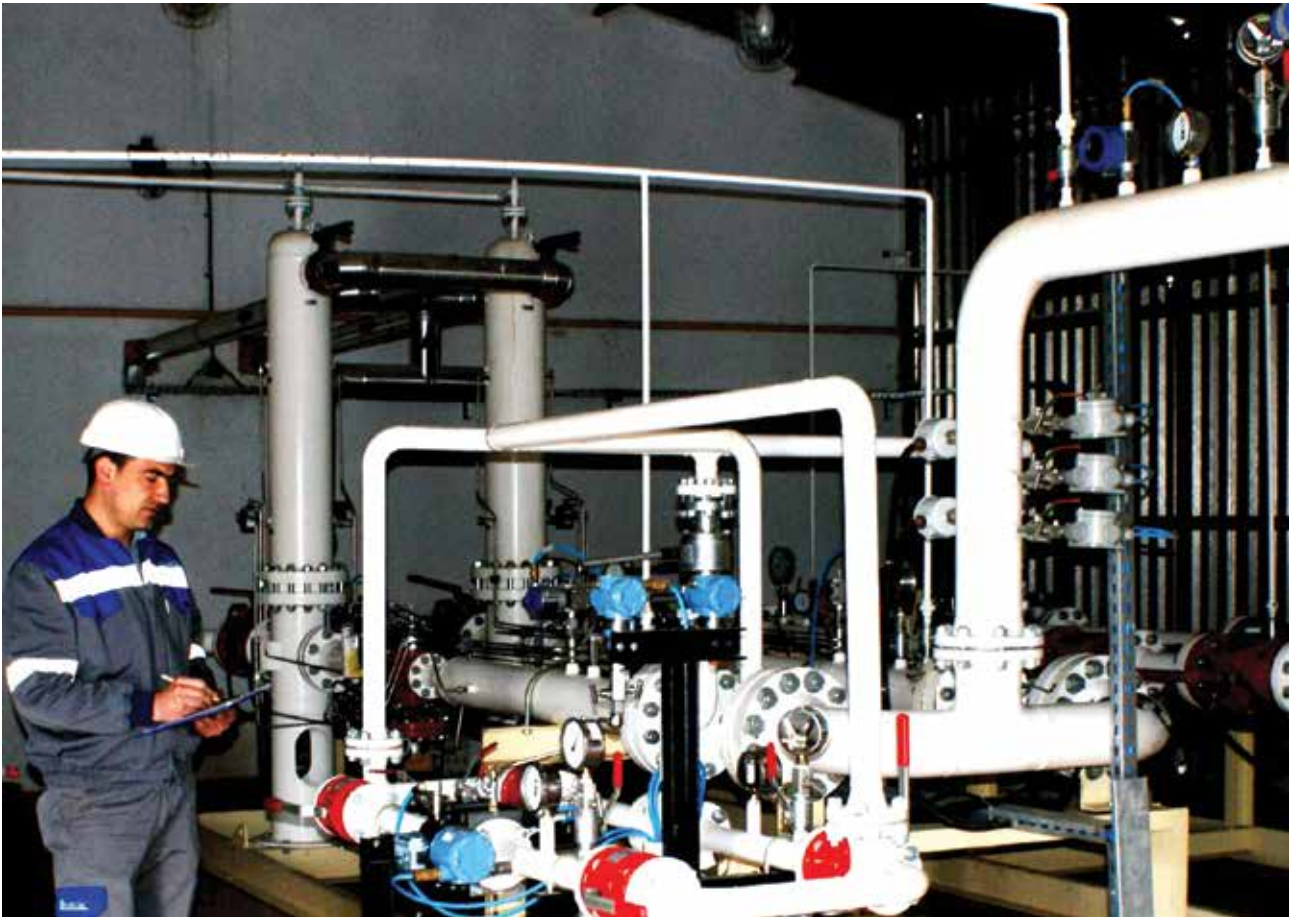
Mevcut yasa ve yönetmelik çalışmaları konusunda da görüşlerini açıklayan Haboğlu, son 10 yılda Türkiye’deki il merkezlerinin çoğu, önemli miktardaki ilçe merkezleri ve hatta az sayıda da olsa nüfusu birkaç yüzü geçmeyen beldeler doğal gazla tanıştığını hatırlatarak, konuşmasına şöyle devam ediyor:

“Bir lisans alanındaki belde, ilçe türü yerleşim yeri sayısı arttıkça o bölge için yapılan yatırımın karşılığının alınması ihtimali de zayıflamaktadır. Öyle yerleşim yerleri vardır ki; bırakın konut-işyeri aboneliğini o yerde yaşayan herkesi abone olarak kaydetmeniz de yapılan yatırımın yüzde 1’ini dahi karşılamaz. En düşük kapasiteli A tipi istasyonun bedeli

Haboğlu points out that non-governmental organizations and government agencies operating in the sector fulfill their duties without creating any obstacle on them in the course of implementing the activities. Stating that the consultations and seminars which are held are particularly instructive about the issue and capable of analyzing the problems in the sector and also carrying the sector one step further everyday thanks to appropriate decisions, Haboğlu says, “There are currently some efforts about the Power Exchange. The sector is looking forward to this work. While the problems of EMRA and BOTAŞ about the reporting issue are systematically minimized, services will be furnished more quickly through better systems in the upcoming days and the data safety and continuous data transfer will relieve the companies electronically.”

Expressing his views about the current work on laws and regulations, Haboğlu recalls that the majority of city centers, a large number of district centers and even a couple of towns with a population of less than a few hundred have met in the last decade, adding:

“As the number of a town and district type settlements in a license area increases, return for the investments made is less likely to be achieved for that specific region. There are such settlements that even if you subscribed everybody living there, you wouldn’t have achieved even one percent of the investments made, let alone the household-office subscription. The lowest-capacity A-type station (workmanship, materials, land, etc.) costs approximately 1,000,000 TL. This is exclusive of other expense items (line installation, cover coat expenses, other investment materials, etc.). Considering

(işçilik, malzeme, arazi vs) 1.000.000 TL'ye yakındır. Buna diğer gider kalemleri (hat tesisi, üst kaplama giderleri, diğer yatırım malzemeleri vs) dahil değil. Nüfusu 1.500 olan bir beldenin, dağıtım bölgesi içinde olduğu düşünüldüğünde gaz şirketlerinin durumu açıkça anlaşılacaktır. Şirket sahipleri ilk ihale aşamasında oluşan rekabet çerçevesinde 8 yıllık sürenin sonunu düşünerek birim hizmet amortisman bedeli (BHAB) tekliflerini sundular. Bazı şirketler için bu süre doldu. Bu şirketlerle ilgili EPDK tarafından açıklanan yeni BHAB değerlerinin, hayal kırıklığı yaşattığı görülüyor. BHAB tekliflerinin dağıtım şirketlerini tatmin edici ölçüde gerçekleşmesi temennimizdir."

Yerel Yönetimler Her Zaman Yanımızda Oldu

Dağıtım bölgelerindeki yerel halk ve yerel yönetimlerle ilgili yaşanan sıkıntılar konusunda da bilgi veren Haboğlu, bazı bölgelerde yerel halkın alt yapı çalışmalarını bu kadar kısa sürede bitiremeyecekleri yönünde tavır sergilediğini ve doğal gazın diğer yakıtlardan daha pahalı ve ısınma açısından daha etkisiz olacağı yönünde görüşlerle karşılaştıklarını dile getirerek, "Bizler alt yapı çalışmalarımızı kısa sürede bitirip insanımıza ve çevreye her hangi bir rahatsızlık vermeden doğal gaz konforunu vatandaşlarımıza sunduğumuz zaman herkes takdirle karşıladı. Yaptığımız tanıtım faaliyetleri ile doğal gazın daha çevreci, daha ekonomik ve daha güvenli olduğunu anlayan vatandaşlarımız hemen doğal gaz aboneleri olarak hem çevreye hem de kendi keselerine zarar vermekten kaçınmış oldular. Doğal gaz olmayan yerlerde kömür ve diğer yakıtların oluşturduğu zararlı partiküllerden dolayı nefes dahi alınmazken, doğal gazlı yaşam ile kentlerimiz nefes almaya başlamıştır. Yerel yönetimler ise tüm faaliyetlerimizde yanımızda yer alarak vatandaşlara doğal gaz konforunun sunulmasında önemli birer aktör oldular. Yerel yönetimlere de katkılarından dolayı ÇEDAŞ ailesi adına teşekkür ediyorum."

GAZBİR Toplantıları Sektöre Işık Tutuyor

Haboğlu, sektörün üst kuruluşu olan GAZBİR'in dağıtım şirketlerinin hakları ve menfaatlerinin korunması anlamında her zaman şirketlerin yanında yer aldığını ve sektörün gelişimi adına gerekli yasal ve teknik zeminlerin hazırlanmasında başrol oynadığını belirtiyor. Üyeleri arasında bilgi akışını sağlamakla beraber gerekli görülen konularda toplantılar düzenleyerek şirketlerle beyin fırtınası yapıldığına işaret eden Haboğlu, GAZBİR önderliğinde yapılan tüm toplantıların sektöre ışık tuttuğunu ve Türkiye piyasasının daha sağlam adımlarla ilerlemesinin sağlandığını vurguluyor. Haboğlu, bu yöndeki etkin çalışmalarından dolayı GAZBİR'e teşekkür ederek sözlerini noktalıyor.

that a town with a population of 1,500 people is within the distribution area, the situation of gas companies gets clear. Company owners have considered the end of an 8-year period within the framework of competition that has emerged in the initial tender stage, and thus submitted their proposals of unit service appreciation value (BHAB). Time has run out for some companies. It's seen that the new BHAB values announced by EMRA with regard to these companies have caused disappointment. We hope that the BHAB proposals are realized in a way to satisfy distribution companies."

Local Administrations have Always with Us

Touching on the problems encountered with local people and local administrations in distribution areas, Haboğlu says that the local people in some areas indicate that the infrastructure work cannot be completed in such a short period of time and that natural gas is more expensive than other fuels with less effective results in terms of heating. "As we have completed our infrastructure work in a short time and provided people with the comfort of natural gas without disturbing anybody and the environment, we were appreciated by everybody. Having realized thanks to our promotional activities that the natural gas is more environmentalist, economical and safer, the people immediately became natural gas subscribers, and thus avoided any harm against environment and their wallets as well. When it was even impossible to breathe due to the harmful particles caused by coal and other fuels at certain places lacking natural gas, our cities started to take a breath thanks to life with natural gas. Local administrations have been next to us in all of our activities and become significant actors in terms of providing people with the comfort of natural gas. I would like to thank local administrations for their contributions on behalf of the ÇEDAŞ family."

GAZBİR Meetings Shed Light on Sector

Haboğlu says that GAZBİR, a senior institution within the sector, has always stood next to the companies in order to protect their rights and interests and played the major role aimed at protecting the sector in the course of preparing the required legal and technical platform. Indicating that the companies are enabled to brainstorm by providing flow of information for its members and holding meetings about certain issues that are considered necessary, Haboğlu says that all of the meeting that are organized under the leadership of GAZBİR shed light on the sector and allow the Turkish market to progress with firmer steps. Haboğlu concludes by thanking GAZBİR for its effective work towards this end.

HİTİT UYGARLIĞI'NIN BEŞİĞİ
ÇORUM
CRADLE OF THE HITTITE
CIVILIZATION

Karadeniz Bölgesi'nin İç Anadolu'ya açılan kapısı olan Çorum, Anadolu kültür mozaiği içerisinde eşsiz bir konuma sahip. Binlerce yıldır çeşitli uygarlıkların yan yana ve üst üste oluşturduğu, Müslüman Türklerce kurulmuş nadir Anadolu şehirlerinden birisidir. Yerli Anadolu kültür geleneği günümüzde bile devam ediyor.

A gate opening from the Black Sea Region towards Central Asia, Çorum has a unique place within the cultural mosaic of Anatolia. This is one of the exceptional Anatolian cities which have been built by Muslim Turks, and established side by side and one after the other by various civilizations for thousands of years. The local Anatolian cultural tradition is evident even today.

Çorum'un tümüyle şehir olarak kurulması 11. yüzyıla kadar iniyor. Maddi kültür belgelerinin zenginliği açısından adeta bir açık hava müzesi görünümünde olan Çorum yöresi, 1830'lu yıllardan itibaren Avrupalı gezginlerin, birçok yerli ve yabancı bilim adamının ilgi odağı haline gelmiş...

Günümüzden 7 bin yıl öncesine ait kültürel verilere rastlanan Çorum, en az Mısır Uygarlığı kadar eski ve zengin bir uygarlık olan Hitit Uygarlığı'na beşiklik yapmış. Tarihte ilk organize

Çorum was built as an entire city in the 11th century. The Çorum region which is like an open-air museum in terms of the wealth of material cultural documents has become the center of attention for European travelers and many domestic and foreign scientists since 1830's...

Çorum has been encompassing the cultural data dating back to 7 thousand years ago as from today, serving as the cradle of the Hittite Civilization which is as old and wealthy

devleti kuran Hititler'in ilk başkenti Hattuşa Anadolu'nun kalbinde, Çorum'da bulunuyor. UNESCO tarafından Dünya Kültür Mirası Listesi'ne alınan Türkiye'deki 9 değerden birisi Hattuşa... Hititler ve Mısırlılar arasında yapılan Kadeş Antlaşması metin tabletleri de Boğazköy'de ortaya çıkmış.

Hititlerin diğer önemli kült (dini) merkezlerinden sayılan, arkeolojide Arinna olarak bilinen Alacahöyük Ören Yeri; 13 Kral Mezarı, Hatti Tunç Güneş Kursu ve Sfenksli Kapıları ile görülmeye değer tarihi bir yer. Ulu Önder Büyük Atatürk'ün bizzat direktifleriyle ilk milli kazılarımızın başlangıç noktası olması ile de önem arzeder.

Ortaköy İlçesindeki Şapinuva ören yeri de büyük bir Hitit kenti olup, hala sürmekte olan kazı çalışmalarında bol miktarda yazılı belge ortaya çıkarılmış. Ayrıca, 1990 yılında başlatılan ve kongre dili Türkçe olan "Hititoloji Kongresi" her üç yılda bir düzenlenmekte olup, 6 yılda bir de Çorum'da gerçekleştirilmektedir. Bu kongreye dünyanın birçok yerinden bilim adamı katılmaktadır.

as the Egyptian Civilization. Hattushash, the first capital city of Hittites that has established the first organized state of history, is located in Çorum, namely, the heart of Anatolia. Hattushash is one of the 9 assets in Turkey which have been included in the World Cultural Heritage List by UNESCO... Furthermore, text inscriptions of Kadesh Treaty which has been signed between Hittites and Egyptians were uncovered in Boğazköy.

Alacahöyük ruins which are considered among the other important cult (religious) centers of Hittites and also known as Arinna in archeology, as well as 13 Royal Graves, Hatti Tunç Solar Course and Sphinx Gates are the historical places worth visiting. Furthermore, it's important in the sense that it's the starting point of our first national excavations which have been held under the personal directives of great leader Atatürk.

The ruins of Shapinuva in the district of Ortaköy are also a large Hittite city, where the ongoing excavation work has uncovered a great many written documents. Moreover,

Hitit uygarlığının yanı sıra her biri sanat şaheseri olan Selçuklu ve Osmanlı Dönemine ait; cami, köprü ve kalelerle süslü Çorum, yayları ve İncesu Kanyonu gibi doğal güzellikleri ile de görülmeye değer bir yerdir. Meşhur leblebisi, Osmançık ve Kargı'da üretilen kaliteli pirinçleri dünyaca tanınmaktadır.

Osmançık ilçesinde pirinç üretimi son derece üst seviyededir ve bu seviyeyle birlikte pirinç'in damak zevki Çorum'da fazladır. Çorum dünyanın en iyi leblebi üretimini ve bölgesinin en iyi pirinç üretimine sahiptir. Ayrıca Türkiye'de pek bilinmeyen ama Avrupa ülkelerinin özellikle İspanyanın en önemli geçim kaynağı olan kapari bitkisinin Türkiye'deki anavatanı yine Osmançık ilçesidir. Zira Evliya Çelebi bu ilçeyi ziyaret etmiş ve kitabında bu bitkinin faydalarından oldukça bahsetmiştir. Bugün bu bitkinin Türkiye ekonomisine katkısını sağlamak amacıyla çalışmalar başlatılmış özel sektör tarafından kapari alım merkezleri kurularak ülke ekonomisine ve bölge halkının geçimine katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Çorum Adının Kökeni

Çorum adının kaynakları ile ilgili muhtelif rivayetler ve bilgiler vardır.

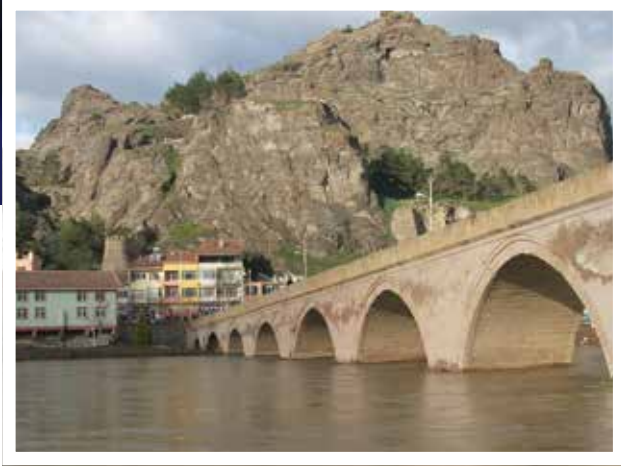
the "Hittitology Congress" has been held once every three years and once in six years in Çorum in the Turkish language since 1990. The congress hosts scientists from many places in the world.

Decorated with masterpieces of mosques, bridges and castles dating back to the Hittite civilization, as well as the Seljuk and the Ottoman era, Çorum is worth visiting along with its natural beauties such as plateaus and İncesu Canyon. Its well-known roasted chickpeas and high-quality rice produced in Osmançık and Kargı are famous throughout the world.

The rice production in the district of Osmançık is of considerably high-quality and the rice is quite tasty in Çorum. Çorum produces the best chickpeas in the world and top quality rice in the region. Furthermore, the district of Osmançık is the homeland of caper plant which is not so famous in Turkey, but the most important means of living in European countries, especially Spain. Likewise, Evliya Çelebi has visited the district and mentioned the benefits of this plant in his book to a great extent. Studies have been initiated to ensure contributions of this plant to Turkey's economy, and caper plant purchase centers have been

Bizans Kaynaklarına Göre Anadolu'nun Türkleşmeye başladığı 1071 Malazgirt Meydan Savaşından çok önce Türk boyları yavaş yavaş Anadolu'ya sızmaya ve yerleşmeye başlamışlardır. Bu tarihte Bizans'a bağlı olan Çorum, Nikonya (Yankoniye) adını taşımaktaydı.

Danışmendname' ye göre ise Melik Ahmet Danışmend çetin savaşlardan sonra Bizans'ın elinden Çorum bölgesini alır.Halk müslüman olup bağlılık gösterir. Ancak bu tutumları, Melik Ahmed' i ve ileri gelen komutanları bir ziyafette zehirlemek istemelerinden dolayı bir tuzaktır. Bu kötü niyetlerini ve şehrin bir depremle tamamen yıkılacağını Melik Ahmet bir gece rüyasında görür. Melik Ahmet bu rüyanın verdiği endişe ile uyanırken şehir sallanmaya başlar. Askerlerini ve arkadaşlarını derhal kaleden çıkarır.

Kaledeki Bizanslılar müslümanların çekilişinden memnun kalarak kaleyi tekrar kapatarak savaş hazırlığına başlarlar ve yeniden dinlerine dönerler. Fakat deprem yeniden şiddetlenerek kale ve şehir tamamen harabeye döner. Bizanslılara bu saldırılarından dolayı, suçlu anlamına gelen "Cürümlü" adı verilir, zamanla bu "Çorumlu" olur.

Evliya Çelebi Seyahatnamesinin II.Cildi 407.sahifesinde bölgenin havasının astım hastalarına iyi gelmesi nedeniyle,

established by private sector in order to contribute to the country's economy and the livelihood of people living in the region.

Origins of the name Çorum

There are various rumors and information about origins of the name Çorum.

According to Byzantine resources, long before the Battle of Malazgirt in 1071 when the Anatolia started to have been Turkified, Turkish clans began leaking and settling slowly into Anatolia. On that day, Çorum was attached to Byzantine and named as Nikonya (Yankoniye).

According to Danışmendname, Melik Ahmet Danışmend conquers Çorum from Byzantines following fierce battles. The public turns into Muslim and display devotion. Nevertheless, this stance of them is actually a trap aimed at poisoning Melik Ahmed and prominent commanders during a banquet. Melik Ahmed sees in his dream one night that they are ill-intentioned and the city would be destroyed as a result of an earthquake. While Melik Ahmet wakes up from this dream anxiously, the city starts to shake. He immediately takes his soldiers and friends from the castle.

Pleased with the withdrawal of Muslims, the Byzantines in the castle reclose the castle; start getting ready for the war and return to their religion. Nevertheless, the earthquake becomes stronger again, ruining the castle and the city completely. The Byzantines were called "Cürümlü," namely, criminal, due to these attacks and then the name turns into "Çorumlu" in the course of time.

Selçuklu Sultanı Kılıç Arslan hasta oğlu Yakup Mirza' yı ve yüzlerce çorluyu (bakımsız, zayıf, hastaları) buraya göndermiş ve bunlar sağlıklarına kavuşmuşlardır. Bundan dolayı şehre Çorum denilmiştir.

Çorum'un çevresinin dağlarla çevrili oldukça geniş bir ova olmasından dolayı (Çevrim) denildiği, halk ağzında Çorum'a dönüşüğü söylenmektedir.

Çorum (önceleri bazen Çorumlu) Türklerin bölgeye gelmesiyle bu adı almıştır. Çorum veya Çorumlu adının Oğuz boylarından Alayunt'lu boyunun bir oymağına ait olduğu belirtilmektedir.

Hitit İmparatorluğu'nun M.Ö. 1200'den kısa bir süre sonra yıkılma nedeni halen tam olarak anlaşılamamıştır. İmparatorluğun yıkılmasına çeşitli etkenlerin neden olduğu değerlendirilmektedir. Son büyük kralın hüküm sürdüğü dönemde, halk içinde huzursuzluklar ve Hitit aristokrasisinde giderek artan çatışmalar başgöstermiştir. Hitit Devletinin ayakta olduğu son yıllara tarihlenen yazılı kaynaklar, sefalet içinde olduğu belirtilen Anadolu'ya Suriye ve Mısır'dan büyük miktarlarda tahıl sevk edildiğini kanıtlamaktadır. Aynı zamanda Anadolu'daki huzursuzluklar ve Suriye üzerindeki Hitit etkisinin azalması da Hitit İmparatorluğu'nun yıkılmasında neden ya da sonuç olarak değerlendirilmektedir.

According to page 407, the 2nd volume of the Travel Book by Evliya Çelebi, Seljuk Sultan Kılıç Arslan sends his sick son Yakup Mizra and hundreds of (poor, weak and ill) people living in Çorum there and thus they get recovered. As a result, the city was named Çorum.

It's said that Çorum was called (Çevrim), as it's a wide plateau surrounded by mountains, and then it was turned into Çorum in colloquial speech by the people.

Çorum (previously and occasionally Çorumlu) has been named this way due to the arrival of Turks in the region. It's considered that the name Çorum or Çorumlu belongs to a tribe of Alayunt clan from Oghuzs.

The reason for the collapse of Hittite Empire just after BC 1200 remains unknown. It's considered that various reasons had an impact on the collapse of the empire. During the period in which the latest great king has reigned, unrests occurred among the public and conflicts gradually emerged in Hittite aristocracy. The written resources dating back to final years of the Hittite state prove that large amounts of grain have been delivered from Syria and Egypt to Anatolia which was stated to be in misery then. Furthermore, the unrests in Anatolia and a decline in the Hittite impact on Syria are regarded as the cause and effect of the collapse of Hittite Empire.

CUMHURİYET DÖNEMİNDE İSTANBUL'DA HAVAGAZI

GAS IN ISTANBUL IN ISTANBUL
DURING THE REPUBLIC PERIOD

MEHMET MAZAK

Araştırmacı-Yazar/Researcher-Writer
www.mehmetmazak.com

Istanbul Municipality Electric, Tramway and Tunnel Establishments

The public transportation in Istanbul started in Istanbul with a contract related to "Tramway in Dersaadet and its Facilities" dated August 30, 1869. The operation of the first horse drawn tram started in four lines in 1871. At the same date, the construction of Tunnel started and the tunnel was taken into operation on January 12, 1875. The shift to electricity tram operations occurred on February 2, 1914, and tram operations have become effective on the Anatolian side as from Friday, June 8, 1928.

İstanbul Belediyesi Elektrik, Tramvay, Tünel İşletmesi

İstanbul'da toplu taşımacılık 30 Ağustos 1869 tarihinde, "Dersaadet`de Tramvay ve Tesisleri" inşasına dair sözleşme ile başlamıştır. İlk atlı tramvay işletmeciliğine 1871 tarihinde 4 hatta başlamıştır. Aynı tarihte Tünelin yapım çalışmaları başlamış, 12 Ocak 1875 tarihinde tünel işletmeye alınmıştır. 2 Şubat 1914 günü Elektrikli Tramvay İşletmesi`ne geçilmiş, 8 Haziran 1928 Cuma sabahından itibaren Anadolu Yakasında tramvay işletmesine başlanmıştır.

Avrupalılar'ın teknolojik gelişmeler ve sanayi yatırımları için Osmanlı topraklarını son derece önemli addetmeleri geleneği Türkiye Cumhuriyeti döneminde aralıksız devam etti. Yeni kurulan devletin yabancı şirketlerin ani girişimleri karşısında tedbirli davranılması yolu tercih edildi ve ilk planda stratejik önemi haiz petrol, kömür ve diğer madenleri arama konusunda ve havagazı üretimi için yabancılara yasaklar getirildi. Fakat Mesela Ankara havagazı fabrikasında Alman uzmanlar çalıştırılması bu yasağın arama izni isteyenler için olduğunu gösteriyordu.

Cumhuriyetin kurulması akabinde İstanbul'da yeni rejimin parlak yüzünü gösterecek birçok faaliyetlere girişildi. Her şeyden önce geçmişten gelen bir takım imtiyazların ortadan kaldırılması gerekiyordu. Fakat devletin sürekliliğine inanan dönemin idarecileri, bu imtiyazları birden kaldırmak yerine ya yeni anlaşmalar yaparak veya zamanı gelince kaldırma yoluna gitmişlerdir. Örneğin 17 Haziran 1923 tarihinde SOFINA Şirketi Ankara Hükümetiyle yeni bir anlaşma yaparak eskiden elde haklarını muhafaza ettiği gibi yeni yapacağı girişimler için de kuruluş sermayesi olan 12 milyon frankı 30 milyon franka yükseltti. Şebeke Büyükdere ve Bakırköy'e kadar uzatılarak indirici merkez sayısını 152'ye, şebeke uzunluğunu 262 km. ye yükselttiği gibi müşteri sayısını da 30.228'e çıkardı. Türkiye Cumhuriyeti döneminde havagazı, petrol ve lüks lambalarla yapılan aydınlatma giderek önemini kaybetti ve seneden seneye önce 1.345 olan toplam lamba sayısı 250'ye ardından 60'a düştü. Yerlerine ise 1228 elektrikli lamba takıldı. Avrupa yakasında bu değişimler yaşanırken Anadolu yakası eskiden olduğu gibi bir müddet daha havagazı ile aydınlanmaya devam etti.

Cumhuriyetin ilk yıllarında muhtelif yabancı şirketler tarafından işletilen tramvay, tünel, otobüs ve elektrik işletmeleri için

Europeans' tradition to consider Ottoman territories as vitally important for technological progresses and industrial investments has continued uninterrupted during the period of Turkish Republic. A cautious stance was preferred by the newly-established state against the sudden initiatives of foreign companies, and prohibitions were imposed on foreigners firstly with regard to exploring strategically important oil, coal and other metals and producing gas. Nevertheless, for example, employing German experts at the Ankara gas factory showed that this prohibition targeted those seeking a mining license.

Following the proclamation of the Republic, a great many activities have been initiated to show bright face of the new regime in Istanbul. First of all, it was required to remove some privileges coming from the past. Nevertheless, believing in continuity of the state, then administrators attempted at making new agreements or terminating them when the time comes, rather than immediately removing such privileges. For example, the SOFINA Company made a new agreement with Ankara government on June 17, 1923, and thus maintained its previous rights and increased its founding capital from 12 million francs to 30 million francs for new initiatives that it would make. The network was extended to Büyükdere and Bakırköy, increasing the number of its launcher centers to 152 and its network length to 262 km and the number of its customers to 30,228. During the period of Turkish Republic, the lightening made with gas, petroleum and kerosene lamps has gradually become less important and total number of lamps which was previously 1,345 decreased to 250 and then to 60 over the years. They were replaced with 1,228 electric lamps. While such developments were occurring on the Anatolian side, lightening with gas continued on the European side for a while, as it was in the past.

The Ministry of Public Works has been authorized with purchasing Yedikule and Kadıköy Gas Organizations owned by Istanbul Tramway and Tunnel Company and Air and Electricity Enterprise Industry and Trade Inc. for tramway, tunnel, bus and electricity establishments which have been operated by various foreign companies during initial years of the Republic. These enterprises were nationalized in 1939 and gained its current liberation under the name of directorate general of IETT enterprises in accordance with the law dated 3645 which was enacted on June 16 in the same year.

TARİH | HISTORY

İstanbul Tramvay ve Tünel Şirketi ile Havagazı ve Elektrik Teşebbüsü Sınaiyye TAŞ'ınin Yedikule ve Kadıköy Havagazı Müesseselerinin satın alınması için Nafia Vekaleti'ne yetki verilmişti. 1939 yılında bu müesseseler devletleştirilmiş ve aynı yıl 16 Haziranda çıkarılan 3645 sayılı kanunla İETT işletmeleri genel müdürlüğü adı altında bugünkü hüviyetine kavuşmuştur.

Yedikule, Kadıköy Havagazı Fabrikaları ile bu fabrikaların beslediği İstanbul ve Anadolu havagazı dağıtım sistemleri de 1945 yılında devralınmış ve bu tarihten sonra İETT havagazı üretici durumuna gelmiştir. Müesseselerin kurulmasından sonra sürdürülmesi esastı. Özellikle fazla yaygın olmayan ve kamu hizmeti sunmaya çalışan Gaz Şirketleri'nin hızlı bir şekilde inşa ettikleri alt yapıları zaman içerisinde eskimekte ve tamire ihtiyaç duymaktaydı. Bazen eskijen bu kısımlar tamir edildiği gibi kullanılamayacak olanlar ise yenileriyle değiştirilmekteydi.

İETT kurulduktan sonra devraldığı gazhanelerin hurda fırınları ile diğer tesisleri ve şebekeleri İETT'nin malî imkânları nispetinde aşamalı olarak tamir edilmekteydi. Örneğin Yedikule 1948 yılında 1.363.530 lira harcanarak üretimi 26 bin metre küp artırdı. Böylece gazın yetersizliğine dair şikâyetler nispeten azaltıldı.

Yedikule Gazhanesi'nden şebekeye verilen gazların içinde tesislerin eskiliğinden dolayı katran, amonyak, naftalin, diğer bazı asitli maddeler kalmaktaydı. Bu maddelerin temizlenmesi için çalışmalar yapılmış ve 1945 yılında iki katran tavsiye cihazı faaliyete geçirilmiştir. Ayrıca aynı yıl şebekede kalan naftalinin giderilmesi için gerekli cihazlar sipariş edildi. Gazhanede modern bir laboratuvar ve işçiler için modern bir yemekhane yapılırken kömür nakliye tesisleri de yenilendi.

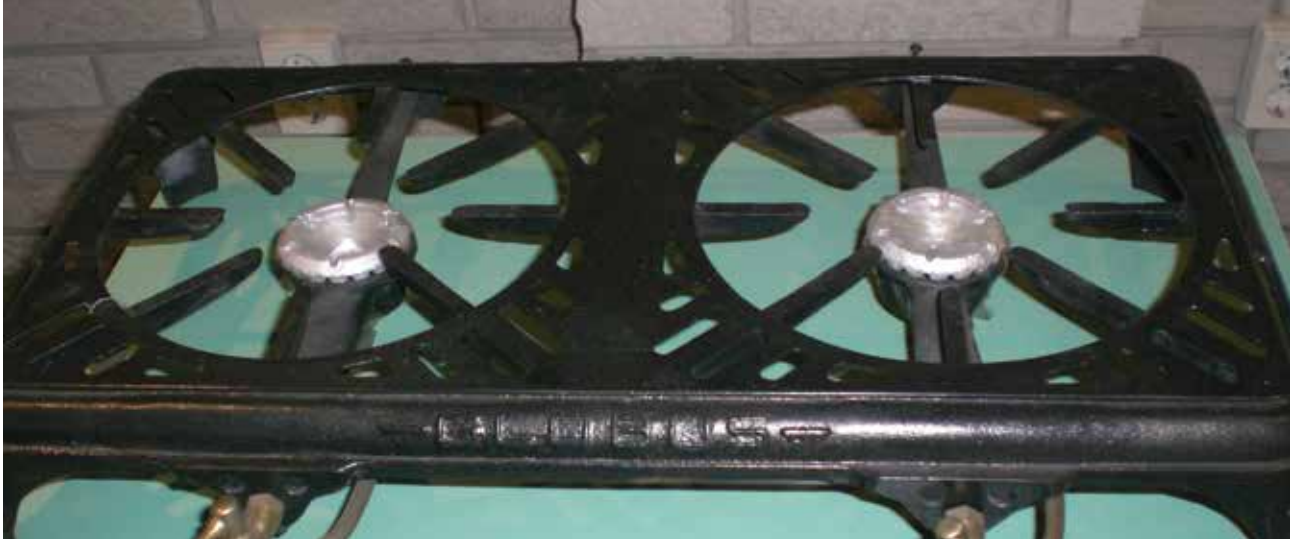
Yedikule, Kadıköy Gas Factories, as well as Istanbul and Ankara gas distribution systems that are fed by these factories were taken over in 1945, and then İETT became a gas producer. It was essential to maintain the enterprises, after they are established. The infrastructure, which was rapidly constructed by barely widespread gas companies that were trying to furnish public service, was becoming worn out and requiring repair in the course of time. These worn-out parts were occasionally repaired, and unusable ones were replaced with new ones.

Scrap heating furnaces and other facilities owned by the gashouses that were taken over by İETT following its establishment were gradually repaired, based on financial possibilities of İETT. For example, production at Yedikule was increased by 26,000 cubic meters by spending 1,363,530 liras in 1948. Accordingly, complaints about lack of gas were proportionally decreased.

As a result of lack of facilities, tar, ammonia, naphthalene and some other acidic substances remained in the gas delivered from Yedikule Gashouse to the network. Efforts were exerted to clear such substances and two tar discharge apparatus were put into operation in 1945. Furthermore, necessary apparatus were ordered in the same year in order to remove naphthalene remaining in the network. A modern laboratory and a modern cafeteria were set up in the gashouse, and coal transportation facilities were renewed as well.

The company's scrap heating furnaces and its installation at its factory in Hasanpaşa/Kurbağalidere were repaired and the number of furnaces was increased to ten with two additional

Şirketin Hasanpaşa/Kurbağalidere'deki fabrikasındaki hurda fırınları ve tesisatı tamir edildi, iki yeni fırın ilavesiyle fırınların sayısı ona çıkarıldı. Bu gazhanenin ıslahı için 68.592 lira harcandı. Yapılan bu harcamalar giderleri karşılayamayacak durumdaydı. Diğer taraftan halkı korumak amacıyla kok kömürünün 20 liradan dağıtılması mecburiyeti ve bu da gelirlerin giderleri karşılamasına engel teşkil etmekteydi. Bu yüzden İETT idaresindeki gazhaneler 1945'te 271.000 küsur, 1946'da da 266.000 küsur zarar etti. Zararın karşılanması amacıyla kömür dağıtım kurumuna verilen kokun fiyatı kamuoyu baskısına rağmen 37 liraya çıkarıldı. Ancak bu fiyatta kısmen indirimli tarife uygulandığından ve aynı yıl çalıştırılan memurların maaşlarına zam yapıldığından bütçe 1947 yılında başbaşa kapandı. Artan maksatları karşılamak amacıyla Kadıköy tarafındaki gaz ücretine 60 para, İstanbul tarafındaki tarifeye de iki kuruş gibi bir zam yapma zarureti doğdu ve gaz fiyatı 16 kuruşa çıkarıldı. Ücret tarifelerine yapılan zamlara rağmen aynı oranda giderlerin de artmasından dolayı 1948 yılı sonunda gazhaneler 350.186 liralık bir zararla bütçelerini kapattılar.

Kadıköy Gazhanesi'nden 1948 yılında 3.839.536 m³, Yedikule Gazhanesi'nden 4.945.636 m³ gaz satıldı ve 1.967.456 liralık gelir sağlandı. Buna karşılık yapılan masrafta 2.317.642 liraya ulaşıldı. İETT'nin hava gazını devraldığı tarihte İstanbul'daki hava gazı sarfiyatı 7.435.555 m³ iken yapılan ıslah çalışmalarıyla 1948 yılında sarfiyat 8.785.142 m³'e ulaştı Aynı yıl şebekenin uzunluğu 154.000 metreyi bulmaktaydı. 1939 yılından 1949 yılına kadar İstanbul Elektrik, Tramvay, Tünel İdaresi hava gazı işletmelerinin ıslahı için 2.422.461 lira masraf yaptı. Bu rakam 1949 yılında beklenen 2.380.000 liranın üzerinde olduğu dikkate alındığında şu söylenebilir:

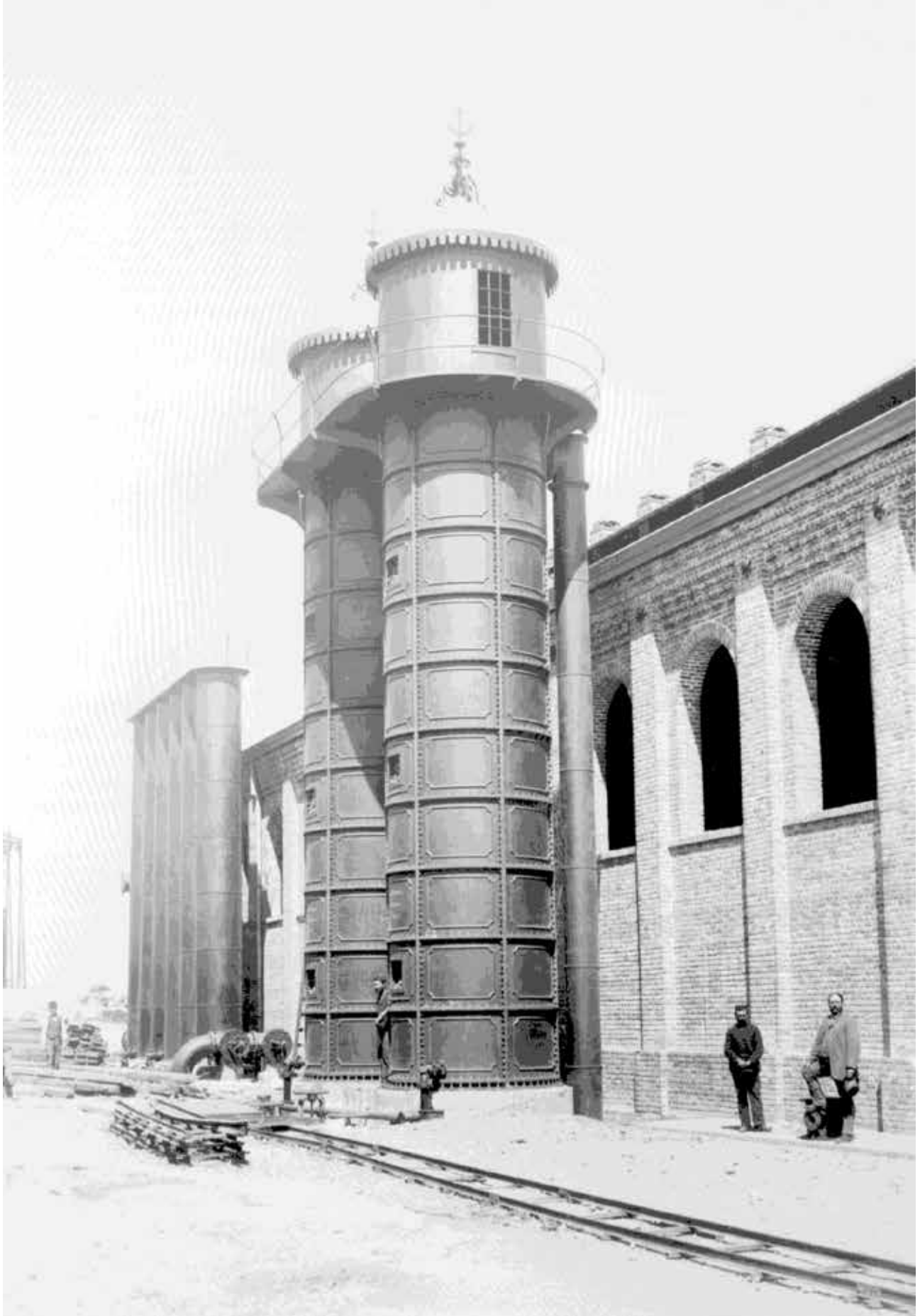
Yukarıdaki tablo Türkiye Cumhuriyeti'nde sosyal belediyecilik anlayışının yerleşmeye başlamasından dolayı 1946'dan sonra ortaya çıkan zararın zaten zor şartlarda olan halka yansıtılmadığını göstermektedir. Ayrıca işletme zihniyetinin yetersizliği de ilave edilince İETT bu kamu hizmetini daima zarar ederek sürdürdü. Diğer taraftan İstanbul'da hava gazı ile aydınlatma yerine elektrik tüketimi arttıkça gazhane şirketi zor dönemler geçirdi. Aydınlatma tamamen elektrikle yapılmaya başlayınca da hava gazı sadece ısınma, mutfak ve şofben gibi kullanım alanlarına yöneldi. Bu da işletmenin zayıflaması anlamına geliyordu.

ones. In order to improve this gashouse, 68,592 liras were spent. The spending was not sufficient to meet these costs. Furthermore, obligation to distribute coking coal for 20 liras in order to protect people has prevented incomes from meeting expenses. As a result, the gashouses administrated by IETT made a loss totaling over 271,000 liras in 1945 and 266,000 liras in 1946. The price of coking coal which has been handed over to the coal distribution organization in order to cover the loss was increased to 37 liras, despite public pressure. Nevertheless, a partially discounted tariff was valid with this price and salary of public officials was increased in the same year, and thus the budget was closed on equal terms in 1947. As it has become indispensable to increase the gas price by 60 para on the Kadıköy side and the tariff by 2 kuruş on the İstanbul side in order to cover incremental costs, gas price was raised to 16 kuruş. Despite an increase in tariff of fares, expenditures increased evenly, and thus gashouses closed their budget with a loss of 350,186 liras at the end of 1948.

3.839.536 m³ gas was sold from the Kadıköy Gashouse and 4.945.636 m³ gas from the Yedikule Gashouse in 1948, resulting in an income amounting to 1,967,456 liras. On the contrary, the expenses made have climbed to 2,317,642 liras. When IETT took over the gas, gas consumption in İstanbul was 7,435,555 m³ and then it reached 8.785.142 m³ with the improvement work in 1948. At the same year, the network length was 154,000 meters. İstanbul Electricity, Tramway and Tunnel Management has spent 2,422,461 liras for the improvement of its gas establishments from the year 1939 until 1949. Considering that these figures have surpassed 2,380,000 liras which was expected for the year 1949, the following could be said:

The above-mentioned situation shows that the losses suffered after 1946 were not been reflected on people who were already in a difficult situation, because an understanding in favor of social municipal work has started to settle in the Republic of Turkey. Combined with lack of enterprise mentality, IETT has continued this public service always with losses. On the other hand, as the electricity consumption has increased in İstanbul rather than gas for lightening purposes, gashouses had tough times. When the lightening started to be ensured totally with electricity, gas was used only in such areas of utilization as heating, kitchen and hot-water apparatus. This situation referred to the fact that the enterprise has become weaker.

sahneye çıkmanın zamanı geldi

BS66
KATALİTİK GAZ
DEDEKTÖRÜ
(ATEX)

BS03
INFRARED GAZ
DEDEKTÖRÜ
(ATEX)

TC100N
KATALİTİK GAZ
DEDEKTÖRÜ
(ATEX)

SENSEGUARD-BX
MICROPROCESSOR
KONTROL PANELİ
8 ZONE

IPACK
powered by **Hanwei**

AVRUPA GAZ TESİSATÇILARI
YETERLİLİK PLANI
**EUROPEAN SCHEME FOR THE
QUALIFICATION OF GAS INSTALLERS**

Giriş

Bu belge Marcogaz'ın (Avrupa Doğal Gaz Endüstrisi Teknik Birliği) ve GCI-UICP'nin (Isıtma, Havalandırma, İklimlendirme, Çatı Yapımı ve Sıhhi Tesisat Yüklenicileri Birliği, Avrupa gaz tesisatçıları temsilen) ortak uzman grubu tarafından hazırlanmıştır.

Bu iki kuruluşun hedefi, iç pazara serbest erişimi kolaylaştırmak amacıyla gaz tesisatçılarına ilişkin yeterlilik kurallarının Avrupa uyumlaştırmasına katkıda bulunmaktır.

Bu bağlamda gaz tesisatlarının mevcut durumdaki yüksek güvenlik seviyeleri muhafaza edilecektir.

Gaz tesisatçıları ayrıca enerji verimliliği ve emisyonların azaltılması açısından yeni ortaya çıkan gereksinimleri karşılayabilmek için yeni teknolojileri de kullanabilecektir.

Kapsamı

Yurt için ve ticari gaz tesisatlarının güvenliği; Gaz Endüstrisi, gaz uzmanları, yetkililer ve müşteriler/kullanıcılar için her zaman önemli bir konu olmuştur. Son birkaç on yıldır uygulanan sert güvenlik kuralları, önleyici tedbirler ve tesisatçıların sürekli gelişen yeterlilikleri sayesinde vaka/kaza oranlarında önemli ölçüde düşüş gözlenmiştir. Olayların istatistiği ile ilgili güvenlik kayıtları, Marcogaz'ın 1995 yılından sonra toplanan verilerden derlediği grafikte görülebileceği üzere oldukça tatmin edicidir (Bkz. Ek A). Ancak alınan bütün tedbirlere rağmen meydana gelen her olay hala çok fazla gelmektedir.

Yine de Avrupa enerji politikasında kaydedilen gelişmeler bu konuyu daha karmaşık olarak betimlemektedir ve yeni faktörler de bundan böyle yeni koşullar olarak ele alınmalıdır.

Sera gazlarının, özellikle CO₂ emisyonlarının azaltılmasını hedefleyen ve enerji verimliliğini arttıran arka plandaki birkaç Avrupa Enerji politikasına karşın gaz tesisatlarının güvenliğini etkileyebilecek bir dizi direktif kabul edilmiştir.

Gaz tesisatçılarının muhtemelen birbiri ile çelişen şartlara tabi olacağı ve bu çelişkilerin sayısının gittikçe artacağı tahmin edilmektedir; çünkü:

- Avrupa'da dağıtılan gazın kalite özellikleri açısından daha fazla çeşitlilik gözlenecektir
- Gazlı cihazlarının enerji verimliliği performansları ve emisyon (GHG, kirleticiler) azaltma konuları açısından daha katı şartlar konulacaktır.

Gaz yakıtlarını yakma alanlarındaki gelişmeler, yeni teknolojiler (örneğin birleşik mikro üretim, sıcak gaz pompaları) ve yenilenebilir kaynaklar (örneğin güneş, biyogaz) ile birleşme bu hedeflere erişmek için uygun araçlardır.

AB Direktifleri

Gaz tesisatlarını etkileyen ilgili direktifler bir yandan çevre ile ilgili hususları ele alırken diğer yandan da işçilerin AB Ülkelerindeki serbest dolaşımı ile ilgilenecektir:

- Eko-tasarım/Etiketleme Direktifleri (2009/125/EC – 2010/30/EU) çerçevesi, ürünlerin verimliliği ve emisyonları açısından çitayı yükseltmiştir; öyle ki, ileride yoğun mali

Introduction

This document has been prepared by a common group of experts from Marcogaz (Technical Association of the European Natural Gas Industry) and GCI-UICP (Union of Heating, Ventilation, Air-conditioning, Roofing and Plumbing Contractors, representing the European gas installers).

These two organisations intend to contribute to the European harmonisation of qualification rules for gas installers in order to facilitate their free access to the internal market.

In this context the existing high safety level of gas installations shall be maintained.

Moreover gas installers shall be able to cope with new technologies to meet the upcoming requirements in terms of energy efficiency and reduction of emissions.

Context

Domestic and commercial gas installations safety has always been a major point for the Gas Industry, specialised gas professionals, authorities and customers/users. During the past decades, strict safety rules, prevention measures and continuously improved competence of installers have contributed to lower incident/accident rates considerably. Safety records regarding the statistics on incidents are very satisfactory as shown by the Marcogaz data collection made since 1995 (See annex A). However, despite all precautionary measures taken, every incident that occur is still an incident too much.

Nevertheless developments in the European energy policy have rendered this issue more complex and new factors should be henceforth considered new constraints.

Against the background of several European Energy policies targeting the reduction of green house gases, principally CO₂ emissions, and improving energy efficiency, a set of directives have been enacted which could impact on the gas installations safety.

It is expected that the gas installers will be subjected to possibly increasingly contradictory requirements since:

- Wider variations of the distributed gas quality characteristics will be seen in Europe
- More stringent energy efficiency performances and emissions (GHG, pollutants) reduction will be requested for gas appliances.

Improvement in burning gaseous fuels, new technologies (e.g. micro-cogeneration, gas heat pumps) and combination with renewable sources (e.g. solar, biogas) are appropriate tools for reaching these objectives.

EU Directives

Relevant directives impinging on gas installations cover on one hand environment and on the other, the free circulation of workers in the EU Countries:

- The framework of Eco-design/Labeling Directives (2009/125/EC – 2010/30/EU) set the bar high for products in terms of efficiency and emissions, to such

kazan (muhtemelen güneş enerjisi toplayıcılarına bağlı şekilde), ısı pompaları ve birlikte mikro üretim üniteleri gibi sadece en verimli olan gaz cihazları tesis edilecektir.

- Binaların Enerji Performansı Direktifi (2010/31/EU), bina yalıtımı ile düzenleyici performansın ve verimliliğin önemli parametreler olduğu ısıtma/soğutma/sıcak su sistemleri arasında bir denge oluşturmaya odaklanmaktadır. Ayrıca, cihazın ötesinde düzenleyici sistemi Direktifin şartları doğrultusunda dikkate alınması gerekecek olan ilgili uzman meslek sahiplerinde topluca bulunması gereken kabiliyetleri de içermelidir.
- İç Piyasa Hizmetleri Üzerine Direktif (2006/123/EC), gaz tesisatçısı gibi düzenlemeye tabi bir uzmanın herhangi bir Ülkede çalışmasına engel olunmayacağını ancak çalıştığı ülkenin kurallarının geçerli olacağını öngörmektedir. Yani başka ülkede çalışmanın kabul edilmesi; becerilerden eğitime, deneyimden konuşulan dillere kadar bir dizi koşula bağlıdır.
- Mesleki Yeterlilik Direktifi (2005/36/EC), farklı bir Üye Ülkeye taşınma durumunda düzenlemeye tabi mesleklerdeki yeterliliklerin tanınmasını mümkün kılmakta olup şu anda modernize edilmektedir.

Ulusal Kurallar ve Mevzuat

İlk olarak, gaz tesisat kurallarının AB düzeyinde bir uyumlaştırmaya tabi olmadığına anlaşılması gerekir. Buna bağlı olarak da, zorunlu olsun olmasın, denetim usullerinin kapsamı ve derinliği bir ülkeden diğerine değişmektedir. Yine de ulusal düzenlemelerin temelinde genel ortak güvenlik ilkeleri bulunmaktadır. Bütün sorumlu kurumlar ve güvenlik yetkilileri; teknik şartnameler ve uygulama kuralları ile tesisatçıları ilgilendiren ve en önemli husus olarak kabul edilen yeterlilik ve eğitim planlarına uygun olarak sunulan tesisatların güvenli olmasını sağlamak için gerektiğinde birlikte çalışmaktadır. Dolayısıyla karşılıklı olarak tanınabilecek ve istenen bilgi birikiminin aşağıda sıralanan bütün unsurlarını kapsayacak bir Avrupa Yeterlilik Çerçevesi'ne ihtiyaç duyulmaktadır:

- gaz özellikleri, gaz riskleri (sızıntı, patlama, yangın, CO zehirlenmesi, tasarım, bütün gaz tesisatının inşası ve bakımı),
- ulusal/yerel düzenlemeleri kullanabilme becerisi/deneyimi,
- ilgili Ülkenin Dili.

Gaz tesisatlarının güvenliğine ilişkin genel ilkeler

Gazın konutlarda kullanılmasından kaynaklanan başlıca riskler şöyledir:

1. yanmadan kapalı alana tehlike miktarlarda yayılan ve burada biriken gazın patlaması ya da tutuşması;
2. gaz cihazlarının tutuşmasıyla veya gaz cihazlarının yakınında yer alan tutuşabilir malzemelerin aşırı ısınmasıyla ortaya çıkan yangın;
3. yanma ürünlerinin içeriğinde yer alan sağlığa zararlı maddelerin kapalı alana tehlikeli miktarda yayılması nedeniyle zehirlenme;

an extent that in the future only the most efficient gas appliances such as condensing boilers (possibly connected to solar collectors), heat pumps and micro-generation will be installed.

- The Energy Performance of Buildings Directive (2010/31/EU) focuses on a balance between the building insulation and the system heating/cooling/hot water for which the regulating performance and again efficiency are the significant parameters. Additionally it should include integrated skills requirements to specialised professionals who, beyond the appliance itself, will have to consider the regulating system in accordance with the terms of the Directive.
- The Directive on Services in the Internal Market 2006/123/EC stipulates that a regulated professional such as a gas installer shall not be hindered to work in any Country but by applying the rules of it. It means the acceptance is conditional upon an array of requirements, from skills over training proven experience up to languages knowledge.
- The Professional Qualification Directive (2005/36/EC) allowing for recognition of qualifications of regulated professions when relocating in another Member State, is currently being modernised.

National Rules and Legislation

It has first to be acknowledged that the gas installation rules are not subject to any harmonisation at EU level. Consequently extent and depth of inspection procedures differs from one Country to another, mandatory or not. Nevertheless general common safety principles are the basis for national regulations.. All responsible bodies and safety authorities concur in the necessity to ensure safe installations which are submitted to technical specifications and codes of practice as well as qualification and training schemes for installers, the latter being identified as a key issue. A mutually recognisable European Competency Framework is therefore strongly needed which would encompass all elements of the required knowledge:

- gas characteristics, gas risks (leakage, explosion, fire, CO poisoning, design, construction and maintenance of the whole gas installation,
- ability/experience to use national/local regulations,
- language of the Country concerned).

General principles for safety of gas installations

Main risks due to use of gas in domestic dwellings are:

1. explosion or inflammation of unburned gas released and accumulated indoor in dangerous quantities;
2. fire caused by inflammation of gas appliances themselves or by overheating of flammable materials placed in the vicinity of gas appliances;
3. intoxication by harmful substances for health contained in the products of combustion and spread in dangerous quantity in the indoor air;

4. cihazların sıcak yüzeyleri ile temas nedeniyle oluşan yanıklar.

İlk güvenlik ve düzgün işleme şartları, ancak, gaz cihazları yerel gaz özellikleri ve kaynak basıncına uydurmak amacıyla üreticinin talimatlarına uygun olarak seçilir ve/veya gerektiği gibi dönüştürülürse sağlanabilir.

“Yanmamış gazlar” riskinin (1) temel olarak dikkate alındığı noktalar:

- gaz tesisatlarının EN 1775 veya buna uygun ulusal standartlara uygun olarak tasarlanması, kurulması ve kullanılması;
- 2009/142/EC Gaz Cihazları Direktifine uyan gaz cihazlarının tesis edilmesi ve kullanılması.

“Yangın” riski (2) ve “yanık” riski (4) özellikle EN 1775 standardına uygun boru tesisatı yapılması ve 90/396/EC sayılı Gaz Cihazları Direktifine uyan gaz cihazlarının kullanım amaçları ile üreticinin talimatlarına uygun şekilde kullanılması sırasında dikkate alınır. Yine de bu belgede farklı türden gaz cihazlarının tesis edilip kullanılacakları odalar ve yerler hakkında öneriler bulunmaktadır.

Kaza Kayıtlarına göre ölüm ve yaralanmaların en çok CO zehirlenmesi nedeniyle meydana geldiği açık olduğundan “Zehirlenme” riski (3) gaz tesisatını tasarlarırken, kurarken ve kullanırken dikkate alınması gereken temel risktir. Özellikle aşağıdaki durumlarda dikkate alınır:

- 2009/142/EC Gaz Cihazları Direktifine uyan gaz cihazlarının kullanım amaçları ile üreticinin talimatlarına uygun şekilde tesis edilmesi ve kullanılması sırasında;
- gaz cihazlarının yanma havası gerektiği gibi tedarik edilecek şekilde tesis edilmesi ve kullanılması sırasında;
- gaz cihazlarının yanma ürünleri gerektiği gibi dışarı tahliye edilecek şekilde tesis edilmesi ve kullanılması sırasında.

Avrupa Yeterlilik Çerçevesine İlişkin Öneriler ve Koşullar

Genel

Mesleki yeterliliklerin tanınması hakkındaki 2005/36/EC sayılı Direktif doğrudan gaz tedariki ile ilgilenmemektedir; bu nedenle gaza özel tamamlama ihtiyacı doğurmaktadır.

Avrupa Yeterlilik Çerçevesi’nde yer alacak olan hükümler, herhangi bir gaz tesisatçısının AB’de çıkış ya da varış ülkesinden bağımsız olarak yerine getirmesi gereken asgari mesleki beceri gereklilikleri olarak düzenlenecektir. Bu yeterlilik düzeyi, yurtdışında kabul gören geçerli bir sertifikaya ile taahhüt edilmelidir. Sertifikada yukarıda söz edilen gelen güvenlik ve gaz tesisatı ilkeleri yer alacak ve açık bir şekilde gösterilecektir.

Avrupa Yeterlilik Çerçevesi kapsamında ulusal/bölgesel/yerel kuralların şeffaf bir şekilde tarif edilmesi ve güncellenmesi, tesisatçıların serbest dolaşımı için güvence verilmesi ve karşılıklı tanınmanın gaz tesisatlarının güvenlik düzeyini düşürmeyeceğinin vurgulanması birlikte yer alacaktır.

4. burn due to contact with hot surfaces of appliances.

First safety and proper function can only be assured if gas appliances are chosen and/or properly converted in accordance with the manufacturer’s instructions in order to match the local gas quality and supply pressure.

“Unburned gases” risk (1) is mainly taken in account:

- by design, construction and use of gas installations in conformity with EN 1775 or the national standards implementing it;
- by installation and use of gas appliances which conforms to 2009/142/EC Gas Appliances Directive.

“Fire” risk (2) and “burn” risk (4) are mainly taken in account by pipework construction in accordance with EN 1775 and use of gas appliances which conform to 90/396/EC Gas Appliances Directive in accordance with their intended purposes and with the manufacturer’s instructions. Nevertheless the present document contains recommendations about the rooms and places where the different kinds of gas appliances shall be installed and used.

“Intoxication” risk (3) is the main risk to take in account when designing, constructing and using a gas installation as Accident Records clearly place CO poisoning as the main cause of deaths and casualties. It is taken into account:

- by installation and use of gas appliances which conform to 2009/142/EC Gas Appliances Directive in accordance with their intended purposes and with the manufacturer’s instructions;
- by installing and using gas appliances in such a way that they are properly supplied with combustion air;
- by installing and using gas appliances in such a way that products of combustion are properly evacuated to the outside.

Proposals and Conditions for a European Competency Framework

General

The Directive 2005/36/EC on the recognition of professional qualification does not deal directly with gas provisions, so generating the necessity of gas-specific completion.

The provisions laid down in a European Competency Framework shall be set as a minimum professional skill requirements to be fulfilled by any gas installer in the EU, irrespective of the Country of origin or destination. This competence level should be guaranteed by a valid attestation accepted across the borders. The attestation shall include and display clearly the general principles for safety of gas installations mentioned above.

The European Competency Framework shall also consist of describing and updating transparently the national/regional/local rules, along with pledging the free circulation of installers, and pointing out that mutual recognition shall not lower the safety level of gas installations.

Tesisatın tasarımına yönelik uyumlaştırılmayı teşvik etmek amacıyla bazı Avrupa araçları geliştirilmiştir. Örnek olarak tesisatçıların yapması gereken temel teknik işler EN 1775:2007’de listelenmiştir.

CEN/TR 1749 , yanma ürünlerinin tahliye yöntemlerine göre bir cihaz sınıflandırması vermekte ve bu şekilde yanma ile havalandırma arasında uygun dengeyi bulmaya olanak sağlamaktadır. Gaz Tesisatlarının Güvenliği – Öneriler hakkındaki hazırlanmakta olan CEN/TR, cihazların güvenli bir şekilde çalıştırılmasını sağlayan genel ilkeleri kapsayacaktır. Bu araçlar da Avrupa Yeterlilik Çerçevesi’ne dahil edilebilir.

Mesleki Bilgi

Gaz tesisatçıları aşağıdaki konulardaki bilgilerini göstermek üzere uygun şekilde eğitilecek ve yeterli hale gelecektir:

- Kaynak/lehim, montaj;
- Cihazın tesisatı, kullanıma alınması, bakımı ve onarımı;
- Temizlik, sızdırmazlık ve yanma testleri, ısıtma ve sıcak su üretimi ve dağıtımı;
- Gaz yakıtların yanması;
- Gaz özellikleri, gaz kaynağı basınçları, cihaz kategorileri ve üreticinin talimatlarına göre yerel koşullara uyacak şekilde dönüştürme/ayarlama;
- Yanma ürünlerini tahliye yöntemlerine göre gaz cihazı türleri ve yanma havasının tedariği;
- Boru tesisatı;
- Gaz cihazları teknolojisi;
- Güvenlik cihazları;

Some European tools have been developed to foster harmonisation regarding the design of the installation. As a prime example, the basic technical tasks to be performed by installers are listed in EN 1775:2007.

The CEN/TR 17492 establishes a classification of the appliances in accordance with the type of evacuation of the combustion products, enabling so to evaluate the proper balance between combustion and ventilation. The CEN/TR on Safety of Gas Installations - Recommendations in preparation will encompass the generic principles guaranteeing the safe operation of appliances. These tools may also be included in the European Competency Framework.

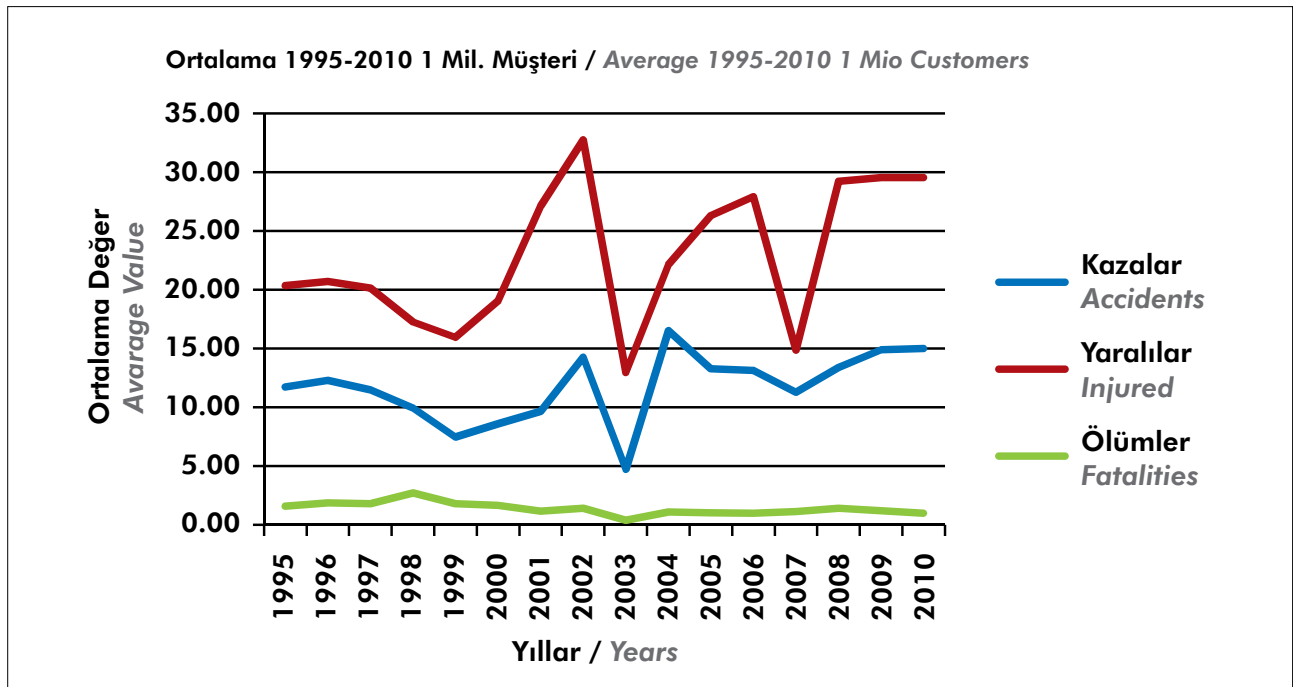
Professional Knowledge

Gas installers shall be duly trained and qualified in order to demonstrate their knowledge related to:

- Welding/soldering, assembling;
- Appliance installation, commissioning, maintenance and repair;
- Purgings, tightness and combustion testing, heating and hot water production and distribution;
- Combustion of gas fuels;
- Gas qualities, gas supply pressures, appliances categories and conversion/adjustment to local conditions according to manufacturer’s instructions;
- Types of gas appliances according to the method of evacuation of the combustion products and the supply of combustion air;
- Pipework installation;

EK A / ANNEX A: MARCOGAZ gaz tesisatı ile ilişkili vaka/kaza istatistikleri örneği

Example of MARCOGAZ statistics on incidents/accidents related to the gas installation

1995 – 2010 yılları arasında her yıl için kazaların/yaralanmaların/ölümlerin 1 milyon müşteriye oranı – **ORTALAMA ÖLÜM ORANI: 1 milyon Müşteride 1,39 / Ratio of accidents/injuries/fatalities to 1 million customers for each year from 1995 to 2010 – AVERAGE FATALITIES: 1,39 per 1 million Customers**

- Havalandırma, yanma havası tedarîği ve yanma ürünlerinin tahliyesi;
- Isı yayılımı ve düzenlemesi;
- Gaz tesisatlarının test edilmesi ve hizmete alınması;
- Yerel kurallar ve düzenlemeler.

Gaz Dağıtım Sistemi Operatörünün (DSO) Rolü

DSO, teslimat noktasındaki gaz tedarîğinden sorumlu olması yani arabirimi temsil etmesi sebebiyle eşit ölçüde sürecin bir parçasıdır. Dahili gaz tesisatları konusunda sorumluluğu bulunmasa da AB Ülkelerinin çoğunda gazın salıverilmesine izin vermekle görevlidir. Ayrıca tesisatın uygunluk değerlendirmesi de genellikle şu üyelerin işbirliği ile yapılır: DSO, tesisatçı, cihaz üreticisi ve bazı durumlarda, istenen bütün bilgileri tesisat sahibine iletme yükümlülüğü bulunan, denetim kurumları.

Karşılıklı Tanıma (çift taraflı ya da çok taraflı)

Bazı Ülkelerdeki Bölge Yetkilileri veya Yetkili Kuruluşlar arasında mevcut olan çift taraflı anlaşmalar, yukarıda belirtilen koşulların mümkün olduğunda yüksek bir güvenlik ve enerji performans seviyesine göre yerine getirilmesi kaydıyla çok taraflı anlaşmaların, ya da daha iyisi bir Avrupa "karşılıklı tanınan yeterlilik sistemi"nin, önünü açabilir.

Hiçbir karşılıklı tanıma sistemi gaz tesisatlarının mevcut güvenlik düzeyinin aşağıya çekilmesine neden olmamalıdır.

- Technology of gas appliances;
- Safety devices;
- Ventilation, combustion air supply and evacuation of the combustion products;
- Heat emission and regulation;
- Tests and commissioning of gas installations;
- Local codes and regulations.

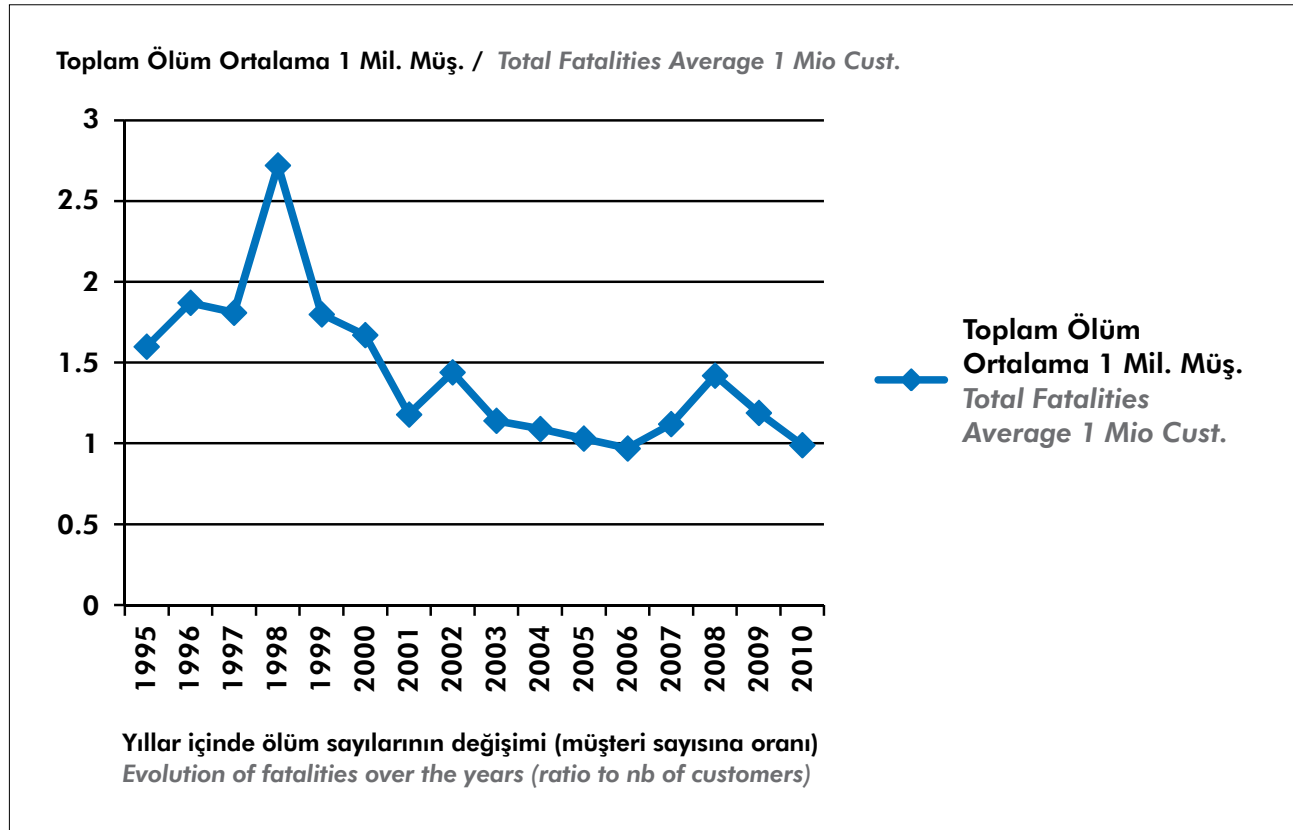
Role of the Gas Distribution System Operator (DSO)

The DSO is equally part of the process as he is responsible for the gas supply at the delivery point, representing so the interface. Although not responsible for the internal gas installation, in most of the EU Countries he is in charge of authorising the gas release.

Moreover the conformity assessment of the installation occurs mostly in partnership: DSO, installer, appliance manufacturer, inspection bodies in some cases, who also have to provide all needed information to the installation owner.

Mutual Recognition (bilateral or multilateral)

The existing bilateral agreements between Regional Authorities or Authorised Organisations in some Countries could pave the way for multilateral ones or better, a European "mutually recognised qualification system, provided the aforesaid conditions are fulfilled according to a safety and energy performance level as high as possible. Any mutual recognition system should not lead to lower the current safety level of gas installations.

AVRUPA ÜLKELERİNDE ENERJİ YATIRIMI KOŞULLARININ DÜZENLEME BOYUTU REGULATORY ASPECTS OF ENERGY INVESTMENT CONDITIONS IN EUROPEAN COUNTRIES

CEER

1. Giriş

Düzenleme ile ilgili sorumlulukları kapsamında ve enerji altyapısı yatırımlarının teşvik edilmesi ile bağlantılı son tartışmalar ve politika inisiyatifleri dikkate alındığında CEER enerji düzenlemelerinin genel yatırım ortamındaki rolüne ilişkin bir genel açıklama yapılmasının zamanının geldiğini düşünmektedir.

Bu genel açıklama Avrupa genelinde enerji şebekesi altyapısına ilişkin altyapılara harcanan paranın karşılığının, verimliliğinin ve getirilerin değerlendirilmesi amacıyla enerji düzenlemesinde kullanılacak temel unsurları ana hatları ile açıklamaktadır.

Yeterli bir getiri oranının hesaplanması, düzenleyici Varlık Tabanının (RAB) tespit edilmesi ve varlıkların amortismanı ulusal düzenleyici rejimlerde önemli etmenlerdir. Enerji açısından Ulusal Düzenleyici Merciler (NRA'lar) enerji şebekesi altyapı yatırımcılarının kararlarını örneğin ruhsatlandırma süreçleri için gerekli olan süre ya da ilgili rejimin zaman içerisindeki istikrarı da dahil olmak üzere geniş bir yelpazede yer alan ilgili etmenlere dayandırdıklarının farkındadır.

1. Introduction

Within the scope of their regulatory responsibilities, and given recent discussion and policy initiatives linked to promoting energy infrastructure investments, CEER considers it timely to provide an overview of the role of energy regulation in the overall investment environment.

This overview outlines key elements used in energy regulation to assess value-for-money, efficiency and returns on investments for energy network infrastructure across Europe.

The calculation of an adequate rate of return, the determination of the regulatory asset base (RAB) and the depreciation of assets are major elements in national regulatory regimes. National Regulatory Authorities for energy (NRAs) are aware that energy network infrastructure investors base their decisions on a wide range of relevant factors; including, for example, the time required for permitting processes or the stability of the regime over time.

Düzenleyici çerçeveler tutarlı bir paket oluşturan bir dizi bileşenden meydana gelirler:

- Düzenleyici Varlık Tabanının (RAB) tespit edilmesi (örnek olarak varlıkların, döner sermayenin, inşaat halindeki varlıkların, vb. etkin maliyetlerinin değerlendirilmesi dahil olmak üzere);
- Sermaye maliyeti (örneğin WACC);
- Amortisman oranları;
- Karşılaştırmalı değerlendirme sonuçlarının uygulanması;
- Üçüncü tarafların katkısının dahil edilmesi;
- Düşük geri kazanımın iyileştirilmesi; ve
- Yeni yatırımlar için CAPEX'in aynen yansıtılması.

Bu bakımdan, CEER aşağıda sunulan muhtelif parametrelerin ilgili ulusal düzenleyici rejimin daha geniş bağlamında yorumlanması gerektiğini dikkate almaktadır.

CEER, olgun bir düzenleyici çerçeveye sahip olan bir sistem içerisinde düzenleyici değerlendirmenin genellikle tutarlı bir paket oluşturması gerekli olan birkaç adet bağımsız karardan meydana geleceğini düşünmektedir. Yatırımcılar düzenleyici ortama ve çalıştıkları alanda uygulanan kurallara ilişkin kendi anlayışlarını oluşturur. Bu nedenden dolayı beklenmedik değişiklikler eninde sonunda bu dengeyi bozar ya da yatırımları riske sokar (örnek olarak düzenleyici Varlık Tabanına ya da düzenleyici varlık değerlerine uygulanan getirilere nasıl kıymet biçildiğini sorgulamak suretiyle).

Düzenleyici rejimlerin her birisi tarafından tutarlı bir paketin oluşturulduğu dikkate alındığında, bileşenlerden bir tanesinin AB seviyesinde uyumlaştırılmasına yönelik bütün çabalar sonuç olarak tüm paketi etkileyebilir. Dolayısıyla da bu durum ise düzenleme ile ilgili konuların tahmin edilebilirliği bakımından oldukça yıkıcı olabilir.

Tarif düzenleme planları oldukça karmaşıktır. Bu şekilde sermaye maliyetleri benzeri belirli parametrelerin doğrudan karşılaştırılması zordur ve sadece tüm düzenleyici sistemin bağlamını hesaba katmak suretiyle gerçekleştirilmelidir.

2. Düzenleme ile ilgili önemli hususlar

Şebeke yatırımlarının uygulanmasına ilişkin düzenleyici rejimin başlıca elemanları bakımından hem düzenleyici rejimin tamamı (örnek olarak standart maliyetler, varlıkların kullanım ömrü, fiili ya da değiştirme maliyetleri) hem de ilgili parametrelerin bu bakımdan etkileşimi; örneğin getiri oranının ve düzenlenmiş Varlık Tabanının birleşmesi, dikkate alınmalıdır.

2.1. Öz sermayenin gerçek maliyetinin değerleri

2012 yılı için (örnek olarak) öz sermayenin gerçek maliyetine ilişkin değerler piyasa riski primi ile çarpılan ve gerçek risksiz orana ilave edilen öz sermaye betadan elde edilebilir.

Öz sermayenin hesaplanan gerçek maliyetinin enflasyon oranına karşı hassas olduğu hesaba katıldığında CEER aşağıda belirtilenleri tespit etmektedir:

- Orijinal betaya dayalı olarak hesaplanan öz sermayenin gerçek maliyeti elektrik sektörü için %3'ün hemen altında bir değer ile %8 arasında iken gaz sektörü için %1'in üzerinde bir değer ile neredeyse %9 arasındadır (24 Avrupa ülkesi genelinde ortalama değer1). Aykırı

Regulatory frameworks are comprised of a variety of components that form a coherent package:

- the determination of the RAB (including, for example, the evaluation of efficient costs of assets, working capital, assets under construction etc.);
- the cost of capital (e.g. WACC);
- the depreciation rates;
- the application of benchmarking results;
- the inclusion of contribution from third parties;
- the treatment of under-recovery; and
- the pass-through of CAPEX for new investments.

In this respect, CEER notes that the various parameters presented below must be interpreted in the wider context of the relevant national regulatory regime.

CEER considers that in a system with a mature regulatory framework, the regulatory assessment will generally consist of several individual decisions which need to form a coherent package. Investors build up their understanding of the regulatory environment and the rules in which they work. Therefore, unexpected changes may eventually upset the balance or put investments at risk (e.g. by questioning how the RAB is valued or the return applied to it).

Given the coherent package formed by each regulatory regime, any effort meant to harmonise one of the components at EU level would consequently impact on the entire package. This could, in turn, be highly disruptive to regulatory predictability.

Tariff regulation schemes are highly complex. As such, a direct comparison of certain parameters such as capital costs is difficult and should only be done by taking into account the context of the entire regulatory system.

2. Major regulatory aspects

With regard to the major elements of the regulatory regime for the treatment of network investments, both the whole regulatory regime (e.g. standard costs, lifetime of the assets, historical or replacement costs) and the interaction of the relevant parameters in this respect must be considered; for example, the combination of rate of return and the regulated asset base.

2.1. Values of the real cost of equity

The values for real cost of equity for 2012 (by way of example) can be derived from the equity beta multiplied by the market risk premium and added to the real risk-free rate.

Taking into account that the calculated real cost of equity is sensitive to the inflation rate, CEER finds that:

- The real cost of equity calculated on the basis of the original beta is between just under 3% and 8% for the electricity sector and between over 1% and almost 9% for the gas sector (on average across 24 European countries1). If outliers are excluded, the value of the real cost of equity will be 5% to 7% for electricity and gas companies alike.
- The regulatory framework, especially with respect to the remuneration of the RAB, can also influence the level of the rate of return.

değerlerin bu değerlendirme dışında bırakılması durumunda öz sermayenin gerçek maliyeti hem elektrik hem de gaz şirketleri için %5 ila %7 aralığında olacaktır.

- Özellikle düzenleyici Varlık Tabanının bedeli bakımından düzenleyici çerçeve getiri oranının seviyesini de etkileyebilir.
- Genel anlamda, GSYİH oranı AB ortalama değerinin altında olan ülkelerde gerçek risksiz oran daha yüksektir. Gerçek risksiz oranın en düşük değeri istikrarlı bir ekonomiye sahip olan ülkelerde bulunur. Daha düşük bir risk oranı nedeniyle piyasa risk primi (%0,5-%6,5) ile çarpılan öz sermaye beta değeri (yaklaşık 0.5-0.95) diğer sektörler ile karşılaştırıldığında kamu hizmetleri sektöründe nispeten daha düşüktür. Öz sermaye maliyeti aynı zamanda değerlendirmenin yapıldığı yıla da bağlıdır.

Ulusal Düzenleyici Merciler (NRA)² tarafından kullanılan WACC (sermayenin ağırlıklı ortalama maliyeti)'nin bağımsız bileşenleri arasında ekseriyetle bir fark bulursa da WACC'nin kendisindeki değişim o kadar da büyük değildir; farklılıklar ulusal koşulları, yani yerli sermayeyi ve enerji piyasalarını yansıtabilir.

Gaz sektörü ile karşılaştırıldığında varlık beta değeri elektrik sektöründe genellikle daha düşüktür.

Beta değerinin analiz edilmesi elektrik sektörü ile karşılaştırıldığında gaz sektörünün daha riskli bir sektör olarak değerlendirildiği sonucuna yol açabilir. Beta değerleri aynı zamanda iletim sistemi operatörleri (TSO'lar) ve dağıtım sistemi operatörleri (DSO'lar) arasında da farklılık gösterebilir ancak ekseriyetle de aynıdır; bu nedenden dolayı iletim sistemi operatörleri ve dağıtım sistemi operatörlerine ilişkin yatırım koşulları arasında önemli bir farklılık bulunmayabilir.

2.2. Düzenleyici Varlık Tabanı

Bir bilanço bakış açısından yaklaşıldığında sabit varlıklar enerji şebekesi kamu hizmetleri açısından en önemli kalemlerdir. Sabit varlıkların Düzenleyici Varlık Tabanının bir bileşeni olarak dahil edilmesi yaygın bir uygulamadır. Her ne kadar tespit ve dahil edilmesi açısından spesifik kurallar uygulamak suretiyle olsa da ülkelerin çoğu Düzenleyici Varlık Tabanına döner sermayeyi de dahil etmektedir. Gaz ve elektrik dağıtım ve gaz iletim şebekeleri açısından bazı ülkelerde devam eden yatırım Düzenleyici Varlık Tabanına dahil edilir. Diğer taraftan, elektrik iletim şebekeleri için devam eden yatırım kalemi büyük bir çoğunlukla Düzenleyici Varlık Tabanına dahil edilir. Üçüncü tarafların katkıları genellikle Düzenleyici Varlık Tabanından çıkartılır.

Düzenleyici Varlık Tabanı bileşenlerinin hesaplanması amacıyla kullanılan en yaygın yöntem fiili maliyetler yöntemidir ve bu yöntemi yeniden değerlendirilmiş varlıklar yöntemi takip eder; bu iki yöntem sadece nadiren bir arada uygulanır.

2.3. Amortisman

Ulusal seviyede uygulamak üzere bir amortisman yönteminin (sabit oranlı ya da hızlandırılmış amortisman) seçilmesi üzerine, seçilen bu yöntem daha sonra hem gaz hem de elektrik şebekesi operatörlerine uygulanır. Gaz ve elektrik konularındaki düzenlemelerde Ulusal Düzenleyici Mercilerin çoğu tarafından sabit oranlı amortisman yöntemi uygulanır.

Elektrik sektöründe Ulusal Düzenleyici Mercilerin çoğu hem İletim Sistemi Operatörü (TSO) hem de Dağıtım Sistemi Operatörü (DSO) için aynı amortisman oranı değerini uygular.

- Generally speaking, the real risk free rate is higher in those countries whose GDP lies below EU average. The lowest value of the real risk free rate is found in countries with a stable economy. Due to a lower risk, the equity beta (ca. 0.5-0.95) multiplied by the market risk premium (0.5%-6.5%) is rather low for the utility sector when compared to other sectors. The cost of equity also depends on the year in which the assessment is made.

While there is often a difference between the individual components of WACC (weighted average cost of capital) used by NRAs², the variation of the WACC itself is not so great; the differences may reflect national conditions, namely domestic capital and energy markets.

The value of asset beta is generally lower in the electricity sector than in the gas sector.

The analysis of beta could lead to the conclusion that the gas sector is considered more risky than electricity. Beta values can also differ between TSOs (transmission system operators) and DSOs (distribution system operators), yet are often identical; therefore it could be that there is no significant difference between the investment conditions for TSOs and DSOs.

2.2. Regulatory Asset Base

From a balance sheet perspective, fixed assets are the most significant items for energy network utilities. It is common practice to include fixed assets as a component of the RAB.

Many countries also include working capital in the RAB, albeit with specific rules for its determination and inclusion. Investment in progress is included in the RAB in some countries for gas and electricity distribution and for gas transmission networks. On the other hand, for electricity transmission networks, investment in progress is predominantly included in the RAB. Contributions by third parties are generally deducted from the RAB.

Historical costs method is the most common way for calculating the RAB components, followed by the re-evaluated assets method, with the mixture of these two methods applied only rarely.

2.3. Depreciation

Once a depreciation method (straight line or accelerated depreciation) has been chosen at national level, it is then applied for both gas and electricity network operators. Straight line depreciation is applied by most NRAs in gas and electricity regulation.

In the electricity sector, most NRAs apply the same depreciation rate value for typical TSO and DSO network assets alike. NRAs do use different depreciation values, with the majority using historical values in different variations; the same applies for the gas sector.

The linear method is predominantly applied for the depreciation of the regulated assets. The lifetime of a typical network asset ranges from 30 to 55 years and NRAs typically apply an individual depreciation ratio for each type of asset. However, in some regulatory regimes an average ratio for all companies and all assets is applied. Just as in the case of RAB valuation, the depreciation of assets might be based

Ulusal Düzenleyici Merciler farklı amortisman değerleri kullanmak; çoğu farklı varyasyonlar halinde tarihi değerleri kullanır ve aynı durum gaz sektörü için de geçerlidir.

Düzenlenmiş varlıkların amortismanı için büyük çoğunlukla lineer yöntem uygulanır. Tipik bir şebeke varlığının kullanım ömrü 30 ila 55 yıl aralığında değişir ve Ulusal Düzenleyici Merciler tipik olarak her bir varlık türü için bağımsız bir amortisman oranı uygular. Ancak, bazı düzenleyici rejimlerde şirketlerin tamamı ve varlıkların tamamı için ortalama bir oran uygulanır. Düzenleyici Varlık Tabanının değerlendirilmesi ile benzer bir şekilde varlıkların amortismanı da geçmiş değerlere, yeniden değerlendirilmiş değerlere ya da bu iki yöntemin bir karışımına dayalı olabilir. Düzenleyicilerin büyük bir çoğunluğu düzenlemelerinde maddi duran varlıklar ve maddi olmayan duran varlıkların amortismanına Düzenleyici Varlık Tabanı ile aynı esasa dayalı olarak kıymet biçilmesine izin vermektedir ve dolayısıyla da bu değerler arasında açık bir korelasyon gözlemlenebilir.

3. AB politikası bağlamı

CEER, 25 Mayıs 2013 tarihinde Avrupa genelinde enerji altyapısına ilişkin yeni Yönergelerin (TEN-E, 347/2013/EC Yönetmeliği) yürürlüğe girmesinin ulusal düzenleyici çerçevelerin altyapı yatırımlarına ilişkin tartışmaların ön planına çıkartılmasını teşvik etmek açısından gerekli yeterliliğe getirdiğini dikkate almaktadır. ACER (Enerji Düzenleyicileri İşbirliği Ajansı), iyi uygulamaların paylaşımının kolaylaştırılmasına ve en iyi uygulamaların Ulusal Düzenleyici Merciler tarafından karşılaştırmalı değerlendirmesine dayalı olarak müşterek menfaat projelerine (PCI) ilişkin teşvikler bakımından tavsiyelerde bulunulmasına ilişkin görevi (TEN_E Yönetmeliği Madde 13 (5)) üzerine çalışmalarını halihazırda başlatmıştır.

Bu bağlamda CEER, ilave yatırım teşviklerinin özendirilmesine yönelik AB seviyesindeki herhangi bir eylemin uygun risk-getiri oranlarının geliştirilmesinin şebeke yatırımlarının düzenleme ile ilgili hususlarda değerlendirilmesinin ve gözden geçirilmesinin bir parçası olarak düzenleyicilerin halihazırda temel yetkinliği olduğunu hesaba katması gerektiğine vurguda bulunmaktadır. Gerçekte, mevcut ulusal düzenleyici çerçeveler kapsamındaki yatırımlar halihazırda enerji altyapısı yatırımlarına milyarlarca Euro yatırımla bulunmaktadır.

Bu bağımsız bileşenlerin (yukarıda ana hatları ile belirtilen şekilde) bileşimi ve bunların karmaşık karşılıklı etkileşimleri düzenleyici bir çerçevenin risk profilinin ve bunun bir sonucu olarak da yatırımcıların yatırım yapma konusundaki istekliliğinin köşe taşlarını oluşturmaktadır.

Teşvikler konusunun analiz edilmesi esnasında bu bileşenlerin olgun bir ulusal düzenleyici çerçeve içerisinde birlikte işlev gösterdiği özel usulün dikkatli bir şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu nedenden dolayı tek bir bileşenin basitleştirilmiş şekilde uyumlaştırılması risk profilinin (ilgili Ulusal Düzenleyici Merciler tarafından ekseriyetle oldukça uzun vakit alan bir süreç sonrasında dengelenen şekliyle) etkilenebilecek olması nedeniyle faydadan daha çok zarara neden olabilir. Bu nedenden dolayı teşviklere ilişkin gelecekte geliştirilebilecek bütün rehberlerin Ulusal Düzenleyici Mercilerin paylaşılan ortak deneyimlerine dayalı olarak zaman içerisinde kendi ilgili düzenleyici çerçevelerinin değerlendirilmesi ve geliştirilmesi bakımından sahip oldukları uzmanlığı ve deneyimi gereken şekilde dikkate alması gerekmektedir.

on historic values, re-evaluated values or on a mixture of these two methods. The vast majority of regulators allowed depreciation of tangible and intangible assets valued on the same basis as the RAB in their regulation, hence clear correlation between these values can be observed.

3. The EU policy context

CEER notes that the entry into force of the new Guidelines for trans-European energy infrastructure (TEN-E, Regulation 347/2013/EC) on 15 May 2013 has brought the adequacy of national regulatory frameworks for incentivising infrastructure investments to the forefront of the debate. ACER (the Agency for the Cooperation of Energy Regulators) has already initiated work on its task (Art. 13 (5) of the TEN-E Regulation) to facilitate the sharing of good practices and make recommendations regarding incentives for PCIs (projects of common interest) on the basis of a benchmarking of best practices by NRAs.

CEER would stress in this context that any EU level action to encourage additional investment incentives has to take into account that the development of adequate risk-return ratios is already a core competence of regulators as part of their regulatory assessment and review of network investments. In effect, incentives under the present national regulatory frameworks have already delivered billions of euros in energy infrastructure investments.

The combination of these individual components (as outlined above) and their complex interplay form the cornerstones of the risk profile of a regulatory framework and consequently also the willingness of investors to invest.

The specific way these components work together in a mature national regulatory framework needs to be carefully considered when analysing the issue of incentives. A simplified harmonisation of a single component may therefore potentially do more harm than good as the risk profile (as balanced by the relevant NRA in often a very lengthy process) may be disturbed. Any future guidance regarding incentives must therefore duly consider the expertise and experience of NRAs in evaluating and developing their respective regulatory frameworks over time, on the basis of their shared common experience NRAs use this expertise, within the wider regulatory context, to determine which incentives may be appropriate.

EUROGAS POLİTİKASININ TALEPLERİ

EUROGAS POLICY ASKS

Avrupa doğal gaz endüstrisi birliği iç enerji pazarı

The european union of the natural gas industry the internal energy market

Üçüncü Paketin daha iyi uygulanması

Komisyon ve diğer kurumlar, Üçüncü Enerji Paketinin tam anlamıyla uygulanmasını ve bütün Üye Ülkelerin mensupları için pazar şartlarının eşit olmasını sağlayacak faaliyetlerine devam etmelidir. Avrupa kuruluşları ilerlemeye yönelik öneriler sunmak için girişimlerde de bulunmalıdır.

Yasalar açısından sürekli ilerleme

Kararlaştırılan Yasalar ve Kurallarda zaman içinde güncel koşullara uygun ilerleme sağlanmalıdır. ENTSOG tarafından tertiplenen yerleşik ve yararlı istişare usulleri devam etmeli, ACER ve Komisyon menfaat sahipleri ile diyaloga eşit derecede açık olmalıdır. Yasalar, TSO'lar (İletim Sistemi Operatörleri) ile NRA'ların (Ulusal Düzenleyici Kurumlar) daha yakın işbirliği içinde bulunmasını desteklemelidir; bu işbirliğinin yansımaları çalışma usulleri ile teknik işbirlikteliğin yeni ve mevcut faaliyetleri kolaylaştıracak şekilde uyum içinde yürütülmesinde görülecektir. Ticaret bölgelerindeki pilot uygulamalar pazar olanaklarının daha iyi anlaşılmasını sağlayabilse de çalışmalar, Üçüncü Enerji Paketi ve Yasalarla belirlenen temel kuralların uygulanmasına odaklanmalıdır.

Improved implementation of the Third Package

The Commission and other institutional bodies should continue their activities to ensure robust implementation of the Third Energy Package and a level playing field for market players in all Member States. Initiatives should also be undertaken by European associations to make proposals for improvement.

Continued progress on Codes

Timely progress should be achieved on the determined Codes and Rules. The established good consultation procedures organised by ENTSOG should be continued, and ACER and the Commission should be equally open to dialogue with stakeholders. The Codes should underpin closer co-operation among TSOs and NRAs, reflected in harmonising operational procedures and technical interoperability that will facilitate new and existing business. While pilots on trading zones may enhance understanding of market possibilities, the focus of efforts has to be on implementing the basic rules as set out in the Third Energy Package and Codes.

Olumlu yatırım ortamı

Altyapı paketinin uygulamaya konulması Avrupa kıtasına yayılmış ağların gelişimini hızlandırmak açısından gerekli olup On Yıllık Ağ Geliştirme Planı'nın (Ten-Year Network Development Plan - TYNDP) sonuçları da paketin uygulamaları ile tutarlı ve uyumlu olmalıdır. Diğer düzenleyici mekanizmalar, özellikle "Armonize İletim Tarife Yapıları Yasası" (Code on Harmonised Transmission Tariff Structures) ya da "Açık Sezonda İyi Uygulama Kılavuzu" (Guidelines of Good Practice on Open Season) hakkında karar verilirken yatırım ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmak önem arz eder.

AB politikası, gazın enerji karışımındaki uzun vadeli değerini de kabul edip ileride ihtiyaç duyulacak yatırımlara güven vermelidir.

Farklı rollere saygı duyan bir dış enerji politikası

AB, Avrupa'nın dışındaki üretici ülkelerle karşılıklı menfaatlerin bulunduğu konularda diyaloga girerek politik bir çalışma alanı temin etmeye devam etmeli ve genel anlamda iyi ticari ilişkilere olanak sağlayan bir ilişki geliştirmelidir. Ancak ticari kararlar girişimcilere bırakılmalıdır.

Müşterinin dahil edilmesi

Komasyon, CEER, ACER ve bütün menfaat sahipleri ile yakımlı işbirliği içinde, özellikle Sivil Enerji Forumu (Citizens' Energy Forum) sayesinde müşterilerin pazarı daha iyi anlayıp pazara daha fazla dahil olmasına katkıda bulunan çalışmalarına devam etmelidir.

Yaklaşımların pragmatik olması ve farklı müşterilerin farklı ihtiyaçları olduğunu dikkate alması gerekir. Hizmet şirketleri yenilikçi ürünler ve fiyat formülleri sunabilmelidir.

Eurogas, hassas müşterilerle ilgili çalışmalara daha fazla destek vermektedir. Hassas müşteriler tanımı Üye Ülkelerle ilgili bir konu olduğundan Avrupa Doğal Gaz Endüstrisi Birliği tarafından ulusal geleneksel uygulamalar ve sosyal politikadan türetilmiş olması muhtemeldir. Üye Ülkelere yaklaşımlarını belirleme konusunda yardım etmek amacıyla pazarın ve iyi uygulamaların önemini vurgulayan kilit AB ilkeleri ortaya konmalıdır.

Eurogas, Komisyonun düzenlenmiş gaz fiyatlarının aşamalı olarak yürürlükten kaldırılmasını teşvik eden faaliyetlerini sürdürmesini desteklemektedir. Hassas müşteriler korunmalı ancak sosyal önlemler pazarın işleyişini aksatmamalı, orantılı olmalı ve ağır yönetim maliyetleri yaratmamalıdır.

Enerji verimliliğine katkıda bulunma

Üye Ülkeler, müşteri hassasiyeti ve enerji yetersizliği sorunlarına yönelik tedbirler de dahil olmak üzere enerji verimliliği konusundaki gelişmelerin önemini vurgulamalıdır. Akıllı gaz sayacı tesisatının maliyet-fayda analizleri yapılmalıdır. Akıllı sayaçların tesis edildiği yerlerde veri gizliliği koruma altına alınmalıdır.

Perakende piyasada pazarın nasıl genişletilebileceği ve müşterilerin yararına olacak şekilde nasıl derinleştirilebileceğinin anlaşılabilmesi için pazar tasarımı değerlendirilmelidir. Bu değerlendirmeye kapsamında, perakende piyasasında DSO'ların (Dağıtım Sistemi Operatörleri) da bütünüyle dahil edilmesinin gerektiği açık roller ve sorumluluklar belirlenmelidir.

Favourable investment climate

Implementation of the infrastructure package is necessary to speed up development on cross-European networks, and the outcome of the Ten-Year Network Development Plan (TYNDP) should be consistent and coherent with the implementation of the package. It is important to take into consideration investment needs when deciding other regulatory mechanisms, notably the "Code on Harmonised Transmission Tariff Structures" or the "Guidelines of Good Practice on Open Season".

EU policy should also acknowledge the long-term value of gas in the energy mix, giving confidence for the necessary future investments.

External energy policy respecting different roles

The EU should continue to assure a political framework with producing countries outside Europe, engaging in dialogue on points of mutual interest and in general create a relationship conducive to good commercial relations. Commercial decisions should, however, rest with entrepreneurs.

Involving the customer

The Commission, in close co-operation with CEER, ACER and all stakeholders, should continue with work, particularly through the Citizens' Energy Forum, that will contribute to customers' improved understanding and involvement in the market.

Approaches need to be pragmatic and recognise that different customers have different needs. Supply companies have to be able to offer innovative products and price formulas.

Eurogas supports further work on vulnerable customers. The definition of vulnerable customers is a matter for Member States and will therefore likely be derived The European Union of the Natural Gas Industry from national traditional practices and social policy. Key EU principles with the emphasis on the role of the market and good practices should be developed to assist Member States in determining their approaches.

Eurogas supports that the Commission should continue its actions to encourage a progressive phase-out of regulated gas prices. Vulnerable customers should be protected but social measures should not hinder market functioning, should be proportionate and should not entail heavy administrative costs.

Energy efficiency benefits

Member States should emphasise the importance of energy efficiency improvements including in measures to address customer vulnerability and energy poverty. Cost-benefit analyses of smart meter installation for gas should be carried out. Where smart-meters are installed, data privacy needs to be safeguarded.

Market design in the retail market needs to be assessed to determine how the market can be broadened and deepened in the interest of customers. Such an assessment should include setting out clear roles and responsibilities in the retail market, considerations in which DSOs need to be fully involved.

Enerji piyasasındaki gelişmeler

Komisyon, ETS sistemi sorununa öncelik vermeli ve piyasada yenilenebilir enerji kaynaklarına (RES) destek planlarında ülkelerin birbirinden farklı yaklaşımlar benimsemesinden kaynaklanan kusurları gidermek için uyumlaştırma ve aşamalı yürürlükten kaldırma yoluyla tedbirler önermelidir. Komisyon ayrıca RES'in elektrik piyasasında programlama, adaylık ve dengeleme alanlarında gittikçe daha fazla sorumluluk almasını sağlamalıdır.

Kapasite karşılama mekanizmaları

Salt enerji piyasasının üzerine eğilmediği elektrik kaynaklarının güvenliği sorununu çözmek için kapasite karşılama mekanizmaları etkili bir yöntem olabilir. Kapasite karşılama mekanizmalarının doğasından gelen piyasayı bozma riski nedeniyle bu mekanizmalar dikkatli bir şekilde tasarlanmalıdır. Bu mekanizmalar, istenen kararlı ve güvenilir kapasitenin sağlanmasını garanti etmelidir. Esneklik spot piyasa ve dengeleme piyasası tarafından yeterli ölçüde sağlanmalı, ancak sağlanamadığı durumda tasarımda sistemin esneklik gereksinimleri de dikkate alınmalıdır.

İç enerji piyasası üzerindeki etkiler ve daha ileri uygulamaları en aza indirilmeli, kapasite karşılama mekanizmalarının gaz piyasası üzerindeki muhtemel etkilerine dikkat edilmelidir.

Eurogas'ın genel görüşleri

Eurogas; enerji endüstrisinin yeni olanaklara tepkisz kalmadığı, müşterilerin güvenilir, ekonomik ve anlaması kolay olan bir pazardan yararlanabildikleri ve en hassas müşterilerin korunduğu, eşit şartlar sağlayıp sonucunda başarılı bir enerji rekabeti ortaya çıkan, iyi işleyen bir AB enerji piyasasına duyulan ihtiyacı kesinlikle desteklemektedir.

Gaz, gelecekteki enerji karışımında önemli bir rol oynamalı, sürdürülebilir ekonomik büyümeye ve Avrupa endüstrisinin daha rekabetçi olmasına katkıda bulunmalıdır.

İç Piyasanın İşlemesini Sağlama Tebliği,1 yanındaki ön raporlarla birlikte enerji piyasası üzerine değerli bir analiz sunup gerekli olan diğer faaliyetler hakkındaki tartışma için akla yatkın bir altyapı önermektedir.

Eurogas, Tebliğin gaz piyasası işlemleri ile ilgili farklı konularda kat edilen ve ACER'in/CEER'in takip raporu ile de doğrulanmış olan ilerlemeyi kabul etmiş olmasından memnun olmakla beraber elde edilen başarıların üzerine eklemek ve Avrupa genelinde bir bütün olarak daha armonize ve yakınsayan piyasadaki gelişmeleri güvenceye almak üzere yapılacak daha çok şey olduğunu kabul etmektedir. Dolayısıyla Üye Ülkeler Üçüncü Enerji Paketinin tam anlamıyla uygulanmasını sağlamalıdır. Tebliğde ayrıca gaz ve elektrik piyasaları arasındaki etkileşim daha açık hale geldiğinden enerji piyasası konularına bütünsel bir açıdan bakılması gerektiğinin altı çizilmektedir. Avrupa'da kararlı bir gaz piyasası oluşturabilmek ve gaza yönelik taleplerin arttığı bir dünyada Avrupa'nın ileride ihtiyaç duyacağı kaynakları çekebilmek için enerji piyasasının bir bütün olarak iyi işlemesi şarttır.

Eurogas, aşağıda iç gaz piyasasına yönelik hedeflerini ve benimsediği ilkeleri vurgulamaktadır

İç enerji piyasasının oluşturulması ve sürdürülebilir gelişme hedeflerine ulaşılması, arz güvenliği ile uyumlu, politik tedbirler ile tutarlı olmalıdır.

Energy market developments

The Commission should address the failing ETS system as a matter of priority and also introduce measures to remove market imperfections arising from diverging national approaches on RES support schemes by harmonisation and gradual phase-out. Moreover, the Commission should ensure that RES gradually assume responsibility for scheduling, nomination and balancing in the electricity market.

Capacity remuneration mechanisms

Capacity remuneration mechanisms can be an effective measure to address security of electricity supply where the energy-only market does not do so. Due to the inherent risk of capacity remuneration mechanisms to distort the market they should be carefully designed. They should ensure the provision of required firm and reliable capacity. Flexibility should be adequately rewarded by the spot and balancing market, but if this is not the case, their design should also consider the flexibility needs of the system.

Any impact on the internal energy market and its further implementation should be minimised and attention should be paid to the potential impacts of capacity remuneration mechanisms on the gas market.

Eurogas general comments

Eurogas strongly supports the need for a well-functioning EU energy market that provides a level playing field and delivers an outcome of successful energy competition in which the energy industry can respond to new opportunities, and consumers can benefit from access to a market that is reliable, affordable and easy to understand, while the most vulnerable are protected.

Gas should play a key role in the future energy mix and contribute to sustainable economic growth and a more competitive European industry.

The Communication, Making the Internal Market Work,1 with its accompanying working papers, offers a valuable analysis into the energy market and a sound basis for discussion on what further actions are necessary.

Eurogas welcomes the Communication's recognition of progress in several aspects of gas market operations, confirmed by ACER's/CEER's monitoring report and agrees, however, that more needs to be done to build on the achievements as well as secure more harmonised and converging market developments across Europe as a whole. Member States should ensure, therefore, a robust implementation of the Third Energy Package. The Communication also rightly underlines the need to take a holistic approach to energy market issues, as the interaction between gas and electricity markets becomes more obvious. In order to achieve a robust gas market in Europe, able to attract the future supplies that Europe needs in a world where the appetite for gas is growing, the energy market as a whole must function well.

Eurogas underlines below its objectives and principles of approach for the internal gas market

The achievement of the internal energy market and of the objectives of sustainable development, security of supply should be coherent and policy measures consistent.

İyi işleyen bir piyasa, gazın enerji karışımındaki öneminin kabul edilmesiyle de birleşince küresel gaz piyasasının büyüdüğü bir zamanda kaynakları Avrupa'ya çekecektir.

Düşük karbonlu enerjinin tedariği, farklı düşük karbon teknolojilerinin adil rekabeti ile yönlendirilmelidir.

Üçüncü Enerji Paketi, gaz ve elektrikte kararlı bir iç piyasanın temellerini atmıştır ve uygulamalarının Avrupa geneline yayılması gerekmektedir. Eurogas; bazı bölgelerde hatalı veya gecikmeli olarak gerçekleşen uygulamaların rekabetin bozulmasına neden olması, piyasadaki gelişmeleri engellemesi, piyasanın genel gelişmesine gölge düşürmesi ve ileride ortaya çıkacak sorunlara neden olması konusunda endişe duymaktadır.

Yasa ve kural belirleme sürecinde iletim sistemi operatörleri (TSO'lar) ile ulusal düzenleyici kurumlar (NRA'lar) arasında, kullanıcıların ihtiyaçlarını dikkate alan armonize uygulamalar ve işlemlerde de yansımaları görülen, daha iyi bir işbirliği sağlama amacı güdülmelidir. Denetime tabi bir kurum olarak dağıtım sistemi operatörlerinin (DSO'lar) rolünün de dikkate alınması ve süreçte DSO'lara da danışılması gerekir.

İşletme ve piyasaya yönelik Yasa ve kurallar şeklindeki düzenlemenin zamanında ve verimli bir şekilde uygulanması şarttır; ancak piyasanın ihtiyaçlarına göre şekillenmesi ve menfaat sahipleri ile girilen kapsamlı bir diyalogun üzerine inşa edilmesi gerekir.

Yatırımı teşvik etmek ve piyasanın ilerideki ihtiyaçları hakkında güvenilir sinyaller göndermek için kararlı bir düzenleyici çerçeve tasarlanmalıdır.

Toptancı piyasası tasarımı ve uygulamaları şu an iyi ilerleme kaydettiğinden, ilginin perakende piyasasının daha fazla canlandırılmasına yönlendirilmesi gerekir. Enerji piyasasına girmede bütün rolü tüketicilerin oynama imkanı olması gerekirken toplumdaki en hassas tüketicilerin de korunması şarttır. Ancak sosyal önlemler pazarın işleyişini aksatmamalı, orantılı olmalı ve ağır yönetim maliyetleri yaratmamalıdır. .

İyi işleyen bir piyasa, piyasanın tasarım hedeflerine ulaşma yolunda karşılaşılabilecek güçlükleri ve yapılacak masrafları göz önünde bulundururken DSO'lar için uygun bir rol belirlemenin gerekliliğine de inanır. Eurogas, bu temel hususların ışığında, Tebliğe dair analiz ve görüşleri ile ilerisi için önerilerini aşağıda sunmaktadır.

Üçüncü Paketin daha iyi uygulanmasının gerekliliği

Eurogas; Komisyon tarafından yapılan analizin, iç piyasadaki ilerleme ritminin hızlanmakta olduğuna ve bunun yanında merkezdeki faaliyetlerin, müşteriler için erime oranının ve bölgesel fiyat yakınsamasının bariz bir şekilde artmakta olduğuna dair sezgilerimizi doğrulamasından memnuniyet duymaktadır. Eurogas, piyasa dinamiklerinin bu olumlu eğilimleri ivmelendireceğinden emindir ve yeni ticaret noktalarının hizmete girmekte olduğuna da dikkat çekmektedir. Kapasite kullanımı veya piyasadaki akışlarda hala eskiden kalan sorunların bulunduğu yerlerde sorunlar, yakın zamanda devreye sokulan yeni kısıt yönetimi kuralları ve bu yıl içinde kabul edilecek olan "Kapasite Dağıtım Mekanizmaları Ağ Yasası" ile çözümlenmelidir. Piyasadaki güven artışı "Toptan Enerji Piyasasının Bütünlüğü ve Şeffaflığına dair Yönetmelik" uygulamaya konulduğunda daha da hızlanacaktır.

A well-functioning market, coupled with recognition of the importance of gas in the energy mix, will attract supplies to Europe at a time when the global market for gas is growing.

A low-carbon energy supply should be driven by fair competition among different low-carbon technologies.

The Third Energy Package laid the foundations for a robust internal market in gas and electricity and its implementation needs to be delivered across Europe. Eurogas is concerned that incorrect or delayed implementation in some regions leads to distortion of competition, impairs market development, detracts from overall market progress and stores up problems for the future.

The process to develop Codes and rules should aim at improved co-operation among transmission system operators (TSOs) and national regulatory authorities (NRAs), reflected in harmonised practices and operations that take account of users' requirements. The role of distribution system operators (DSOs) as a regulated entity also needs to be recognised and DSOs fully consulted in the process.

Regulation in the forms of operational and market Codes and rules must be pursued in a timely and efficient manner but should be tailored to market needs and built on an extensive dialogue with stakeholders.

A stable regulatory framework should be designed to favour investment and deliver reliable signals on future market needs.

Now that the wholesale market design and its implementation are making good progress, attention needs to turn to stimulating further the retail market. Consumers have to be able to play their full part in participating in the energy market, while the most vulnerable in our society have to be protected. Social measures, however, should not hinder market functioning, should be proportionate and should not entail heavy administrative costs.

A well-functioning market also relies on determining an appropriate role for DSOs, while taking into account the complexities and costs of achieving the market design objectives. In the light of these main considerations, Eurogas offers the following analysis and thoughts on the Communication as well as suggestions for the way forward.

Improved implementation of the Third Package necessary

Eurogas is pleased that the analysis of the Commission confirms our perceptions that the rhythm of progress in the internal market is quickening, with a marked expansion of hub activity, their churn rates and regional price convergence. Eurogas is confident that market dynamics will accelerate these positive trends and notes too that new trading hubs are being put into operation. Where remaining problems are still detected in capacity use or flows in the market, these should be solved by the new rules on congestion management recently put in place and the "Network Code on Capacity Allocation Mechanisms" to be adopted this year. Confidence in the market is increasing and this will be enhanced further as the "Regulation on Wholesale Energy Market Integrity and Transparency" is implemented.

Yine de Tebliğ ve destekleyici analizlerin de gösterdiği gibi, Avrupa'da hala toptancı seviyesinde iç piyasada ciddi engellerin bulunduğu ve müşterilerin tercih imkanının bulunmadığı bölgeler bulunmaktadır. Eurogas, Komisyonun ihlal davası açma faaliyetlerine destek vermektedir ancak bu yöntemle sorun tamamen çözülemez. Yasal işlemlerin, ilgili tarafları iç piyasanın sağlayacağı yararlar konusunda ikna etme ve yapılması gerekenlerin daha iyi anlaşılması için onlara yardım etme çabaları ile de desteklenmesi gerekir. Eurogas, bu hususun sorumluluğunu Komisyonun tek başına alamayacağını farkındadır. ACER, CEER ve enerji endüstri kuruluşlarının da bu alanlardaki üyeliklerinden dolayı üzerlerine düşen sorumluluklar bulunmaktadır.

Eurogas, kendi faaliyetlerinin uygulamada bölgesel odaklı işlere nasıl katkı sağlayabileceğine dair değerlendirmeler yapacaktır. CEER ve ENTSOG halihazırda çeşitli faaliyetlerde bulunsalar da bunların artması gerekir.

Politikanın talebi

Komisyon ve diğer kurumlar, Üçüncü Enerji Paketinin tam anlamıyla uygulanmasını ve bütün Üye Ülkelerin mensupları için pazar şartlarının eşit olmasını sağlayacak faaliyetlerine devam etmelidir. Avrupa kuruluşları ilerlemeye yönelik öneriler sunmak için girişimlerde de bulunmalıdır.

Bu sırada Yasaların ve kuralların erken uygulamaya konması çalışmaları ve daha armonize kurallar ile TSO'lar ile NRA'lar arasında, özellikle birbirine komşu olan TSO'lar ile NRA'lar arasında, daha iyi bir işbirliği sağlayacak olan diğer girişimler devam etmelidir. Bu gelişmelerde bütün menfaat sahipleri katkıda bulunmalıdır.

Yasalar açısından sürekli ilerleme

Tebliğde gaz piyasası Yasaları hazırlığında alınan yola dikkat çekilmektedir. Kapasite Dağıtım Mekanizmaları (CAM), Dengeleme, Tarifeler ve İşbirliklilik ile ilgili kilit Yasalar iç piyasa işlemlerinin temellerini atmaktadır. Eurogas, "Erişim Yönetmeliği Kılavuzları"na eklenen şeffaflık kurallarının önemini de altını çizmektedir. 2 TSO'ların buna uyması esastır. Eurogas bilgi akışına gerçek zamana mümkün olduğunca yakın şekilde görmek istemektedir. Çok TSO'lu bir platformun oluşturulması, ağ kullanımını ve sınır ötesi ticareti kolaylaştırmak açısından olumlu bir adımdır.

Yasa ve Kural hazırlama süreci genel olarak iyi gitmektedir. Eurogas'ın ENTSOG tarafından Yasa ve Kuralların hazırlanması için düzenlenen kapsayıcı sürece katılımı tam olup süreci takdir etmektedir. CAM Yasası programı 2014 yılından sonraya uzayacak gibi görünmektedir. Zamanında teslim edilmesi önemlidir. Yine de Yasaların geniş bir kesim tarafından kabul edilerek çıkarılması, uygulama süreci için daha iyi olacaktır. Örneğin, Eurogas ve diğer menfaat sahiplerinin ciddi kaygılarını ifade ettikleri halde ara bağlantı noktası kapasitesinin zorunlu paket satışı (mandatory bundling) ile ilgili önerinin hala CAM Yasasında bulunması üzüntü vericidir. Eurogas, ACER ve Komisyonun görüşlerinde daha fazla kamu yararı olup olmadığına bakma görevine saygı duymaktadır; ancak ACER ve Komisyon menfaat sahiplerinin işlemlerinin neticesine de önem vermelidir.

Politikanın talebi

Kararlaştırılan Yasalar ve Kurallarda zaman içinde güncel koşullara uygun ilerleme sağlanmalıdır. ENTSOG tarafından tertiplenen

Nonetheless, as the Communication and also the supporting analyses show, there are still areas of Europe where serious barriers to the internal market at the wholesale level remain and customer choice is not available. Eurogas supports the actions of the Commission to launch infringement cases, but this can only be part of the solution. Legal action must be backed by steps to convince parties concerned of the benefits that the internal market will bring and to assist them in understanding better what needs to be done. Eurogas recognises that this cannot only be the responsibility of the Commission. ACER, CEER and energy industry associations have a part to play through their memberships in those areas.

Eurogas will consider how its activities can contribute to regional focused work on implementation. Actions are already pursued by CEER and ENTSOG but should be increased.

Policy asks

The Commission and other institutional bodies should continue their activities to ensure robust implementation of the Third Energy Package to ensure a level playing field for market players in all Member States. Initiatives should also be undertaken by European associations to make proposals for improvement.

Meanwhile, the work on early implementation of Codes and rules, and other initiatives that lead to more harmonised rules and improved co-operation among TSOs and among NRAs should be pursued, especially between adjacent TSOs and NRAs. All stakeholders should be involved in their development.

Continued progress on Codes

The Communication notes the progress on the preparation of gas market Codes. The key Codes on Capacity Allocation Mechanisms (CAM), Balancing, Tariffs and Interoperability provide for the fundamentals of internal market operations. Eurogas also underlines the importance of the transparency rules added to the "Guidelines to the Access Regulation". 2 Compliance by TSOs is essential. Eurogas would like to see the flow of information as near real time as possible. The establishment of a multi-TSO booking platform is a welcome step in facilitating network use and cross-border trade.

The development of the Codes and Rules is generally going well. Eurogas participates fully and has only praise for the inclusive process organised by ENTSOG for their preparation. It is a matter of regret that it now looks as if the CAM Code timetable is slipping beyond 2014. Timely delivery is important. Nonetheless, it will be better for their eventual application if the Codes are the product of a wide consensus. It is for example a matter of regret that the CAM Code maintains the proposal on mandatory bundling of interconnection point capacity on which Eurogas and other stakeholders have expressed strong concerns. Eurogas respects the role of ACER and the Commission in looking to the wider public interest in their inputs, but they should heed also the outcome of the stakeholders' process.

yerleşik ve yararlı istişare usulleri devam etmeli, ACER ve Komisyon menfaat sahipleri ile diyaloga eşit derecede açık olmalıdır. Yasalar, TSO'lar (İletim Sistemi Operatörleri) ile NRA'ların (Ulusal Düzenleyici Kurumlar) daha yakın işbirliği içinde bulunmasını desteklemelidir; bu işbirliğinin yansımaları çalışma usulleri ile teknik işbirlikteliğin yeni ve mevcut faaliyetleri kolaylaştıracak şekilde uyum içinde yürütülmesinde görülecektir. Ticaret bölgelerindeki pilot uygulamalar pazar olanaklarının daha iyi anlaşılmasını sağlayabilse de çalışmalar, Üçüncü Enerji Paketi ve Yasalarla belirlenen temel kuralların uygulanmasına odaklanmalıdır.

Olumlu yatırım ortamı

Eurogas, diğer menfaat sahiplerinin CAM Yasasının artan yatırım sorununu ele almamasına dair kaygılarını paylaşmaktadır. Yatırımın piyasaya dayalı olması önemlidir; dolayısıyla mevcut kapasitenin kullanımını en iyi hale getirmek için tasarlanmış olan dağıtım usulleri, gelecekteki yatırımlara ilişkin sinyaller veren usuller ile tamamlanmaktadır. Bu nedenle Eurogas, ara bağlantı noktalarında, kullanıcıların gereksinimlerini karşılayacak rutin yatırımlar hakkında ipucu vermeye ve başarısız yatırımları önlemeye yönelik düzenli piyasa testlerinin yapılması fikrini desteklemektedir. Büyük ve rutin olmayan yatırımlar için Açık Sezon uygulaması devam etmelidir; ancak Kılavuzun iyileştirilmesinden önce mevcut "Açık Sezonla İyileştirilmiş Uygulama Kılavuzu" ilkelerine ilişkin uygulamaların iyileştirilmesi gerekmektedir. "Armonize İletim Tarife Yapıları Yasası" da konu ile ilgilidir çünkü tarife tasarısı ve seviyeleri kararlı piyasa sinyalleri gönderip çapraz sübvansiyonu en aza indirmelidir.

Ayrıca Avrupa genelinde verimli yatırımlar yapılabilmesi için güçlü bir Avrupa koordineli planlama boyutu bulunması şarttır. Dolayısıyla Eurogas, ENTSOG'un On Yıllık Ağ Geliştirme Planı (TYNDP) için yaptığı ve ENTSO-E'nin eşdeğer çalışması ile birleştirilince katma değer sağlayacak olan değerli çalışmayı desteklemektedir. Sonuçların piyasaya dayalı olmasını ve merkezi planlama eğilimlerine kapılmamasını sağlamak için menfaat sahiplerinin de özellikle bölgesel düzeyde dahil olması şarttır.

Eurogas altyapı paketine destek vermektedir. Piyasa bazlı vurgu, yaklaşımın köşe taşı olmayı haklı bir şekilde sürdürmektedir. Eurogas; mali desteğin bir kısmının, sadece ticari ölçütler geçerli olduğunda elde edilemeyecek ekonomik ve sosyal yararlar sağlıyorsa ortak çıkarlara hitap eden bir proje için (Project of common interest - PCI) gerekçelendirilebilir. Öte yandan piyasa bozulmaları önlenmeli ve bireysel yatırımcılar, düzenlemeye tabi TSO'lardan dolayı dezavantajlı olmamalıdır. Uygun düzeylerdeki kamu desteğinin AB dayanışmasına ve son kullanıcılara yarar sağlayacağına güvenilmelidir. İzin işlemlerini daha hızlı ve daha az karmaşık hale getirmek de öncelikler arasındadır.

Ancak Komisyonun politikası, uzun vadeli planlamanın gaz ticareti için esas olduğunu açıkça kabul etmelidir. Avrupa dışındaki kaynaklardan ithalatta mecburen artış olacağından, ithalat kabul görebilecek, kararlı ve öngörülebilir bir düzenleyici çerçeve ile kolaylaştırılmalıdır. Gelecekte yapılacak yatırımların uzun vadede görünür olması da arz güvenliği açısından gereklidir. Ayrıca, AB politikası, potansiyel yatırımcılara enerji karışımı içinde gazın gelecekteki rolü hakkında olumlu sinyaller göndermelidir.

Politikaların talebi

Altyapı paketinin uygulamaya konulması Avrupa kıtasına yayılmış ağların gelişimini hızlandırmak açısından gerekli olup On Yıllık Ağ Geliştirme Planı'nın (Ten-Year Network

Policy asks

Timely progress should be achieved on the determined Codes and Rules. The established good consultation procedures organised by ENTSOG should be continued and ACER and the Commission should be equally open to dialogue with stakeholders. The Codes should underpin closer co-operation among TSOs and NRAs, reflected in harmonised operational procedures technical interoperability that will facilitate new and existing business. While pilots on trading zones may enhance understanding of market possibilities, the focus of efforts has to be on implementing the basic rules as set out in the Third Energy Package and Codes.

Favourable investment climate

Eurogas shared the concerns of other stakeholders that the CAM Code did not address the question of incremental investment. It is important that investment is market driven, and therefore that allocation procedures, designed to optimise the use of existing capacity, are complemented by procedures that give further signals for future investment. Eurogas, therefore, supports the introduction of regular market tests at interconnection points to provide signals on routine investment to meet users' needs and avoid stranded investment. For large non-routine investments Open Season should be maintained, but there is need to improve implementation of the principles of the current "Guidelines of Good Practice on Open Season" preparatory to improving the Guidelines. The "Code on Harmonised Transmission Tariff Structures" is also relevant because tariff design and levels should send robust market signals and minimise cross-subsidisation.

To deliver, moreover, efficient investment at European level, there has to be a strong European dimension for co-ordinated planning. Eurogas, therefore, supports the valuable work of ENTSOG on the Ten Year Network Development Plan (TYNDP), on which coordination with ENTSO-E's equivalent work will also bring added-value. The stakeholders have to be involved, particularly at regional level to ensure that the outcome is driven by the market and does not follow central planning tendencies.

Eurogas supports the infrastructure package. The market-based emphasis correctly remains the cornerstone of the approach. Eurogas recognises, however, that some financial support may be justified for a project of common interest (PCI), if it provides economic and social benefits unlikely to be achieved if only commercial criteria count. Market distortions, however, have to be avoided and private players should not be disadvantaged in relation to regulated TSOs. There should be confidence that appropriate levels of public support will benefit EU solidarity as well as end-users. Making permitting procedures faster and less complex is also a priority.

Commission policy, however, should explicitly recognise that long-term planning is essential to the gas business. Imports from non-European sources will necessarily increase and should be facilitated by a favourable, stable and predictable regulatory framework. Long-term visibility of future investments is also necessary for security of supply. Moreover, EU policy should send positive signals to potential investors about the future role of gas in the energy mix.

Development Plan - TYNDP) sonuçları da paketin uygulamaları ile tutarlı ve uyumlu olmalıdır. Diğer düzenleyici mekanizmalar, özellikle "Armonize İletim Tarife Yapıları Yasası" ya da "Açık Sezonla İyi Uygulama Kılavuzu" hakkında karar verilirken yatırım ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmaya önem arz eder.

AB politikası, gazın enerji karışımındaki uzun vadeli değerini de kabul ederken ihtiyaç duyulacak yatırımlara güven vermektedir.

Farklı rollere saygı duyan bir dış enerji politikası

Avrupa ilerde AB dışındaki ülkelerden, çeşitli kaynaklardan ve farklı yollardan daha fazla arza ihtiyaç duyacağından dolayı kararlı bir dış gaz tedarik politikasına sahip olmak esastır.

Eurogas, Komisyonun dış enerji politikasındaki rolüne açıklık getirilmesini desteklemiştir. Şirketlerin Avrupa dışında da ticari menfaatlerini sürdürebildiği olumlu bir çerçeveye sunmaktadır. Son olarak, "Hükümetler Arası Anlaşmalara dair Karar" ticari gizlilik açısından kabul edilebilir bir uzlaşmaya varmıştır.

Politikaların talebi

AB, Avrupa'nın dışındaki üretici ülkelerle karşılıklı menfaatlerin bulunduğu konularda diyaloga girerek politik bir çalışma alanı temin etmeye devam etmeli ve genel anlamda iyi ticari ilişkilere olanak sağlayan bir ilişki geliştirmelidir. Ancak ticari kararlar girişimcilere bırakılmalıdır.

Müşterinin dahil edilmesi

Üçüncü Paket toptancı piyasasının iyileştirilmiş organizasyonuna odaklanmışken önemli tüketici odaklı hükümler de içermektedir. Piyasanın açılma hedefi, tüketicilere daha rekabetçi bir piyasanın avantajlarını sunmaktır. Tüketicilerin kendilerinin de piyasayı şekillendirmede bir rolü olması gittikçe daha açık hale gelmektedir. İyi uygulamaların yayılması bu yönelimi de teşvik edecektir. Eurogas, müşterilerin bilinçli katılımını teşvik etmek üzere atılan adımları olumlu karşılamakta ve enerji tedarikçilerinin, müşteri bağlantılı faaliyetleri nedeniyle, müşterilerin menfaatlerinin ve ihtiyaçlarının belirlenmesindeki katkısında değerli bir rolü olduğunu anımsatmaktadır.

Eurogas aynı zamanda hassas müşterileri korumak için uygun ulusal yaklaşımlar benimsenmenin gerekliliğini de kabul etmektedir. Eurogas, sıkı rekabetin, tüm enerji tüketicilerinin menfaatlerini korumak için temel yöntem olduğunu ve piyasa katılımcılarını sorumlu davranmaya teşvik eden itici bir güç olduğunu düşünmektedir. Gerekli hizmetlerin ve ürünlerin uygun fiyatlı olması ve dayanışma gibi daha kapsamlı konular sosyal refah politikasının konularıdır ve bir müşterinin hassas olup olmadığının tespit edilmesi sorumluluğu gerekli bilgi, deneyim ve yeteneklere erişimi olan kişilerde olmalıdır. Ancak Eurogas hassas müşteri kavramını tüm Üye Ülkelerin ayrı ayrı Direktifin koşullarına uygun şekilde tanımlamasında ısrar etmektedir. Eurogas, ulusal bağlamda iyi uygulamaları belirlerken yararlı olabilecek kılavuzlar geliştirmek amacıyla Komisyon ve diğer menfaat sahipleri ile çalışmaya devam edecektir.

Eurogas, Komisyonun düzenlenen fiyatların, piyasa girişlerini aksatıp özellikle piyasa fiyatının ya da maliyetin altında bir değerde olduğunda rekabeti bozabilecek şekilde yaygın

Policy asks

Implementation of the infrastructure package is necessary to speed up development on cross-European networks, and the outcome of the Ten-Year Network Development Plan (TYNDP) should be consistent and coherent with the implementation of the package. It is important to take into consideration investment needs when deciding other regulatory mechanisms, notably the Code on harmonised tariffication or guidelines of good practice.

EU policy should also acknowledge the long-term value of gas in the energy mix, giving confidence for the necessary future investments.

External energy policy respecting different roles

As Europe will need, in future, increasing supplies from non-EU countries, from diversified sources and by means of different routes, it is essential to have in place a robust external gas supply policy.

Eurogas has supported the clarifications of the Commission's role on external energy policy. It offers a positive framework in which companies can pursue commercial interests outside Europe. Finally, the "Decision on Intergovernmental Agreements" reached an acceptable compromise, with regard to commercial confidentiality.

Policy asks

The EU should continue to assure a political framework with producing countries outside Europe, engaging in dialogue on points of mutual interest and in general create a relationship conducive to good commercial relations. Commercial decisions should, however, rest with entrepreneurs.

Involving the customer

The Third Package, while focusing on the improved organisation of the wholesale market, also includes important consumer focused provisions. The objective of market opening was to provide consumers with the benefits of a more competitive market. It is increasingly obvious that customers themselves have a role to play in shaping such a market. The spread of good practices will encourage this trend. Eurogas welcomes the actions underway to stimulate customers' informed participation and empowerment and recalls that energy suppliers, because of their customer-related activities, have a valuable role to contribute in identifying customers' interests and needs.

At the same time, Eurogas agrees on the necessity to have in place appropriate national approaches to protect vulnerable customers. Eurogas considers that robust competition is the primary means to safeguard the interests of all energy consumers and provides an incentive for market participants to behave responsibly. The wider issues of affordability of essential services and products and of solidarity are matters for social welfare policy and responsibility for identifying whether or not a customer is vulnerable should lie with those who have access to the necessary information, experience and skills. Eurogas urges, however, that each Member State defines the concept of vulnerable customers in line with the Directive's

olması ile ilgili kaygılarını paylaşmaktadır. Bazı düzenlenmiş fiyat formlarının uygulanmasına devam edilmesine yönelik haklı savlar olduğunda bunların tam rekabetçi bir piyasaya geçişte geçici bir tedbir olması gerekir.

Politikanın talebi

Komisyon, CEER, ACER ve bütün menfaat sahipleri ile yakın işbirliği içinde, özellikle Sivil Enerji Forumu (Citizens' Energy Forum) sayesinde müşterilerin pazarı daha iyi anlayıp pazara daha fazla dahil olmasına katkıda bulunan çalışmalarına devam etmelidir. Yaklaşımların pragmatik olması ve farklı müşterilerin farklı ihtiyaçları olduğunu dikkate alması gerekir. Hizmet şirketleri yenilikçi ürünler ve fiyat formları sunabilmelidir.

Eurogas, hassas müşterilerle ilgili çalışmalara daha fazla destek vermektedir. Hassas müşteriler tanımı Üye Ülkelerle ilgili bir konu olduğundan ulusal geleneksel uygulamalar ve sosyal politikadan türetilmiş olması muhtemeldir. Üye Ülkelerle yaklaşımlarını belirleme konusunda yardım etmek amacıyla pazarın ve iyi uygulamaların önemini vurgulayan kilit AB ilkeleri ortaya konmalıdır.

Eurogas, Komisyonun düzenlenmiş gaz fiyatlarının aşamalı olarak yürürlükten kaldırılmasını teşvik eden faaliyetlerini sürdürmesini desteklemektedir. Hassas müşteriler korunmalı ancak sosyal önlemler pazarın işleyişini aksatmamalı, orantılı olmalı ve ağır yönetim maliyetleri yaratmamalıdır.

Enerji verimliliğine katkıda bulunma

Eurogas talebin düşürülmesi ve enerji verimliliğinin önemini kabul etmektedir. Ekonomik kriz sırasında tüketiciler arasında enerji verimliliğini arttırmanın mali açıdan hassas müşteriye yardım etme ve karbon dioksiti (CO₂) azaltma açılarından yararları olacaktır. Eurogas üyeleri halihazırda bir dizi enerji verimliliği planında aktif durumdadır. Müşteriler ile olan ilişkileri sayesinde bir alanda tavsiyede bulunabilecek bir konuma gelmişlerdir. Gaz zincirindeki tedarikçilerin enerji hizmetleri sunmaya ticari stratejileri açısından verdikleri önem gittikçe artmaktadır.

Politikanın talebi

Dolayısıyla Eurogas'a göre Üye Ülkeler, müşteri hassasiyeti ve enerji yetersizliği sorunlarına yönelik tedbirler de dahil olmak üzere enerji verimliliği konusundaki gelişmelerin önemini vurgulamalıdır.

Ancak Eurogas, gaz söz konusu olunca akıllı sayaçlara dikkat edilmesi gerektiğini belirtmektedir. Akıllı gaz sayaçları, müşterilere enerji kullanımı ve maliyeti en uygun hale getirme konusunda akıllı elektrik sayaçlarının sunduğu olanakları temin etmeyecektir. Akıllı gaz sayaçları, akıllı elektrik sayaçlarından daha sınırlı işlevler sunmaktadır. Gazı ısınma amaçlı kullanan ve akıllı gaz sayacı bulunan mesken aboneleri tüketim seviyelerini daha iyi ve daha sık olarak öğrenecekler. Ancak bu durum talep yanıtını elektrikte olduğu gibi harekete geçirmeyecektir çünkü gerçek zamanlı fiyatlandırma aynı ölçüde bir etken değildir ve ısıtma sistemleri genellikle optimize edilmektedir. Akıllı gaz sayaçlarının yine de müşterileri kendi masrafları ve faturaları konusunda daha bilinçli hale getirme potansiyeli vardır. Akıllı sayaç tesisatı araştırmaları ve fayda analizleri yapılırken bu husus da dikkate alınmalıdır.

requirements. Eurogas will continue to work with the Commission and other stakeholders to develop guidance that may be useful in determining good practices in national contexts.

Eurogas shares the Commission's concern about the prevalence of regulated prices, which can hinder market entrance and distort competition particularly when they are set below market price or are below cost. When there are justified arguments for maintaining some form of regulated prices, these should be a temporary measure as part of the transition to a fully competitive market.

Policy asks

The Commission, in close co-operation with CEER, ACER and all stakeholders, should continue with work, particularly through the Citizen's Energy Forum, that will contribute to customers' improved understanding and involvement in the market. Approaches need to be pragmatic and recognise that different customers have different needs. Supply companies have to be able to offer innovative products and price formulas.

Eurogas supports further work on vulnerable customers. The definition of vulnerable customers is a matter for Member States and will therefore likely be derived from national traditional practices and social policy. Key EU principles with the emphasis on the role of the market and good practices should be developed to assist Member States in determining their approaches.

Eurogas supports that the Commission should continue its actions to encourage a progressive phase-out of regulated gas prices. Vulnerable customers should be protected but social measures should not hinder market functioning, should be proportionate and should not entail heavy administrative costs.

Energy efficiency benefits

Eurogas agrees on the importance of demand reduction and energy efficiency. Improving energy efficiency among consumers in economic hardship will have the double benefit of assisting the financially vulnerable customer and reducing carbon dioxide (CO₂). Eurogas members are already active in a range of energy efficiency schemes. Their relationship with customers makes them well-placed to give advice in this area. Offering energy services is increasingly viewed by suppliers in the gas chain as essential to their commercial strategy.

Policy asks

Eurogas, therefore, agrees that Member States should emphasise the importance of energy efficiency improvements including in measures to address customer vulnerability and energy poverty.

Eurogas, however, sounds a word of caution on smart meters from the gas perspective. Gas smart meters will not afford customers the same opportunities as electricity smart meters to optimise their energy use and costs. Gas smart meters offer more limited functionalities than electricity smart meters. Residential customers, with gas smart meters and those using gas for heating, will know better and more frequently their consumption levels.

Politikanın talebi

Akıllı gaz sayacı tesisatının maliyet-fayda analizleri yapılmalıdır. Akıllı sayaçların tesis edildiği yerlerde veri gizliliği koruma altına alınmalıdır. Eurogas, gazın, yeni ve iddialı şekillerde gelişecek olan yurt içi perakende piyasasında, tüketiciyi tercih sürecine daha fazla dahil ederek ve tüketicinin ihtiyaçlarına odaklanması ve daha çok özelleştirilmiş çözüm sunabilmesi gereken daha esnek bir piyasa oluşturarak önemli bir rol oynamaya devam edeceğini düşünmektedir. Tüketicinin katılımının önemli bir şekillendirici güç olarak ortaya çıkacağı bu iyi işleyen perakende piyasasında rekabetçi ve düzenlemeye tabi faaliyetler birbirinden belirgin şekilde ayrılmalıdır. DSO'lar nötr piyasa kolaylaştırıcıları olarak hareket etmelidir. Veri yönetimi alışverişi; tedarikçilerin ürün geliştirmesi, müşteri değiştirme ve ağı dengeleme konularına destek vermek için gerekli olacaktır. Veri yönetiminden sorumlu olanların yeri, yaygın olarak kabul gören bir piyasa tasarımı ve tarafın/tarafların piyasanın ve müşterilerinin gereksinimlerini verimli bir şekilde karşılama yeterliliğine göre doldurulmalıdır.

Eurogas, DSO'ların rolünün, piyasa tasarım hedeflerine ulaşma yolunda karşılaşılan zorluklar ve yapılan masrafların göz önünde bulundurularak belirlenmesi gerektiğini kabul etmektedir. Eurogas, iç gaz piyasasında hizmet imtiyazları konusunda, Komisyonun imtiyaz ihalelerine yönelik olarak yakında Avrupa Parlamentosu ve Konseyi tarafından kabul edilecek olan Direktifin uygun şekilde uygulanmasını temin etmeye çabalamasını önermektedir. Bu Direktif ilerideki imtiyazlar için açık, ayrıntılı ve özel bir çerçeve sağlayacak ve AB'de mevcut kamu ihaleleri düzenlemesinden farklı olacaktır.

Politikanın talebi

Perakende piyasada pazarın nasıl genişletilebileceği ve müşterilerin yararına olacak şekilde nasıl derinleştirilebileceğinin anlaşılabilmesi için pazar tasarımı değerlendirilmelidir. Bu değerlendirmeye kapsamında, perakende piyasasında DSO'ların (Dağıtım Sistemi Operatörleri) da bütünüyle dahil edilmesinin gerektiği açık roller ve sorumluluklar belirlenmelidir.

Sorunlu enerji piyasası gelişmeleri

Eurogas, iç gaz piyasası gittikçe daha kararlı hala gelirken daha geniş enerji piyasalarını etkileyen sorunların gaz piyasası üzerinde olumsuz etkileri olmasından ve yatırım sinyallerini zayıflatıp gaza yönelik görünüme zarar vermesinden kaygı duymaktadır. Bu durum enerji karışımı için talihsiz bir gelişmedir çünkü gazın daha ağır karbon yayan yakıtların yerini alarak ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımını kolaylaştırarak CO₂'in miktarının azaltılmasında gittikçe daha fazla rol alması gerekirdi. Komisyonun "Enerji Yol Haritası 2050" planında gazın özellikleri kabul edilmiştir.

Eurogas özellikle Komisyonun devlet müdahalesi ile ilgili sorunları ele alma niyetini, RES destek planları ve kapasite mekanizmaları konusundaki mevcut ulusal yaklaşımların, örneğin, piyasada karışıklık ve verimsizlik yaratmasından dolayı olumlu karşılamaktadır. Bu yaklaşımlar, Eurogas'ın da onayladığı şekilde, AB'nin karbonizasyon ve kaynak verimliliği hedeflerine aykırı düşmektedir. Bu yaklaşımlar yerine Avrupa iç piyasa hedefleri ile uyumlu, kapsamında iklim değişimi hedefleri konusunda tutarlı bir yaklaşım bulunan, Avrupa düzeyinde yaklaşımlara ihtiyaç duyulmaktadır. Elektrik piyasası; özellikle toptan ve perakende fiyat düzenlenmesi (örneğin

However, this will not trigger demand response in the same way as for electricity because real-time pricing is not a factor to the same extent and heating systems are generally optimised. Gas smart meters, however, have the potential to make customers more aware of their costs and bills. Their installation should be explored and benefits analysed with that in view.

Policy asks

Cost-benefit analyses of smart meter installation for gas should be carried out. Where smart-meters are installed, data privacy needs to be safeguarded. Eurogas considers that gas will continue to play an important role in the domestic retail market, which will evolve in new and challenging ways, involving the consumer in making more choices and bringing a more flexible market that should focus on customers' needs and be able to provide increasingly tailored solutions. In this well-functioning retail market, where customer engagement will emerge as an important shaping force, there has to be a clear distinction between competitive and regulated activities. DSOs should act as neutral market facilitators. Data-management exchange will be essential to underpin suppliers' development of products, customer switching and network balancing. The role of those responsible for data management should be filled according to a commonly agreed market design and the ability of the party/parties to meet efficiently the needs of the market and its customers.

Eurogas agrees that the role of the DSOs needs to be addressed taking into account the complexities and costs of reaching market design objectives. On service concessions within the internal gas market, Eurogas recommends that the Commission seeks to ensure appropriate implementation of the future Directive on the award on concession contracts, which will shortly be adopted by the European Parliament and Council. This Directive will provide a clear, precise and specific framework for concessions in the future, which will be different from existing public procurement in the EU.

Policy asks

Market design in the retail market needs to be assessed to determine how the market can be broadened and deepened in the interest of customers. Such an assessment should include setting out clear roles and responsibilities in the retail market, considerations in which DSOs need to be fully involved.

Problematic energy market developments

Eurogas is concerned that while the internal market for gas is growing more robust, problems affecting the wider energy markets are having an adverse impact on the gas market, depressing investment signals and disadvantaging the outlook for gas. This is an unfortunate development for the energy mix, since gas should be playing a growing role in reducing CO₂ by substituting for heavier carbon emitting fuels and facilitating the use of renewables. The Commission's "Energy Roadmap 2050" recognised the qualities of gas.

Eurogas especially welcomes the Commission's intention to address the issues of state intervention, since the present national approaches on RES support schemes and capacity mechanisms, for example, are causing confusion and

toptancı piyasalardaki tavan fiyatlar), vergiler ve enjeksiyon tarifeleri ve tesis işletmelerine getirilen kısıtlamalar ya da gereksiz düzenleyici şartlar gibi birçok bozucu düzenlemeden etkilenmektedir. Sistemin yenilenebilir enerji kaynakları konusunda programlama, adaylık ve dengeleme şartlarını yerine getirme gibi bir sorumluluğu bulunmaması da piyasayı kötüleştirmektedir. Bu bozuklukların giderilmesi gerekir. Eurogas; düşük karbonlu enerji piyasası farklı düşük karbonlu enerji teknolojileri arasında süregiden adil bir rekabet ile yürütülürken enerji piyasasındaki yatırım teşviklerinin iklim hedefleri ile uyumlu olmasını sağlamak adına emisyon ticareti sisteminin (ETS) revize edilmesi gerektiğini düşünmektedir. CO2 ödenekleri şu an tüm zamanların en düşük seviyesinde bulunmakta ve yatırım için bir teşvik oluşturmamaktadır.

Politikanın talebi

Komisyon, ETS sistemi sorununa öncelik vermeli ve piyasada yenilenebilir enerji kaynaklarına (RES) destek planlarında ülkelerin birbirinden farklı yaklaşımlar benimsemesinden kaynaklanan kusurları gidermek için uyumlaştırma ve aşamalı yürürlükten kaldırma yoluyla tedbirler önermelidir. Komisyon ayrıca RES'in enerji piyasasında programlama kapasitesi, adaylık ve dengeleme alanlarında gittikçe daha fazla sorumluluk almasını sağlamalıdır.

Kapasite karşılama mekanizmaları (CRM'ler)

Kapasite Karşılama Mekanizmaları mevcut durumda AB Üyesi birçok Devlette dikkate alınmaktadır çünkü termik enerji santrallerine elektrik talebini karşılamak üzere sürekli ihtiyaç duyulsa da salt enerji piyasası bu santrallerin ekonomik kalmasını sağlayan fiyatlar sunmamaktadır.

Bazı ülkelerde düzenleyici yükümlülükler enerji santralleri operatörlerinin mevcut tesisleri devreden çıkarmasına izin vermemekte ve yeni tesisler için yapılan yatırım planlarından vazgeçmek mecbur hale gelmektedir. Görece yüksek olan gaz fiyatları nedeniyle özellikle gaz yakıtlı enerji santralleri olmak üzere bütün termik santraller etkilenebilmekte ve performans sıralamasının en sonuna kadar gerilemektedir. Bütün enerji santralleri uzun vadeli bir bakış açısı oluşturulmasını gerekli kılmaktadır. İzin alma işlemleri birkaç yıl sürebilmekte, inşaat işleri de bir o kadar daha zaman almaktadır. Gaz yakıtlı enerji santralleri ise birkaç yılda inşa edilebilir olup yatırım maliyeti de görece düşüktür. Diğer enerji santralleri sabit bir baz yük sağlayarak para kazanmaya çalışırken daha esnek olan gaz yakıtlı enerji santralleri pik yük saatlerinden ya da dengeleme piyasalarından yararlanma eğilimindedir. Bu nedenle gaz yakıtlı enerji santralleri özellikle sürekli olmayan yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik yedekleme açısından caziptir.

Tarif edilen piyasa mekanizması bozulduğunda enerji santralleri masraflı hale gelebilir ve yeni santraller inşa etmeye teşvik edici doğal güç kaybolabilir. Bu tür bir duruma katkıda bulunan önemli etkenler; düzenlemeye tabi son kullanıcı fiyatları, tavan ve taban fiyatlar, tesis işletmelerine getirilen kısıtlamalar ve gereksiz düzenleyici koşullardır. Bir diğer etken de değişken yenilenebilir enerji kaynaklarından elde edilen elektriğin payının gittikçe artması, ancak bununla birlikte gelen bazı teşvik planlarının ve öncelikli şebeke erişiminin programlama, adaylık ve dengeleme şartlarını yerine getirme gibi sorumluluklarının bulunmamasıdır. Değişken yenilenebilir kaynaklar şebekeye gerektiği kadar elektrik sağlayamadığında

inefficiencies in the market. Such approaches, Eurogas agrees, run counter to EU carbonisation and resource efficiency objectives. Instead European level approaches are needed, involving a coherent approach to climate change objectives, compatible with European internal market objectives. The electricity market is affected by a number of distorting regulations, notably wholesale and retail price regulation (e.g. price caps in wholesale markets), taxes and injection tariffs and restrictions or unnecessary regulatory requirements on plant operations. Lack of system responsibility for renewable energy sources to meet scheduling, nomination and balancing requirements also distorts the market. These distortions should be removed. Eurogas thinks that a low-carbon energy market should be driven by fair competition between different low-carbon energy technologies, while the emissions trading system (ETS) should be revised to ensure that incentives for investment in the power market should be aligned with climate goals. The price of CO2 allowances is currently at an all-time low and does not provide an incentive for investment.

Policy asks

The Commission should address the failing ETS system as a matter of priority and also introduce measures to remove market imperfections arising from diverging national approaches on RES support schemes by harmonisation and gradual phase-out. Moreover, the Commission should ensure that RES gradually assume responsibility for scheduling capacity nomination and balancing in the energy market.

Capacity remuneration mechanisms (CRMs)

Capacity Remuneration Mechanisms are currently considered in various EU Member States because the energy-only market does not deliver prices that enable thermal power plants to remain economic although they are needed to meet electricity demand at all times.

In some countries, regulatory obligations prevent power plant operators from mothballing or decommissioning existing plants, and investment plans for new installations have to be abandoned. All thermal power plants can be affected but in particular gas-fired power plants because of the high gas price in relative terms, putting them at the very end of the merit order. All power plants require a long-term perspective to be built. Permitting procedures can take several years, as does construction. Gas-fired power stations can be built within a few years and their capital costs are relatively low. Whilst other power plants tend to make their money by providing a constant base-load, the more flexible gas-fired power plants tend to benefit from peak load hours or from the balancing market. They are therefore particularly attractive to back up electricity from intermittent renewable energy sources.

When the described market mechanism becomes distorted, power plants can become uneconomic and the natural incentive to build new plants can disappear. Strong contributors to such a situation are regulated end-user prices, price caps and floors, restrictions or unnecessary regulatory requirements on plant operations. Another factor is the increasing share of electricity from intermittent renewable sources, as this comes

kesintileri önlemek için yeterli düzeyde bir yedek kapasite gereklidir.

Bu nedenle Üye Ülkeler öncelikli olarak bu etkenleri ve dolayısıyla salt enerji piyasasındaki bozuklukları mümkün olduğunca hızlı bir şekilde ortadan kaldırmaya çalışmalıdır; bu şekilde bakım, yükseltme ve inşa gerektiren enerji kapasiteleri ile geleceğe ilişkin görünüm kısa vadeli elektrik fiyatı üzerinden teşvik edilir.

Ancak bunun Üye Ülkeler tarafından gerçekleştirilmesinin zaman alabileceği kabul edilmektedir. Diğer tedbirler, örneğin enerji verimliliği ya da elektrik müşterilerinin tüketim alışkanlıklarını uyarlaması (talep yanıtı) veya enerji depolama olanaklarının bulunması, arz güvenliğini ve esnekliği artırılabilir, ancak bu tür tedbirlerin enerji üretme kapasitesi ihtiyaçlarını yeterince hızlı bir şekilde ve istenen miktarda azaltması pek mümkün değildir. Enerji piyasasında mevcut durumdaki yetersiz fiyat sinyalleri de yapısal bir sorunu yansıtır olabilir.

Bu tür durumlarda kapasite karşılama mekanizmaları; elektrik talebini kesintisiz olarak karşılamak için gerekli olan enerji üretim kapasitesinin öngörülebilir gelecekte kullanılabilir olmasını temin edebilir. Bunun kapasite karşılama mekanizmalarının tek hedefi olması gerekir; çünkü çevresel hedefler gibi başka hedeflerin eklenmesi, diğer araçlarla etkileşim tehlikesini ortaya çıkarıp piyasanın bozulma riskini artırır. Aynı zamanda kapasite karşılama mekanizmaları çevresel araçların etkisini azaltmadığından dikkat edilmesi gerekir.

Bu mekanizmalar, istenen kararlı ve güvenilir kapasitenin sağlanmasını garanti etmelidir. Esneklik spot piyasa ve dengeleme piyasası tarafından yeterli ölçüde sağlanmalı, ancak sağlanamadığı durumda kapasite karşılama sisteminin tasarımında sistemin esneklik gereksinimleri de dikkate alınmalıdır.

Örneğin, ani fiyat artışları ve fiyat değişkenliği gibi fiyat sinyalleri kabul edilmediğinde ve fiyatlar tavana yükseltildiğinde ya da tesis işletmelerine getirilen kısıtlamalar ve gereksiz düzenleyici koşullar gibi başka tür müdahaleler piyasanın bu esnek kaynakları sağlama kabiliyetini tehlikeye soktuğunda yukarıda anlatılanlar geçerli değildir.

Kapasite karşılama mekanizmaları, piyasa müdahalesi oluşturduğundan ve başka müdahaleler de yaratabileceğinden, sadece bu mekanizmaların piyasayı bozup iç enerji piyasasının uygulamalarını engellemesi riski bulunmaktadır. Bu sebeple tasarımları bu riski en aza indirecek şekilde yapılmalıdır. Mekanizmalar bölgesel arz güvenliği sorununun üzerine eğilmeli ve AB düzeyinde koordine edilmelidir.

Deneyimler göstermektedir ki sert düzenleyici müdahaleler, mevcut enerji pazarını yeterince tamamlayamıyorsa, piyasanın sistemi düzenlemek üzere daha fazla düzenleyici müdahaleye ihtiyaç duymasına sebep olmaktadır. Bu durum da doğal gaz piyasasında olumsuz "yayılmaların" riskini artırmaktadır.

Eurogas; yenilenebilir enerji kaynaklarından elde edilen elektriğin payının gittikçe artması nedeniyle geleneksel enerji

along with certain subsidy schemes and priority grid access with no responsibilities for meeting scheduling, nomination and balancing requirements. To prevent blackouts a sufficient level of backup capacity is required when intermittent renewable sources are unable to feed enough electricity into the grid.

As a first priority, Member States should therefore seek to remove these factors and thus the distortions of the energy-market as quickly as possible so that maintaining, upgrading and building needed power capacities are incentivised over the short-term electricity price, as well as the outlook for the future.

However, it is acknowledged that it may take time for Member States to do so. Other measures, such as energy efficiency or electricity customers adapting their consumption patterns (demand response), or the availability of power storage options may all increase security of supply and flexibility but are unlikely to reduce the requirements for power generation capacity quickly and strongly enough. The current insufficient price signals in the energy market may also reflect a structural problem.

In such situations, capacity remuneration mechanisms can ensure that the power generation capacity required to meet electricity demand at all times will be available in the foreseeable future. This should also be the sole objective of capacity remuneration mechanisms since the addition of other objectives, e.g. environmental, risks interfering with other instruments and increases the risk of market distortion. At the same time, care needs to be taken that capacity remuneration mechanisms do not decrease the effectiveness of environmental instruments.

Capacity remuneration mechanisms should ensure the provision of required firm capacity. Flexibility should be adequately rewarded by the spot and balancing market, but if this is not the case, the design for a capacity remuneration mechanism should also consider the flexibility needs of the system.

For example, this is not the case if price signals, such as price spikes and price volatility, are not accepted and prices are capped or if other interventions, such as restrictions or unnecessary regulatory requirements on plant operations, endanger the ability of the market to deliver those flexible resources.

As capacity remuneration mechanisms constitute a market intervention and might entail others, there is an inherent risk that they distort the market themselves and hamper the further implementation of the internal energy market. Their design should therefore minimise that risk. They should address regional security of supply and they should be coordinated at EU level.

Experience suggests that any strong regulatory intervention, if insufficiently complementary to the existing energy market, leads the market to call for further regulatory interventions to adjust the system. This increases risks of adverse "spillovers" to the natural gas market.

Eurogas notes that the problem of reduced operating hours of conventional power plants due to the growing share of

santrallerinin çalışma saatlerinin azalması sorununun, sadece gaz yakıtlı enerji santrallerinin görünümünü etkilememiş olabileceğini belirtmektedir. Aynı zamanda gaz şebekesi altyapısında da daha kesintili kullanım ve yoğunluk yaşanmasına ve yakıtın pik saatlerde ilgili enerji santrallerine taşınması için gerekli olan diğer gaz altyapılarının (özellikle yer altı depolama tesisleri) karlılığına etki etmiş olabilir. Ayrıca gaz yakıtlı termik santrallerdeki tüketimin düşmesinin, diğer son gaz kullanıcılarının yüklenmesi gereken altyapı maliyetlerini yükseltip doğal gazın rekabet gücünü azaltması mümkündür. Bu nedenlerle kapasite karşılama mekanizmalarının yerleştirilmesi için yapılacak etki değerlendirmesinin hem elektrik piyasasına odaklanması hem de gaz piyasasına dikkat edilmesi gerekir.

Politikaların talebi

Salt enerji piyasasının üzerine eğilmediği elektrik kaynaklarının güvenliği sorununu çözmek için kapasite karşılama mekanizmaları etkili bir yöntem olabilir. Kapasite karşılama mekanizmalarının doğasından gelen piyasayı bozma riski nedeniyle bu mekanizmalar dikkatli bir şekilde tasarlanmalıdır. Bu mekanizmalar, istenen kararlı ve güvenilir kapasitenin sağlanmasını garanti etmelidir. Esneklik spot piyasa ve dengeleme piyasası tarafından yeterli ölçüde sağlanmalı, ancak sağlanamadığı durumda tasarımda sistemin esneklik gereksinimleri de dikkate alınmalıdır.

İç enerji piyasası üzerindeki etkiler ve daha ileri uygulamaları en aza indirilmeli, kapasite karşılama mekanizmalarının gaz piyasası üzerindeki muhtemel etkilerine dikkat edilmelidir.

Sonuçlar

Eurogas, Tebliği, iyi işleyen bir iç enerji piyasası geliştirmek için ileride yapılacak çalışmalar ve koordineli faaliyetler için makul bir temel olarak görmektedir. Mevcut mevzuat ve öngörülen yardımcı tedbirler sıkı bir şekilde uygulanırsa bu alanda başka bir düzenlemeye gerek duyulmayacaktır. Özellikle perakende piyasasında kayda değer bir ilerleme, iyi uygulamaların yayılması ile sağlanabilir ve bu uygulamalara karar verebilmek için de enerji piyasası ile düzenli bir diyalog esastır.

Ancak enerji sektörü, enerji piyasasında gelecekteki gelişmelere ilişkin bir dizi belirsizlik ve sert bir yatırım ortamı ile karşı karşıyadır. Altyapı paketi gibi girişimler yardımcı olabilir fakat gaz zinciri üzerinde yatırımcı güvenini kazanmak için daha avantajlı, kararlı ve öngörülebilir bir düzenleyici çerçeve gerekir.

Gelecekteki yatırım belirsizlikleri, gazın ileride enerji karışımındaki rolü hakkındaki sorularla da iç içedir. Gaz, sürdürülebilir ekonomik büyümeye ve Avrupa endüstrisinin daha rekabetçi olmasına sağladığı katkı ile önemli bir rol oynamaya devam etmelidir ancak bu bağlamda birçok zorlukla karşılaşmaktadır. Tebliğde belirlenen politika faaliyetleri; teknoloji kullanmayan bir yaklaşım benimseyip yatırımlar için girişimci sorumluluklar olarak gaz için daha eşit şartlar oluşturmaya yardım edebilecek şekilde piyasa sorunlarına eğilmektedir; izlenecek yol her bakımdan enerji endüstrisi ile görüşülüp bu faaliyetler uygulanmalıdır.

Kaldı ki, AB politikası, gazın enerji karışımındaki uzun vadeli değerini kabul edip ileride ihtiyaç duyulacak yatırımlara güven vermektedir.

electricity production from renewable energy sources may not only affect the outlook for gas-fired power plants. It could also cause a more intermittent use and congestion of gas grid infrastructure, and have an impact on the profitability of other gas infrastructures (particularly underground storage facilities), which are necessary for the delivery of fuel to the power plants concerned at peak times. Moreover, a reduced consumption by gas-fired thermal plants would increase the costs of infrastructures to be carried by other gas end-users, therefore reducing the competitiveness of natural gas. For these reasons, an impact assessment on the introduction of capacity remuneration mechanisms should concentrate on the electricity market but should also pay due attention to the gas market.

Policy asks

Capacity remuneration mechanisms can be an effective measure to address security of electricity supply where the energy-only market does not do so. Due to the inherent risk of capacity remuneration mechanisms to distort the market they should be carefully designed. They should ensure the provision of required firm and reliable capacity. Flexibility should be adequately rewarded by the spot and balancing market, but if this is not the case, their design should also consider the flexibility needs of the system.

Any impact on the internal energy market and its further implementation should be minimised and attention should be paid to the potential impacts of capacity remuneration mechanisms on the gas market.

Conclusions

Eurogas finds the Communication a sound basis for further work and co-ordinated action on developing a well-functioning internal energy market. Providing that existing legislation and secondary measures foreseen are implemented in a robust way, there should be no need for additional legislation in this area. Significant progress, especially in the retail market, can be achieved by a spread of good practices, in the identification of which regular dialogue with the energy industry is essential.

The energy sector, however, is facing a number of uncertainties related to future energy market developments, not least a harsh investment climate. Initiatives such as the infrastructure package help, but the key to gaining investor confidence across the gas chain lies in a more favourable, stable and predictable regulatory framework.

Future investment uncertainties are compounded in the case of gas by questions about its role in the future energy mix. Gas should continue to have a key role, contributing to sustainable economic growth and a more competitive European industry but is facing a number of challenges in this respect. Policy actions identified in the Communication address market issues that should help to deliver a more level playing field for gas, respecting a technology-neutral approach and entrepreneurial responsibilities for investments, and these actions should be pursued, with the way forward being fully discussed with the energy industry.

Above all, EU policy should acknowledge the long-term value of gas in the energy mix, giving confidence for the necessary future investments.

Reklam İndeksi
Advertiser's Index

GAZBİR	ÖKİ
BORUSAN	1
KALEKALIP	9
UETSCO	113
GAZMER	AKİ
UGETAM	AK

GAZMER

“BULUŐMA NOKTAMIZ”

**GAZMER DOĞALGAZ ve ENERĐİ, EĞİTİM, BELGELENDİRME,
DENETİM ve TEKNOLOĞİK HİZMETLER LTD. ŞTİ.**

19 Mayıs Mah. İnönü Cad. Sümer Sokak ZİTAŐ BLOKLARI

C2 Blok D: 11 34742 Kozyatağı - Kadıköy / İSTANBUL

Tel: +90 216 372 07 77 - Faks : +90 216 372 08 44

Personel
TS EN ISO/IEC 17024
AB-0004-P

Test
TS EN ISO/IEC 17025
AB-0004-T

TÜRKİYE'DE İLK KEZ TÜRKAK'TAN 4 SERTİFİKA BİRDEN ALMA BAŞARISI...

"UGETAM, TÜRKAK'tan belgelendirmiş olduğu Test Laboratuvarı ve Personel Belgelendirme faaliyetlerine, Ürün Belgelendirme ve Muayene hizmetini de ekleyerek Türkiye'de bir ilki gerçekleştirdi."

www.ugetam.com.tr

Ürün
TS EN 45011
AB-0023-U

Istanbul Uygulamalı Gaz ve Enerji Teknolojileri Araştırma Mühendislik Sanayi ve Ticaret AŞ

Çamlık Mah. Yahya Kemal Beyatlı Cad. No:1 34906 Kurtköy - Pendik / İSTANBUL

Tel: 0216 646 0 187 (Pbx) • Faks: 0216 646 18 61

E-mail: ugetam@ugetam.com.tr

Muayene
TS EN ISO/IEC 17020
AB-0002-M